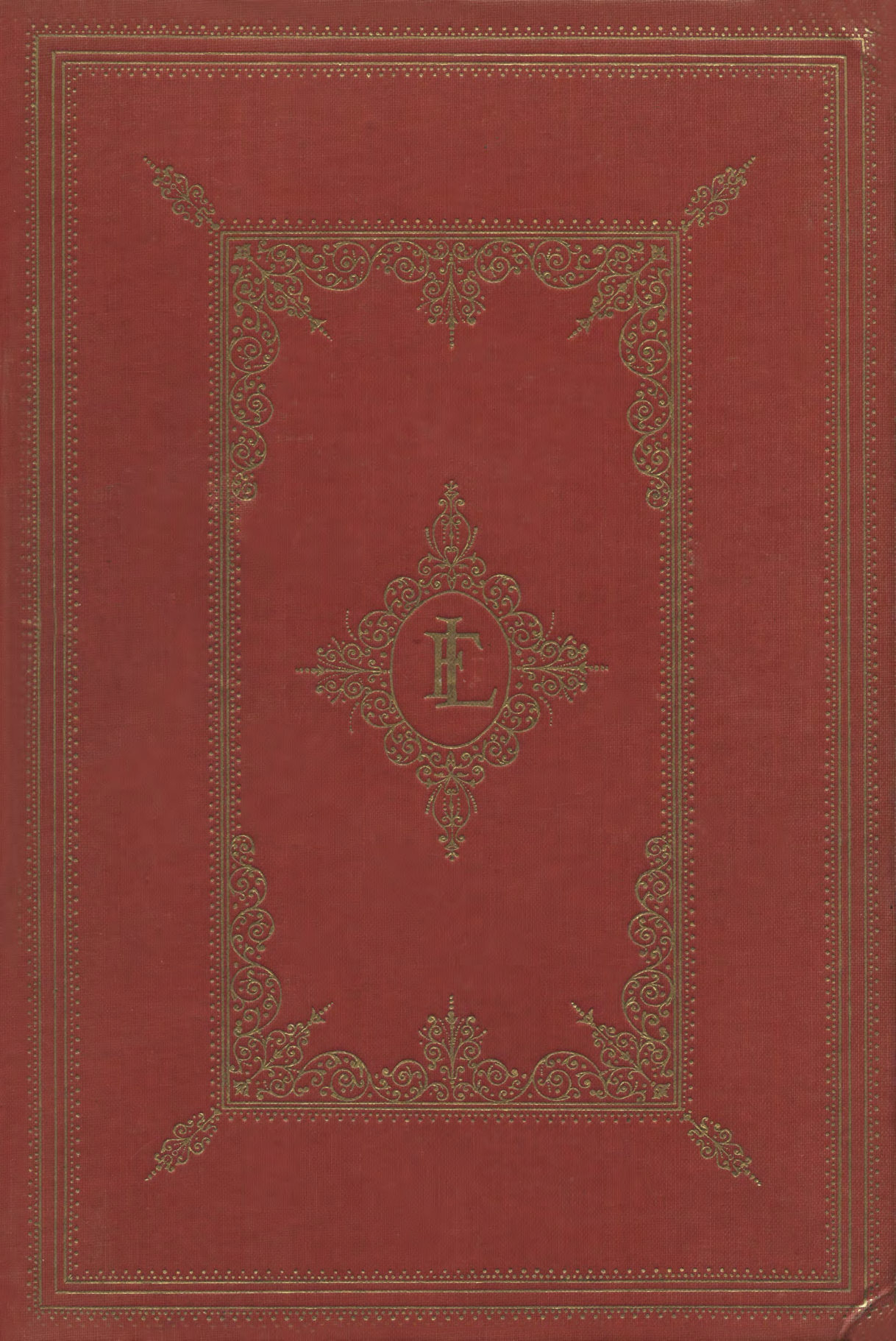

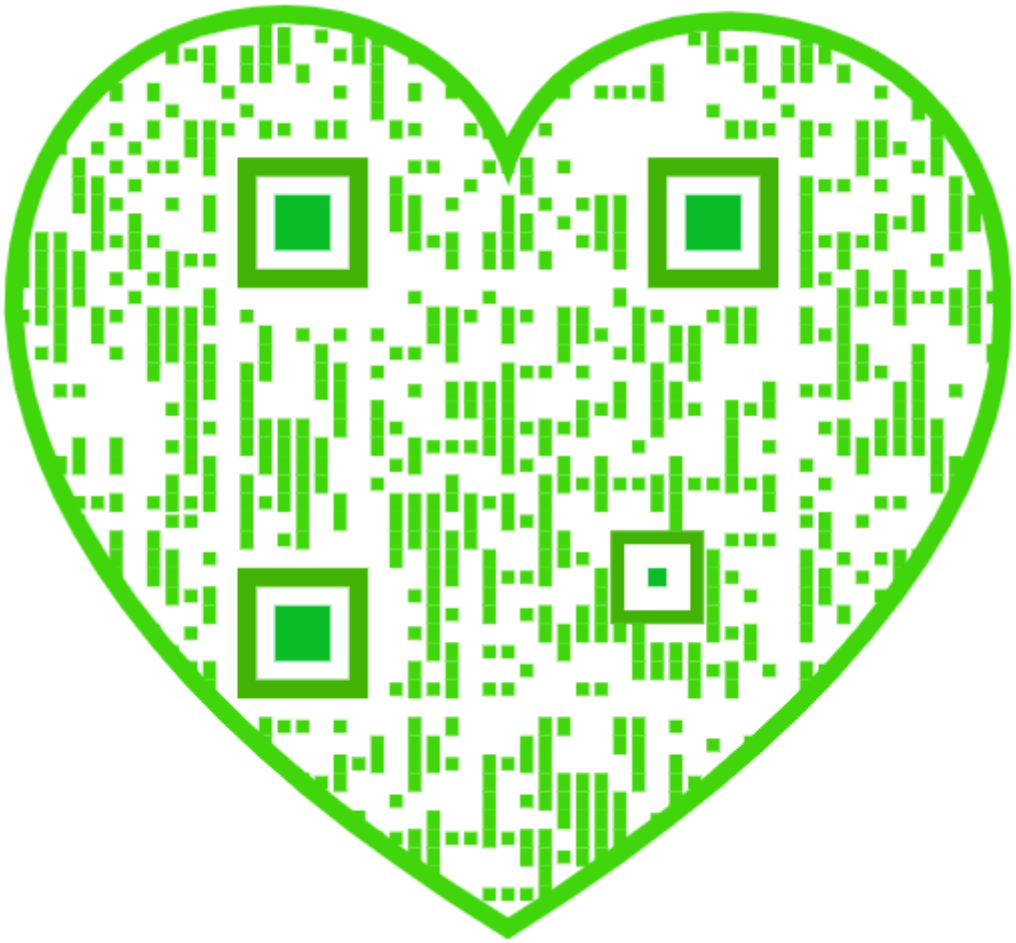

DE FABELS VAN LA FONTAINE

DE FABELS VAN LA FONTAINE

VERTAALD DOOR

Mr. M. G. L. VAN LOGHEM

UITGAVE: MULDER & Co. - AMSTERDAM

EERSTE BOEK

I.

DE KREKEL EN DE MIER.

Krekel zong, den zomer lang,
Haar gezang;
Maar zij zuchtte, gansch verslagen,
Toen het najaar op kwam dagen.
Nergens, bij het gure weer,
Nergens vliegje of wurmpje meer.
Bij de Mier, haar geburinne,
Trad ze droef en hongrig binnen,
Smeekend dat de rijke vrouw,
Om het nieuw seizoen te halen,
Haar wat koren leenen zou.
„Rente en hoofdsom zal 'k betalen,
Vóór den oogst, zooals 't behoort,
Sprak ze, „op eerlijk dierenwoord!"
Roekloos borgen, deze zonde
Wordt bij mieren niet gevonden;
Deze vroeg eerst: „Beste meid,
Wat deed je in den warmen tijd?"
„Zingen deed ik, vlug en vaardig,
Voor elk die 't maar hooren wou!"
— „Zingen deed je? Och, hoe aardig!
Zingen deed je! Dans dan nou!"

II.

DE RAAF EN DE VOS.

Meester de Raaf, tronend op hoogen tak,
Had in zijn bek een kaas genomen;
En Meester Vos, toevallig langs gekomen,
Werd door den geur verlokt, en sprak:
„Ah zoo! Gegroet, mijnheer van Ravenstein;
Wat is u mooi! Wat ziet u fraai er uit!
U moet, wanneer uw stemgeluid
Is als uw veeren, glanzig, rijk en fijn,
Van alle vogels hier de feniks zijn!"
De raaf geniet den lof, en, gansch verrukt ervan
Wil laten hooren wat hij kan.
Hij opent wijd den bek, — en laat zijn buit ontsnappen.
De vos verzuimt niet toe te happen
En zegt: *„Leer dit, mijn goede baas,*
Elk vleier leeft op kosten van den dwaas,
Die naar hem luistert."
En, heeft hij nog gefluisterd,
„Die les is heusch niet duur, al kostte ze u een kaas."
De raaf, vol schaamte en naberouw,
Zwoer, wel wat laat, dat men hem niet weer snappen zou.

III.

DE KIKVORSCH, DIE ZOO GROOT WIL WORDEN ALS DE OS.

Eens zag een kikvorsch in de wei
Een os, en liet niet na, hem te bewondren;
Hij zelf, schoon niet veel grooter dan een ei,
Wou óók zoo zijn; dus rekte en spande hij

En blies zich op, van boven en van ondren.
„Kijk," riep hij, „broertjes, ben ik er al haast?"
— „O neen!" — „En nu dan?" — „Neen!" Hij hijgt en blaast.
— „En nu?" — „In lange niet; je komt niet boven 't gras!"
— „Dan zoo?" — Steeds zwol hij, nijdig en verdwaasd,
Zoolang tot hij gebarsten was.

Vol is deez' aard van liên die ook nooit wijzer worden.
Zie, hoe elk burgerman paleizen bouwt,
Elk nietig vorst gezanten zendt en orden.
Elk jonker zich bedienden houdt.

IV.

DE TWEE MUILEZELS.

Muilezels, twee. Haver droeg 't eene dier,
Belastinggeld droeg d'andre van de muilen.
Het rijksbeest had, op 't rijksvertrouwen fier,
Voor nóg zoo veel zijn last niet willen ruilen.
Het stapte, rink'lend met zijn bellen van pleizier.
Tot plotsling een troep oorlogsliên,
Die 't op het rijksgeld had voorzien,
Den ezel overvalt, hem bij den teugel pakt,
Hem tegenhoudt, met knuppels op hem hakt.
Het arme dier, mishandeld, half gesmoord,
Zucht: „Dat is anders, dan 'k had kunnen droomen;
Mijn makker, die mij volgde, is aan 't gevaar ontkomen,
Ik loop erin en word vermoord."
„Vriend," riep zijn kameraad hem tegen,

„Een hooge post brengt niet altoos geluk. voorwaar;
Was jouw baas, als de mijne, een simpel molenaar,
Je hadt 't niet zóó te kwaad gekregen."

V.

DE WOLF EN DE HOND.

Een wolf was niet veel meer dan vel en been,
— De boerenhonden waakten, trouw en krachtig, —
Als hij een dog ontmoet, verdwaald naar 't scheen,
Maar flink in 't vleesch, blinkend van huid, forsch, prachtig.
Hem te verscheuren, hem te lijf te gaan,
Dat had de wolf wel graag gedaan;
Maar 't was op bakkeleien aangekomen,
En d' ander zag er wel naar uit,
Of hij zou vechten voor zijn huid.
De wolf liep dus wat mee, maakte, als met schromen,
Een needrig praatje, prees zijn glanzig vel,
Zijn gunstig uiterlijk, zijn dikken rug . . . „Al wel,"
Antwoordt de hond, „'t ligt aan je zelf alleen,
Of je ook zoo dik wilt zijn, Vel-over-been!
Waarom toch blijf je in 't bosch? Bij 't schooierspak!
Jelui bent daar een schamel zoodje stakkers,
Landloopers, arme drommels, kale rakkers,
En daaglijks hongerlijden is je vak.
Niets vast! Geen etenstijd, geen orde!
Om elke bete moet gevochten worden!
Ga mee met mij; warm stroo, royaal rantsoen."
De wolf vraagt: „Hum . . . Wat moet men daarvoor doen?"
— „O, bijna niets. Je bijt de vagebonden,
Die beedlen langs den weg. Met de andre honden
Vlei je den baas, en d'andren op de stee.
En 't loon! Er valt voortdurend wat te kluiven,
Soms kippeboutjes, dan van eenden of van duiven,
En ieder geeft je goeie woordjes mee."
De wolf denkt aan de boutjes, vet en malsch,
Door zooveel fraais tot tranen toe bewogen.
Zij wand'len voort. Daar hechten zich zijn oogen
Plots op een kale streep, diep in zijns makkers hals.

— „Wat is dat?" zegt hij. — „Niets." — „Wat niets?" —
(„Niets van belang." —
— „Maar wat dan?" — „Van mijn halsband zal het zijn,
Wat je bedoelt." — „Een halsband?" — „Ja de halsband
(van de lijn,
Waar ik aan vastlig." — „Waar je aan vastligt? Hoe?
Loop je niet vrij in 't rond, dagen en nachten lang?"
— „Niet altijd. Somtijds niet. Maar wat doet dat er toe?"
— „Dat doet er zooveel toe, dat voor jouw lekker eten
Ik feestelijk bedank! Dat moois is maar bedrog!
Al bood je nog zooveel, ik wou er niets van weten!"
De wolf liep weg en loopt waarschijnlijk nog.

VI.

DE VAARS, DE GEIT EN HET SCHAAP, IN MAATSCHAP MET DEN LEEUW.

De vaars, het schaap, en hun vriendin de geit
Besloten maatschappijtje te gaan spelen.
Als vierde man was koning Leeuw bereid,
Men zou verlies en winst te samen deelen.
De geit ving in een strik een hert; zij gaf
Terstond bericht daarvan aan d' andre dieren.
Zij kwamen: koning Leeuw telde op zijn nagels af
En sprak: „De buit gaat dus in vieren."
Hij deelde 't hert in vier gelijke parten,
Nam voor zich zelf het eerste van de kwarten,
„Dat komt mij toe", zei hij, „de reden is:
Mijn naam is Leeuw; dat is gewis.
Dat 't tweede mij hoort, zult ge zeker weten,
Naar 't recht dat steeds 't recht van den sterkste is geheeten.
Als dapperste van ons geheel,
Neem ik ook nog het derde deel;
En als een van jelui aan 't vierde stuk durft raken,
Begin ik met hem aftemaken!"

VII.

DE KNAPZAK.

Eens sprak God Jupiter: „Moog al wat ademhaalt
Verschijnen en voor mijnen troon zich scharen.
Meent een, dat aan zijn samenstel iets faalt,
Hij moog het zonder schroom verklaren,
Opdat ik naar verbeetring tracht.
Gij, Aap, spreekt rechtens 't eerst; hebt gij geen klacht?
Waar gij uw schoonheid naast die van uw makkers ziet,
Wenscht gij wellicht iets te verandren?
Zijt gij voldaan?" — „Voldaan? Hé? Waarom niet?
Ben 'k niet viervoetig, op zijn minst zoo goed als d' andren?
Werd mijn portret gemaakt, 't kon altoos mij behagen.
Maar zie mijn broeder Beer, hoe grof is die gebouwd;
Liet hij zich schildren ooit, het heeft hem vast berouwd."
De beer kwam, en men dacht dat hij zich zou beklagen.
Maar neen; ook hij was heel tevreden met zijn deel.
Hij sprak van d' olifant, vond d' ooren veel te groot,
Het staartje veel te kort, 't geheel
Een vormeloozen klomp, van schoonheid gansch ontbloot.
Men riep den olifant, en deze,
Om zijne wijsheid toch beroemd,
Deed nu niet wijs; de walvisch werd door hem genoemd,
Hij vond dien een wanstaltig wezen.
Zoo ging het verder; zelfs de mier
Verachtte nog een kleiner dier,
En vond zich zelf heel schappelijk van grootte.
Toen Jupiter d' audiëntie had gesloten,
Bleek het, dat elk met andren was begaan
En met zich zelven heel voldaan.
Maar ook de menschen riep Jupijn,
En vond toen, dat de ergste dollen,
Lynxoogig voor hun buur, blind voor zich zelf als mollen,

Ten slotte nog de menschen zijn.
Zich zelf vergeeft men steeds, zijn buur vergeeft men niet
En niemand ziet zichzelf als hij zijn naaste ziet.

Hij die ons schiep, gaf ons, van oudsher tot op heden,
Een dubb'len knapzak mee, dien elk gelijklijk keert;
Wij hangen op den rug onz' onvolkomenheden,
Wij dragen op de borst, wat anderen mankeert.

VIII.

DE ZWALUW EN DE KLEINE VOGELS.

Een zwaluw had veel op haar reizen
Geleerd. 't Komt voor, dat wie veel heeft beleefd,
Daarvan ook veel onthouden heeft.
Mijn zwaluw kon van ver op onweerswolken wijzen
En zeide menigen orkaan
Den schippers en matrozen aan.
Zoo zag ze in 't voorjaar, hoe met volle handen
De boer in voren strooide 't hennipzaad.
Zij riep de kleine vogels op de landen
Bijeen, en sprak: „Voor jullie broeit daar kwaad.
Minder voor mij; ik kan, verkies ik 't, hiervandaan,
Of in een hoekje leven gaan.
Ziet ge die hand, die door de luchten wuift?
Helaas, de booze dag zal komen,
Dat, sneller dan ge nu kunt droomen,
Het uw verderf zal zijn, dat wolkje dat daar stuift.
Daar groeien netten van en strikken,
Die vogels dooden of verstikken;
Of lijkt het je misschien zoo mooi,
De ketel of de vogelkooi?
Daarom," vervolgde ze, „ik kan 't weten,
Gelooft me, en pikt op dat zaad!"

De vogels echter kozen smakelijker eten
En lachten om haar goeden raad.
Toen 't hennipveld zich groen ging kleuren,
Zei weer de zwaluw: „Haalt nu, spruit voor spruit,
Al wat dat zaad heeft voortgebracht, eruit,
Of wat 'k voorspelde zal gebeuren!"
„O, onheilsprofetes," spotte alles, groot en klein,
„Een aardig werkje wilt ge ons bieden;
Een duizendtal van ons zal nauw voldoende zijn
Om gansch de streek hier schoon te wieden!"
De hennip groeide en kwam in knop;
De zwaluw sprak: „De kans is nu verloren;
Onkruid schiet altoos welig op.
Maar daar ge in niets mijn raad hebt willen hooren,
Doet dit: zoodra ge ziet dat met hun koren
Het boerenvolk niet bezig meer zal zijn,
En tijd heeft om hun strikken uittezetten,
Hun vinkebanen, lijsternetten,
Hun vallen en hun mazen, grof en fijn,
Dan weest voorzichtig, tracht uw lot te ontgaan.
Ge kunt niet zooals wij, en kraan en zwaan,
Heenvluchten over zeeën en woestijnen,
Naar andre wereld en klimaat verdwijnen,
Maar hebt toch nog één middel, grijpt dat aan!
't Is dit: zoekt in een ouden muur
Een holte, een gat; blijft daar, dat is sekuur!"
Maar 't kwett'ren van de kleine vogels allen
Zwol tot een even wild rumoer
Als toen Cassandra sprak in Troje's wallen
En ook vergeefs haar volk bezwoer.
Zwaluw of profetes, geen wou gehoor haar schenken,
En menig vogelijn stierf in gevangenis.

Wij luist'ren naar geen raad dan dien we zelf bedenken
En zien het onheil eerst, wanneer 't gekomen is.

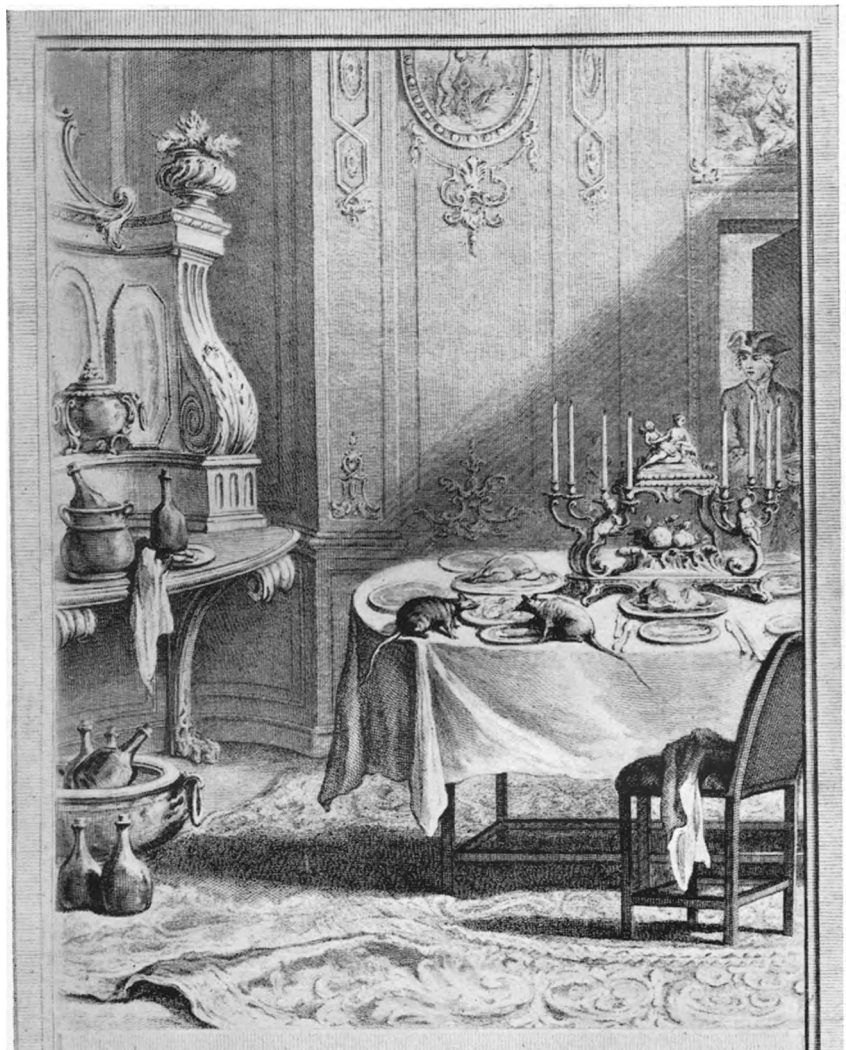

DE STADSRAT EN DE VELDRAT.

IX.

DE STADSRAT EN DE VELDRAT.

Stadsrat wilde onlangs fuiven
En had, hoff'lijk, op een groot
Bord vol ortolanenkluiven
Broeder veldrat uitgenood.

Op een kleed van Turksche zijde
Was gedekt voor het festijn,
En 't was voor de vrienden beide
Een genoeglijk samenzijn.

Keurig alles naar behooren,
Niets ontbrak aan 't gul onthaal;
Maar helaas, men kwam hen storen
In het midden van hun maal.

Ging de kamerdeur niet open?
't Was althans een licht gerucht.
IJlings ging de gastheer loopen,
Mee ging d' ander op de vlucht.

Loos alarm; geen vrees was noodig,
Gauw de ratten op hun post.
Stadsrat sprak: „Angst overbodig;
Wij nu weer aan onzen kost."

„Al genoeg," sprak d' andre brave,
„Morgen kom je nu bij mij.
Niet, dat ik op koningsgaven
Kan tracteeren zooals gij.

Maar eens aan mijn disch gezeten,
Eet ik kalm en rustig voort.
Dus vaarwel; niets wil ik weten
Van genot, door vrees verstoord."

X.

DE WOLF EN HET LAM.

Wie 't sterkst is, is ook sterk in 't redeneeren,
Gelijk men straks bewijzen zal.

Een lam stond aan een stroom, klaar als kristal,
En dronk eruit naar zijn begeeren,
Toen hongrig kwam geloopen langs het pad
Een wolf, die geen ontbijt nog had gehad.
„Wat maakt je zoo brutaal, dit water aan te raken,
En op mijn drinkplaats troebel het te maken?
Jou wacht het loon voor j' onbescheidenheid!"
„Sire," antwoordt zacht het lam, „moge Uwe Majesteit
Zich niet vertoornen mijnentwege,
Maar wel genadig overwegen,
Dat, waar ik dronk, het, naar ik gis,
Wel twintig pas stroomafwaarts is.
Er is hier dus onmogelijk sprake,
Dat ik uw dronk zou troebel maken."
„Je doet het toch; en 'k heb ook moeten hooren
Dat je van mij, verleden jaar,
Hebt kwaad gesproken met elkaar."
„Hoe kon dat zijn? Toen was 'k nog niet geboren.
Ik ben nog niet gespeend; 'k ben bij mijn moeder."
De wolf werd met elk woord verwoeder.
„Je broer dan." — „'k Heb geen broer." — „Dan een van je [geslacht!
Steeds wordt er wat op mij gevonden
Door jullie en je herders en je honden.
Dat is mij dikwijls aangebracht.
En hoe 'k me wreek, dat zal je weten!"
Hij sleept hem mee in 't duister woud
En heeft, zonder proces of oponthoud,
Het arme lam daar opgegeten.

XI.

DE MAN EN ZIJN SPIEGELBEELD.

(Voor den hertog de la Rochefoucauld).

Een man bewonderde enkel maar zich zelf, en zonder reden;
Hij achtte zich volmaakt in schoonheid en in bouw;
Geen glas, hoe vleiend ook, scheen hem voldoende trouw,
En in zijn dwaling was hij dwaselijk tevreden.
Het Noodlot trachtte wel den arme te genezen;
Het bracht hem telkens voor den sprakeloozen vriend,
Die onze dames steeds als raadsman dient.
Het toonde in honderd spiegels hem zijn wezen,
Zakspiegels bij de heeren naar den trant,
Handspiegels aan der vrouwen gordelband;
Vergeefs. Ten slotte gaat hij spiegels vreezen,
En kiest een donk're plek, waar hij verborgen leeft.
En 't spiegelbeeld niet meer te duchten heeft.
Toch blonk nog zelfs in deze eenzaamheid
Een spieg'lend water, door een gracht geleid.
De zieke ontdekt het, en is zeer verbolgen.
Hij tracht, zooveel hij kan, zijn ergernis te ontgaan;
Maar 't held're water lokt hem aan,
Hij moet, hij moet zijn Noodlot volgen.

Men ziet wel waar ik henen wil:
Ik spreek voor allen die zich zelf bewond'ren.
Wij lijden allen aan een zelfde gril,
Elks ziel is een patiënt, die zich liefst af wil zond'ren.
Aan spiegels is de wereld om ons rijk.
't Is buurmans dwaasheid, ons in beeld gegeven.
Het water heet Maximes, 't boek door u geschreven,
Klaar als kristal, dat lokt en afstoot tegelijk.

XII.

DE DRAAK MET VEEL KOPPEN EN DE DRAAK MET VEEL STAARTEN.

Een dienaar van den Grooten Heer,
Als afgezant naar 't Duitsche hof gezonden,
Prees als zeer sterk de macht van staten saam verbonden,
Maar achtte die des Sultans toch nog meer.
Een Duitscher zei: „Mijn Keizer heeft vazallen,
Hem onderdanig allen,
Maar elk voor zich toch zulk een machtig man,
Dat hij een leger leev'ren kan."
De Turk sprak: „Zeker heb 'k vernomen,
Met hoeveel volk elk keurvorst op kan komen,
Maar dat brengt me in herinnering
Een avontuur, wel waar gebeurd, maar zonderling.
'k Was op een veil'ge plek, toen door een haag, heel dicht,
Ik zag verschijnen honderd drakenkoppen;
Mijn bloed werd kil, mijn hart hield op te kloppen.
Men mag verbijstêrd staan, niet waar? van zoo'n gezicht.
Toch was 't een schrik alleen, en ongevaarlijk schier;
Want nooit kon 't lichaam van het wonderdier
Een oopning vinden om tot mij te komen.
Ik stond nog over 't avontuur te droomen,
Toen weer een draak, maar nu met éénen kop,
En heel wat staarten, door de haag kwam dringen.
Nu had ik reden voor mijn sidderingen,
Voor ijzig bloed en harteklop.
De kop wrong zich er door, en 't lichaam, 't gansch gevaarte;
Niets hield ze tegen; d' eene van de staarten
Maakte oopning voor den ander. 't Wil mij schijnen
Dat zoo 't verschil is van uw Keizer en den mijne."

XIII.

DE DIEVEN EN DE EZEL.

Om één gestolen ezel vochten twee.
D'een wou verkoopen, d' ander hem bewaren.
Terwijl de vuisten nog aan 't tromm'len waren,
En elk, zich te verdeedgen, moeite dee,
Kwam er een derde gauwdief aan
En is met Grauwtje er van door gegaan.

Als ezel dient vaak dit of dat gewest:
De dieven zijn dan de geweldenaren,
Vorsten van Turken, Zevenbergers of Hongaren:
Soms zijn 't er twee, soms drie, vier of de rest.
De sterkste buren tromm'len op de zwakken:
Op 't arm veroverd land heeft meestal niemand recht.
Dan komt een laatste dief, die plots het pleit beslecht,
Door Grauwtje kalmpjes in te pakken.

XIV.

SIMONIDES DOOR DE GODEN BEHOED.

Loftuiting kittelt een gevoel'ge snaar;
Den goden zelfs is zij behaaglijk voorgekomen.
Simonides had eens op zich genomen,
Den lof te dichten van een worstelaar.
Maar toen hij aanving, bleek de stof niet overvloedig;
Van d'ouders van den knaap kon niets gemeld;
De vader, burgerman; hij zelf, een spierenheld,
Nu ja, maar 't onderwerp bleef dun toch en armoedig.
Hij was dus met den worstlaar zelf dra klaar;
Toen hij 't al had gezegd wat hij in hem kon roemen,

Sloeg hij een zijweg in, begon te noemen
Castor en Pollux, 't eed'le godenpaar,
Den roem van hun gevechten, hun victorie
In dit en dat gewest, in menig worstelperk,
Zoo, dat hun lof twee derden van zijn werk,
En 't dichterlijkste, — vulde met zijn glorie.
De knaap had geaccordeerd voor een talent.
Maar sprak, zoodra hij 't opstel had gelezen:
„Een derde is maar voor mij; de rest wil 'k niet betalen,
Die moogt ge bij Castor en Pollux halen!
Maar, 'k zal u bovendien tracteeren,
Nog dezen avond, als 't u past;
Ik geef een feestmaal, kom soupeeren,
Geef mij de eer en wees mijn gast."
Simonides nam aan, ook wou hij wellicht weten,
Of 't Polluxlied den gasten meer behaagt,
Dan hem die slechts voor zich lof had gevraagd.
Hij komt; er wordt gedronken en gegeten,
Men was in goede luim en 't feest was zeer geslaagd.
Dan roept een dienaar hem, en zegt dat aan de poort
Twee mannen wachten, die hem willen spreken;
Fluks staat hij op, en zonder onderbreken
Gaat het festijn luidruchtig voort.
De mannen waren de twee godenzonen,
Zij danken hem, en om zijn verzen te beloonen
Verkonden zij hem 't ongeval,
Dat straks dit huis verplettren zal.
Zij leiden hem, en nauw is hij op vrijen voet,
Als een der zuilen breekt, en zoldering en friezen
Die eensklaps hunnen steun verliezen,
Storten ineen, verbrijz'len 't kostbaar goed,
Èn vaatwerk, èn bediendenstoet.
Nog meer: opdat wel blijken zou,
Dat hier een straf voor kwade trouw
Der goden hoog bedoelen was geweest,
Kraakte een gestorte balk den knaap de beide beenen,
En zond de gasten van het feest
Voor 't meerendeel gewond en bloedend henen.

De Faam heeft dra 't gerucht vermeld;
Men riep: een wonder! Dubbel loon ontving
Voortaan der goden lieveling;
En wie zijn zielenadel wou bewijzen,
Liet, ditmaal voor behoorlijk geld,
Zijn voorgeslacht zelfs in gedichten prijzen.

Ik kom weer tot mijn tekst, en stel ten eerste vast.
Dat men den lof moet geven die hun past,
Aan goden en hun soort; voorts dat de Zanggodinnen
Niet dalen, als zij geld voor haar bemoeïing innen;
Dan, dat men onze kunst wel beter mocht waardeeren.
De grooten eeren 't meest zichzelf, als zij ons eeren.
Daar was een tijd, toen 't broederschap nog was,
Tusschen Olympus en Parnas.

XV.

DE DOOD EN DE ONGELUKKIGE.

Een ongelukkige riep daaglijks in zijn stulp,
Den dood te hulp.
„O Dood," zoo klaagde hij, „hoe kan 'k naar u verlangen;
Kom spoedig, maak een eind aan mijn zoo droef bestaan."
De Dood meende, als hij kwam, men zou hem goed ontvangen;
Hij klopt dus aan de deur, treedt binnen, dient zich aan.
„Wat zie ik?" roept de man, „weg met die spookfiguur!
Afschuwlijk! hoe kan men gedoogen
Zulk een gestalt', afgrijslijk en onguur!
Kom nader niet, o Dood! o Dood, ga uit mijn oogen!"

Maecenas, wijs en eerlijk, sprak:
„Laat mij mijn lichaam steeds op krukken dragen,
Maak lam mij, kreupel, jichtig, gansch een wrak;
Mits ik maar leven mag, ik zal niet klagen."
Blijf weg, o Dood, dat 's alles wat wij vragen.

XVI.

DE DOOD EN DE HOUTHAKKER.

Een arme sprokkelaar, gebukt onder 't gewicht
Der zware takkebossen en der jaren,
Liep zuchtend, met het hoofd vooruitgericht,
Reeds trachtend zijn berookte hut te ontwaren.
Maar eind'lijk, hijgend van inspanning en van pijn,
Laat glijden hij zijn last, denkt wat zijn lot moest zijn.
Sinds hij ter wereld is, wat vreugd heeft hij gekend?
Is er wel één bezocht, als hij, met alle ellend?
Nooit rust, toch soms geen brood. Wat kon zijn arbeid baten?
Zijn vrouw, zijn kindren, heerendienst, soldaten,
Belasting, schulden, elk ervan
Was reeds voldoend voor 't beeld van een rampzalig man.
Hij roept den Dood; deze is terstond bereid.
„'k Ben gaarne tot uw dienst; verlichting wil 'k u geven."
„Och," zegt de man, „laad dan die takkebossen even
Weer op mijn rug. Dat kost je niet veel tijd."

Sterven is 't eind van ied'ren nood;
Toch blijven wij bij onze keuze.
„Eer alles lijden dan de dood."
Is steeds de algemeene leuze.

XVII.

DE MAN VAN MIDDELBAREN LEEFTIJD EN ZIJN TWEE VRIENDINNEN.

Een man van middelbare jaren,
Wat grijzig om de slapen al,
Vond dat die tijd en dat geval
Voor trouwen aangewezen waren.

Hij had wat geld, en kon dus naar zijn smaak
Uitkiezen. Allen wilden hem behagen.
Hij wou daarom niet al te haastig vragen;
Goed kiezen is geen lichte taak.
Twee weeuwtjes koos hij uit alras,
D'een jong, de andre haast een oude,
Maar die door kunst nog wist bijeen te houden
Wat de natuur aan 't sloopen was.
Met lachen, stoeien, vriendlijke gebaren,
Streelden de vrouwtjes vaak den lust'gen man;
Zij kamden, streken, krulden dan
Zijn wit-en-zwart gemengde haren.
De meer bejaarde plukte dan in 't rond
Een beetje van het zwarte dat zij vond,
Opdat hij minder met haar zou verschillen,
De jonge rukte in zulke grillen
De witte haren uit zijn grijzend hoofd.
Ze deden zóó haar best met wit en zwart te ontdekken,
Dat dra de man van beide was beroofd
En hij zich zelf daaruit een les ging trekken.
„Mijn schoonen," sprak hij, „'k dank u duizendmaal,
Want, ben ik nu geheel ook kaal,
'k Heb meer gewonnen dan verloren,
Want van een huwlijk zult ge niet meer hooren.
Niet naar mijn wensch zou mij mijn hartvoogdes
Meer laten leven, maar naar hâár begeeren,
Mijn kale bol mocht mij dat leeren;
Ik dank U, dames, voor de les."

XVIII.

DE VOS EN DE OOIEVAAR.

Vriend Vos wou eens royaal zijn, en gastvrij;
Hij vroeg zijn buurman Ooievaar ten eten.
Maar 't feest was niet veel zaaks; geen flinke beten;
De snuiter had voor alle lekkernij

Een dunne soep gekookt; hij hield niet van verkwisten.
Dat vleeschnat diende hij in een ondiepe schaal;
Terwijl dus Langbek nauw een enklen druppel vischte,
Slurpte de gastheer 't bordje in éénen oogwenk kaal.
Een poosje later kwam de ooievaar hem nooden.
„Kom bij bij eten, als je kunt."
— „Graag," sprak de vos, „'t is hartelijk aangeboden,
En 'k weet, het is bij vrienden mij gegund."
Op 't vastgestelde uur dus treedt
De vos de woning in, die d'ooievaar behoorde,
Prees zijn beleefdheid met veel woorden,
En vond ook het diner gereed.
Eetlust ontbrak hem niet; dat gaat bij vossen, heusch.
Hij rook het vleesch, het waren kleine lapjes,
Gebraden, en het streelde hem den neus.
Maar ook de ooievaar houdt wel van grapjes.
De lapjes waren fijn en malsch;
Maar toen ze op tafel kwamen prijken,
In hoogen, langen kelk, heel nauw van hals,
Was voor een vossesnuit geen stukje te bereiken.
De ooievaar, met langen bek,
Bediende zich naar welbehagen,
En d'arme vos dorst niet te klagen,
Want zijn figuur was al te gek.
Zich schamend, of een kip hem had gevangen,
Sluipt hij naar huis, langs muur en hek,
Met ingetrokken staart en laat zijn ooren hangen.

Als ge and'ren te bedriegen tracht,
Weet, dat hetzelfde lot u wacht.

XIX.

HET KIND EN DE SCHOOLMEESTER.

In dit verhaal zou 'k gaarne zien verkond,
Hoe dwaas het is, ten onpas wijsheid uittedeelen.

Een kind liep aan den waterkant te spelen,
En viel in de rivier. Gelukkig stond
Een wilgenboom daar, halfweg in de bedding,
En dezen dankte hij, naast God, zijn redding.
Hij greep zich aan de takken, en de kwant
Bleef hangen. Wandlend kwam een schoolpedant
Voorbij, en 't jongske riep: „Help! Help! Ik ga verdrinken,"
De meester keek eens op, zag hem op 't punt van zinken.
Maar vond dit oogenblik toch passend om den knaap
De les te lezen. „Wel zoo 'n kleine aap!
Zoo zie je, waar dat spel op uit moet loopen!
Je zult je dwaasheid met je leven nog bekoopen!
Wat geven die kwajongens toch een last!
Steeds moeten d'ouders zich maar angstig maken,
En over dat ondankbaar goedje waken!
Rampzalig, wie op zulke bengels past!"
Eerst na die rede achtte hij 't geval
Genoeg bepraat, en trok den knaap aan wal.

Dit past op veel meer volk, dan men zou meenen.
Elk babblaar, elk bediller, elk pedant,
Kan zich daaraan herkennen, iedre stand;
Want legio is het getal diergenen;
De Schepper heeft hun ras gezegend in dit land!
In alles zien ze de gelegenheid
Om te vermanen, les te geven, te bekeeren.
Och vriend, help me eerst maar uit den brand;
Ge moogt dan later redeneeren.

XX.

DE HAAN EN DE PAREL.

Eens, op zijn mestvaalt, vond de haan
Een parel, en hij is daarmede
Naar d'eersten besten juwelier gegaan.

„Ze is zeker kostbaar," ving hij aan,
„Maar ieder zaadje, gierst of graan,
Daar ben ik veel meer mee tevreden."

Een ongeleerde erfde, in plaats van geld,
Een handschrift, en hij is daarmede
Naar d'eersten besten antiquair gegaan.
„'t Is zeker kostbaar," hij begon,
„Maar zie, een enkle dukaton,
Daar ben ik veel meer mee tevreden."

XXI.

DE HORZELS EN DE BIJEN.

Den werkman kent men aan het werk.

Het gold den eigendom van eenge honigraten,
Die, tijdlijk door hun eigenaars verlaten,
Betwistbaar schenen. Horzels, forsch en sterk,
Eischten ze op; maar ook de bijen kwamen klagen,
En 't was niet duid'lijk, hoe het zich had toegedragen.
De wesp zou uitspraak doen, een zware taak.
Getuigen hadden rond de korven, in den tuin,
Dieren zien vliegen, gonzend, lang en bruin,
Gelijk aan bijen, maar aan horzels ook. De zaak
Bleef even duister. Ter opheldring van 't geval
Werd gansch een mierenhoop geroepen tot verklaren.
Vergeefs; geen licht. „Maar waartoe toch dit al?"
Vroeg een verstand'ge bij. „Zoo procedeert men jaren.
Zes maanden is de zaak al hangende gebleven,
En even ver zijn we, als in 't eerste uur.
Intusschen wordt de honig zuur;
Het wordt nu tijd, hoe ook, een vonnis ons te geven.
Laat, zonder incident en interlocutoir,
Zonder enquête en kruisverhoor,
Wij eens aan 't werk gaan, elk van onzen kant,
Dáár horzels, bijen hier, elk naar zijn trant.

En zien we dan, wie 't geurig zoete sap
In welgebouwde cellen kan bereiden."
De horzels weigerden; ze waren niet zoo knap.
Zoo bleek dra, wie er recht had van hen beiden;
't Was een triomf voor kunst en wetenschap.

O kon men elk proces op deze wijs beslissen,
Als bij de Turken, naar men zegt, geschiedt;
Gold het gezond verstand, we konden 't wetboek missen,
En hadden zooveel kosten niet.
Met iederen termijn wordt ieders kans nu slechter;
Voor winner en verliezer is 't: „Betaal!"
Ten slotte komt steeds d'oester aan den rechter
En aan partijen elk een leege schaal.

XXII.

DE EIK EN HET RIET.

De eik zei eenmaal tot het riet:
„Gij hebt wel reden om de schepping aanteklagen;
Een winterkoninkje is voor u een last te dragen,
En zóó zacht is een koeltje niet,
Dat over 't rimplig water aan komt strijken,
Of 't dwingt tot buigen u en wijken.
Terwijl mijn kruin, den Kaukasus gelijk,
Niet slechts de stralen keert van 't Zonnerijk,
Maar ook den storm, die toornend nadert,
't Is mij al westerluwte, u alles noorderwoeden.
En, stond uw wieg in schut van 't breed gebladert,
Waarmee ik gansch d'omgeving mag behoeden,
Ge werdt wis minder nog gekweld;
Ik dekte u tegen 't stormgeweld.
Maar meest ziet men u aan de vochtige oevers groeien
Van 't rijk waar ongetemd de woeste winden stoeien;

Mij dunkt: op u was wel Natuur verstoord."
„Uw medelijden," sprak het riet, „komt zeker voort
Uit een goedmoedig hart; maar wil om mij niet zuchten.
Voor mij zijn stormen niet méér dan voor u te duchten.
Ik buig en breek niet gauw. Gij hebt de stormgeruchten
Tot nu toe wederstaan, en niet den rug gekromd;
Maar wacht het einde eens af." Nog spreken zij, daar komt
Van 't diepst des horizons op ongemeten banen
De vreeselijkste der orkanen
Die ooit het Noorden in zijn duistre lenden borg.
De riethalm buigt. De boom staat schrap. Wat zorg?
De storm verdubbelt straks zijn pogen
Tot nieuwen aanval, en hij kraakt
Hem om wiens kruin des hemels wolken togen
En aan wiens voet het rijk der dooden raakt.

TWEEDE BOEK

I.

TEGEN DE KIESKEURIGEN.

Ontving ik in mijn wieg, uit aller Muzen hand,
De gaven, die zij haren gunsteling bereiden,
'k Zou nog ze aan Esopus' leugens wijden,
Want vers en leugen waren steeds verwant.
Maar 'k acht mij niet zóó dier den Zanggodinnen,
Dat 'k al haar vindingen versieren kan.
't Is mooglijk; ik beproef 't; mislukt het dan,
Een ander moog' met meer talent den lauwer winnen.
Toch heb ik reeds, in nieuwgevonden taal,
Den wolf doen spreken, en het lam antwoord doen geven;
'k Ging verder nog: de planten en de dreven
Werden bij mij welsprekend menigmaal.
Is dat niet reeds merkwaardig en bijzonder?
„Welzeker", lezen mij de critici de les,
„Als van een groot en machtig wonder
Spreekt gij van een onnoozel sprookje of zes."
Welaan dan, critici, ge wilt ze meer verheven
En echter? Nu komaan. Na tien jaar strijd
Had Troje's volk, zijn dapperheid ten spijt,
De Grieken nog niet van de stad verdreven;
Maar ook de Grieken, trots een honderdtal
Gevechten, duizend stormen en gevaren,
Trots kracht en heldenmoed in al die jaren,
Brachten de hooge stad van Priam niet ten val.
Tot in een houten paard, door Pallas uitgevonden,
De wijze Ulysses, dappre Diomeed,
Onstuimige Ajax, steeds tot kamp gereed,
Met andre helden zich verschuilen konden,

En brengen binnen Troje zelf den dood...
O ongehoorde list, vernuft oneindig groot...
— „Genoeg!" heb 'k van dien censor al vernomen,
„Die volzin is te lang; gij moet op adem komen;
En dan, dat houten paard, die godenstrijd,
Zijn heel wat ongewoner dingen
Dan van een vos die om een haasje vleit.
Ook lukt het U niet, in zoo hoogen stijl te zingen."
— „Ook goed, wat lager dan. Een herderin,
Amaryllis, jaloersch en denkend dat haar woorden
Alleen haar waakhond en haar lamm'ren hoorden,
Klaagde om Alcipp en haar bedrogen min.
Maar Tircis schuilend onder wilgeboomen,
Heeft heel de teedre minneklacht,
Die zij den zefir toevertrouwt, vernomen,
Eer hij ze haren liefste bracht."
„Dit rijm wil mij niet recht behagen,"
Zegt dan mijn censor, „'t klinkt niet voor mijn oor;
Die weekheid kan ik niet verdragen,
Mij dunkt daar zoekt ge iets anders voor."
— „Verwenschte censor, wilt ge zwijgen?
Komt ooit mijn sprookje zóó aan 't end?
Lang kunt ge wachten, eer 'k iets zend,
Om uw goedkeuring te verkrijgen."

Wie al te kiesch zijn in hun smaken
Men kan 't nooit naar den zin hun maken.

II.

DE RATTEN IN RAADSVERGADERING.

De kater Rodilardus, lastig heer,
Was bezig 't pakhuis schoon te ruimen;
Men zag bijna geen ratten meer,
Zóó had hij zich geweerd met ze op te pruimen.

Het beetje dat nog restte, leefde schraal;
Men durfde op zoek niet gaan naar spek of zuivel;
En Rodilardus droeg in rattentaal
Den naam niet meer van kater, maar van duivel.
Eens op een nacht, dat, ver en hoog op 't dak,
De kat zijn Maartsche buien bot ging vieren,
Hield, al den tijd dat hij bleef aan 't pleizieren,
Het rattenoverschot vergaadring, en besprak
Wat in deez' bange stonde uit te vinden.
De deken, moegepeinsd in meengen nacht,
Had, heel vernuftig, dit als middel uitgedacht:
Men moest de kat een bel aanbinden.
Ging Rodilardus dan op 't oorlogspad,
Dan was gansch 't rattenvolk gewaarschuwd en kon vluchten;
Een overrompling had men nooit te duchten.
Men bracht den deken hulde voor dien schat
Van wijsheid. Nu was enkel te beslissen,
Wie Rodilard de bel aanbinden zou.
D'een zei dat hij niet kon, d'ander dat hij niet wou;
Geen zou zijn leven voor die bel graag missen.
Elk had zijn argument, 't kapittel ging uiteen,
Zonder in 't minst den toestand te verandren.
't Gaat meer kapittels zoo, van ratten niet alleen,
Van monniken, kanunniken — en andren.

Komt 't enkel op raadgeven aan,
Dan is 't hof vol geleerde heeren,
Maar zal men aan 't volvoeren gaan,
Dan weet zich ieder t' excuseeren.

III.

DE WOLF TEGEN DEN VOS PLEITEND, TEN OVERSTAAN VAN DEN AAP.

Een wolf gaf voor, hij zou bestolen zijn.
Een vos, van levenswandel niet heel rein,
Werd voor den aap gedagvaard wegens 't feit.

Nadat, over en weer, er was gepleit,
Door de partijen zelf en zonder advokaat,
Bleek dat de Rechtsgodin, zoover een aap kon heugen,
Nooit ingewikkelder geknoei van waarheid, leugen
En schijn te ontwarren kreeg. De magistraat
Zat in zijn rechterstoel te zweeten.
Nadat men dus gecontesteerd,
Geschreeuwd, geraasd had en gerepliceerd,
Werd het den aap te erg. „'k Heb lang genoeg geweten,
Wie jelui bent", sprak hij, en schudde ernstig 't hoofd.
„Over je beiden wordt de boete omgeslagen;
Want jij, wolf, klaagt en niets is je geroofd,
En jij, vos, hebt geroofd dat wat ze van je vragen".

Zijn rechtspraktijk had hem geleerd:
Als men een deugniet straft, is 't nooit verkeerd.

IV.

DE TWEE STIEREN EN DE KIKVORSCH.

Twee stieren vochten, om een jonge koe;
Een kikvorsch zag het zuchtend aan.
„Waarom toch ben je zoo begaan?"
Vroeg een van 't kwakend volk hem. „Hoe?"
Sprak d' eerste, „ziet ge het gevolg van dien strijd?
't Zal wezen, dat één stier het bloeiend grasland mijdt,
En, uitgebannen van de frissche weiden,
In ons moeras bij 't wuivend riet zal glijden.
Dan zal hij trapplen met zijn ruwe pooten,
En, waar w' ook schuilen, rechts en links ons stooten,
Dan d' een dan d' ander. O, wij merken 't ras,
Dat hun mejuffer koe zoo dierbaar was!"
Hij had gelijk, en goede raad was duur;
Een van de stieren, van de wei gedreven,
Trad in den poel, en 't kostte meengen kikker 't leven;
Hij trapte er twintig dood in 't uur.

Helaas, 't is altoos zoo geweest:
Waar grooten vechten, lijden kleinen 't meest.

V.
DE VLEERMUIS EN DE TWEE WEZELS.

Een vleermuis vloog, heel onbezonnen,
In 't leger van een wezel, en dit dier, verwoed,
Sinds lang in veete met het muisgebroed,
Was met verslinden haast begonnen.
„Wat?" riep hij, „jij durft je laten zien,
Na al wat je geslacht het mijn' heeft durven bien?
Je bent een muis toch? spreek, en zonder liegen!
Je bent een muis, zoo waar als mijn naam wezel is!"
„Ik vraag U wel vergiffenis,"
Sprak vleermuis, „kunnen muizen vliegen?
Een muis, ik! 't Is u door kwaadwilligen verteld.
Dank zij Hem, die 't Heelal kon scheppen
Ben ik een vogel; zie, hoe zich mijn vleugels reppen!
Leve het volk dat door de luchten snelt!"
Wat zij beweerde, vrij en zonder schromen,
Scheen niet onreedlijk; 't werd voor waar genomen;
Zij kreeg verlof om heen te gaan.
Twee dagen later, even licht van zinnen,
Fladdert zij blindlings bij een andren wezel binnen,
Die vogels juist niet uit kon staan.
Daar had zij weer haar leven te verdeedgen.
De huisheer stak zijn spitsen snuit
Reeds tot een fellen aanval uit.
Maar zij verweerde zich; 't was haar beleedgen!
„Ik zou een vogel zijn! Hoe kan men dat beweren!
Wat maakt den vogel? Toch de veeren?
Ik ben een muis! Leve ied're rat!
En Jupiter haal thuis de kat!"
Haar kunst van handig antwoord geven,
Redde dus tweemaal haar het leven.

Hoe menig vond, bedreigd door een geweldenaar,
Door tijdig wiss'len redding of verschooning.
De slimmerd zegt, in d' ure van 't gevaar:
„Leve de Ligue!" of „Leev' de koning!"

VI.
DE VOGEL DOOR EEN PIJL GETROFFEN.

Een arme vogel, door beveerde pijl doorschoten,
Lag luid zijn stervenskreten uit te stooten.
„Moet men," zoo jammert hij in hoogste pijn en nood,
„De wapens leevren tot zijn eigen dood!
Uw oorlogstuig, waar wij met 't leven voor betalen,
O wreede menschen, uit onz' eigen vleug'len moest ge 't halen!
Maar lach niet luid, gij onmeedoogend ras,
Hoe vaak geschiedt u zelf, wat ons verderf nu was."

De helft der menschheid werkt om 't wapentuig te smeden,
Waarmee aan d' andere helft 't bestaan wordt afgesneden.

VII.
DE HONDENMOEDER EN HAAR VRIENDIN.

Een hond, tot 't moederschap bereid,
En niet royaal behuisd, wist te verkrijgen,
Dat een vriendin haar 't hok afstond, voor korten tijd.
Zij sloot zich op, en 't bleef voorloopig zwijgen.
Maar na een poos kwam d' eig'nares eens vragen.
De hondenmoeder sprak: „Nog veertien dagen.
De kleintjes loopen nog zoo slecht alleen..."
De goedige vriendin ging heen.
Twee weken later kwam zij nog eens hooren;
Zij wou haar huis, haar bed met toebehooren.
„We zullen heengaan," sprak de moeder nu brutaal,
„Wanneer je ons er uit kunt zenden.
Maar kijk, we zijn een heele bende,
En tanden hebben we allemaal!"

Wat gij den boozen geeft, het zal u steeds berouwen.
Hebt gij hun iets geleend op goed vertrouwen,
En vraagt het weer, ge doet hun onrecht schier.
't Wordt pleiten, vechten, met geweld of door de wetten,
Laat gij één voet breed hen bezetten.
Het duurt niet lang of 't zijn er vier.

VII.

DE ADELAAR EN DE TOR.

Een adelaar vervolgde Jan konijn,
Die vlug zijn huis nog trachtte te bereiken.
Hij kwam 't nest van een tor voorbij; waar anders wijken?
't Was niet heel veilig, nauw en los en klein,
Maar zie, hij had geen keus. 't Konijntje kroop er in.
De adelaar kwam neergestreken,
Toen zich de tor vertoonde en sprak: „'t Kost u, vorstin,
Geen moeite, dit mijn gastvrij huis te breken,
Mij te beleed'gen, als het u behaagt,
En Jan konijn den laatsten beet te geven.
Maar daar het arme dier genade vraagt,
'k Bid u, verleen ze hem, of neem ons beiden 't leven.
Mijn buurman en mijn vriend is hij."
De vogel van Jupijn heeft even van terzij
Met zijne wiek de tor geraakt en lam geslagen,
't Konijn dan weggesleept. Maar ook een tor heeft trots
En wraaklust. Deze vliegt naar boven, naar de rots,
Waar in het arendsnest de broze eiers lagen.
De hoop der toekomst, aan de moeder alles waard,
Verplettert ze een voor een; geen enkel bleef gespaard.
De moederarend keert, nauw heeft zij 't nest bekeken,
Of door de lucht weergalmt haar woedekreet;
Zij kermt en raast, te meer daar zij niet weet,
Op wie het onheil, dat haar trof, te wreken.
't Is al vergeefs; haar klacht verstuift de wind;
Een jaar lang moet zij als beroofde moeder leven.
Voor 't volgend nest zoekt zij een rots, verheven
Ver boven d' aarde; maar ook daarheen vindt
De tor haar weg; al d' eieren, gebroken,
Hebben van Jan Konijn den droeven dood gewroken.
De tweede smart van d' arendsmoeder kondt
Zes maanden de echo kermend in het rond.
Ten slotte is d' aadlaar tot Jupijn, haar heer gegaan,

Herinnerend hem haar dienst in vroeger tijden,
En smeekend hem, haar toe te staan,
Haar broedsel in den schoot van zijn gewaad te spreiden.
Jupijn stemt toe, en d' aadlaar kon gelooven,
't Nest is nu veilger dan op rots gebouwd,
De vorst der goden zorgt ervoor; wie is zoo stout,
Uit Jupijn's schoot de eiers te gaan rooven?
Ze werden dan ook niet geroofd.
De tor toog rond en liet een vuiltje vallen
Op 't koningskleed. De vorst der goden schudde 't hoofd,
Schudde 't gewaad, en schudde d' eiers alle
Op 's hemels bodem kort en klein. Vergramd op 's hemels [koning
Dreigde de vogel nu met wraakvertooning;
Hij zou gaan leven, ver, in de woestijn,
En nimmer bode of dienaar meer hem zijn.
Jupijn zweeg, maar liet tor en aadlaar dagen
Voor zijnen rechterstoel en gaf hun beiden 't woord.
Toen hij uitvoerig had gehoord
Hoe zich de zaak had toegedragen,
Berispte hij des aadlaars wreede daad
En trachtte hen verzoend te krijgen.
Ook dit mislukte, en toen, ten einde raad
Nam hij een goedge list te baat.
Beval hun beiden, stil te zwijgen
En plaatste nu de maand, waarin het aadlaarspaar
Zijn bruiloft viert, in dat getij van 't jaar,
Waarin marmot en tor, vrienden van Jan Konijn,
Hun wrok uitslapen en dus ongevaarlijk zijn.

IX.

DE LEEUW EN DE MUG.

„Van hier, nietig insect, uitvaagsel, schand' der aarde!"
De Leeuw begroette menigmaal
Een mug met deze schoone taal,
Waarop de mug den oorlog hem verklaarde.

„Meent gij," sprak zij, „dat heel uw naam als koning,
Mij bang maakt of zelfs ongerust?
Een dikke os maakt heel wat meer vertooning,
En 'k jaag hem rond al naar mijn lust.
Maar de beleedging zult ge mij betalen!"
Nauw is 't gesprek geëindigd of hij snelt
Ten aanval, blaast zijn krijgssignalen,
Trompetter zelf èn oorlogsheld.
Breed stelt hij zich op in de ruïmt',
Kiest dan zijn tijd om aan te rennen
En dra als zwakste punt te erkennen
Den hals des leeuws. Het ondier schuimt,
Brult, staroogt raadloos om zich heen;
De menschen schreeuwen, kruipen weg en beven,
En al die schrik en al dat leven
Is t' werk van ééne mug alleen.
De koning hoort haar gonzen om zijn ooren,
Dan rechts, dan links; de dwerg, de kleine mug,
Prikt dan hem in den snuit, dan in den rug,
Of tracht zich in zijn neusgat in te boren.
De leeuw is nu op 't toppunt van zijn woede;
D' onzichtbre vijand juicht en triomfeert,
Wanneer hij ziet, hoe tand en klauw zich weert,
Om hem te treffen. Maar zich zelf ten bloede
Verscheurt de leeuw; zijn staart zwiert snerpend rond
en zweept zijn lenden, zweept de lucht die 't niet kan helpen,
Tot razernij en pijn hem overstelpen
En hij ineen stort, machtloos, op den grond.
't Insect treedt uit den strijd terug in volle glorie,
Blies hij ten aanval eerst, nu blaast hij ter victorie,
Bazuint haar overal in 't rond. Maar zie, een spin
Heeft op zijn weg haar hinderlaag geweven,
Hij vliegt erin, en — blijft erin.

Kan dat geval ons iets te leeren geven?
Twee dingen: dat, van die ons haten, groot en klein,
De laatsten vaak het meest te vreezen zijn,
En ook, dat menigeen, aan groot gevaar ontkomen,
Daar valt, waar hij het nooit kon droomen.

X.

DE EZEL DIE SPONZEN DRAAGT EN DE EZEL DIE ZOUT DRAAGT.

Een ezeljongen, in de hand zijn heerschersstaf,
Dreef — een Romeinsche keizer, hooggeboren —,
Twee rossen vóór zich uit, met lange ooren.
D'een, met een sponzenvracht, liep haast in draf,
En d'ander, ondanks vloeken en soms slagen,
Zoo langzaam, of hij flesschen had te dragen.
Zijn vracht bestond uit zout. De pelgrims namen
Hun weg langs beek en dal en heuvel, in de zon,
Tot z'eindlijk aan een helder stroomend water kwamen,
Maar dat men op een plek doorwaden kon.
De jongen, iedren dag den tocht gewend,
En goed met de doorwaadbre plek bekend,
Besteeg, bevreesd voor al te natte beenen,
Den sponzenezel, en joeg d'ander voor zich henen.
Maar deze, koppig, deed zijn eigen zin,
Week van het pad, ging zwemmen, en, o wonder,
Voelde zich lichter. Nogmaals dook hij onder,
En nog en nogmaals. Al 't zout smolt erin.
Hij dartelde van pret. Zijn vriend, vooral niet wijzer,
Nadoend al wat hij zag, — zoo doen de schapen ook —,
Verliet als hij het pad, en dook en dook,
Tot hij, de sponzen, en ook de Romeinsche keizer,
Om 't hardst het water slorpten. Zóó zwaar werd de vracht,
Dat de ezel niet den kant meer kon bereiken;
De jongen klemde uit alle macht
Zich om zijn hals, steeds vreezend te bezwijken.
Men kwam hun nog te hulp. Wat blijkt hieruit? *Alvast,*
Dat, wat den eenen helpt, niet voor den ander past.

DE LEEUW EN DE RAT.

XI.

DE LEEUW EN DE RAT.

Men moet, zooveel men kan, elkeen aan zich verplichten,
Zoo vaak toch helpt ons, wie geringer is dan wij:
'k Wil, als bewijs, twee fabels hiervan dichten,
Zoo noodig gaf 'k nog meer erbij.

Onder een leeuw, tusschen zijn pooten,
Was ondoordacht een rat uit d'aard geschoten.
Der dieren koning, voor deez' enkle maal bekeerd,
Gedroeg zich koninklijk en liet hem ongedeerd.
Ook vond de weldaad haar belooning.
Wie had gedacht dat ooit den koning
Een rat van dienst was? Toch, bij d'uitgang van het bosch,
Bleef in een net de koning hangen;
En al zijn brullen maakte hem niet los,
Met iedren klauwslag steviger gevangen.
Tot ijlings nu de rat kwam toegesneld,
En wist de mazen van het netwerk stuk te knagen.

Geduld en wachten, zij 't ook dagen,
Doen meer dan woestheid of geweld.

XII.

DE DUIF EN DE MIER.

Het andre voorbeeld is ontleend aan kleiner volk.
Terwijl uit klare beek een duif was aan het drinken,
Viel in den vloed een mier en dreigde te verzinken.
Een oceaan was haar d'ondiepe waterkolk;
Vergeefs beproefde zij den oever te bereiken.
Maar hier deed nu de duif haar edele inborst blijken;

Ze wierp een grashalm in den vloed. Het scheen
De mier een voorgebergt'; zij zwom erheen
En was gered. Juist kwam zijns weegs, op bloote voeten,
Maar met een handboog onder d'arm, een boer.
Hij ziet de duif en stelt zich op de loer
Om haar te schieten, blij haar te begroeten
Als avondmaal; hij legt de handboog aan en mikt;
Maar plotsling heeft de mier hem in zijn hiel geprikt.
De vlegel kijkt, wie hem zoo heeft gebeten.
De duif hoort ritslen, vlucht, en uit is 't avontuur.
Zoek, boertje, nu wat anders voor uw avondeten,
Want duiven zijn vandaag te duur.

XIII.

DE STERREKIJKER DIE IN EEN PUT VALT.

Een sterrewichelaar, den blik omhoog gericht,
Viel in een put. Men riep hem toe: „Onnoozel wezen,
Ge kunt nog nauwelijks zien wat voor uw voeten ligt;
Meent ge in den hemel dan te kunnen lezen?"

Dit avontuur, ook zonder 't verder uit te leggen,
Bevat een les voor allen, hoog en klein.
Want onder ons, zoovelen als we zijn,
Vindt ge er genoeg die gaarne hooren zeggen,
Dat van het Noodlotsboek de geheimzinnige dingen
Te lezen zijn ook voor ons stervelingen.
Maar is dat Noodlot uit Homerus' tijd
Wel anders, dan wat ook het Toeval werd geheeten,
En wat nu heet Voorzienigheid?
Omtrent dat toeval nu bestaat geen weten,
Dus ook geen wetenschap. Wanneer die kon bestaan,
Dan ging de naam Fortuna, Lot, Toeval, ook niet aan,
Want dat zijn alle ongewisse zaken.
En tot de wetenschap te raken
Van wat Hij wil, Wiens macht en wet alleen
Het alles leidt, wie kan 't? Toch Hij en anders geen!

Zou hij op 't voorhoofd van de sterren schrijven
Wat in der tijden nacht omsluierd dient te blijven?
En met welk doel? Als oefening voor het brein
Van die geleerd in globe en cirkel zijn?
Om ons te waarschuwen voor onafwendbare zaken?
Voor vreugde in vreugde's tijd onvatbaar ons te maken?
Zoodat, vooruit verzaad van elk genotvol ding
We 't als een onheil zien al vóór zijn nadering?
't Is dwaling, of veeleer 't is misdaad, dat te meenen.
't Uitspansel wentelt rond, de sterren in hun baan,
De zon zien we iedren dag weer op en onder gaan,
En iedren avondstond zich met den nacht vereenen,
Zonder dat eenig doel daaruit kan afgeleid,
Dan lichten, schijnen, warmen; de noodzaaklijkheid
Van lente, zomer, bloei en oogsttijd ons te geven,
En in te werken op den voortgang van het leven.
En zelfs: hoe rijmt met dat zoo grillig lotgeval
De steeds gelijke loop der dingen van 't heelal?
Kwakzalvers, wichelaars, trekkers van horoscopen,
Lieten de vorsten alle u naar de maan toch loopen,
Met u de Wijzen van de Smeltkroes en den Steen,
Allen verdient gij evenveel geloof; dat 's geen!
Ik zeg meer dan ik moest; wij bleven waar ik verhaalde
Van onzen wich'laar die een natte toga haalde.
Behalve dat wat ik besprak,
Het ijdle van zijn leugenachtig vak,
Is 't ook het beeld van die op hersenschimmen staren,
Intusschen blind voor werk'lijke gevaren.

XIV.

DE HAAS EN DE KIKVORSCHEN.

Een haasje, in zijn leger lag te droomen.
Wat doet men anders als men in zijn leger rust?
Hazen zijn triest, de vrees knaagt aan hun levenslust;
Deez' zag zich alle vroolijkheid benomen.

„Wat is, voor wie vreesachtig zijn van aard,
Het leven", sprak hij, „weinig waard!
Nooit onvermengd genot, alles met angst bekoopen,
Het eten zelfs gedijt hun niet.
Zóó kwellen mij de vrees en het verdriet,
Dat ik slechts slapen durf met de oogen open.
Kom, zegt men, overwin dien schrik!
Maar kan men bangheid overwinnen?
Ofschoon 't mij somtijds voorkomt, dat van binnen,
Ook menschen bang zijn, zooals ik."
Zoo lag daar 't haasje, maar vergeefs, zich te bedillen
En hield intusschen scherp de wacht;
Steeds luisterend, steeds op gevaar bedacht.
Een ademtocht, een zuchtje, een schaduw deed hem rillen.
Terwijl hij droomt, en menigmaal
Zijn droomen staakt voor droevig zuchten,
Hoort hij een licht gerucht; 't is hem een noodsignaal
Om naar zijn duister hol te vluchten.
Maar, als hij ijlings langs den vijver snelt,
Ziet hij de kikkers vlug in 't water springen,
Met luid geplas en forsche buitelingen
Duikend, en als verschrikt. „Hoe?" roept hij nu, versteld,
„Wat ik voor andren doe, doen die voor mij?
Mij vreezen zij? Ik maak hen aan het schrikken?
Zij schuilen allen weg in weinig' oogenblikken?
Dat door mijn dapperheid? Hoe komen zij erbij!
En ik, die om mijn bangheid mij bezwaarde,
'k Ben dus een oorlogsheld? Gewis!

Men vindt, dat zie ik nu, geen mensch zoo laf op aarde,
Of hij vindt er nog een, die laffer is."

XV.

DE HAAN EN DE VOS.

Hoog op een boomtak zat een oude haan,
Een slimme, handige, op wacht.
„Hoor broeder", sprak de vos, — de stem héél zacht, —
„Het is met alle tweedracht nu gedaan;
't Is ditmaal algemeene vrede.
Ik breng de boodschap rond; kom gauw beneden,
Houd me niet op, maak alstjeblieft wat voort,
Ik wou je omhelzen en feliciteeren.
Ik moet het nog op twintig plaatsen annonceeren;
Jij en de jouwen kunt nu ongestoord
Je zaakjes doen en onbezorgd verkeeren.
Als broeders doen we al wat je kunt verlangen,
Ontsteek van avond zonder schroom
Je vreugdevuur, en klim intusschen uit dien boom,
Den broederlijken liefdeskus te ontvangen."
— „Mijn vriend", zoo sprak de haan, „nooit kon men mij
Een aangenamer, beter nieuws verkonden,
Dan van dien vrede, en dubble vreugd daarbij,
Dat ze juist u als bode zonden.
Daar komen hazewinden, 't zijn er twee,
Vast ook nog boden van den vreê;
Ze zullen zóó hier zijn; ik daal vlug af intusschen,
We kunnen allen saâm elkaar dan kussen."
— „Vaarwel dan," sprak de vos; „'k heb nog een drukken dag;
En andermaal hoop ik je weer te ontmoeten,
Tot viering van het feest." — De snuiter zag,
Dat 't beter was te gaan. Hij maakt zich uit de voeten
Vol nijd, dat hij moest afzien van de vangst.
En de oude haan, die hem ziet henenvliegen
Begon te lachen om zijn angst.

't Is dubble vreugd, een gauwdief te bedriegen.

XVI.
DE RAAF, DIE DEN ADELAAR WIL NADOEN.

De aadlaar hief een schaap hoog boven d'aard;
De raaf, die in de buurt bleef toeven,
Wel zwakker, maar niet min een gulzigaard,
Wilde terstond hetzelfde ook beproeven.
Hij draait dus om de schapen heen,
En kiest uit gansch de kudde, meer dan honderd,
Het schoonste schaap, vet, mooi, geprezen door elkeen,
Als offer voor het maal der goden afgezonderd.
Het met zijn blik verslindend sprak de raaf:
„Wie je heeft opgekweekt wil ik niet weten,
Maar heel je lichaam schijnt me wonder gaaf,
En dat belooft een smaaklijk eten."
Met deze woorden is hij van omhoog,
Juist als een aadlaar pijlsnel neergestreken;
Maar niet alleen dat zulk een schaap meer woog
Dan indertijd de kaas, het is hem ook gebleken,
Dat dicht gekruld een vacht, en dik gewold,
Als Polyphemus' baard ineengerold,
De ravenklauwen pakt, en 't vluchten kan verhind'ren.
De herder komt, ziet hem nog op zijn prooi,
Ontwart hem, zet hem in een kooi,
En geeft, als grappig speelgoed, hem zijn kind'ren.

Men wete wat men kan, alvorens aan te vangen,
Een diefje is geen dief; dus waag u niet te zeer.
Niet ieder roovertje is een groot en machtig heer;
De wesp stormt door het web, de mug blijft er in hangen.

XVII.
DE PAUW, DIE ZICH BIJ JUNO BEKLAAGT.

De pauw kwam eens bij Juno klagen:
„Godin", dus sprak hij, „zonder reden niet
Beklaag ik mij. 't Geluid, dat gij me uitstorten liet
Kan niemand op het wereldrond behagen.

Terwijl de nachtegaal, dat nietig ding,
Een zang van u ontving,
Zóó helder, lieflijk, zóó vol zoete klanken,
Of hem alleen de lente waar' te danken."
— „Jaloersche vogel", sprak de hemelkoningin
In toorn, „ik raad u, houd uw klachten in!
Moogt gij jaloersch zijn op den nachtegaal,
Terwijl uw hals in regenbogenpraal,
Een zijden krans schakeert van honderd kleuren?
Wanneer in 't zonlicht zich uw schachten beuren,
Is 't of zich, rijk met edelsteen getooid,
D'uitstalling van een juwelier ontplooit.
Is, onder 's hemels rijk gewelf,
Eén vogel prachtiger dan gij zelf?
Wij hebben allen niet gelijkelijk beschonken,
Wij gaven u het weeldrig pronken,
Den valk de snelle vlucht, den aadlaar moed en kracht,
Den raaf 't vooruitzien in der tijden nacht,
De kraai de gaaf, het onheil te voorspellen,
En niemand kwam mij met verwijten kwellen.
Beklaag u dus niet meer, of wel, als straf,
Neem ik u nog uw veeren af."

XVIII.

DE KAT IN EEN VROUW VERANDERD.

Een man was dood'lijk van zijn kat;
Hij vond haar lief en mooi en teer, een schat;
Bewonderde haar mauwen en haar blazen;
Hij was nog erger dan de ergste dwazen.
En zóóver kwam 't, dat hij, door tooverij,
Door wonderspreuken en verborgenheden,
Door offers, tranen en gebeden,
Van 't Noodlot dit verkreeg, dat zij,
D'aanminnige poes, een vrouw werd, ook aanminnig.

Hij maakt haar tot zijn echtgenoot alras,
En werd nu van verliefdheid zoo waanzinnig,
Als hij het eerst van dierenliefde was.
En nooit beheerschte een scheherazade
Haar sultan met verleidingskracht, zóó groot,
Als deze nieuwe soort van gade
Den zonderling, haar echtgenoot.
Zij geeft hem kopjes, laat zich streelen,
Toch dacht hij niet aan poesjes' spelen,
Hij blijft aan zijn verbeelding trouw,
En vindt in alles haar een vrouw.
Tot aan de vloermat eene muis aan 't knagen,
't Geluk der jonggehuwden heeft gestoord;
Nauw heeft de vrouw 't gerucht gehoord,
Of zij vliegt op en loert, — maar, zeer tot haar mishagen,
Ontkomt het diertje. Een poos, de muis komt weer,
De vrouw, op handen nu en voeten,
IJlt ze achterna, en dezen keer
Moet 't muisje met het leven boeten.
't Bleek hem verderflijk dat de kat
Een vrouwenaangezicht gekregen had.
De vrouw bleef steeds gesteld op muizenvangen,
Van zóóveel kracht is de natuur;
Na zeekren leeftijd helpt geen kuur,
De kruik heeft haren geur, de stof haar plooi ontvangen.
Vergeefs wilt gij van den gewonen loop
Der dingen de natuur afkeerig maken;
Vergeefs haar 't kwade doen verzaken,
Op iets verbeetren is geen hoop.
Met hooivork of met knuppelslagen
Kunt de natuur ge niet verjagen.
Met niets verbreekt ge hare sleur;
Er is met haar niets te beginnen,

Sluit men voor de natuur de deur,
Zij komt nog door de vensters binnen.

XIX.

DE LEEUW EN DE EZEL SAMEN OP JACHT.

Der dieren vorst wilde eens in 't groot gaan jagen.
't Was zijn verjaardag. Leeuwenbuit nu zijn
Geen musschen, maar een damhert, een wild zwijn;
Dus hij besloot, een helper nog te vragen.
Hij vroeg den ezel; met zijn stentorstem
Zou die als waldhoorn dienen. Hij posteerde hem,
Omtooverd met den groenen tooi der wouden,
Zocht zelf een plaats, en noodde hem toen uit
Te balken, overtuigd, dat bij dat rauw geluid
De dapperste 't in huis niet uit zou houden.
En inderdaad, men was nog niet gewoon
Aan 't dondrend buldren van dien toon;
De lucht weergalmde van 't afgrijslijk huilen.
Een schrik beving de gansche dierenschaar,
Zij vluchtten ijlings langs het pad, tot waar
De leeuw zat in zijn hinderlaag te schuilen.
„Heb ik niet mooi ter jacht mijn best gedaan?"
Sprak de ezel, vol van eigenwaan,
Terwijl hij zich tot zijnen meester wendde.
— „Ja, je hebt flink gebalkt", hernam de leeuw,
„Als 'k jou en je familie niet zóó kende,
'k Was zelf haast bang geworden voor 't geschreeuw."
De ezel keek teleurgesteld en morde,
Had hij gedurfd, dan was hij boos geworden,
Hoewel er tot den spot wel reden was.
Dat ezels bluffen, komt toch niet te pas.

XX

EEN TESTAMENT DOOR ESOPUS UITGELEGD.

Als 't waar is wat men van Esopus meldt,
Dan was hij Griekenlands orakel;
Zijn wijsheid was meer waard dan al 't gekakel
Van d' Areopagus. Hier zij verteld
Een klein verhaal, dat lezers moog behagen,
En tot op dezen tijd bewaard.

Een man liet, op het einde zijner dagen,
Drie dochters na, elk van een andren aard.
Eén was een drinkster, één was pronkerig en zwierig,
De derde werkzaam, vlijtig, maar ook gierig.
Dit feit was algemeen bekend.
De vader liet haar bij zijn testament
Zijn goedren na, verschillende perceelen,
Maar vormend drie haast evengroote deelen;
Voorts aan haar moeder nog zóó en zóóveel,
Door haar van de drie dochters te verwerven,
Doch eerst betaalbaar, wanneer elke der drie erven
Niets meer zou hebben van het haar toekomend deel.
Zoodra d' erflater stierf, vergâren
De vrouwen zich om 't testament, om 't zeerst
Beproevend zich den wil des vaders te verklaren.
Vergeefs, want hoe te rijmen, dat dan eerst
De zuster 't aandeel aan haar moeder geeft,
Wanneer zij zelf haar erfgoed niet meer heeft?
't Gaat niet gemakk'lijk, te betalen,
Als men niet weet, het waarvandaan te halen.
Wat had de vader dan bedoeld? De advokaten,
Na overwegen en bepraten,
Doen afstand van advies, de handen in het haar,
En raden de drie erfgenamen,
De zaak maar zonder meer te deelen met elkaar.

Maar dan de weduw? „Kijk", zoo zeiden de bekwamen,
„'t Behoort dat elke zuster zich verbindt,
Een derde af te doen naar zij het passend vindt;
Tenzij de moeder, om 't onzeekre te vermijden,
Lijfrente kiest, ingaande met den dag van 't overlijden."
Toen 't dus geregeld was, ging men de porties maken.
Een deel bevatte al wat zou dienstig zijn
Voor 't drinken, — de prieelen waar de gasten zaten
In wingerdloof, het zilvren drinkservies, de vaten,
De kelders met malvasiawijn,
De keukenslaven, koks en schenkers, in één woord
Wat tot de smullerij behoort.
Het tweede part betrof de woning in de stad,
Op 't fraaist gemeubeld, met al wat ze aan kapslavinnen,
Borduursters, kamerdienaars, ook aan linnen,
Aan stoffen, kleeren en juweelen heeft bevat;
Terwijl bij 't derde deel in dit geval
De kudden kwamen en de boerderijen,
De veeknechts en de slaven in de weien,
De paarden- en de koeienstal.

Maar toen bedacht men, dat het lot wel kon beslissen,
Dat juist aan elke zuster kwam
Wat zij het liefst had willen missen.
Daarom stond men nu toe, dat ieder nam
Wat zij het meeste had begeerd,
Als derdepart in 't ruwe getaxeerd.
De zaak gebeurde in Athene
En iedereen scheen daar te meenen
Dat het niet beter kon. Alleen Esopus had gevoeld,
Dat met veel moeite en heel wat slinksche wegen
Men juist het omgekeerde had verkregen
Van wat de erflater had bedoeld.
„Leefde de vader nog", zei hij, „hij zou terecht
Zich over Attika bedroeven!
Dat volk, dat vaak er op durft snoeven
't Vernuftigste te zijn, heeft dan zoo slecht
Een duidlijk testament begrepen?

Voorwaar, hij dacht u meer geslepen!"
Hij deelde zelf nu, en gaf ied're vrouw
Juist dat, wat zij niet hebben wou,
Dat wat haar aanleg nimmer kon behagen;
Aan de coquette gaf hij 't drinkgerij,
De kelders vol met geur'gen malvezij,
De tuinprieelen voor de feestgelagen.
De wijnbegeer'ge kreeg het vee,
De vlijtige de kapslavinnen mee.
De Phrygier deed de advokaten zwijgen.
„Geen beter middel is er", sprak hij toen,
„Om er de dochters toe te krijgen,
Zich ieder van haar erfgoed te ontdoen.
Zij vinden wel fatsoenlijke echtgenooten
Nu ieder van haar rijkdom weet;
Voor moeders aandeel ligt dan 't geld gereed,
En vaders erfgoed wordt door haar verstooten,
Gelijk het testament beval."

Verwonderd vroegen zich Athene's zonen,
Hoe in één man zooveel verstand kon wonen
En in al d'andren niemendal.

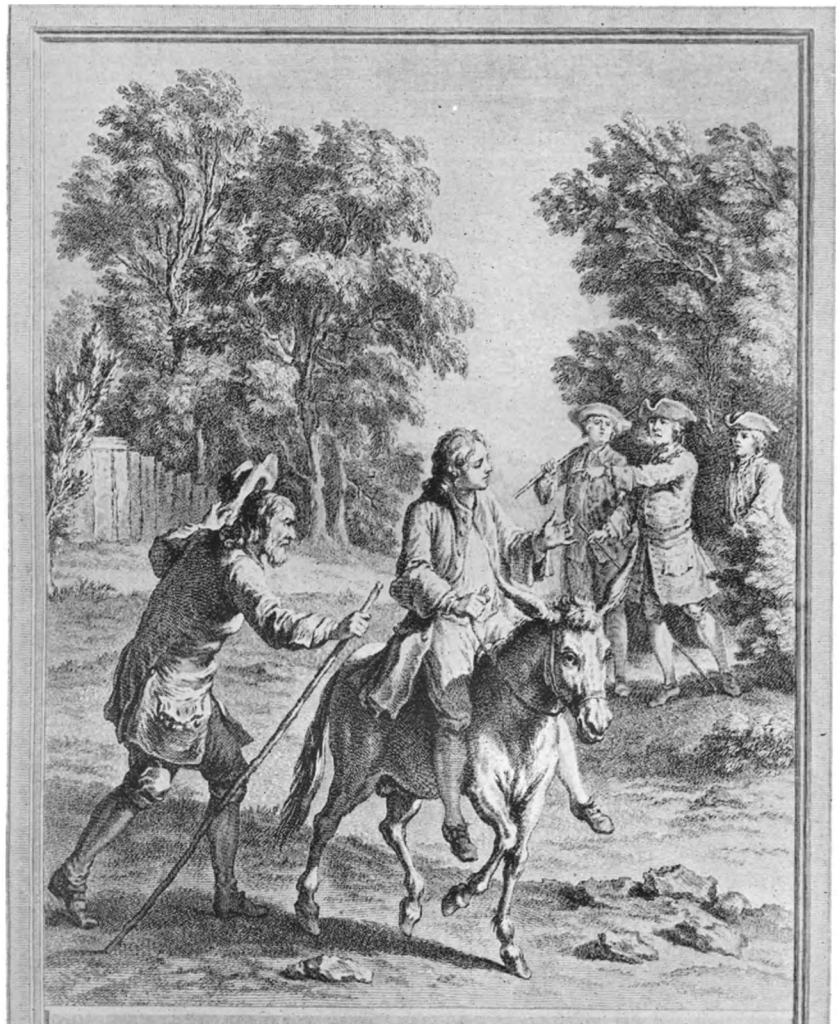

DE MOLENAAR, ZIJN ZOON EN DE EZEL.

DERDE BOEK

I.

DE MOLENAAR, ZIJN ZOON EN DE EZEL.

Kunst scheppen is als eerstgeboorterecht gehuldigd,
Zoo zijn we Griekenland de Fabel al verschuldigd;
Maar zóó werd nooit geoogst op dit rijkdragend veld,
Of zelfs wie 't laatste kwam heeft âren nog geteld.
De fictie is een land vol onontgonnen plekken,
Waar nog voortdurend onze schrijvers nieuws ontdekken.
Een goedgevonden trek zij daarom nog vermeld,
Eens door Malherbe aan zijn vriend Racan verteld.
Die twee, die samen wel Horatius' lier bespeelden,
Apollo's jong'ren, onze meesters, deelden,
Wanneer ze elkaar ontmoetten hier ter steê,
Elkaar hun vindingen en soms hun zorgen mee.
Racan begon aldus: „Een raad moet gij mij geven,
Gij die zooveel weet van de dingen van het leven,
Die alle graden hebt bereikt der lange baan,
Wien op uw ouderdom dus niets ook moet ontgaan.
Waartoe besluit ik wel? 't Wordt tijd, daarnaar te hooren.
Mijn goed, mijn aanleg kent ge, en in wàt stand geboren.
Zal ik op 't platte land een rustig leven leiden,
In 't leger of aan 't hof me een plaats zien te bereiden?
't Is alles op deze aard van zuur en zoet gemengd;
't Kan zijn dat de oorlog goed, het huw'lijk onheil brengt.
Volgd' ik mijn eigen smaak, ik zou niet lang mij kwellen;
Maar 't hof, mijn volk, mijn kring, hoe die tevreê te stellen?"
Malherbe sprak: „Ge wilt dus doen wat elk behaagt;
Hoor dit verhaal dan, eer 'k beantwoord wat ge vraagt.

'k Heb eens gelezen, hoe een oude molenaar
Ter jaarmarkt wilde met een knaap van vijftien jaar,
Zijn zoon. Zij gingen om een ezel te verkoopen.
Opdat het dier niet moe zou zijn van 't vele loopen,
Maar frisch, en dus een hoogen prijs zou doen,

Bond men zijn pooten saam, en hing hem toen
— De boeren waren nog zoo slim niet in die dagen, —
Op aan een stok, om als kroonluchter hem te dragen.
De eerste die hen zag, riep schaatrend: „Kijk naar die!
Die hangt is niet de grootste ezel van de drie!"
De vader vond nu ook hun zorg wat overdreven,
Hij maakt den ezel los en zet hem op de been.
De ezel, wien de andre wijs niet lastig scheen,
Beklaagt zich in zijn taal, maar dit kon niet veel geven.
De molenaar laat nu zijn zoon op grauwtje rijden,
En loopt zelf achteraan. Drie kooplui gaan voorbij,
En d'oudste hunner roept: „Zeg, jonge kerel, jij,
Schaam jij je niet? Wie hoort te wand'len van je beiden?
Of houd je een lakei soms met een grijzen baard?"
En d'oude: „Men zal u tevreden stellen, heeren."
De jonge man stijgt af, en de oude, als op een paard,
Klimt op den ezel. Maar drie jonge meisjes die passeeren
Roepen om 't hardst: „Wat schandelijk is dit,
Dat de arme jongen in den modder voort moet stromp'len
En de oude vent daar als een bisschop zit,
Hoog op zijn beest, zoo'n kalf!" — „Een kalf", gaat d'oude
[momp'len,
„Ik op mijn leeftijd, en een kalf! ... Ga voort!"
Na heel wat grapjes heen en weer gehoord,
Denkt de oude, dat zij toch de wereld beter kenden;
Hij volgt haar raad en zet nu achter zich zijn zoon.
Maar dertig passen nauw, en zie, een heele bende
Vond reden weer tot spot. D'een zei: „Dat is het loon
Voor trouwen dienst! Het beest kan niet meer loopen;
Nu beulen ze het af! Ondankbaar volk! Ze slaan
Hun ouden helper dood, nu hij niet mee wil gaan
Ter jaarmarkt, om zijn huid den vilder te verkoopen!"
— „Nu", zei de molenaar, „Men noemt terecht niet wijs,
Wie alle menschen en zijn vader wil behagen.
Toch willen wij nog zien. Voldoen wij aan hun eisch.
Of zij tevreden zijn, als 't beest niets heeft te dragen.
We wand'len maar, mijn zoon!" Ze stappen beide af,
En de ezel, nu gansch vrij, dacht aan een zachten draf.

Daar komt er weer een. „Ha! dat is een nieuwe mode,
Dat de ezel wandelt, en de heeren achteraan!
Als 't zoo gaat, heeft men heel geen ezeltjes van noode!
Ik wed, ze laten hem nu nog in 't goud beslaan!
Het ezeltje blijft frisch, of zij hun schoenen slijten!
Een mooi stel ezels!" — „Ja", sprak nu de molenaar,
„Ik was een ezel; ik beken 't; 't is waar.
Wie ieders zin wil doen, het moet hem altoos spijten.
Of voortaan iedereen of niemand mij wat zegt,
Ik doe mijn eigen zin." Hij deed het, en terecht.

En gij, kies nu de liefde, of d'oorlog, of uw koning;
Ga hier of daarheen, blijf en woon in uw landouw;
Neem een abdij, een post, een vaandel of een vrouw,
De menschen praten toch, daarvan is geen verschooning."

II

DE LEDEMATEN EN DE MAAG.

Ik had wel met het koningschap
Dit werk behooren in te leiden,
Of met de maag. Door menig' eigenschap
Is er gelijk'nis tusschen beiden.
Hetgeen de maag behoeft, doet heel het lichaam aan.
De leden zeiden eens: „'t Is nu genoeg gedaan
Met werken voor die een; wij gaan als heeren leven,
In nietsdoen; 't voorbeeld wordt ons door haarzelf gegeven;
Zij moest toch, zonder ons, zich voeden met de lucht.
Wij zweeten, wij doen 't werk, wij weren ons geducht.
En voor wie? Slechts voor haar. Genieten wij ervan?
Wij zorgen maar dat zij behaaglijk teren kan.
Kom, staken wij! Van haar kan men dat ambacht leeren!"
Zoo gezegd, zoo gedaan. Het werken staakt de arm,
De hand het grijpen en het been 't marcheeren.
„Zij moog' dan zien, wie dan zich over haar erbarm'!"
't Was een vergissing en ze merkten dat al gauw.

Dra voelden allen zich verweeken en verslappen;
Het hart hield op, het versche bloed te tappen,
Elk lid werd lijdend, alle krachten werden flauw.
En 't bleek alras den muitelingen
Dat van de maag, die ieder lui en werkloos dacht,
Zij zelf de meeste levenskracht
In 't algemeen belang ontvingen.

Pas dit eens toe op 's Konings majesteit,
Die geeft steeds en ontvangt, 't al tegelijkertijd.
Voor haar werkt alles, en in wiss'lend werken
Blijft zij het al weer voeden en versterken.
Zij doet den handwerksman van zijn verdiensten leven,
Verrijkt den koopman, onderhoudt den magistraat,
Steunt den landbouwer, zorgt voor 't loon van den soldaat,
Deelt honderdvoudig uit wat kracht en gunst moet geven.
Op haar berust de gansche staat.

't Was dat wat eens Menenius leerde,
Toen 't volk zich scheiden wou van den Senaat.
Die had, naar d'ontevredenen beweerden,
De macht, het geld, de eer, de waardigheid;
En aan hun kant alleen, naar hun bevatting,
Was door de wetten alle kwaad geleid:
Belasting, hoofdgeld, staats- en oorlogsschatting.
Het volk was reeds geweken uit de stad,
En wilde naar een ander land gaan reizen,
Toen hun Menenius kwam bewijzen,
Dat ook de maag haar waarde had.
Voor de bewijskracht van een fabel dus gezwicht,
Kwam gansch een volk weer tot zijn plicht.

III.

DE WOLF ALS HERDER.

Een wolf, die zag, dat steeds de schapen schaarscher bleken,
En altoos kleiner zijn rantsoen,
Vond dat hij wel eens als de vos kon doen,
En in een ander vel zich steken.
Hij koos een herderspak, een kiel, al half versleten,
Sneed zich een stok als herdersstaf,
Den doedelzak niet te vergeten,
En ging zoo op de schapen af.
Wel graag schreef hij nog op zijn hoed:
„Guillot ben ik, van deze kudde herder!"
Maar zoo ging 't ook; hij stapte zachtjes verder,
De voorste pooten op zijn staf gesteund,
Tot waar, in 't midden van de schapen,
Guillot, de herder, op een arm geleund,
In 't middaguurtje lag te slapen.
De hond sliep ook, de doedelzak en 't vee;
Het lag meest al in stillen vree.
De roover liet ze rustig eerst begaan;
Toen had hij graag — daarvoor was hij gekomen —
Een paar der schaapjes mee naar 't bosch genomen;
Maar hoe? Hij dacht: „Ik spreek ze aan".
Hiermee nu heeft hij 't al verkorven;
Zijn stem als herdersstem verried hem gauw,
Zijn vriendlijk nooden galmde in 't bosch zóó rauw....
De fraaie krijgslist was bedorven.
't Schrikte alles wakker, schapen, herder, hond,
En d'arme wolf, in al zijn mooie kleeren,
Was zóó verward, dat hij zich niet kon weren
En zelfs den weg naar 't bosch niet vond.

Wanneer schavuiten zich als huich'laars gaan gedragen,
Ziet men het hun al spoedig aan;
Laat, wie een wolf is, als een wolf maar jagen,
Dat is het veiligst nog gedaan.

IV.

DE KIKVORSCHEN DIE EEN KONING VRAGEN.

Het kikkervolk, niet meer tevreden
Met den republikeinschen staat,
Riep kwakend tot Jupijn, zoo vroeg, zoo laat,
Tot deze sprak: „'k Zend u een vorst, nog heden".
En uit den hemel viel een vreedzaam potentaat.
Alleen: de koning maakte in 't vallen zoo'n geweld,
Dat 't bange volkje van de plassen
Naar alle kanten henensnelt
En in de gaten der moerassen,
In 't riet, in 't water, overal,
Zich gaat verschuilen en verbergen,
Zonder dat één het waagt, zelfs door een kik te tergen

Den reus die hen regeeren zal.
Nu was de reus een balk, heel zwaar en dik;
Zijn deftigheid deed d'eersten kikker beven,
Die om zijn oogen eens den kost te geven,
Zich waagde aan een moment van schrik.
De kikker kwam, nog rillend, naderbij;
Een tweede volgde, een derde, een heele rij;
En eindlijk kwam de gansche bende,
En, toen zij eenmaal 's konings kalmte kende,
Pret maakte en op zijn schouder sprong,
En als een mierenhoop zich rond hem drong.
De goede koning zweeg en hield zich roerloos stil;
Maar dra heeft van 't gekwaak Jupijn weer last gekregen.
„Geef ons er een", riep 't volk, „die zich wat kan bewegen!"
De vorst der goden deed nu nogmaals naar hun wil;
Hij zond een kraan. Dit dier had goede dagen;
Hij snapt ze, hapt ze, en verslindt
Met vreugd wat hij aan kikkers vindt.
Het volkje toog alweer aan 't klagen.
Nu sprak Jupijn: „Maar denkt ge dan,
Dat we altoos naar uw wenschen ons maar voegen?

Ge hadt u moeten vergenoegen
Met d'eersten staatsvorm; in de plaats daarvan
Zond ik u, heel genadig toch,
Een goed'gen, makken koning naar beneden;
Weest nu met dezen maar tevreden,
Want anders krijgt ge erger nog!"

V.

DE VOS EN DE BOK.

Kaptein de Vos ging eens een wandling, niet alleen,
Maar met zijn vriend den bok, den hooggehoornden, maken;
Niet verder dan zijn boksneus lang was, keek de een,
En de ander was volleerd in alle boevenzaken.
Ze hadden, onder 't wandlen, dorst gekregen
En waren in een put toen afgestegen.
Nadat zich elk daar naar genoegen had bediend,
Zei tot den bok de vos: „Wat nu te doen, mijn vriend?
Drinken was goed en wel; wij moeten hier vandaan.
Als gij nu overeind op bei uw achterbeenen
De horens hoog, tegen den muur gaat staan,
Dan klim ik langs uw rug, uw kop en horens henen,
En ben dan vrij. Staat het u aan?
Ben ik dan veilig," zoo besloot de guit,
„Dan help ik verder u eruit."
— „Bij mijn baard", sprak de bok, „zulk listig overleggen
Vindt men alleen bij uw geslacht;
Ik had, dat moet ik eerlijk zeggen,
Dat geestig middel nooit bedacht."
De vos klimt uit den put, en, — als men reeds kan wanen, —
Hij laat zijn makker in den steek;
Maar houdt nog eerst een lange preek
Om tot geduld hem aan te manen.
„Had van den hemel jij gekregen
Zooveel verstand als baard daar aan je kin,

Je was er eerst zoo ondoordacht niet in,
Maar toen misschien wel uitgestegen.
Je ziet het, vriendje, ik ben nu hoog en droog;
Doe maar je best er ook uit te geraken;
Adieu, 'k heb weinig tijd, 'k heb wat haast te maken."

In alles houde men het eind in 't oog.

VI.

DE ADELAAR, DE WILDE ZEUG EN DE KAT.

De aadlaar had haar kroost hoog in een hollen stam,
De wilde zeug het hare, aan zijnen voet gelegen,
De kat in 't midden, en elk ging haar wegen,
Zoodat het kinderen en moeders wel bekwam.
Door schelmerij verbrak de kat dit kalm bestaan;
Zij klom naar d' adelaar, en zeide: „Met ons leven
(Of dat van 't broedsel, moeders is dat toch om 't even)
Zal 't zeker welhaast zijn gedaan.
Ziet ge niet steeds de zeug daar onder u aan 't wroeten?
Zij graaft een mijn, vlak onder onze voeten.
Gij zult wel inzien, wat dat werk beduidt?
Zij doet het om den eik, ontworteld, te doen vallen.
Wanneer hij valt, dan is 't met onze kleinen uit.
De wilde varkens zullen ze verslinden, alle.
Geen enkel blijft gespaard. Wanneer nog hoop ons restt',
Ik zou voorzeker zoo niet klagen."
Zoo zaait zij schrik en angst, en klautert af naar 't nest,
Waar kalm de wilde zeug en al haar biggen lagen.
„Buurvrouw, lieve vriendin, het doet mij leed",
Zoo sprak zij zacht, „dat 'k met mijn raad u moet ontroeren,
Maar als gij uitgaat zal, naar 'k zeker weet,
De aadlaar op uw kleintjes loeren.
Doe mij 't pleizier, laat van mijn raad niets merken,
Daar d' aadlaar 't mij vast kwalijk nam."

Toen dus de kat weer bij haar jongen kwam,
Had zij, door angst en vrees, dit weten te bewerken,
Dat noch de zeug, noch d' adelaar
Zich uit haar leger durfde roeren,
Zich zelf noch hare kleinen voeren,
In doodlijke angst steeds voor elkaar.
Zoo dwaas, alsof niet d' eerste plicht der moeder
Was: zorgen voor behoorlijk voeder.
Ze bleven thuis dus, beide om steeds aanwezend
Bij het bedreigde kroost te zijn;
De koningsvogel denkend aan een mijn,
De wilde zeug een rooftocht vreezend.
De honger deed het werk, geen enkel bleef er over
Van 't aadlaarsbroedsel, van het jonge borstelvee,
En telkens kwam de kat, als nachtlijk roover
En sleepte naar haar nest de kleinen mee.
Wat kan door 't zaaien van mistrouwen
En valsche tong al onheil brouwen.
Van al de rampen, aan Pandora's doos ontvlucht,
Is schelmerij het meest verafschuwd en geducht.

VII.

DE DRONKAARD EN ZIJN VROUW.

Elk heeft zijn zwak, en dat komt telkens weer;
Geen schaamte of vrees kan dat genezen.

'k Heb daaromtrent een sprookje ook gelezen;
'k Zeg niets dat ik niet met een voorbeeld illustreer.
Een Bacchusdienaar deed aan zijn gezondheid schade
En schade ook aan zijn beurs en zijn verstand;
Die lieden zijn ten goede niet te raden
En 't geld ook slipt door hunne hand.
Eens, toen de man zijn duiten bij de vaten,
Zijn hersens onder in de flesschen had gelaten,

Sloot hem zijn vrouw op, in een soort van graf;
Daar gistten rustig al de dampen af
Van 't jonge druivensap, en in den morgenstond
Toen hij ontwaakte en keek in 't rond,
Vond hij daar om zich heen al wat aan 't graf deed denken,
Kaarsen, een doodsgewaad en doodsgeschenken.
„Ah!" zei hij, „wat is dat? Een weeuw is nu mijn vrouw?"
Toen kwam zijn gade, in zwaren rouw,
Gekleed als een der Wraakgodinnen,
Gemaskerd en met lange schreden binnen,
En nadert, met veranderd stemgeluid,
De kist, die den gewaanden doode omsluit.
Zij brengt een kostje, als voor verdoemden uitgevonden;
Hij twijfelt niet, men heeft hem naar de hel gezonden.
„Wie ben je?" zegt hij tot het nachtlijk spook.
„'k Ben", sprak zij, „de keldermeesteres geheeten
Van Satans Rijk, en 'k breng den afgestorv'nen eten."
„Wel", zegt de man, „je brengt toch drinken ook?"

VIII.

DE JICHT EN DE SPIN.

De Hellekoning had de jicht eens voortgebracht,
En toen de spin. Hij sprak: „Gij kunt u wel beroemen,
mijn dochters, dat men u mag noemen
Gelijke plagen van het menschelijk geslacht.
Laat ons nu eens bedenken, wat voor woning
Ik u zal geven. Zie die hutten hier,
En die paleizen ginds, als voor een koning,
Verguld, gebeeldhouwd, rijk aan praal en sier,
Ge moogt dan wonen, 't is me onverschillig waar.
Wilt ge om 't kortste strootje trekken,
Of maakt ge 't uit onder elkaar?"
„Ik kan in hutjes niets genoegelijks ontdekken",
Vond eerst de spin. De jicht, integendeel,

Zag in paleizen dokters, wijs en veel,
En meende, daar niet ongestoord te zullen blijven.
Zij koos de hut dus, ziet een armen man,
En zet zich op zijn teen. Zij sprak: „Hier woon ik dan;
Hier zal mij geen Hippokrates verdrijven".
De spin intusschen zoekt een rijkvergulde lijst,
Het sierlijk beeldhouwwerk, en gaat haar web aan 't weven,
Zij rekende op een huurceel voor haar leven.
Daar kwamen reeds de vliegen aangereisd.
Maar juist komt ook een meid de balken ragen.
Een andre webbe, een nieuwe bezemveeg.
Het arme diertje, dat noch rust, noch voedsel kreeg,
Ging tot de jicht en sprak: „'t Is niet te dragen.
Gaat het u beter?" — „Erger duizendmaal",
Meende de jicht; „bij zulk een ruw onthaal
Is 't uwe niets!" Haar gastheer nam haar mee
Naar 't bosch, houthakken, spitten, graven;
En jicht nu, die men flink laat draven,
Is, zegt men, half geheeld alree.
„'k Houd het bij hem niet uit; zeg, zuster, wilt ge ruilen?"
Sprak ze; en bij d' andere is dra weer hoop ontwaakt.
Zij houdt haar aan haar woord; zij gaat in 't hutje schuilen;
Daar komt geen bezemveeg, die 't ooit haar lastig maakt.
De jicht trekt in 't paleis, waar zij een bisschop vindt,
Dien ze aan zijn bed in angst en pijnen bindt.
De dokters kwamen, brachten pleisters, pappen mede;
Steeds vruchteloos; en altoos erger is 't gegaan.
Zoo waren jicht en spin ten slotte toch tevreden
En beiden met haar ruil voldaan.

IX.

DE WOLF EN DE OOIEVAAR.

De wolven kunnen gulzig eten.
Een wolf was aan een vriendenmaal
En schrokte daar zóó haastig en brutaal,

Dat in zijn keel een beentje, dwars gezeten,
Hem haast deed stikken. Hij wou schreeuwen; 't kon niet zijn.
Gelukkig kwam daarlangs vrouw Ooievaar gewandeld.
Hij wenkte, en als een kundig chirurgijn
Heeft zij den gulzigaard behandeld.
Zij haalt het been eruit, en vraagt, na d' operatie,
Haar loon. „Wat loon?" schreeuwt Wolf; „voorwaar,
Ge maakt een grapje, ooievaar!
Is 't niet genoeg misschien, dat ik je, als gratie,
Je hals terug liet trekken uit mijn keel?
Dat ik niet toebeet, lijkt me al veel!
Je bent ondankbaar! Pas maar op, mijn kind,
Dat ik je nooit onder mijn klauwen vind!"

X.

DE LEEUW DOOR DEN MENSCH VERSLAGEN.

Een schilderij was eens tentoongesteld,
Waarop de kunstnaar, — in zijn kunst uitstekend, —
Een reusachtigen leeuw had uitgeteekend,
Door éénen man terneer geveld.
Toeschouwers schenen grootsch op zulk een feit,
Tot er een leeuw passeerde en hen deed zwijgen.
„Dat men u de overwinning deed verkrijgen",
Sprak hij, „is eer een onbescheidenheid.
De kunstenaar heeft dat zoo goedgevonden;
Hij mocht dat doen, en 't is niet slecht.
Maar als wij leeuwen ook eens schildren konden,
Dan wonnen wij, en met meer recht."

DE WOLF EN DE OOIEVAAR.

XI.

DE VOS EN DE DRUIVEN.

Een vos, — was 't een Gasconjer, of misschien
Een uit Normandië, — zag, onmooglijk te bereiken,
Hoog aan 't staketsel druiventrossen prijken,
Rijp, vol en goudgekleurd, een lust om aan te zien.
Van honger stierf hij haast; hij staarde naar den muur,
Maar zag dat hij ze nooit bereiken zoude.
„Och kom", sprak hij, „die druiven zijn nog zuur".
Was 't niet het beste maar, zich groot te houden?

XII.

DE ZWAAN EN DE KOK.

't Was in een dierenpark, met vogelen gevuld,
Dat zwaan en gans te saam vertoefden;
De een bestemd te worden opgesmuld,
D'ander voor 's meesters oog; maar beiden snoefden
Op hun positie; d' een was van den tuin de gast,
De ander van het huis. Hun galerijen
Waren de grachten van 't kasteel. Men zag ze vast
Daar zwemmen, over 't water fladdren met hen beien,
Of duikend in de golfjes op de meien.
Eens kwam de kok, die wat gedronken had,
En had reeds bij den hals de zwaan gevat,
Om voor den ketel hem te smoren;
Daar doet in doodsangst 't dier zijn stervenszang hem hooren.
Ontnuchterd stond de moordenaar,
Toen hij zijn dwaling werd gewaar.
„Wat", riep hij, „zou ik soep van zulk een zanger koken?
Verhoede God, dat ik ooit den gorgel had gebroken,
Die zich zoo goed gebruiken laat!"

Zoo heeft, bij al 't gevaar, dat steeds ons komt bestoken,
Lieflijk geluid nog nooit geschaad.

XIII.
DE WOLVEN EN DE SCHAPEN.

Na duizend jaar en meer voortdurend strijden
Sloten de wolven met de schapen vree.
't Was oogenschijnlijk tot voldoening van weerszijden,
Want, aten wolven menig afgedwaald stuk vee,
De herders droegen heel wat wolfsvel aan hun kleeren.
Nooit was men vrij; de eenen graasden niet met lust,
En de andren aten nooit hun bloedig maal in rust.
Men kon slechts siddrend èn zich voeden èn verteren.
't Was vrede dus. Men had als gijzelaars
De wolven 't kroost, het vee zijn honden afgegeven;
d'Uitwiss'ling was geschied door onderhandelaars,
Door commissarissen geregeld en beschreven.
Maar na een poosje, toen het jonge wolfsgebroed
Tot wolven was gegroeid, volwassen, heet naar bloed,
Verkozen zij een tijd, toen juist de herdersknapen
Ter kermis waren, braken los,
Worgden de helft van d' allervetste schapen,
En renden met de rest naar 't bosch.
Zij hadden in 't geheim hun makkers 't plan doen weten.
De honden, offers van 't gegeven woord,
Werden in diepen slaap vermoord,
En dit zóó snel, dat bijna, doodgebeten
Eer hij het voelde, geen zijn lot ontging.

Dit diene ons als herinnering,
De boozen nimmer als onschaadlijk te beschouwen,
Vrede op zich zelf is wel een heel goed ding,
Maar wat nut die, als men den vijand noch vertrouwen,
Noch zelfs op zijn gegeven woord kan bouwen?

XIV.
DE OUDGEWORDEN LEEUW.

De leeuw, eertijds de schrik van 't woud,
Thans treurend om zijn vroegre krachten, zwak en oud,

Werd eindlijk aangerand door d' eigen onderdanen,
Die door zijn zwakheid, sterk zich wanen.
Het paard geeft hem een trap, de wolf een beet,
De os komt met zijn horens hem te stooten;
En d' arme leeuw, de grootste eens van de grooten,
Nu kwijnend, dof, kan nauwlijks brullen om zijn leed.
Stil wacht hij 't noodlot af, en sidderde noch morde,
Tot hij den ezel naar zijn hol zich wenden ziet.
„Dat is te veel", sprak hij, „sterven is 't ergste niet,
Maar tweemaal sterven is 't, door hem gehoond te worden."

XV.
PHILOMELE EN PROGNE.

Haar kleine steedsche woning had
De zwaluw Progne eens verlaten,
Om te gaan zien, waar, ver van stad en straten,
In 'h loover Philomeel te zingen zat.
„Hoe gaat het, zuster?" luidde Progne's groet;
„Dat is wel duizend jaar sinds wij elkander zagen.
Mij dunkt sinds Thracië en die droeve dagen
Hebben we elkaar niet meer ontmoet.
Zeg nu, wat denkt ge aan te vangen?
Blijft ge altoos in die eenzaamheid hier hangen?"
„O", sprak toen Philomeel, „waar is 't zoo schoon als hier?"
Maar Progne: „Uw muziek is toch voor fijner ooren,
Dan voor het een of ander dier,
Of hoogstens boerenjongens te bekoren?
Wat moet ge in de woestijn met zoo'n talent?
Die wonderbare zang dient in de stad bekend!
Nog meer: dat toch moet telkens u doen voelen,
Hoe eertijds in een derg'lijk oord,
Tereus, te zeer door u bekoord,
Aan uw godinnenschoon zijn lust dorst koelen."
— „'t Is juist d' erinn'ring aan dat feit",
Sprak Philomeel, „die, zuster, mij doet blijven;
Zie 'k in de stad den mensch in zijn bedrijven,
Dan denk ik veelmeer aan dien gruwbren tijd."

XVI.

DE VERDRONKEN VROUW.

Ik behoor niet tot hen, die zeggen: „dat is niets,
Daar is alleen een vrouw verdronken."
Ik vind dat veel. Ik zeg: 't vrouwvolk verdient toch iets
Voor het genoegen, steeds aan ons geschonken.
Als ik dit beweer, is 't niet op losse gronden.
Er is van vrouwen sprake hier,
En van een vrouw zelfs, die in de rivier
Op een noodlott'ge wijs haar einde had gevonden.
Haar man ging zoeken naar het lijk,
Om met behoorlijk huldeblijk
Het naar den eisch te doen begraven.
Men zag hem langs den oever draven
En vragen aan zoo menig wandelaar
Of die ook wist, waar 't lichaam was gebleven.
„Neen", zeiden die, „zoek langs den oever maar,
Stroomafwaarts is zij vast gedreven."
Maar een: „Stroomafwaarts? Daarop is geen kijk!
Stroomopwaarts zoek uw vrouwenlijk!
Want of de winden saam met strooming en verval
Haar met geweld stroomafwaarts bliezen,
De geest van tegenspreken zal
Haar d' andre richting doen verkiezen."
In zoo'n ruw spotten toont geen goede smaak,
Maar toch, omtrent den geest van tegenspraak
Durf ik niet dadelijk beslissen
Dat hij geheel zich zou vergissen.
Wie eens dien aanleg heeft, verliest hem niet zoo dra,
Maar zal, — het is zoo vaak gebleken, —
Tot op zijn zalig einde tegenspreken
En, is het mogelijk, nog daarna.

XVII.

DE WEZEL IN DE SCHUUR.

Mejuffer Wezel, tenger, slank van bouw,
Was door een heel nauw gat eens in een schuur gekropen.
Zij had een zware ziekte pas doorloopen
En hoopte dat zij wat aansterken zou.
Nu, waar zij rijken voorraad vond,
At zich de zieke kogelrond;
Wat zij een leven leidde, kauwde en knaagde,
Wat ze aan haar voedingskuur een spek al waagde!
Nu was ze dan ook volgegeten, dik,
En met den uitslag in haar schik.
Aan 't eind der feestweek hoort zij iemand praten,
En wil door 't gat de schuur weer gauw verlaten.
Zij kan er niet doorheen, meent dat zij zich vergist,
En loopt wat rond. „Ik dacht, dat ik de plek nog wist",
Zegt zij verbaasd; „een dag of zes geleden
Ben ik hierlangs de schuur toch ingegleden".
Een oude rat, die haar bekommring ziet,
Zegt: „Wezel, toen was jij zoo dik nog niet.
Je kwam er mager in; je moet nu blijven
Tot je weer mager bent. Dit zegt men menigeen;
Toch moet men ook die leer niet overdrijven,
Zij geldt wel niet voor iedereen."

XVIII.

DE KAT EN DE OUDE RAT.

Ik las eens in een fabelboek,
Van Rodilardus II, den oorlogsheld der katten,
Den Attila, den geesel Gods der ratten,
Hij was van 't arme muizenvolk de vloek.

Die Cerberus, die alverdelger,
Die rattendooder, muizenzwelger,
Wou, mijlen in het rond gevreesd,
De wereld zuivren van elk knagend beest.
De tuimelplankjes, muizenvallen,
De strikken en de knippen alle,
Bij hem gezien, was 't niets dan kinderspel.
Het kwam dan ook zoover, dat buiten hare holen,
Uit vrees en uit bezorgdheid voor haar vel,
Geen muisje zich meer waagde, en alles bleef verscholen.
Het leek hem niet; nu dus de toevoer was gestremd,
Was weer de kater niet tevreden;
Hij hangt zich op, den kop recht naar beneden,
En d'achterpooten aan een touwtje vastgeklemd.
Het domme muizenvolk laat licht zich vangen;
Het meent dat Poes op snoepen is betrapt,
Iets heeft gebroken of iemand gekrabd,
En daarom, tot zijn straf, is opgehangen.
Zij stellen zich al voor hun vreugd,
Als men den kater zal begraven,
Wagen een stapje, steken 't neusje in den wind, verheugd,
Maar durven nog niet rond gaan draven.
Zij kruipen schichtig weer in 't muizengat,
Kijken er uit, loopen een pas of wat,
En gaan dan, naar gewoonte, aan het speuren.
Maar nu gaat het verschrikkelijke gebeuren;
De opgehangene herleeft, springt op den grond,
En, loopen ze al raadloos rond,
Hij heeft er van de luiste al ras een paar gegrepen.
„Wij kennen meer van zulke knepen",
Zegt hij al muizend, „dit 's een oude grap;
En al dat schuilen in die muizengaten,
Helpt je toch niet; je kunt gerust het laten,
Daar ik je zoo of zoo toch allen snap."
Hij profeteerde juist; want door een tweede list
Pakt hij er meer nog in zijn kluiven;
Hij rolt zich in het meel, laat zich geheel bestuiven,
En nestelt zich dan in een open kist.

Het tripp'lend volk komt weer in zijn verderf geloopen;
En moet het met den dood bekoopen.
Alleen een oude rat, die heel wat heeft beleefd,
En zelfs al in den slag zijn staart verloren heeft,
Wil nu zijn neus er niet aan wagen.
„Dat witbemeelde blok wil mij maar niet behagen",
Riep hij van verre tot den kattengeneraal,
„Daaronder ruik ik weer een nieuw kabaal;
Het dient je nergens toe, een pakje meel te wezen,
Al was j' een heele zak, ik kwam niet naderbij."
Hij had gelijk; men moet verraders vreezen;
Een echte „oude rot" was hij.

Hij wist wel dat voorzichtigheid,
De moeder is van veiligheid.

VIERDE BOEK

I.

DE VERLIEFDE LEEUW.

Aan Mlle de Sévigné.

Gij, Sévigné, wier eedle trekken
Den Gratiën ten voorbeeld strekken,
En aan wier schoonheid enkel schaadt,
Dat zij u onverschillig laat,
Mag 'k iets onschuldigs u vertellen
Dat 't in uw oog genade vind'?
En doet een leeuw, van liefde blind,
Getemd door liefd', u niet ontstellen?
De Liefd' is een zóó vreemd gebieder,
Gelukkig kan zich noemen ieder,
Die slechts van verre van hem hoort;
Mocht men bij u hem ooit verdeed'gen,
En u de waarheid zelf beleed'gen,
Een fabel maakt u niet verstoord.
De volgende kan 't u getuigen,
U in vereering toegewijd,
Zij komt zich voor uw voeten buigen,
Vol ijver en vol dankbaarheid.
Toen nog de dieren spreken konden,
Was 't bij de leeuwen ook een wensch,
In echtvereen'ging met den mensch,
Naar menschenrecht te zijn verbonden.
En waarom niet? Hun forsch geslacht
Kon licht zich met het onze meten;
Zij hadden moed, verstand en kracht,
Een fraaien kop niet te vergeten.

Zoo heeft het zich dan toegedragen:
Een leeuw uit vorstelijk gezin
Ontmoette een jonge herderin,
En kwam ten huwelijk haar vragen.
Hadd' ook de vader zich allicht
Een tammer schoonzoon kunnen denken,
Scheen het hem hard, haar weg te schenken,
Haar weigeren viel ook niet licht.
Ook had 't er wel van kunnen komen,
Dat men, een mooien morgenstond,
Van heimlijk trouwen had vernomen;
Want niet alleen het meisje vond
Aan trotsche vrijers 't meest behagen,
Maar lange manen, rossig blond,
Zien alle vrouwen gaarne dragen.
De vader durfde zulk een heer,
Wiens eigenschappen hij wel kende,
Maar niet zoo van de deur te zenden.
Hij sprak: „Mijn dochter is wat teer;
Ik vrees dat, gaat gij 't hof haar maken,
Uw scherpe nagel haar mocht raken;
Sta toe dus, dat van iedre klauw
Men z' afknipt, en dan ook de tanden
U uitvijlt; dat gaat even gauw.
Waarlijk, 't verliezen van die panden
Maakt niet uw kussen minder zoet.
En mijne dochter zal intusschen
Met meer genot u wederkussen
Wanneer zij 't ongevaarlijk doet."
De leeuw geeft al zijn macht uit handen,
— Liefde's verblinding is zóó sterk, —
Nu zonder nagels, zonder tanden,
Als een ontmanteld vestingwerk.
Men joeg op 't arme dier de honden,
Die nog maar zwakken weerstand vonden.

Heeft Liefde u eenmaal in de knel,
Dan is 't: Voorzichtigheid vaarwel.

II.

DE HERDER EN DE ZEE.

Van d' opbrengst van zijn kudde, en zonder zorgen,
Leefd' eens een herder, niet ver van de zee,
Klein was 't fortuin, maar van den een tot d' andren morgen
Scheen het hem veilig en hij was tevreê.
Maar eind'lijk lokte hem het zien der kostbre waren,
Die hij ontschepen zag aan 't strand;
Hij deed zijn kleine kudde aan kant,
Waagd' op de zee het geld, en zag in stormgevaren
En schipbreuk alles ondergaan.
Hij weidde nu van nieuw af aan
De schaapkens, maar thans niet zijn eigen meer;
Een knecht was nu de jonge meester van weleer.
Toch, na een poosje, had hij kunnen sparen
En weer wat noodig vee gekocht;
En toen hij weer het strand bezocht,
En zag hoe rustig nu de golven waren,
Hoe kalm de schepen in de haven dreven,
Sprak hij: „Gij wilt weer geld, o golvenschaar,
Ik bid u, wend u tot een ander maar,
Ik zal het mijne u niet weer geven!"
Dit is geen nutteloos bedacht verhaal,
Ik heb de waarheid willen leeren,
En toonen, dat een stuiver kapitaal,
Méér veilig, méér waard is, dan vijf in 't speculeeren.
Dat het geluk heet: weinig en tevreê;
Dat door verlokkingen van eerzucht en de zee
Men niet zijn rust moet laten rooven.
Voor één dien 't lukt, hoor van tienduizenden de klacht:
De zee moog gouden bergen u beloven,
Wees ook op dieven en op storm bedacht.

III.

DE WARMOEZIER EN ZIJN DORPSHEER.

Een groot liefhebber van tuinieren,
Half boer, half van de burgerij,
Bezat in zeker dorp, ver van de stadskwartieren,
Een aardig tuintje, en nog een lapje erbij.
Hij had daar flink gezaaid, geen plekje leeg;
Men zag er zuring, kropsla, welig groeien,
Geen fijne planten, maar toch zooveel bloemen bloeien,
Dat op haar feest Margot een ruiker kreeg.
Die zaligheid kwam eens een haas verschrikken,
Zoodat de boer kwam klagen bij zijn heer;
„'t Verwenschte dier komt 's morgens, 's avonds weer,
Vult zich den buik, en lacht wat met mijn strikken.
Met stok noch steenen laat hij op zich mikken;
Een toov'naar moet hij zijn!" — „Haha, een toovenaar!"
Lachte de dorpsheer; „was 't de duivel zelve,
Zijn listigheid, zijn loopen en zijn delven,
Zijn voor Miraut, mijn jachthond, geen bezwaar.
Ik schuif je wel dat haasje van den hals!"
— „En dat wanneer?" — „Wel, later niet dan morgen!" —
Hij komt, met al zijn volk. — „Nu eerst eens zorgen
Voor het ontbijt", zegt hij. „Je kippen zijn toch malsch?
Dat is je dochter? Laat je eens kijken, lieve kind!
Wanneer wordt die getrouwd? Wanneer je een schoonzoon [vindt?
Dat kost je geld, mijn vriend; schoonzoons zijn rare snaken!"
Intusschen gaat hij met het meisje kennis maken;
Hij zet haar naast zich, pakt haar hand, haar arm,
Wipt aan haar halsdoek; 't meisje krijgt het warm,
Verdedigt zich eerbiedig, maar sekuur,
Tot het den vader ergert op den duur.
Intusschen wordt gebraden en gezoden.
„Wat zijn die hammen prachtig! Van wanneer?"
„Ze zijn, heer, tot uw dienst." — „Zoo waarlijk?" zegt de heer,

„Ik neem ze gaarne aan, zoo hartlijk aangeboden."
Dus hij ontbijt, en ook zijn paarden, honden,
Zijn jagers, knechts, al 't volk dat smaaklijk eet;
Hij geeft zijn orders hier; hij loopt in 't ronde,
Drinkt van den wijn en pakt het meisje beet.
Als 't is gedaan met eten en met drinken,
Komt eerst het ware jachtrumoer;
Maakt alles zich gereed, waldhorens klinken,
Tot groote ontsteltnis van den boer.
Het ergste was, dat d' arme groententuin
Geheel verwoest werd, bedden, perken, ramen,
Vaarwel andijvie, prei, ajuin,
Waarvan de lekkre soepen kwamen.
't Was onder een der grootste koolen
Dat zich het haasje had verscholen,
Het werd daar opgedolven, opgejaagd, maar wist
Nog door een gaatje in de heg t' ontvluchten.
Geen gaatje, maar een gat, een bres en een geduchte,
Werd in de heg gehakt voor deze kleine list.
De dorpsheer had niet graag 't genot gemist
Te paard uit den geredden tuin te rijden.
Verslagen stond de warmoezier ter zijde
En klaagde: „Groote-heeren-hulp is duur".
Maar niemand lette op hem, en jagers, honden,
Richtten meer schade aan in één uur,
Dan al de hazen met elkaar
Van 't gansch gewest in honderd jaar
Berokk'nen konden.

O kleine vorsten, vecht tesaam uw twisten uit;
Bedenkt, wat hulp van koningen beduidt.
Mengt nooit ze in uw aangelegenheden,
En laat ze nooit uw grond betreden.

DE EZEL EN HET SCHOOTHONDJE.

IV.

DE EZEL EN HET SCHOOTHONDJE.

Trachten wij onzen aanleg niet te dwingen;
Wij doen dan niets met onbevangenheid.
Het lukt een vlegel nooit, hoe hij zich vleit,
Zich door beminn'lijk wezen in te dringen.

Slechts enkle lieden, door des Hemels gunst,
Ontvangen met het leven ook de kunst,
Zich aangenaam te maken. Gun hun dat.
Doe niet als d' ezel, die besloten had
Eens bij zijn baas den lieveling te spelen,
En met zijn pooten hem kwam streelen.
„Wat?" zei hij bij zich zelf, „die kleine hondensnoet,
Omdat hij lief en aardig doet,
Gaat met mevrouw en met mijnheer
Als zijn gelijken op en neer?
En voor mij zou de stok slechts wezen!
Wat doet het beest? Het geeft een poot,
En daadlijk komt hij op hun schoot,
Krijgt kusjes, lekkers, wordt geliefkoosd en geprezen!
Als meer niet noodig is, om in hun gunst te raken,
Dan is dat nog zoo moeilijk niet."
Na dien gelukkig' inval ziet
Hij dat zijn meester 't maal zich goed laat smaken,
En vroolijk is. Hij komt nu, zwaar en stroef,
En met een erg versleten hoef
Wil hij uit vriendlijkheid de kin hem wrijven;
Intusschen begeleidt, om in den toon te blijven,
Zijn aangenaam geluid dit liefelijk gebaar.
„Hé, wat liefkoozing en wat zang! Heidaar!"
Roept de patroon. „Martijn, kom met een knuppel hier!"
Martijn verschijnt; uit is 't pleizier.

V.

DE STRIJD TUSSCHEN RATTEN EN WEZELS.

Het wezelvolk, — juist als de katten, —
Is zeer onvriend'lijk voor de ratten;
En, waren niet van rattenhuizen
De poorten meest bijzonder nauw,
De langgerugde roover had al gauw
Een eind gemaakt aan ratten en aan muizen.
Een jaar, dat er veel ratten waren,
Besloot hun koning, Ratapon,
Den wezels d' oorlog te verklaren.
Het wezelvolk nu ook begon
Het oorlogsvaandel te ontvouwen;
En, mag men op haar woord de Faam vertrouwen,
Bleef lang de zege onbeslist.
Hun beider bloed bemestte de valleien,
Toch, van de strijdende partijen
Werd rattenbloed het meest verkwist.
Hun nederlaag was dra volkomen.
Of ook de helden Artarpax,
En Psicarpax, Méridarpax,
Het bloed der wezels deden stroomen,
En met heldhaftig stof beladen
Zich weerden een geruime poos,
Hun tegenstand bleek vruchteloos,
Zij moesten schikken zich in 't kwade.
't Vlood alles henen, heinde en ver,
Zoo kapiteinen als soldaten,
Maar juist de vorsten van het heir
Die moesten allen 't leven laten.
Aldra toch vond de mindre soort
In gaten, holen, spleten, gangen,
Een schuilplaats en werd niet gevangen;
Met weinig moeite sloop men voort.
Maar van de hooge rattenheeren

Prijkte ieder op zijn trotschen kop
Met horens, vleugels, hoog in top,
Of pluimbos van gestolen veeren,
Als eereteekens toegestaan.
Of met het doel, den wezelbenden
Een doodschrik op het lijf te zenden;
En 't bracht juist zelf den dood hun aan.
Geen gang was er, geen gat, geen spleet,
Voor al die pracht voldoende breed;
Zich redden konden de soldaten;
En vorsten moesten 't leven laten.

Een hoed, bevracht met vederbossen,
Is vaak een lastig eerbewijs.
Te groote staatsie der karossen
Geeft vaak vertraging op de reis.
't Is voor den kleine in vele zaken
Een lichte taak, haast kinderspel,
Vlug uit de voeten zich te maken,
De grooten doen dat minder snel.

VI.

DE AAP EN DE DOLFIJN.

In Griekenland bracht het de mode mee,
Dat reizigers, althans voornamen,
Op verre tochten over zee,
Geleerde honden en ook apen met zich namen.
Een schip, met zoo gemengde vracht,
Leed schipbreuk, niet ver van Athene,
En alles waar' in 't diep verdwenen,
Hadden dolfijnen niet getracht,
Voor 't redden van de passagiers te zorgen.
Der menschen vriend, zegt Plinius,

Is de dolfijn; 'k geloof het dus.
Dolfijnen hadden dan al menig vriend geborgen
Toen zich een aap hun blikken bood,
Die bijna aan zijn menschlijk-schijnen
Zijn redding dankte uit den dood.
Hij nam zijn plaats op een van de dolfijnen,
Zóó deftig, of de zanger van weleer,
Arion, die de monsters boeide in scharen,
Zich weer door een van hen naar huis liet varen.
Het dier zette aan den oever haast hem neer
En vroeg, zoo losweg: „zijt ge van Athene?"
En daadlijk d' aap: „Dat zou ik meenen!
Mocht g' er iets hebben voor een advokaat,
Beschik maar over mij, en zonder kosten!
Mijn bloedverwanten zijn op d' eerste posten;
Een neef van mij is rechter-magistraat.
Hij zal u loonen, wat g' aan mij verdient!"
„Veel dank", zegt de dolfijn, „dan brengt g' ook wel bezoeken
Aan den Piraeus?" — „Dat zou 'k u verzoeken!
Haast daaglijks zien w'elkaar. Hij is mijn oudste vriend!"
De aap had, in zijn snorkerij
De haven voor een man genomen.

Zoo zijn er meer; zij houden Vaugirard voor Rome
En praten zich den mond voorbij.

Maar de dolfijn ziet met een glimlach om,
En vindt, bij 't nadere bekijken,
Al mocht hij op een mensch dan lijken,
Den aap toch waarlijk al te dom.
Hij duikt eens, laat hem in de golven dalen,
Om nog een mensch als passagier te halen.

VII.

DE MAN EN HET HOUTEN AFGODSBEELD.

Een heiden had in huis een houten beeld;
Zoo'n god is doof, al heeft hij dan ook ooren.
De man dacht, dat eenmaal zijn god hem zou verhooren;
En heeft hem met het kostbaarste bedeeld.
Het waren bloemen, heele bossen,
Met rozen gansch omkranste ossen,
Nooit had een afgod, waar 't ook zij,
Een rijke keuken, zooals hij.
Toch kreeg de man, voor al, wat hij geofferd had,
Niets extra's: erfenis, speelwinst, gevonden schat, ...
Integendeel, als voor een oortje er onweer broeide,
Of ergens maar een stormpje loeide,
Kreeg onze man zijn part en droeg de schade ervan.
Maar daarom kreeg de god niets minder dan.
Tot eind'lijk, boos om 't nutteloos bestaan,
Nam hij een stang en sloeg het beeld aan stukken;
't Was vol met goud. Hij riep: „toen 'k u heb welgedaan,
Hebt gij mij iets gebracht? Mocht iets mij lukken?
Ga heen! Zoek of uw dienst een ander lokt!
Ge lijkt op die naturen, dom, kwaadaardig,
Geheel goede behandeling onwaardig,
Van wie men niets verkrijgt, dan met den stok.
Hoe meer 'k u gaf, te minder heb 'k gewonnen,
Maar goed, dat 'k anders ben begonnen."

VIII.

DE MEERKOL DIE ZICH MET DE VEEREN VAN DEN PAUW VERSIERT.

Een pauw was aan het ruien; met de veeren
Heeft zich een meerkol handig opgesierd;

Toen ging hij trotsch bij andre pauwen paradeeren,
En vond zich een verrukkelijk gediert'.
Hij werd herkend; nu ving het spotten aan,
Het lachen, honen, joelen, fluiten;
Toen ook de pauwen aan het plukken zijn gegaan,
Zocht hij, of bij zijn soort ook open werd gedaan,
Maar ook bij die sloot men hem buiten.

Meerkollen vindt men ook, die op twee beenen loopen,
Die zich met and'rer moois versieren en 't verkoopen,
En die men letterdieven heet;
Maar 'k wil het hun niet lastig maken,
Ik zwijg ervan; 't zijn niet mijn zaken;
Het is voldoende dat men 't weet.

IX.

DE KAMEEL EN DE DRIJVENDE STOKJES.

Die 't eerst heeft een kameel ontwaard,
Was over 't nieuwe voorwerp gansch vervaard;
De tweede kwam nabij; de derde durfde 't wagen,
Den dromedaris bit en teugel te doen dragen.

Gewoonte maakt vertrouwd met ieder ding,
Wat eerst verschrikk'lijk scheen en zonderling,
Wordt gansch gemeenzaam voor onz' oogen,
Als zij het lang beschouwen mogen.

En, eenmaal op dit onderwerp gebracht:
Er stonden lieden eens op wacht,
Die, toen op 't water iets kwam aangedreven,
Het als een machtig oorlogsschip beschreven;
Zij meenden later, dat 't een brandschip wezen kon,

En toen een bootje, en toen een ton.
En eind'lijk houtjes, drijvend op de plassen.

Ik ken er ook wel in de maatschappij,
Op wie dit woord is toe te passen:
Het is heel wat van verre, en niets is 't van nabij.

X.

DE KIKVORSCH EN DE RAT.

Zoo menig, die wel gaarn' een ander struik'len doet,
Komt, — en verdient het, — in de grootste ellende.

Een dikke, vette rat, met 't beste steeds gevoed,
En die advent noch vasten kende,
Zat stil genoeg'lijk aan den rand van een moeras.
Een kikvorsch kwam nabij, en sprak in kikkertale:
„Kom bij mij thuis; ik zal u flink onthalen".
Mijnheer de rat nam aan al ras;
't Was overtollig, heel lang hem te nooden.
Toch spreekt de kikvorsch van het heerlijk bad,
Van al het zonderlings, langs d' oever hem geboden,
Van honderd schoonheên, die de kikkerpoel bevat.
Hij kon nog zijn kleinkind'ren ervan leeren,
Van 't landschap, van de zeden van het volk,
En van hun republiek, en hoe zij die regeeren,
De kwakers van den kikkerkolk.
Eén punt gaf moeilijkheid: de rat kon weinig zwemmen;
Maar met wat hulp... de kikvorsch wist wel raad;
De rat zou om zijn poot een lenig biesje klemmen,
Zich laten sleepen door zijn kameraad.
Maar nauwlijks in 't moeras, doet deze al zijn best,
Om in den vloed zijn vetten gast te domplen;
Hem, tegen recht en woord, moorddadig t' overromp'len,
Hem mee te sleepen in zijn kikkernest.

De gastheer neemt zich voor, aan 't versche vleesch te smullen,
Zijn gast was, naar hij hoopt', een goede buit;
Reeds is hij in zijn geest zijn maag daarmee aan 't vullen.
De rat roept goden aan, de roover lacht hem uit.
Hij weert zich, maar de kikker trekt. Daar spiedt
Van uit den hoog' een havik, langzaam drijvend,
Zijn kringen in de lucht beschrijvend;
Als die den arm' in 't water spart'len ziet,
Stort hij omlaag en vat de rat, maar pakt daarneven
Ook 't biezen touwtje met den vorsch eraan.
't Ging alles mee, ten doode opgeschreven,
Als dubb'le prooi. Hij had ditmaal
En visch èn vleesch voor avondmaal.

De straf der valschheid is 't,
Dat zij den vinder weinig baat:
En dat de fraaist gesponnen list
Vaak den bewerker schaadt.

XI.

DE SCHATTING, DOOR DE DIEREN AAN ALEXANDER GEZONDEN.

Een fabel ging in d' Oudheid rond,
En het waarom kon ik nog niet ontdekken;
Moog maar de lezer zelf een leering er uit trekken,
Ik geef haar, zooals ik ze vond.
De Faam had gebazuind, in honderd staten,
Dat Alexander, zoon van Jupiter,
Niets onder 's hemels boog in vrijheid wilde laten;
En dat daarom van heind' en ver
Elk volk tot zijnen troon zich moest begeven.
Viervoeters, menschen, worm en olifant,
De vogels uit hun wonderland,

De wilde dieren uit hun dreven.
De Faam verspreidde 't nieuws bij hoog en laag,
Verkondde 's Keizers wil met honderden trompetten,
De dieren, anders enkel luist'rend naar hun maag,
Verwachtten ditmaal andre wetten.
Zij kwamen saam in de woestijn,
Elk uit zijn hol. En de voornaamsten rieden
Den Keizer eene huld' en schatting aan te bieden,
Drager der hulde zou de aap dan zijn,
Hij kreeg op schrift 't adres dat hij moest doen genieten,
Maar dan de schatting. Goud was 't wat men noodig had.
Een vorst, die mijnen in zijn rijk bezat,
Was vriendelijk genoeg, 't hun voor te schieten.
Wie zou de schatting dragen? Ezel, paard,
Kameel en muildier zouden samen draven,
Die eensgezind zich dus op weg begaven,
Met d' aap, als nieuw gezant een kijkje waard.
Op hunne reis trof dra de karavaan
Den leeuw; zij dienden wel hem te begroeten.
Hij sprak: „'t Is goed, dat wij elkaar ontmoeten,
Ik sluit als reisgenoot mij aan.
Ik dacht afzonderlijk mijn schatting aan te bieden,
Maar 'k houd van pakjes niet, al is 't niet veel;
Doet mij 't pleizier, neemt elk een deel,
En draagt dat bij uw last, mijn brave lieden.
Het is zoo'n groot bezwaar niet voor u allen,
En ik ben vrijer dan en meer gereed,
Wanneer ons dieven mochten overvallen
En 't noodig was, dat 'k voor u streed."
't Is moeilijk, van een leeuw zich koeltjes af te maken,
Hij werd ontvangen en ontlast; en van het geld,
Dat men bestemde voor den zoon van Jupiter, den held,
Liet hij het zich, — op algemeene kosten, — smaken.
Zij kwamen aan een wei nu, rijk getooid,
Met beekjes gansch omzoomd, met bloemen gansch bestrooid,
Waar menig schaapke loopt te grazen,
Waar zefirs zachte geuren blazen,
Een paradijs. Zoodra de leeuw 't ontwaart,

Heeft hij zich moe en ziek verklaard.
„Gaat voort met uw gezantschap, heeren",
Spreekt hij, „ik voel een vuur inwendig mij verteren.
'k Wil hier gaan zoeken naar een heilzaam kruid.
Wat u betreft, stelt uw vertrek niet uit;
Maar geeft mijn geld terug; het kan mij nuttig wezen."
Men pakt wat uit, en met een blijden schreeuw,
Roept dadelijk de zieke leeuw:
„O zie! de hemel zij geprezen!
Wat kinders hebben mij mijn stukjes goud gebaard!
De meesten zijn al zooveel waard
Als hunne moeders! 'k Neem mijn kroost maar mede!"
Hij nam maar alles, of, 't geen hij hun liet
Was niet veel zaaks. Met schaamte en verdriet
Hervatten d' aap en zijn gevolg hun schreden.
Zij zwegen maar. Zij brachten voor 't fatsoen
Den zoon van Jupiter hun klacht. Wat kon hij doen,
Leeuw tegen leeuw? *Als roovers slaags met roovers raken,*
Maken zij zelden goede zaken.

XII.

HET PAARD DAT ZICH OP HET HERT WIL WREKEN.

Niet altoos had de mensch tot dienaar 't edel ros;
Toen onze voorzaat zich met eikels nog verblijdde,
Woonden nog ezel, muildier, paard in 't bosch.
Men zag niet, als in onze tijden,
Die zadels, halsters, teugels, toomen,
Die kostbre tuigen, mee in 't veld genomen,
Zooals men niet met vrouw en kinder
In koetsen en karossen reed,
En hoogstwaarschijnlijk ook iets minder
Aan bruiloftsmalen en festijnen deed.
Het paard nu, raakte in dezen tijd

Met het snelvoetig hert in strijd;
En daar inhalen hem onmooglijk was gebleken,
Riep hij den mensch te hulp om zich te wreken.
De mensch lei bit en teugel aan,
Sprong op zijn rug, en heeft de sporen hem gegeven,
Tot 't hert was ingehaald en 't boette met zijn leven.
Het paard bedankte en wilde gaan.
„Vaarwel, ik keer weer naar mijn wildernis."
„Toch niet", hernam de mensch, „ge zult gewend hier raken;
Ge kunt u hier zoo nuttig maken.
Blijf hier, waar 't zooveel beter is;
Tot aan den buik staat ge in 't hooi."
Helaas! wie gaarn' zijn vrijheid miste,
Al leek al 't andre nog zoo mooi!
Het paard bemerkt' al gauw, hoezeer het zich vergiste,
Maar 't was te laat, de stal was klaar
En stond als hecht gebouw al daar.
Het sleept zijn boei tot 't einde van zijn leven.
Had het in 't klein geschil maar toegegeven.

Wat voor genot de wraak moog schenken,
Men moet dit ééne wel bedenken:
Hij koopt te duur haar, wie er dat voor geeft,
Wat meer dan alles waarde heeft.

XIII.

DE VOS EN HET BORSTBEELD.

Veel groote heeren zijn als maskers voor 't tooneel,
Hun statig uiterlijk kan 't vulgus imponeeren.
Een ezel oordeelt naar de staatsie, naar de kleeren,
Naar wat hij ziet. De vos, integendeel,
Ziet nauwer toe, spiedt overal in 't ronde,
En merkt hij, dat zij slechts uit ijdle praal bestonden

Dan zegt hij, wat hij sprak, toen 't borstbeeld van een held
Bij 't onderzoek hem had teleurgesteld.
Het was een holle buste, op meer dan levensgrootte.
De vos prees 't fraaie werk, maar heeft aldus besloten:
„Een mooie kop, maar hersens niemendal".

Hoe menig groote heer is buste in dat geval.

XIV.

DE WOLF, DE GEIT EN HET GEITJE.

De moedergeit ging uit, haar slepende uiers vullen,
En aan de malsche klaver smullen;
Maar sloot eerst op de klink haar deur, heel goed,
En zei tot 't geitelam: „Nu, bij je leven,
Pas op, dat je niet opendoet
Eer men je 't wachtwoord heeft gegeven:
Weg met den wolf en al het wolfsgebroed!"
Terwijl de geitemoeder dat behandelt,
Is juist de wolf voorbij gewandeld;
Hij hoorde dus, wat zij gesproken had
En zorgde wel, dat hij het niet vergat.
De geit bemerkt hem niet en is naar 't veld geloopen.
Zoodra zij weg is, komt hij om zijn buit
En vraagt, met teem'rig stemgeluid:
„Weg met den wolf; doe even open!"
Hij dacht maar zoo warm vleesch te koopen.
Maar 't geitje keek eens door een reet, voorzichtig,
„Laat mij je witten poot zien", zei het toen,
„Want anders mag ik je niet open doen."
De witte poot nu, ditmaal zoo gewichtig,
Komt bij de wolven zelden voor.
De gulzigaard liep haastig door,
Verbaasd dat er zoo slimme geitjes waren.

Hoe was wel 't beestje er bij gevaren,
Had het geopend op één woord,
Toevallig door den wolf gehoord!

Een dubbele waarborg is geen overdaad,
Te veel heeft daarbij nooit geschaad.

XV.

DE WOLF, DE MOEDER EN HET KIND.

De wolf herinnert me aan zijn makker,
Die nog veel erger kwam te pas;
Wien 't avontuur noodlottig was.
Ziehier 't verhaal. Een pachter had zijn akker
En woning ver van 't dorp. Een wolf hield stand
Achter de deur, en loerde, of er wat viel te rapen.
En heel wat buit passeerde er, kalvren, schapen,
Een regiment kalkoenen, eed'le proviand.
Toch wachtte hij nog wat, en zelfs verveelde 't hem.
Daar hoort hij 't schreeuwen van een kinderstem,
En toen de moeder, die eerst knort, dan dreigt:
„Ik geef je aan den wolf, als je niet zwijgt".
Het hongrig dier denkt: „Dat valt op een gansje".
Hij dankt den hemel voor het aardig buitenkansje.
Maar daadlijk heeft de vrouw weer 't schreiend wicht gesust,
En zegt: „Nu, huil niet, wees gerust;
Kwam hier de wolf, hij werd wel doodgeslagen!"
„Wat 's dat?" begon de schapendief te vragen,
„Eerst zegt ze 't een, dan 't ander? Doet men zoo,
Met lieden van mijn slag? Wat denkt ze wel? Hoho!
Laat morgen aan den dag die kleine bengel
Eens hazelnootjes komen plukken in het bosch...."
Hij peinst; men komt; men laat een waakhond los,
En 't knechtenvolk, met vlegel, knuppel, zeis en zwengel,
Stort op den wolf en takelt flink hem toe.

„Wat had je bij de woning hier te speuren?"
Wordt hem gevraagd, en hij vertelt dan, hoe
Hem 't kind beloofd was, toen hij luisterde aan de deuren.
„Goede genade!" zegt de boerenvrouw,
„Mijn kind is 't, dat hij eten wou?
Kreeg ik mijn zoon om wolven mee te voeren?"
Het beest werd afgemaakt, en een der boeren
Sneed hem den kop en rechter voorpoot af,
Die hij den dorpsheer ten geschenke gaf.
Deez' spijkerde op de poort ze vast,
Met deze spreuk er bij gepast:

„Hoop, wolf, nog op een boutje niet,
Als moeder 't schreeuwend kind verbiedt!"

XVI.

EEN WOORD VAN SOCRATES.

Toen Socrates een woning zich liet bouwen,
Was elk klaar met kritiek en ergernis.
D'een vond 't inwendige, — oprecht en in vertrouwen,
— Niets, voor een man van die beteekenis.
Voor d' ander moest de gevel fraaier zijn,
En dan: de kamers waren veel te klein!
Voor hem, zoo'n huis! Men kon zich nauwlijks keeren,
Men zat gedrongen, als men hem bezocht....
„Zoo klein als 't is", sprak Socrates, „ik zou begeeren
Dat ik 't met ware vrienden vullen mocht!"
De wijsheid had gelijk; wie ware vrienden vroeg,
Voor dien was 't kleine huis al spoedig groot genoeg.

Niets algemeener dan de zoogenaamde vrienden,
Maar zeldzaam, die terecht dien naam verdienden.

XVII.

DE GRIJSAARD EN ZIJNE KINDEREN.

Geen macht is sterk, die niet op éénheid rust.

Daarover is de slaaf uit Phrygië welsprekend,
En voeg 'k iets hieraan toe, 't is niet uit lust
Hem te verbeetren, maar wijl 't onze zeden teekent.
Bij Phaedrus vindt men wel uit ijdelheid
't Oorspronklijk thema welgevallig uitgebreid;
Mij past dat niet. Maar nu wil 'k spreken van den oude,
Die trachtte 't kroost eendrachtig saâm te houden.
Een zieke vader riep zijn zonen om zijn stoel,
En zeide hun: „Beproeft alvorens ik ga spreken,
Die saâmgebonden pijlen stuk te breken.
Ik leg u daarna uit wat ik bedoel."
De oudste deed zijn best, maar na een oogenblik
Moest hij den bundel verder geven;
Hij sprak: „Dat 's werk voor sterkeren dan ik".
De tweede zet zich schrap, de derde; 't was om 't even.
Hun moeite was vergeefsch, na lange of korte wijl.
Van gansch den bundel barstte ook niet één enkle pijl.
„Gij zwakkelingen", sprak de vader, „staakt uw pogen;
En 'k zal u toonen wat mijn krachten nog vermogen".
Men meende dat hij schertst; men lachte, maar voor niet.
Hij maakt den bundel los en breekt dan riet voor riet.
„Zoo kunt ge", sprak hij, „Eendrachts werking ondervinden.
Weest, kinderen, vereend, laat liefde u samenbinden."
Zoolang hij ziek was, kwam hij telkens daarop neer.
Ten slotte, toen hij 't einde voelde naken,
Sprak hij: „Mijn kindren, tot mijn vaadren keer ik weer.
Vaartwel. Leeft dan in vrede, als broeders, naar mijn leer.
Belooft mij dat; het zal mij 't sterven lichter maken."
Elk der drie zoons belooft met tranen wat hij vraagt.
Hij vat hun handen, sterft, en als zij 't goed aanvaardden,
Bleek het wel groot, maar schuld en hypotheek bezwaarden
Den boedel; een schuldeischer legt beslag, een waagt

Dra een proces; in den beginne, eendrachtig en tevreden,
Redt zich het drietal uit de moeilijkheden;
Maar zulk een vriendschap, zeldzaam, duurt niet lang.
Het bloed had hen vereend; hen scheidde het belang.
Nu mengt in 't erfgoed zich, dat ze eensgezind beheerden,
Nijd, afgunst, raad, dien domme of valsche vriend hun gaf;
Zij deelden d' erfenis, betwistten, chicaneerden,
't Gerecht trof beurtlings elk met vonnis, boete of straf.
Schuldeischers, buren, durven 't nu te wagen,
Beroep, herziening of cassatie aan te vragen;
De broers, oneenig, volgen elk een andren raad.
De een wil schikken, d'ander procedeeren.
Zij werden allen arm, en konden toen eerst leeren,
Dat men de pijlen best vereenigd laat.

XVIII.

HET ORAKEL EN DE ONGELOOVIGE.

Dwaas is, die meent, dat op deez' aard'
De hemel door hem wordt bedrogen;
Der harten doolhof bergt in al zijn kronkelbogen
Niets, wat niet daad'lijk door de goden wordt ontwaard.
Al wat de mensch verricht, verricht hij voor hun oogen,
Zelfs wat hij meent, dat voor geen hunner klaar is.

Een heiden, die wat naar den mutsert rook,
En onder benefice slechts van inventaris
Aan God geloofde, wilde Apollo's wijsheid ook
Beproeven. Met onheil'ge schreden
Is hij in 't goddlijk heiligdom getreden.
„Wat ik hier heb, is 't dood of levend?" sprak de kwant.
Hij had een muschje in de hand,
En wou het dooden of het laten vliegen
Om dus de godspraak te doen liegen.

DE GIERIGAARD, DIE ZIJN SCHAT VERLOREN HEEFT.

Maar god Apollo bracht zijn list te schand.
„Levend of dood", sprak hij, „laat ons je musch maar zien;
En tracht niet, mij tot leugenaar te maken.
Het zou je rouwen, want indien
Ik ver kan kijken, 'k weet ook ver te raken."

XIX.

DE GIERIGAARD DIE ZIJN SCHAT VERLOREN HEEFT.

Gebruiken is bezit, en anders niet.

Ik vraag aan hen, wier hartstocht is het sparen,
Het staaplen som bij som, het ongerept bewaren,
Welk voordeel hun dat geeft, dat niet elkeen geniet.
Diogenes daarginds is even rijk als deze,
En noodloos wil de vrek, als hij, een schooier wezen.
Zoo meldt Esopus, wat als voorbeeld dienen kan,
Van een verborgen schat en van een giergen man.
De stakkerd wachtte vast wel op een tweede leven,
Om tot genieten hem gelegenheid te geven.
Niet hij bezat zijn goud, 't was 't goud dat hem bezat.
Bij 't sommetje, dat hij in d'aard begraven had
Begroef hij ook zijn hart; niets kon genot hem schenken,
Dan dag en nacht daarover na te denken,
Zoodat zijn eigendom hem heil'ger werd altoos,
Hetzij hij at of dronk, zijn denken en zijn zorgen
Was 't hoekje waar het geld in d' aarde lag verborgen.
Hij ging er zóó vaak heen, dat na een korte poos
Hem een doodgraver zag; die zag en vond de plek,
En ongemerkt den schat heeft opgegraven.
De rijke kwam om zich weer aan 't gezicht te laven,
En vond het leege nest. Nu tranen geen gebrek.
Hij zuchtte en kermde en liep als razend rond te dolen;
Zóó dat een eenzaam wandelaar

De reden vroeg van al 't misbaar.
„'t Is om mijn schat, dien men mij heeft ontstolen!"
— „Uw schat? En waar gestolen?" — „Bij dien steen!" —
— „Maar zijn wij dan in oorlogsjaren,
Dat gij uw geld zoo ver hierheen
Te bergen hadt? Kondt gij het beter niet bewaren,
Thuis in uw eigen linnenkast?
Ge kondt er dan te uwen nutte
Op uw gemak elk uur uit putten."
— „Heel mooi! Elk uur! Of mij dat had gepast!
Of 't geld maar zoo gemakk'lijk komt als 't gaat!
Ik raakte nooit er aan." — „Nooit?, o, maar kameraad",
Sprak d' ander, „staak dan uw geween.
Laat niet zoo'n dwaze wanhoop blijken;
Maar leg op 't zelfde plekje een steen,
Daar kunt ge even goed naar kijken."

XX.

HET OOG VAN DEN MEESTER.

Een hert kwam in een stal met ossen vliên,
Maar 't werd door dezen hem geraden,
Naar veil'ger schuilplaats om te zien.
„Och broeders", sprak het, „wilt mij niet verraden;
Als gij van malsche klaver houdt,
Ik weet de plekjes, waar ge die kunt krijgen;
Weest zeker, dat 't u niet berouwt."
Op alle kans beloofden d' ossen hem te zwijgen.
Het hert herademt, in een hoek gekropen;
En 's avonds brengt men 't versche voer en gras,
Zooals dat dagelijks gewoonte was.
De knechten komen; heen en weer wordt er geloopen;
D'opzichter zelf; en geen die komt voorbij
Bemerkt óf horens óf gewei
Of hert. Het dier begint al op te knappen;

Hij dankt de ossen, fluistert, maakt zich sterk,
Als al de knechts weer buiten zijn aan 't werk,
Dra in een gunstig oogenblik te ontsnappen.
Maar een der ossen, al herkauwend, zegt:
„'t Is goed gegaan, maar och, de man met honderd oogen
Is nog niet hier geweest. Die wordt door niets bedrogen.
Tot zoover, arme vriend, vertrouw ik 't nog niet recht."
Terwijl hij spreekt, komt juist de meester binnen.
„Wat moet ik", zegt hij, „met zoo weinig gras beginnen?
Die ruiven zijn niet vol. Dat stroo is ook te oud;
Gaat naar den zolder, vlug; ik wil 't hier netter hebben;
Let niemand op die spinnewebben?
'k Verlang dat men den stal veel beter onderhoudt.
Is er geen vaste plaats voor halsters en voor tuigen?"
Hij kijkt in 't rond, merkt alles op,
En ziet al ras den vreemden kop,
Waarvan de horens anders buigen,
Dan van zijn ossen. 't Arme hert is dra ontdekt,
Elk neemt een knuppel; 't is gauw doodgeslagen.
De tranen in zijn oog, zijn klagen
Zij hebben niemands medelij gewekt.
Het wild wordt afgemaakt, gezouten, gaat te vuur,
En levert menig maal voor menig buur.

Phaedrus zegt sierlijk: wie zich ooit bedrogen,
Geen oogen zien als 's meesters oogen.
Hij heeft gelijk; maar ik voor mij,
Noem nog des minnaars oog daarbij.

XXI.

DE LEEUWRIK EN HAAR JONGEN EN DE BAAS VAN HET VELD.

„Slechts reeknen op zich zelf" is een verstandig woord.
Esopus plantte aldus het voort:
De tijd, dat leeuwrikken hun nesten bouwen,

Is, als nog groen het graan den akker siert.
Dat is de tijd, dat allerlei gediert'
Elkander zoekt en noodt tot bruiloft houden.
De watermonsters, uit de diepten aangesneld,
De tijgers in het woud, de leeuwrik op het veld.
Toch had een van die leeuwerikken
De helft verzuimd van 't vroolijke seizoen,
En steeds versmaad, als d' anderen te doen.
En zich naar lente's liefdewet te schikken.
Eerst in het late voorjaarsuur
Besloot zij, het gebod te volgen der natuur,
En liefde en moederschap te aanvaarden.
Zij bouwt een nest, legt eiers, broedt,
Alles gehaast, maar toch ging alles goed.
Intusschen dekte 't rijpe koren de aarde,
Eer nog het broedsel was volgroeid
En uit kon vliegen; maar de moeder,
Steeds zorgvol, liefdrijk, onvermoeid,
Vliegt af en aan met 't daaglijksch voeder.
Bij 't afscheid, telkens, waarschuwt zij 't gebroed,
Voortdurend op te passen en te waken.
„Mocht d' eig'naar", zegt zij, „hier een wandling maken,
Gelijk hij, met zijn zoon, wel doet,
Luistert dan goed, want uit hetgeen zij zeggen
Moet ik mijn plan voor verder overleggen."
En inderdaad, nauw had de leeuwrik 't nest verlaten,
Of, met zijn zoon, komt d' eigenaar.
„Dat graan is rijp", zoo hoort het kroost hem praten,
„Roep gij nu onze vrienden bij elkaâr;
En vraag, dat ze allen komen, morgen vroeg,
En ieder sikkel en gereedschap bij zich droeg."
De leeuwrikmoeder, aangevlogen,
Krijgt van 't verschrikte kroost verslag.
„Hij heeft zijn zoon gestuurd, dat morgen aan den dag
De vrienden, om te helpen, komen mogen!"
„Is 't anders niet?" sprak zij, „weest dan tevreê,
Dan is er nog geen haast, naar andre plek te speuren;
Maar luistert goed, wat verder zal gebeuren,

En weest intusschen blij; ik breng wat lekkers mee."
Het jonge goed, de buikjes vol, sluit de oogen,
De moeder ook; en in den morgenstond
Geen vriend te zien. Als de oude is uitgevlogen,
Komt weer de baas, en gaat zijn akker rond.
Men hoort hem, met zijn zoon erover sprekend.
„Dat koorn moest lang gemaaid zijn; het verweert.
Die vrienden doen verkeerd, maar hij doet ook verkeerd,
Die ooit op zulke luiaards rekent.
Dus, jongen, ga naar onze neven,
En vraag hun 't zelfde als voorheen."
De leeuwrik keert naar 't nest, waar al de kleinen beven.
„Hij laat zijn neven komen, moeder." — „Och, wel neen,
Slaapt, kindren, rustig in; wij blijven hier nog wonen."
De leeuwrik had gelijk; geen neef kwam zich vertoonen.
Nu, voor de derde maal, verscheen de baas op 't land.
„Wij zijn wel dwaas geweest, van andren iets te wachten",
Sprak hij, „wij doen 't met eigen krachten;
Zelf is de beste vriend en bloedverwant.
Onthoud dat, jongen. Weet je wat we doen? Ziedaar.
Elk van 't gezin, een sikkel meegenomen,
Gaat morgen aan het werk; we zien hoever we komen.
Dat is de kortste weg; zoo spelen we 't wel klaar."
Zoodra de leeuwrik dit van 't broedsel had vernomen,
Sprak zij: „Nu, kindren, is het tijd; komaan!"
En 't kleine leeuwriksvolkje, allen
Met tuimlen, fladderen en vallen,
Is ijlings aan den haal gegaan.

VIJFDE BOEK

I

DE HOUTHAKKER EN MERCURIUS.

Aan M. L. C. D. B.

Uw smaak heeft dit mijn werk tot gids gestrekt;
'k Beproefde elk middel, dat het uw goedkeuring wekt.
Gij wilt, dat men een te gezochten stijl vermijde,
Geen overdreven moeite aan ijdel sieraad wijde.
Ik wil dat gaarn', als gij; 'k houd ook van dat fatsoen;
Menig bederft het al, als hij te mooi wil doen.
Niet, dat men afzien moet van zeekre fijne trekken;
Gij houdt daar ook wel van; ik mag ze gaarn' ontdekken.
En, wat het doel betreft, dat zich Esopus stelt,
Ik streef ernaar,, als hij, en doe mij geen geweld.
Mocht, met dat alles, ik noch leeren noch behagen,
Dan is het mijn schuld niet; dus heb ik niet te klagen.
Iets krachtigs, grootsch, is niet het doel
Waartoe ik lust of moed gevoel;
Daar ik de ondeugd niet, als Hercules de draken,
Kan wurgen, tracht ik haar belachelijk te maken.
Dat is al mijn talent. Of 't u voldoening brengt?
Want nu eens wil 'k een schildring geven
Van nijd, met zotte ijdelheid gemengd,
— Twee spillen waarom wentelt 't gansche leven, —
En 'k geef als voorbeeld 't dier zoo klein,
Dat trachtte in grootte met den os gelijk te zijn;
Dan laat 'k in dubbel beeld u blijken
Deugd tegenover ondeugd, onverstand
In strijd met wijsheid, om in dat verband
Krekel en mier, en lam met wolf te vergelijken.

Zoo maak ik dan van al wat leeft
Een kleurig blijspel in een honderdtal bedrijven;
Dat tot tooneel de wereld heeft.
Mensch, God noch dier, niets mag er buiten blijven;
Elk speelt zijn rol, ook zelfs Jupijn.
Wij laten nu Mercuur, zijn bode, optreden,
Dien hij de dames zendt, als hij bemind wil zijn;
Maar 't geldt een andre boodschap heden.

Een houthakker verloor zijn eenig stuk
Gereedschap, dat is zijn bijl. Men moest hem hooren klagen,
Zoo'n bijl vond men niet alle dagen;
Hij had geen andre ook; het was zijn ongeluk.
Die bijl was zijn broodwinning, al zijn heil,
Zijn beste vriend, voor niets te ruilen,
Hij stortte tranen, steunde, en hield niet op, te huilen!
„Mijn bijl! Mijn mooie bijl! Mijn arme bijl!
O Jupiter, wil mij mijn bijl weer geven,
Dan dank ik u een tweede maal het leven."
Zijn klacht drong waarlijk door tot Jupiter.
Mercurius kwam. „Die bijl is niet heel ver",
Sprak deze god, „maar zoudt ge haar herkennen?
Mij dunkt ik vond ze ginder, bij die dennen."
Met haalt hij uit zijn kleed een bijl van goud.
„Neen", sprak de man, „mijn bijl zou dat niet wezen."
Mercurius toonde nu een zilvren, „Is het deze?"
Maar ook de zilvren liet hem koud.
Toen eindlijk kwam de houten bijl naar voren.
„Is het dan deze soms?" — „Ja, die! Ja, die!
Dat is mijn eigen bijl, die 'k heb verloren!"
„Nu", zei de god, „daar heb je ze alle drie,
Voor eerlijkheid past altoos een belooning."
— „Als dat zoo is, ik neem ze", sprak de man.
Weldra gewaagde heel de streek ervan.
Houthakkers lieten, keerend naar hun woning,
Hun bijlen vallen, maakten veel kabaal,
Tot Jupiter genoeg kreeg van 't schandaal.
Mercuur werd tot de schreeuwers heen gezonden,

En toonde eerst ieder 't gouden instrument.
Ze hadden allen nu zich zelf heel dom gevonden,
Als ze niet zeiden: „Ja, ik heb mijn bijl herkend!
Geef hier!" Maar god Mercuur, als hem was opgedragen,
Heeft met de gouden bijl den kop hun ingeslagen.

Tevreden zijn met wat men heeft, niet liegen,
Is 't veiligste; toch zwoegt men, spant zich in
Tot het verkrijgen van oneerlijk klein gewin.
Waartoe? Jupijn is toch niet te bedriegen.

II.

DE AARDEN POT EN DE IJZEREN POT.

D'ijzren pot noodde eens zijn maat,
D'aarden pot, om mee te reizen;
Maar deez' dankte. „Kameraad,
Thuis zijn is voor mij het wijze.
Hier aan 't hoekje van den haard
Ben ik altoos 't best bewaard.
'k Ben zoo makklijk te bederven;
Met één stoot lig ik in scherven.
Maar gij, met uw harde huid,
Hoeft geen ruwheid zelfs te vreezen;
Waarom zoudt gij angstig wezen?
Ga gij er alleen op uit!"
— „Ik zal juist te hulp u komen",
Heeft toen d' ijzren pot hernomen;
„Mocht een voorwerp, hard van aard,
U bedreigen van ter zijde,
Haastig kom ik tusschen beiden,
En door mij wordt gij bewaard."
't Aanbod kon hem zóó wel lokken;
D'ijzren pot dus, onverschrokken,

Stelt zich naast zijn broeder op;
En daar gaan zij, klip, klap, klop,
Samen hinkend op drie pooten,
Maar bij alle oneffenheên,
Door elkander aangestooten.
Nauwelijks een honderd schreên,
Heeft hij al berouw van 't wagen;
Door zijn ijz'ren vriend geraakt,
Is reeds d' aarden pot gekraakt,
En mag zich niet eens beklagen.

Zoek geen gemeenschap, dan met uw gelijken,
Of 't zal, als d' aarden pot, u schaadlijk blijken.

III.

HET KLEINE VISCHJE EN DE VISSCHER.

Ja, kleine vischjes worden groot, gewis,
Als God ze in 't leven wil bewaren;
Maar ze zoolang te laten varen,
Het lijkt mij, dat dat dwaasheid is:
Dat men ze dan weer vangt, is toch zoo zeker niet.
Een visscher zat, in klare zomerdagen,
Aan d' oever van een snellen vliet;
Hij had een karpertje aan den haak geslagen,
Dat eigenlijk nog katvisch was.
„Kom, alles telt", sprak hij; „al weegt het maar een strootje,
Het is toch een begin van 't lekker zoodje,
Wij bergen het maar in de tasch".
Het arme karpertje bad om zijn leven.
„Wat wilt ge doen met mij? Ik kan niet meer
Dan u een halve mondvol geven.
Als ik een karper ben, vischt ge me weer.
Dan zal een dikke geldman mij bestellen,
Terwijl ge nu een honderdtal

Of meer nog van mijn slag er bij moet tellen
Eer gij een schotel hebt. Wat schotel? Niemendal!"
— „Zoo, niemendal? Ik wil je toch maar pakken",
Sprak weer de visscher, „hoe je ook aardig preekt,
Je gaat de pan in, vischje, wat ge ook smeekt,
    En wordt van avond nog gebakken."

Eén vogel in de hand is meer dan tien die vliegen,
Het een is zeker: 't andre kan bedriegen.

IV.

DE OOREN VAN HET HAASJE.

    Een dier met horens had den moed,
    Den leeuw te kwetsen, die verwoed
    Beval dat elk gehorend dier zijn staten
Op straf des doods onmiddlijk zou verlaten.
    De geiten, rammen, volgden dit besluit,
    En hert en stier en damhert weken uit.
Een haasje, kijkend naar de schaduw van zijn ooren,
Kwam op 't idee of een verklikker ook misschien
    Hun lengte niet voor horens aan zou zien,
    Hem aan zou geven en hem op doen sporen.
„Nu, buurvrouw krekel", sprak hij, „'k ga van huis.
Allicht mocht men mijn ooren horens achten,
    Al had ik ze ook korter dan een struis,
    Ik waag het er niet op, dat af te wachten."
— „Dat horens?" sprak de krekel, „nu, zoo dom
Ben ik toch niet. God heeft als ooren ze geschapen.
    Je kunt daar rustig op gaan slapen."
„Ze noemen 't horens! Zijn ze ook al niet krom,
Eenhoren-horens dan! 't Is hier voor mij niet pluis!
Als 'k protesteer, stuurt men me in 't gekkenhuis!"

V.

DE VOS MET AFGEKLEMDEN STAART.

Een oude vos, zoo slim als dapper,
Groot kippenpeuz'laar, groot konijnenhapper,
Een vos, die, mijlen in het rond,
In reuk van vossenslimheid stond,
Werd eindlijk in een klem gevangen.
Hij wist te ontkomen, maar zijn staart bleef er in hangen.
Hij was daarover erg beschaamd;
Hij zocht, om niet alleen zoo staartloos rond te zwerven
Wat lotgenooten aan te werven
En heeft daartoe deez' listigheid beraamd.
Hij sprak, op de vergadering der vossen:
„Wat doen wij met dien staart, die zoo zwaar weegt,
Die van de paden stof en modder veegt?
Wij moesten van dien ballast ons verlossen!
Wanneer men om mijn raad iets gaf,
Sneed elk van ons den staart zich af!"
— „'t Is goed", sprak een van d' andre guiten,
Maar keer je eens om, eer wij daartoe besluiten".
Bij deze woorden kwam er zoo'n lawaai,
Dat geen welsprekendheid meer baatte;
Men liet hem niet meer over nieuwe modes praten;
Elk hield zijn staart en vond hem fraai.

VI.

DE OUDE VROUW EN DE TWEE MEIDEN.

Een oude weduw had twee meiden.
Zij sponnen zóó, dat bij het werk dier beiden
Het werk der schikgodinnen knoeisel leek.
De oude liet niet na, ook iedren morgen

Van het begin tot 't einde van de week,
Voor het toedeelen van hun taak te zorgen.
Zoodra niet jaagde Thetis van haar sponde
Haar minnaar weg, Phoebus den blonde,
Of als de wind moest weer, van voren aan,
Het spinrad snorren, 't wieltje draaien, 't plankje gaan.
Geen rust, geen vrijheid ooit te krijgen.
Zoodra de Dageraad haar wagen ging bestijgen,
Klonk het gekraai van een ellendgen haan,
En 't nog ellendger wijf schoot snel haar vodden aan,
Greep 't lampje, waar zij hen mee wekte,
En liep naar 't bed, waar, slaaprig en gezond,
Zij haar twee arme werksters vond.
D'een look nog half een oog, de andre rekte
Zich uit, maar beiden, overrompeld
In 't slapen, geemlijk opgestaan,
Hadden herhaaldelijk gemompeld:
„'t Kost je den nek, verwenschte haan!"
De haan, zooals zij afgesproken waren,
De wekker, lag met afgesneden nek;
Maar zij zijn daar niet beter op gevaren,
Want, nauwlijks lagen ze onder dek
Of 't oude wijf, bang zich te laten foppen,
Begon ze alweer uit bed te kloppen.

Zoo zal men vaak, trachtend zich vrij te maken,
Veel dieper in het slijk geraken,
Gelijk men aan die spinsters ziet,
't Moorddadig paar, dat dus, tot hun verdriet,
Van Scylla op Charybdis stiet.

VII.

DE SATER EN DE REIZIGER.

Een sater en zijn kroost, gezeten
In hun spelonk, begonnen 't maal;
Zij wilden juist hun soep gaan eten,
Vol eetlust, was de kost ook schraal.

Hij zelf, zijn vrouw, de kleine snaken,
Ze hurkten op het groene mos;
Er was tapijt noch tafellaken,
Niets dan de blaadren van het bosch.

Daar komt een wandlaar binnentreden,
Verregend, koud van 't natte gras;
Men noodt hem aan den maaltijd mede;
Schoon niet op hem gerekend was.

Niet lang behoeft men hem te nooden;
Nat en verkleumd vlijt hij zich neer.
Zijn handen, koud als van een doode,
Zijn gansch verstijfd door 't gure weer.

Hij blaast ze warm; dan gaat hij blazen
Op 't soepje dat hij eten zal.
Dit doet den Sater zich verbazen,
Die vraagt: „Mijn gast, waartoe dat al?"

— „Het eerste warmt mijn hand, en later,
Het tweede blazen, koelt mijn spijs."
— „Wees niet verwonderd", zegt de sater,
„Dat ik u dan den uitgang wijs.

Pak u van hier; 't zal niet geschieden,
Dat ik u in mijn woning houd.
Weg met de dubbelzinn'ge lieden,
Die warm nu blazen, dan weer koud!"

VIII.

HET PAARD EN DE WOLF.

In 't mooie jonge jaargetij,
Als lauwe westewind strijkt langs de zoele weien,
En alle dieren, vrij en blij,
Naar buiten komen, zich in 't zonlicht te vermeien,
Kwam ook een wolf, die erg vermagerd was,
En zag een paard, dat dartelde over 't gras.
Een vreugd voor hem, dat te bemerken!
„Een goede jacht", zei hij, „het beest ziet flink er uit.
Was 't maar een schaap, dan was 't een zeekre buit,
Terwijl ik nu met list moet werken.
Wij werken dus met list". Met afgemeten stap
Treedt hij nabij, noemt zich een licht der wetenschap
Zegt dat hij van de geneeskracht'ge kruiden
Van deze wei de werking heeft doorzocht,
De ziekten kent en weet wat ze beduiden,
En heel wat door zijn kennis heeft vermocht.
Wanneer heer Ros zijn ziekte hem wou melden,
't Was bijna zeker, dat hij die genas,
Want dat hij los hier draven mocht op 't gras
Bewees den dokter toch, dat iets hem kwelde."
„Nu ja," sprak 't paard, „ik wil 't u niet verhelen;
'k Heb een gezwel, hier onder aan mijn voet."
„Mijn zoon," sprak d' arts, „er is nauw één der
[lichaamsdeelen,
Waaraan men zooveel kwaads ontmoet.
'k Heb heel veel keeren paarden tot patiënten,
En chirurgie is ook mijn vak."
De roover dacht, terwijl hij sprak,
Te midden van zijn complimenten,
Alleen eraan, hoe hij zijn offer 't best besprong.
Maar d'ander, sterk en slim, schoon nog zoo jong,
Schopt achteruit, en weet den wolfsmuil zoo te raken,
Dat hij de tanden en de kaken

Tot moes hem trapt. De wolf kruipt heen en zegt:
„Elk bij zijn ambacht; ziekten wou je heelen,
Voor kruidendokter wou je spelen,
En bent niets dan een slagersknecht."

IX.

DE LANDMAN EN ZIJN ZONEN.

Werkt, geeft u moeite; in alle zaken
Is dat het beste kapitaal.

Een rijk landbouwer, die zijn einde voelde naken,
Riep zijne zonen saam, voor deze laatste maal,
En sprak: „Zorgt wel, het erf, dat ons onz' ouders lieten,
Niet te verkoopen; 't bergt een schat.
Ik weet de plek niet, die het goud bevat,
Maar moog' de moeite u niet verdrieten,
Ge vindt hem zeker en gewis.
Zoodra de oogst dan binnen is,
Haalt ge den bodem om, graaft, spit aan alle hoeken,
En laat geen plekje ondoorwoeld
Dat niet een hand doorwroet, doorvoelt."
Zoodra de vader stierf, gaan nu de zoons aan 't zoeken.
Links, rechts, en overal. Zij keeren met elkaar
Den ganschen akker 't onderst boven,
Zoodat aan 't einde van het jaar
Een dubbele winst hij kon beloven.

Geld vond men nergens; maar de vader was een wijze,
Die hen het werken leerde prijzen,
En vóór zijn dood hun toonde, dat
De arbeid is de grootste schat.

X.

DE BERG DIE BAREN ZAL.

Een breede berg, in barensnood,
Hief een gejammer aan, zóó groot,
Dat zij die toegeloopen waren,
Verwachtten dat, na zulk gedruisch,
Hij op zijn minst een stad zou baren;
Ten slotte baarde hij een muis.

Denk ik over die fabel door,
Waarvan 't verhaal een leugen is,
Maar waar en duidlijk de beteekenis,
Dan stel ik mij een dichter voor,
Die zegt: „ik zal den strijd u zingen
Die het Titanenvolk, ontzind,
Den Dondergod aandeed, en al den Hemellingen."
Dat 's veel beloven, maar wat wordt 't als hij begint?
Slechts wind.

XI.

DE FORTUIN EN HET KIND.

Op 't randje van een diepen put
Lag, door de warmte ingedut,
Een schoolknaap uitgestrekt te slapen.
Men weet het wel, voor zulke knapen
Is alles peluw en matras.
Een eerlijk man, wien dat gebeurde, was
Waarschijnlijk twintig ellen diep gevallen;
Maar hier kwam de Fortuin voorbij.

DE BERG, DIE BAREN ZAL.

Zij schoof het jongsken zacht terzij,
Keek hem eens aan met welgevallen,
En sprak: „Mijn lieveling, wil 't niet vergeten:
Ik heb je leven nu gered alweer;
Maar wees wat wijzer toch een andre keer.
Als je gevallen was, ze hadden 't mij verweten,
En het was heusch je eigen schuld.
Nu mag ik je in gemoede vragen,
Of, als jij hier verdrinken zult,
Dat van mijn grillen komt, waar z'altoos over klagen?"

Mij dunkt, dat was heel wijs gesproken.
Niets ongelukkigs wordt vermeld,
Waarvoor men haar niet verantwoordlijk stelt;
Al wat er breekt, heeft zij gebroken.
Wat wij voor dwaasheên uit gaan halen,
Zij moet altoos 't gelag betalen;
Doet iemand onbesuisd of dom,
Hij meent eraf te zijn, door haar de schuld te geven;
Hij schimpt op 't Toeval, op het Lot, kortom,
Fortuin heeft alle kwaad bedreven.

XII.

DE DOKTERS.

Toen Dokter Pessimist een zieken man kwam naadren,
Was deze in handen ook van Dokter Optimist.
Vol hoop was deze, ofschoon zijn ambtgenoot beslist
Volhield, dat de patiënt verwacht werd door zijn vaadren.
Zij werden het dan ook niet eens omtrent de kuur;
Nadat men had gedaan naar Pessimist begeeren,
Betaalde de patiënt den tol aan de natuur,
En nog wist elk van hen daarbij te triomfeeren.
D'een zei: „Ja, hij is dood; dat wist ik heel sekuur!"
D'ander: „Had men gevolgd mijn raad, niets zou hem deren!"

XIII.

DE KIP MET DE GOUDEN EIEREN.

Hebzucht verliest het al, door alles te begeeren.
Als voorbeeld worde hier beschouwd
De man wiens kip, naar fabelen beweren,
Hem daaglijks legde een ei van zuiver goud.
Hij dacht: „Gewis bergt ze in haar buik een schat".
Hij slachtte haar, en vond haar gansch gelijk van binnen
Aan die, wier eieren men koopt bij de boerinnen;
Zoodat hij 't kostbaarste zich zelf ontnomen had.

Een mooi verhaal, dat speculanten leert:
Hoe menigeen kent men van dezen,
Die in één dag zich heeft geruïneerd,
Omdat hij al te spoedig rijk wou wezen.

XIV.

DE EZEL DIE RELIQUIEN DROEG.

Een ezel, met reliquiën belaân,
Meende te worden aangebeden.
Hij ging daarom met trotsche schreden,
En nam voor zich lofzang en wierook aan.
Een die de dwaze dwaling ziet,
Spreekt: „Grauwtje, wees zoo ijdel niet,
Jou dient geducht de les gelezen.
Aan jou niet, aan je vromen last,
Wordt al die hooge eer bewezen,
Die enkel aan het heil'ge past."

Van een onwetend magistraat
Eerbiedigt men slechts 't ambtsgewaad.

XV.

HET HERT EN DE WIJNGAARD.

Een hert had onder 't loof van een heel hoogen wingerd
— Zooals men ze in sommige landen ziet, —
Zich diep verscholen, zich geheel omslingerd,
Zoodat geen haartje of hoorntje hem verried.
De jagers dachten dat hun honden 't spoor verloren,
En riepen ze terug. Het hert, ondankbaar beest,
Gaat 't loof afknabb'len, dat zijn redding is geweest;
Maar dit geritsel treft hun waakzame ooren.
Men keert terug, men zoekt, men haalt hem voor den dag;
Hij valt, hij kan zich niet verweren.
„Ik heb mijn straf verdiend door mijn gedrag",
Zegt hij, „mijn voorbeeld moog ondankb'ren leeren".
Hij sterft, de honden bijten ras hem dood,
't Was niet meer noodig dat hij tot de jagers schreide.

Het beeld van hen, die 't gastvrij oord ontwijden,
Dat hun een schuilplaats bood.

XVI.

DE SLANG EN DE VIJL.

Een slang, die niet ver van een klokkenmaker woonde,
— 't Was voor den kunst'naar geen gewenschte buur, —
Sloop in de werkplaats, of, op avontuur,
Een weinig eten haren zwerftocht loonde.
Zij vond er niets; alleen een vijl. 't Was stevig staal,
Toch ving zij aan, daarop te knagen.
Maar kalmpjes sprak de vijl: „Welkom bij 't maal!
Jou arme domoor; moog het je behagen!
Ge bijt, die harder is dan gij;

Lichtzinnig slangetje; je kans is hier verkeken;
Eer dat ge voor een oortje snoept van mij
Zult ge al uw tanden op me breken.
Het eenig vreezen mijnerzijds
Is 't vreezen voor den tand des tijds."

Dit slaat op u, vitzuchtigen en lagen,
Die, nergens goed voor, alles komt beknagen.
Maar meent ge, dat uw scherpe tand
Het eeuwig schoone kan belagen?
Het is vergeefs dat aangerand;
Voor u is dat van brons, van staal, van diamant.

XVII.

DE HAAS EN DE PATRIJS.

Met ongelukkigen spotten moet men nimmer;
Want wie weet dat hij zelf gelukkig blijven zal?

Esopus geeft daarover — wijs als immer, —
Ons in zijn fabelboek een dubbeltal.
Wat ik in vers hier overbracht,
Is 't zelfde wat hij heeft bedacht.
Een haas en een patrijs, saam wonend op een veld,
Leefden er kalm, en wenschten niet te ruilen,
Toen voor den hondentroep, bloedgierig aangesneld,
Het haasje zich moest gaan verschuilen.
Hij vlucht in zijn kasteel, een hol, zoo slim gemaakt,
Dat zelfs Brifaut zijn spoor er bijster raakt.
Wat hem tenslotte komt verraden,
Het is de reuk, die uit zijn dampend lichaam stijgt.
Miraut, die in den neus hem krijgt,
Peinst en vermoedt zijn haas, waarschuwt de kameraden,
En dra verklaart Rustaut, al ongevraagd,
Dat 't haasje weer is opgejaagd.

Als 't arme dier ligt in zijn bloed te baden,
Vraagt hem nog spottend de patrijs:
„Ik dacht, dat je zoo hard kon loopen?
Waar zijn je loopers nu?" Nog is ze geestig op haar wijs,
Als haar beurt komt; men vindt haar. Durft zij hopen
Te vluchten nog? Zij slaat haar vleugels open.
Maar zie, de arme ontmoet al gauw
Des wreeden haviks scherpe klauw.

XVIII.

DE ADELAAR EN DE UIL.

't Geviel dat adelaar en uil hun twisten staakten,
En tot omhelzen zelfs geraakten.
Men hoorde op koningstrouw en uilenwoord beloven,
Elkanders jong gebroed voortaan niet meer te rooven.
„Gij kent mijn jongen toch, niet waar?"
Vroeg de uil. „Nog niet", sprak de adelaar.
„Dat's jammer", zei het droeve beest,
„Ik ben dan voor hun huid bevreesd.
Als 'k ze behouden mag, is 't bij de gratie,
Als koning hebt ge geen consideratie
Voor wie of wat ook; dat's het blauwe bloed.
Zij en de goden, of men 't kwalijk nam,
Zij scheren alles over ééne kam.
Wee dus mijn arme kroost, als ge het ooit ontmoet."
— „Wilt gij me hun portret eens maken,
'k Beloof," sprak de ad'laar, „ze niet aan te raken."
— „Ze zijn," sprak de uil, „lief, fraai van vedertooi,
Meer dan alle and'ren welgevormd en mooi.
Ge zult ze dadelijk herkennen aan dat teeken;
Onthoud het wel, zoodat niet door uw schuld
De Schikgodin bij mij haar ambt vervult."
't Gebeurde nu na weinig weken,
Dat de uil een nest met jongen had,

Zoodat eens d' aadlaar, neergestreken
Des avonds, op zijn oorlogspad,
Een troepje monsters zitten zag, afschuwlijk,
Met zuur gezicht, van stem en wezen gruw'lijk.
— „Dat zijn geen kindren van mijn vriend," sprak hij.
„Die eten we". Er bleef er geen van over.
Een uilennest is maar één hap voor zulk een roover.
De uil, teruggekeerd, vindt van de gansche rij
De pootjes slechts. Hij ging de goden smeeken
Hem op de oorzaak van zijn ramp te wreken.
Maar iemand zeide hem: „Geef slechts uzelf de schuld,
Of liever d'algemeene wet, aan u vervuld,
Die wil dat elk zijn eigen kind,
Zijn eigen beeld, lief en beminn'lijk vindt.
Gij hebt den aadlaar dus uw kroost beschreven,
Dat was toch geen portret naar 't leven?"

XIX.

DE LEEUW, DIE TEN OORLOG TREKT.

De leeuw besloot, ten oorlog uit te trekken,
Hij hield een krijgsraad, zond zijn wervers rond,
Liet alle dieren tot hun leenplicht wekken,
En nam z'op in zijn plan, waar hij 't geschiktst hen vond.
De olifant, de sterkste der vasallen,
Zou krijgstoestel vervoeren op zijn rug.
De beer zich oefnen in 't stormloopen op de wallen,
De vos spionnendienst doen, slim en vlug,
De aap den vijand trachten af te leiden.
— „Den ezel en den haas, die beiden,"
Zeide een der raadslien, „neemt men vast niet mee.
Want d'een is traag en zwaar, schoon stevig,
En d'ander aan panieken onderhevig."
— „Toch wel," sprak toen de vorst, „ik bezig ze alle twee.
Beide behooren tot mijn legertrein.

De een is een verdienstelijk trompetter,
Die angst en schrik verspreidt door zijn geschetter,
En als koerier kan d'ander nuttig zijn".

Een wijs, voorzichtig vorst, die van zijn onderdanen
De gaven en gebreken kent,
Zal ieder plaatsen naar zijn aanleg en talent;
Wie handelt met verstand zal niets onbruikbaar wanen.

XX.

DE BEER EN DE TWEE GEZELLEN.

Twee jagers hadden geld van noode,
En stonden aan hun buur, koopman in bont,
De huid af van een beer. Het beest liep nu nog rond,
Maar heel gauw zouden zij hem dooden.
Het was, naar hun verhaal, de koning aller beren,
Waaraan de koopman een fortuin verdienen zou.
De huid bood weerstand aan de allerstrengste kou;
Men kon twee pelzen er gemakk'lijk mee garneeren.
Zijn schapen loofde Dindenaut niet meer,
Dan zij hun beer. Zij noemden hem hun heer,
Maar 't beest zelf had dit nog niet onderschreven.
De prijs werd vastgesteld, dien men voor 't vel zou geven,
Te leev'ren in twee dagen, of nog eer.
Zij gaan hem zoeken; maar wie komt daar draven
Recht op hen aan? Het is hun eedle buit.
Zij staren als versteend; met den verkoop is 't uit.
Zij dachten zelfs niet, of ze ook schavergoeding gaven.
Een van de twee klimt haastig in een eik,
En d'ander, koud en bleek, een marmerblok gelijk,
Gaat liggen, houdt zich dood, houdt d'adem in,
Hij had wel eens gehoord, dat beren
Hetgeen niet leeft, beweegt of ademt, niet begeeren.

En deze beer liep werkelijk erin.
Hij zag het lichaam liggen, zoo rechtuit,
Maar toch, uit vrees te zijn bedrogen,
Keert hij het om en om, al snuff'lend met zijn snuit,
Of het ook ademde of heeft bewogen.
„'t Is," dacht hij, „toch een lijk; het riekt, abah!"
En met een zucht is hij naar 't bosch geloopen.
D'een der verkoopers is nu uit zijn boom gekropen,
Keert zich tot zijn gezel, wenscht hem geluk aldra,
Dat hij er met den schrik is afgekomen.
„Maar," zei hij, „heb je iets van de huid vernomen,
Toen hij je draaide rond en rond?
Je hebt toch zeker goed geluisterd
Want hij lag bij je op den grond.
Wat heeft hij je in 't oor gefluisterd?"
— „Hij zei, *dat men de huid niet moet verkoopen*
Zoolang de beer nog los kan loopen."

XXI.

DE EZEL IN DE LEEUWENHUID.

Een ezel had zich met een leeuwenhuid bekleed,
En wel zoo handig, dat hij, waarlijk
Onnoozel toch en ongevaarlijk,
Den heelen omtrek sidd'ren deed.
Tot een klein stukje van zijn oor
Tusschen de leeuwenmanen door
Zich onverhoeds naar buiten waagde;
En 't was een wonder voor de lien,
Den muldersknecht Martijn te zien,
Die met een knuppel leeuwen jaagde.

Aan velen, die in zwier en opheſ zich verheugden,
Wordt deze ſabel aangeboon;
Drie vierden van hun ridderdeugden
Vormt de uitrusting van hun ridderlijk vertoon.

ZESDE BOEK.

I.

DE HERDER EN DE LEEUW.

Veel meer zijn fabels dan ze schijnen;
Als leeraars dienen ezels en konijnen.
Verveling wekt de simpele moraal,
Men slikt de les terwille van 't verhaal.
Hier schijnt mij leeren en behagen gelijkluidend;
Vertellen enkel om 't vertellen onbeduidend.
Vandaar dat tot opfrissching van hun geest
Zooveel beroemden hierin werkzaam zijn geweest.
Uitwendig sieraad hebben ze afgesneden,
En ieder overtollig woord vermeden.
Phaedrus was zoo beknopt, dat men hem heeft gelaakt;
Esopus heeft van minder nog gebruik gemaakt;
Maar boven allen heeft zich zeekre Griek gevleid
Met lakonieke sierlijkheid.
Slechts in vier verzen gaf hij zijn gelijkenissen;
Of goed of kwaad, laat dat deskundigen beslissen.
Hij en Esopus bieden 'tzelfde tafereel;
Deez' brengt een jager, die een herder op 't tooneel;
Ik volgde voor 't verhaal 't patroon, van hen gekregen,
En heb slechts nu en dan een toertje er aan geregen.
Zoo ongeveer heeft het Esopus ons gemeld:

Een herder vond, toen hij zijn schapen had geteld,
Een groot tekort, en wou den dief wel vangen.
Hij weet een hol dichtbij en laat daar strikken hangen,

Voor wolven, daar hij die verwacht.
Maar toen hij klaar was, heeft hij nog gewacht,
En eerst gebeden: „Vorst der goden, maak
Dat, nog terwijl ik hier ben, in die strikken
De dief komt, en ik dus 't genoegen smaak,
Hem daar te zien met eigen blikken;
Dan zal 'k uit twintig kalv'ren 't vetste kiezen
En u dat off'ren, op mijn woord."
Juist treedt een forsche leeuw nu uit de rotsenspoort;
De herder meent, zijn zinnen te verliezen
Van angst en schrik, schuilt weg en klaagt:
„Hoe weinig weet de mensch, wat hij de goden vraagt.
Opdat ik zelf hier in mijn strikken zag verschijnen
Den dief, die mij de schapen rooft,
Heb 'k u, o Jupiter, een kalf beloofd;
'k Beloof u nu een os, als gij hem doet verdwijnen."

Zoo heeft d' oorspronkelijke auteur het aangelegd,
Laat nu ons zien, wat zijn navolger zegt.

II.

DE LEEUW EN DE JAGER.

Een jagersman, wat blufferig geboren,
Had eens een kostb'ren hond verloren,
En meende, dat een leeuw dien at.
Hij vroeg een herder: „Wijs mij even
De woning van den dief, opdat
Hij mij terstond voldoening geve."
De herder sprak: „Hier moet ge wezen;
Ik geef hem iedre maand een schaap
Als schatting, en ik dwaal en slaap
Naar het mij lust, en zonder vreezen."
De blufferige jagersman

Heeft nauw geluisterd naar zijn rede,
Daar komt de leeuw met vlugge schreden.
„O, Jupiter." heeft hij gebeden,
Wijs mij een plek, waar 'k schuilen kan."

III.

PHOEBUS EN BOREAS.

De Zon en Boreas beschouwden
Een reiziger, die tegen regen zich en koude
Gewapend had. 't Was herfst, en in die dagen
Als zonneschijn wisselt met regenvlagen
En Iris' bonte sjerp, doet wijs,
Wie van een mantel zich voorziet op reis.
Van „twijfelmaanden" sprak men ook in Rome.
De reiziger was dus op regenweer bedacht;
Dik was zijn mantel, goed gevoerd, een vacht.
„Die man," sprak Boreas, „heeft vast zich voorgenomen,
Mij te trotseeren; maar hij weet nog niet,
Dat 'k zóó kan blazen, dat van al zijn knoopen
Geen 't uithoudt. Als 'k om de hoeken schiet,
Laat 'k gansch den mantel naar den duivel loopen.
Hebt gij er lust in? 't Is een grap."
— „Welnu, " sprak Phoebus, „dan nog eer een weddenschap.
Wij wedden, wie het spoedigst van ons beiden
Den mantel van die schouders zal doen glijden.
Begin maar, gij; en doof zoolang mijn stralengloed."
Meer was niet noodig. Onze blaasbalgtrekker doet
Zijn best, vult zich met damp; zijn wangen zwellen
Als een ballon; hij maakt een helsch lawaai,
Fluit, loeit, sist, blaast, en beukt met wilden zwaai,
Dit alles om een reiziger te kwellen;
Kraakt menig weerloos dak, doet menig schip vergaan,
Dit alles om een mantel weg te slaan.
De man intusschen trok zijn mantel strak,

Zoodat de storm geen vat erop kon krijgen;
Dat redde hem; hoe meer de wind opstak,
Te vaster trok hij aan. Steeds kraakten er meer twijgen,
Steeds blies de wind op kraag en plooi en baan;
Vergeefs; de tijd, hem voor 't beproeven toegestaan,
Was nu voorbij; hij had zijn beurt verloren.
Nu kwam de zon zacht door de wolken boren,
De man herademt eerst; maar Phoebus' stralen,
Die onverpoosd van uit den hemel dalen,
Doordringen hem, hij zweet, hij smelt;
Hij moet den mantel van de schouders halen.

Zachtheid doet meer dan ruw geweld.

IV.

JUPITER EN DE PACHTER.

Eens had god Jupiter een hoeve te verpachten;
Mercurius bood haar aan en velen kwamen op.
Men hoorde aanbiedingen, bezwaren, klachten,
Afdingen, kibb'len en getob.
d'Een overdreef de kosten van 't bebouwen;
Een ander durfde men niet goed vertrouwen.
Terwijl men heen en weer dan looft en biedt,
Kwam een, — de wijste niet, maar zeker een brutale —
Die wel een flinke pachtsom wou betalen,
Wanneer over het luchtgebied
Jupijn hem de beschikking liet.
Dat wilde zeggen, dat zijn landen kregen
Mooi weer of leelijk, warmte of kou,
Hagel of onweer, wind of regen,
Zoodra hij even kikken zou.
Jupijn stemt toe; 't contract wordt afgesloten.
Nu speelt de man voor koning van de lucht,
Hij waait, met stormgeweld of lentezucht;

Hij regent, onweert, wordt bestoven of begoten.
Slechts voor hemzelf was dat klimaat;
Zijn naaste buren hadden 't niet te vreezen,
Die voelden het niet meer dan de Chineezen,
Maar waren daarmee niet geschaad.
Zij hadden een bijzonder jaar,
Een wijn, die hun uitmuntend smaakte,
Een oogst van koren, vol en zwaar,
Terwijl de pachter slechte zaken maakte.

Het volgend jaar nam hij des hemels zegen,
Temperatuur en zon en regen,
Op andere wijs weer in de hand,
Maar 't ging niet beter met zijn land.
Er weder zag hij, hoe 't daarneven
Rijk vruchten droeg en winst zou geven.
Wat deed hij? Voor des pachtheers troon
Bekent hij schuld. En bij den vorst der goon,
Heeft toen gena voor recht gegolden:
Hij heeft de pacht hem kwijt gescholden.

Voorzienigheid, geloof het vrij,
Weet beter wat ons past, dan wij.

V.

HET HAANTJE, DE KAT EN HET MUISJE.

Een heel jong muisje, en nog heel onbedreven,
Was bijna in den slag gebleven.
Hoor hoe hij 't voorval aan zijn moeder heeft verteld:
„Ge kent de bergen wel, die dezen staat omgeven,
Daar ben ik overheen gesneld,
Al dravend als een jonge rat,
Die gansch de wereld vóór zich had,
Toen daar twee dieren zijn verschenen voor mijn oogen,

Het een goedaardig, zacht en deftig,
Het ander wild, luidruchtig, heftig,
En met een vreemde, schrille, hooge
En schelle stem, een vleeschklomp op zijn kop.
Het hief van tijd tot tijd een soort van armen op,
Als moesten die hem door de luchten dragen.
Zijn staart is als een pluimbos opgeslagen."
Zoo heeft omtrent een jongen haan
Het muizenkind 't verhaal gedaan,
Of hij 't een monster uit Amerika wou noemen.
„Het dier sloeg," zei hij, „met die armen in de lucht,
En dan weer op zijn zij, met zulk een woest gerucht,
Dat ik, die toch goddank wel op mijn moed durf roemen,
Voor het verwenschte dier van schrik ben weggevlucht.
'k Had anders met het dier daar aan zijn zijde
De kennis graag gemaakt, want dat beviel mij wel.
Het heeft, als wij, fluweelig vel,
Gedekt, een langen staart, de houding heel bescheiden,
Een stillen blik, en toch een oog vol glans.
Mij dunkt het kon wel tot 't geslacht behooren
Der heeren ratten; hun gelijk althans
En ons gelijk ook, heeft hij neus en ooren.
Nog eer 'k hem aangesproken had,
Deed van den ander weer het schel geluid mij vreezen.'
„Mijn kind," sprak d'oude muis, „die zachte is een kat,
Die met zijn huichelachtig wezen
Uw gansche maagschap hoogst kwaadaardig is gezind.
De ander koestert geen vijandige gedachten,
Integendeel, 't is te verwachten
Dat gij in d'etenskast zijn kluifjes vindt.
En juist op onze kluifjes rekenen de katten."

Wacht u, de lieden naar hun uiterlijk te schatten.

VI.

DE VOS, DE AAP EN DE DIEREN.

Nadat de leeuw was overleden,
Die 't koningsambt lang had getorst,
Zijn al de dieren saamgetreden
Tot het verkiezen van een nieuwen vorst.
De kroon werd uit 't foedraal genomen,
— Een draak bewaakte 't in een kelderkast, —
Maar het geviel, toen alles aan kwam stroomen
Dat op geen kop zij heeft gepast.
Te groot, te klein; 't wou nergens kloppen;
En 't ergste waren de gehoornde koppen.
Ook d' aap trad vroolijk grijnzend voor,
Om de tiara op zijn hoofd te passen;
Het dier, vol grapjes en grimassen,
Sprong er, als door een hoepel, door.
Dit scheen zoo fraai aan 't dierenvolk in 't rond,
Dat hij gekozen werd; elk bracht hem hulde.
Alleen de vos kon 't niet goed dulden,
Maar liet niet blijken, hoe hij 't vond.
Toen hij gereed was met zijn eerbetooning,
Sprak hij zacht: „'k Weet, Sire, een verborgen schat,
En niemand kent, dan ik, de plek die hem bevat.
De schatten nu, behooren U als koning."
De nieuwe koning gaapt al naar de duiten;
Hij loopt er zelf al heen, opdat hem niemand fopt.
Maar 't was een strik; geld was er niet verstopt,
Alleen de vos, die scherp den wil des volks ging uiten
En sprak: „Woudt ge ons regeeren, slimme gast,
Die nog U zelf niet kunt regeeren!"
Men gaf hem zijn ontslag, en 't volk kon er uit leeren,
Dat weinigen de diadeem slechts past.

VII.

HET MUILDIER DAT GROOTSCH IS OP ZIJN STAMBOOM.

Het muildier van een bisschop praalde
Met adeldom, en snoefde voor en na
Over de merrie, zijn mama,
Van wie hij menig noble streek verhaalde.
Zij was nu hier geweest, dan daar;
En 't zoontje zelf, om al die glorie,
Maakte aanspraak op een plaats in 's lands historie.
Een dokter dienen? Foei! Toch moest het, en van daar
Kwam op zijn ouden dag hij bij een molenaar.
Toen kwam zijn vader, d'ezel, weer in zijn memorie.

Mocht onheil tot niets dienstig wezen
Dan om wat dwazen te genezen,
Dan zei men nog met recht gewis,
Dat onheil ergens goed voor is.

VIII.

DE GRIJSAARD EN DE EZEL.

Een grijsaard, op een ezeltje gezeten,
Zag in 't voorbijgaan 't malsche weidegroen;
Hij stapte van zijn beest, dat zich te goed mocht doen
Aan 't lekker gras en 't lekker eten.
Het rolt zich, krabt zich, bijt zich, snuift en blaast,
Het huppelt, springt en balkt en graast,
En heeft al menig plekje kaalgeschoren.
Intusschen komt de vijand aan.
„Kom," sprak de man, „wij moeten vluchten gaan."

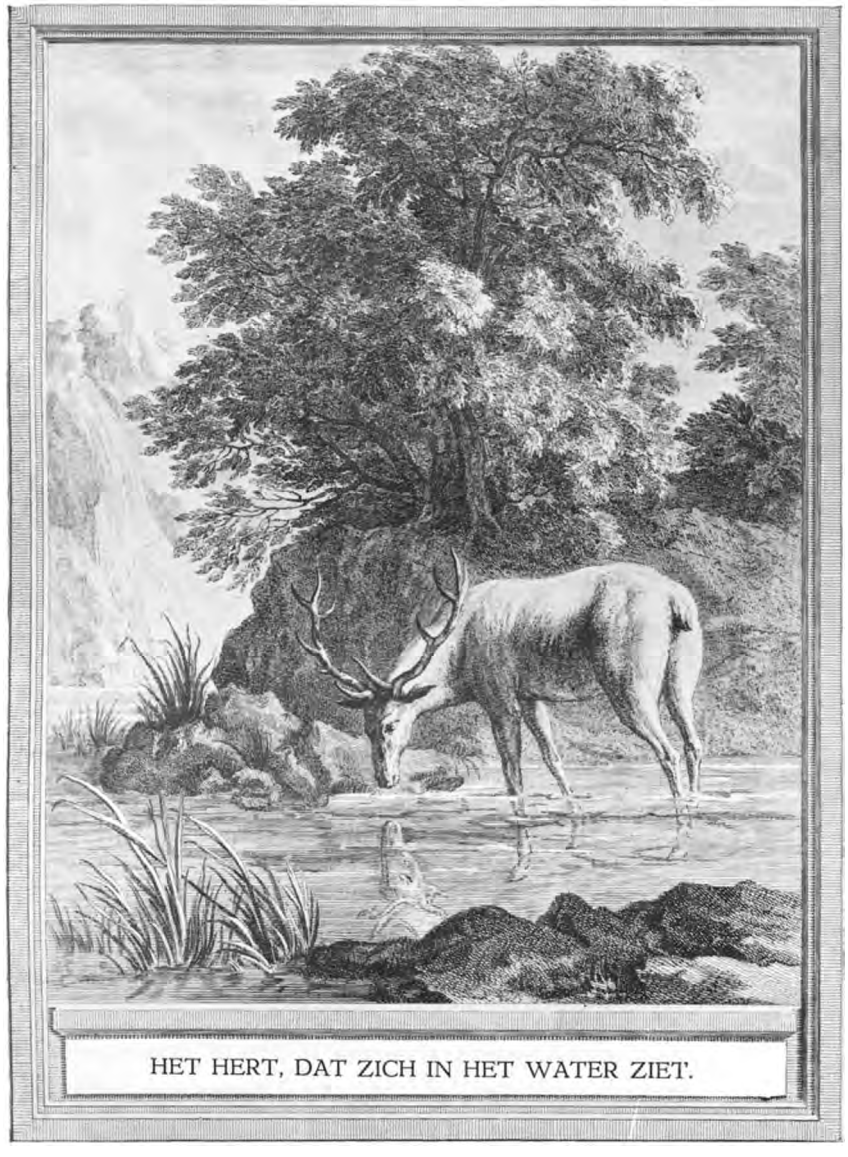

HET HERT, DAT ZICH IN HET WATER ZIET.

— „Waarom?" laat zich nu grauwtje hooren,
„Zal hij mij dubblen last of dubblen halster geven?
— „Dat niet," sprak de ander, „maar ik red mijn leven."
— „Wat raakt het mij dan, wien ik toebehoor?
Laat mij maar grazen, ga gij door!
Ik zeg 't U gulweg, dat wie dienen is gewend,
Als een'gen vijand steeds zijn meester kent."

IX.

HET HERT DAT ZICH IN HET WATER ZIET.

Toen 't hert, dat aan een bron zich ging verfrisschen,
Zich spiegelde in 't kristal, kon het niet missen,
Of voor zijn schoon gewei was hij vol lof.
Maar zie, zijn ijdelheid was gauw verdwenen,
Toen 't dunne van zijn spillebeenen
Hem plotseling als iets leelijks trof.
„Wat een verhouding tusschen kop en pooten!"
Sprak hij, en zag zijn beeld met weemoed aan,
„Aan 't hoogste kreupelbosch kan ik mijn horens stooten,
En op die beenen moet ik gaan?"
Terwijl hij nog zich zelf beschouwde,
Heeft hem een speurhond opgejaagd;
Hij zoekt beschuttng in de wouden,
Waarheen zijn vlugge voet hem draagt.
Maar telkens op de nauwe wegen
Houdt dat gewei, zijn hoofdsieraad,
De vlugheid van zijn voeten tegen
Waarin zijn redding toch bestaat.
En hij bezint zich dan, als hij aan 't nadeel denkt,
Van 't schoon, dat jaarlijks hem de hemel schenkt.

Wij prijzen 't schoone en schuiven 't nuttige ter zij,
Toch heeft het schoone ons vaak doen weenen;
Het hert veracht zijn vlugge beenen
En prijst zijn schadelijk gewei.

X.

DE HAAS EN DE SCHILDPAD.

Hard loopen helpt hem niet, die niet op tijd vertrekt.
Dat hebben haas en schildpad eens ontdekt.
„Gewed," sprak deze, „dat ik een doel ook kan bereiken
Zoo snel als jij?" — „Als ik? Laat naar je kijken!
Ben je wel wijs?" antwoordde 't vlugge beest.
Neem, moedertje, vier korrels nieskruid; dat geneest."
— „Nu, gek of wijs, ik blijf nog wedden, jongen"
Men wedt, en bij het doel wordt d'inzet neergelegd.
Wat inzet, en wie rechter was, wordt niet gezegd.
Het waren voor den haas een viertal sprongen,
Meer niet; maar van die sprongen die hij doet,
Als, bijna achterhaald, hij voor den hondenstoet
Zijn vaart neemt, zich als haas doet kennen,
En hen de bunders af doet rennen.
Daar hij dus tijd had om te droomen,
Om wat te knabblen aan het gras,
Te luisteren van waar de wind kon komen,
Laat hij de schildpad gaan, met haar senatorspas.
Zij tijgt op weg, zij waggelt welberaden,
Zij haast zich langzaam, maar met stâgen stap;
Maar hij kan zoo'n triomf versmaden,
Gering schijnt hem de gansche weddenschap.
Hij vindt zelfs, het strekt hem tot eere,
Laat te vertrekken: dus hij knaagt nog wat,
Hij rust, hij blijft met allerlei zich amuseeren,
Behalve met hetgeen hij afgesproken had.
Maar eindlijk ziet hij, dat de loome
Bijna aan 't doel is. Als een pijl nu uit den boog
Schiet hij vooruit, met sprongen lang en hoog;
Vergeefs; de schildpad is al aangekomen.
„Nu", sprak zij, „had 'k gelijk, te wagen?
Waar dient je nu je snelheid toe?
Dat ik het winnen moest! En hoe,
Wanneer je, als ik, je huis moest mededragen?"

XI.

DE EZEL EN ZIJN BAZEN.

D'ezel van een tuinier kwam zich bij 't Lot beklagen,
Dat hij eruit moest, eer 't begon te dagen.
„Zóó vroeg kraait 's morgens niet de haan,"
Sprak hij, „of 'k ben nog vroeger opgestaan.
En dat waarvoor? Om groenten naar de markt te dragen.
Een mooie reden om mijn sluimring te verstoren!"
Het Lot, getroffen door zijn klacht,
Heeft hem een andren baas beschoren;
Zoodat hij, of 't hem kon bekoren,
Naar een leerlooier werd gebracht.
De zware huiden en hun vieze lucht
Hebben al gauw 't kieskeurig dier verdroten.
„Hoe heb 'k al dikwijls naar mijn eersten baas gezucht,"
Sprak hij; „wanneer hij soms niet keek,
Dan heb ik vaak, wanneer 't mij leek,
Een extra blaadje kool genoten.
Maar hier, niets extra's ooit. Als men iets extra's heeft,
Zijn 't extra klappen." — En nog eenmaal geeft
Het Lot verandring. Voor een ezelslijf
Had nog een kolenbrander plaats in zijn bedrijf.
Hij klaagt alweer. „Wat?" riep het Noodlot toen,
„Die ezel geeft meer werk mij t'avond en te morgen,
Dan honderd vorsten samen doen!
Heeft hij alleen dan ergernis?
Denkt hij dat hij alleen soms niet tevreden is?
Heb 'k enkel dan voor hem te zorgen?"

't Lot had gelijk; zoo is 't met iedereen.
Wij zijn met wat we hebben niet tevreen;
Het ergste is steeds de toestand van vandaag.
Den Hemel kwellen wij met ons geklaag.
Geeft Jupiter aan elk, waarnaar hij schijnt te haken,
Wij zullen nog 't hem lastig maken.

XII.

DE ZON EN DE KIKVORSCHEN.

Toen een tyran ging trouwen, gaf men feesten,
En 't volk verdronk zijn zorgen in den wijn.
Esopus enkel schold hen botte geesten,
Dat ze om dat huwlijk vroolijk konden zijn.
„De Zonnegod," sprak hij, „had ook in vroeger dagen
Bedacht, of niet een huwlijk raadzaam was.
Toen hoorde men in vijver en in plas
Het gansche kikkervolk zich luid beklagen.
„Hoe ging het ons, wanneer hij kinderen had?"
Zoo vroegen zij het Lot „Voor vijvers, meren, bronnen,
Is ééne zon al erg; een half dozijntje zonnen
Zuigen de zee nog droog, met al wat zij bevat.
Vaarwel moeras en poel; wij zijn er dan geweest,
Gedaan is 't met ons ras; ons blijft geen ander water
Dan 't water van den Styx." Het klonk als kwaken en gesnater,
Maar 't was niet dom gezegd van zoo'n onnoozel beest."

XIII.

DE BOER EN DE SLANG.

Esopus meldt ons, hoe een dorpeling,
Meer vriendelijk dan wijs, op zeekren winterdag,
Al wandelend zijn erf rondging,
En op de sneeuw een slang daar zag.
Het beest lag onbeweeglijk neer,
Verkleumd, verstijfd, verlamd, bevrozen,
't Had geen kwartier te leven meer.
De dorpeling, een roekelooze,
Neemt goedig 't ondier op en zonder te bedenken
Wat loon hem deze brave daad kon schenken,

Brengt hij het in zijn huis en legt het bij den haard,
Verwarmt het, doet het weer herleven.
't Verdoofde dier voelt nauw de warmte even,
Of met zijn ziel herleeft ook zijn venijnige aard.
Het heft den kop, het sist en kronkelt zich ineen;
't Gelukt den boer nog, te ontwijken.
„Ondankbre", sprak hij toen, „voor al mijn vriendlijkheen
Is dat het loon? 't Zal je berouwen!"
Hij neemt, terecht in toorn geraakt,
Zijn zware bijl, en met twee houwen
Heeft hij van ééne slang er drie gemaakt,
Een kop, een moot, en dan de staart.
Nog zoeken zich de spartelende stukken
— Want dat is zoo der slangen aard —
Maar één te worden mocht hun niet meer lukken.

't Is goed, hulpvaardig zich te toonen,
Maar jegens hem, die 't niet miskent;
Zij die de hulp met ondank loonen,
Vinden hun eind nog in ellend'.

XIV.

DE ZIEKE LEEUW EN DE VOS.

Van wege aller dieren koning,
Die ziek lag in een hol, zijn vorstenwoning,
Werd den vasallen kond gedaan,
Bij Sire op bezoek te gaan.
Hij wachtte, om hem eer te geven,
Gezanten daar van elke dierensoort,
En 't werd gezegeld en beschreven,
Op zijn doorluchtig koningswoord,
Dat hij 't gezantschap uit zijn landen
Met al hun volgers goed behandlen zou;
Een soort van paspoort dus tegen zijn tanden,

Een paspoort ook tegen zijn klauw.
't Bevel werd uitgevoerd. Gezanten
Van iedre soort, met hun trawanten,
Gaan ter begroeting naar des konings huis.
Alleen de vossen bleven thuis.
Een hunner gaf daarvan de reden:
„Wij letten op de vele schreden
Van hen, die togen naar het hof;
Zij teekenden zich af in 't stof.
Welnu, zij allen zijn daarheen getreden,
Maar geen wees den terugweg aan.
Dat heeft bij ons mistrouwen doen ontstaan,
Moog Zijne Majesteit ons excuseeren.
Dank voor het paspoort; zeker, 't kan geen kwaad,
Maar wij zien wel, hoe 't hol men binnengaat,
Maar niet hoe men kan wederkeeren."

XV.

DE VOGELVANGER, DE HAVIK EN DE LEEUWERIK.

Onrecht, van anderen ervaren,
Dient voor nieuw onrecht vaak als verontschuldiging;
Vandaar dat het heelal ook deze wet ontving:
„Wilt gij gespaard zijn, zorg ook anderen te sparen!"

Een boer ging met een spiegel vogels vangen.
Een leeuwrik werd gelokt door 't blinkend glas.
Dit zag een havik, die hoog in de lucht bleef hangen;
Hij schiet omlaag, strijkt neer, en grijpt alras
Den leeuwrik midden in zijn zangen.
Het diertje juist aan 't gruwlijk tuig ontsnapt,
Voelt hoe de wreede klauw het openkrabt.
Maar als de havik bezig is zijn buit te plukken,

Ziet hij zich zelf in 't net; hij tracht zich los te rukken;
Vergeefs. „Boer," roept hij dan, vol vreezen:
„'k Deed je immers niets? Laat mij dan gaan!"
De vogelvanger zegt: „Dat kleine wezen
Had jou ook immers niets gedaan!"

XVI.

HET PAARD EN DE EZEL.

Men moet elkander steunen hier op aard;
Wanneer uw buurman komt te vallen,
Licht wordt ge met zijn last bezwaard.

Een ezel wandelde met een onhofflijk paard;
Dit droeg niets dan zijn tuig, en liep met welgevallen,
En 't arme grauwtje kroop onder te zwaar gewicht.
Het vroeg het paard, een beetje hem te helpen,
De zwaarte mocht hem overstelpen,
Nog eer de stad was in 't gezicht.
„Niet onbescheiden", sprak hij, „is mijn bede;
De halve vracht is u maar kinderspel, niet waar?"
Het paard wees 't af, met onbeleefd gebaar,
Totdat, gansch uitgeput, het grauwtje is neergegleden,
Om niet meer op te staan. Nu heeft hij 't ingezien,
En moest zijn grofheid zich beklagen,
Niet enkel kreeg hij grauwtjes last te dragen,
Maar grauwtjes huid nog bovendien.

XVII.

DE HOND DIE ZIJN BUIT LOSLAAT.

Zou hier beneden eenig man
Niet waarheid soms voor schijn verkoopen?
Ziet men de dwazen niet bij hoopen,
Hun schaduw achterna gaan loopen,
Zóóveel dat men ze nauw'lijks tellen kan?
Men denkt dan aan dien hond; Esopus spreekt daarvan.

Een hond, die in zijn bek een kluifje had,
Zag, over 't water heengebogen,
Een andren hond in 't spieglend nat,
Ook met een kluif, veel mooier in zijn oogen.
Hij hapt er naar; de kluif is dra gezonken,
En hij in 't borrlend nat bijna verdronken.
Hij worstelt zich met moeite eruit,
En heeft noch spiegelbeeld, noch buit.

XVIII.

DE VOERMAN IN DEN MODDER.

Een voerman, die een wagen hooi geleidde,
Moest zien, hoe 't voertuig in den modder steken bleef.
't Was ver van alle menschenwoning, op de heide,
In een kanton, dat Quimper-Corentin men schreef.
't Ligt ergens in Bretagne, en 't is bekend,
Dat, als het Lot een reiziger van woede
Wil raadloos maken, het daarheen hem zendt.
Moog God ons voor de reis behoeden!
Om dus terug te keeren tot den man,
Hij raast en vloekt al wat hij kan,
Verwenscht de kuilen in den weg,
Verwenscht de paarden en den wagen,

En dan zich zelf. Eindlijk, met overleg,
Bedenkt hij, dat hij wel eens hulp kon vragen
Aan een, wiens macht de gansche wereld roemt,
En die zoovelen redde, Hercules genoemd.
„O help mij, Hercules", zoo klonk zijn smeeken,
„Daar eens uw rug den aardbol droeg,
Is ook uw arm wel sterk genoeg,
Dat hij mijn wagen licht, die hier bleef steken".
Nauw riep hij, of een stem klonk uit de wolk:
„Eerst vordert Hercules, dat men zelf moeite doet,
En dan eerst helpt hij. Kijk eens goed,
Wat er wel hapert in dien modderkolk.
Schrap eens van ieder van die wielen
Die massa klei, waar zij tot d'as in zijn gehuld,
Zorg dat ge dan die kuilen vult,
Neem je houweel en tracht dien steen eens te vernielen,
Die in het spoor ligt. Klaar?" — „Ja," sprak de man.
„Zie zoo," sprak Hercules, „nu help ik dan.
Neem eens je zweep." — „Wat's dat? De wagen gaat!
Dank Hercules." — „Je paarden zijn niet kwaad,"
Klonk 't weer, „maar laat je zelf door 't Lot niet overstelpen;

God helpt hen, die zich zelven helpen.

XIX.

DE KWAKZALVER.

't Ontbrak nooit aan kwakzalvers nog; integendeel;
Rijk was altoos de wetenschap,
Aan professoren, ongelooflijk knap.
D'een heelt patiënten op 't tooneel,
En d'ander laat maar adverteeren,
Dat Cicero bij hem kon leeren.

Een van de laatstgenoemde snaken
Noemde zóó knap zich, dat hij zwoer,
Elk lummel, kinkel, dommen boer,

Welsprekend en geleerd te maken.
„Een kinkel, heeren! Ja nog meer!
Ik durf het met een dier, een ezel wagen.
Ik maak hem een welsprekend heer,
De doctorstoga zal hij dragen!"
't Verhaal is tot den koning ook gegaan,
Hij liet den meester tot zich komen.
„'k Heb", sprak hij, „in den stal, vooraan,
Een aardig rossig grauwtje staan,
Dat kan een reednaar worden, heb 'k vernomen?"
— „Sire, ge hebt de macht; het zal gebeuren",
Sprak onze man. Hij kreeg een beetje geld,
En zou dan, na tien jaren, welgeteld,
Zijn ezeltjes welsprekendheid doen keuren.
Mocht het mislukken, hij nam aan,
Op 't marktplein eerst te pronk te staan,
En dan, op 't hoofd de muts met ezelsooren,
Zijn rhetoriek van achtern en van voren,
Boetvaardig naar de galg te gaan.
Een hoovling zei hem, dat hij hoopte
Te komen kijken naar de plechtigheid,
Want dat hij vast als opgeknoopte,
Door flinken bouw en sierlijkheid
Een goed figuur zou maken mettertijd.
Vooral, of hij niet zou vergeten,
Een rede, mooi gesteld en mooi gepreekt,
Te houden, opdat ook 't publiek kon weten,
Hoe men de professoren kweekt,
Die ook schavuiten zijn geheeten.
„Och", sprak de man, „komt eens dat oogenblik,
Dan is de ezel dood, de koning dood, of ik".

Hij had gelijk: 't Is dwaas en overdreven,
Te reeknen nog op tien jaar leven.
Dus drink uw wijn, en eet uw brood;
In tien jaar is een van elk drietal dood.

XX.

DE TWEEDRACHT.

Nadat de Tweedracht d' andre goden en godinnen
Zoo had doen kibblen, — door haar schuld, —
En om dien appel zulk een strijd had doen beginnen,
Werd ze in den hemel langer niet geduld.
Maar bij het wezen, Mensch geheeten,
Kon zij van goede ontvangst verzekerd zijn,
Tusschen haar vader Mijn-en-dijn,
En haren broer 't Is-niet-'t-is-wel gezeten.
Zij gaf ons halfrond ook de eere,
Het te verkiezen boven Tegenvoetersland.
't Zijn daar toch ruwe, onbeschaafde heeren,
Die tegen allen fijnen vorm gekant,
Steeds zonder priester of notaris trouwden,
Dus zonder Tweedracht er op na te houden.
Om op de plaatsen, waar zij noodig was,
Haar op gewenschten tijd te doen verschijnen,
Belastte zich de Faam, haar steeds te seinen;
En d' andre, altoos ijvrig, ijlde alras,
Zorgde voor twisten, eindeloos van duur,
Deed alle kans op vree verdwijnen,
En blies elk vonkje aan tot onuitbluschbaar vuur.
Toch moest de Faam zich eens beklagen,
Dat zij niet in één plaats haar tent had opgeslagen;
Een woning werd gewenscht, van waar men haar terstond
Op 't vastgestelde uur naar de families zond.
Maar daar in die vervlogen jaren
Er nog geen vrouwenkloosters waren,
Had men er een'ge moeite mee.
Toch hebben eindlijk haar de goden
De herberg van het Huwlijk aangeboden,
En sinds bleef daar haar vaste stee.

XXI.

HET JONGE WEEUWTJE.

Een man verliezen, dat gaat zonder tranen niet.
Eerst veel misbaar, en eindlijk vindt men vrede.
Op vleuglen van den tijd vliegt heen het groot verdriet,
De tijd brengt ook verstrooiing mede.
Tusschen de weduw van één dag
En 't weeuwtje, dat een jaar had uit te weenen,
Is 't onderscheid heel groot; men zou niet meenen,
Dat men hetzelfde weeuwtje zag.
Het een schrikt af; het ander wil bekoren;
't Een zucht, en spreekt steeds van haar man;
Dat zij ontroostbaar is, moet men steeds hooren,
Zoo heet het, maar er is geen sprake van.
Dat blijkt uit deze fabel weer,
Maar uit de werklijkheid veel meer.

Een jonge, mooie vrouw, wie d' echtgenoot ontviel,
Was heel bedroefd, en kon maar niet bedaren.
Zij riep: „Wacht mij; ik volg u, en mijn ziel
Is steeds bereid, met d' uwe omhoog te varen".
Toch maakte hij alleen de reis.
De vader van de vrouw, verstandig, wijs,
Ziet eerst het vocht maar rijklijk stroomen,
Toen is hij met wat troost gekomen.
„Kind", sprak hij, „dat zijn wel veel tranen voor een man.
Of ge al uw schoon verdrinkt, wat heeft hij nut daarvan?
Er zijn toch levenden; dus blijf niet bij de dooden.
Ik wil niet zeggen, dat terstond
U voor een ander echtverbond
Alweer een man moet worden aangeboden;
Maar na een poosje, als men dan eens vond,
Een man, jong, welgevormd en dapper,
En weer heel anders, misschien knapper,
Dan d'overleedne was..." — „O, spreek er mij niet van;

Het klooster is mijn eenge man."
De vader laat haar kalm haar smart uitvieren,
En zoo gaat er een maand voorbij.
Maar daarna komt er daaglijks aan kleedij,
Aan kapsel, linnen, andre pronkerij,
Iets te verandren, te versieren.
De rouw wordt tooisel, uitgezocht, coquet,
In afwachting van kleuriger toilet.
En heel Cupido's blijde bende
Komt nu opdagen; spel en dans en vreugd
Krijgen hun beurt, die men zoo lang miskende.
Men baadt zich daaglijks in de Bron der Jeugd.
De vader vreest niet meer den zoo beminden doode,
Maar hij is wijs en spreekt niet meer ervan.
Maar zij: „Waar is dan nu die jonge man,
Dien gij mij toen hebt aangeboden?"

NASCHRIFT.

Laat ons voorloopig 't werk hier staken,
Niet te lang 't zelfde achtereen.
Dat 't onderwerp niet uitgeput moog raken,
Neem men de bloesem maar alleen.
't Wordt tijd, op adem weer te komen,
Tot lust en krachten zijn hernomen,
Benoodigd voor een ander plan;
Amor, beminnelijk tyran,
Beveelt; 'k gehoorzaam zonder dralen,
En keer tot Psyche dus. Damon, gij maant mij dan
Haar rampspoed en haar zaligheid te malen?
'k Beproef het; wellicht zal, voor haar gewaagd,
Mijn pogen nieuwe krachten openbaren.
Gelukkig, als dit werk de laatste moeite ware,
Die Amor, haar geliefde, van mij vraagt.

AAN MADAME DE MONTESPAN.

De Fabel is ons door d'Onsterflijken gezonden,
Of, is zij een geschenk van menschengunst,
Altaren heeft verdiend, wie haar heeft uitgevonden.
Den schepper dezer schoone kunst,
Den wijze mogen wij tot godheid wel verheffen;
Ze is een betoovring toch; de ziele kan zij treffen
Of vinden nog veeleer, daar haar bevalligheid
Hart en verstand naar hare luimen leidt.
Gij, die haar voorbeeld volgt, Olympia, daar voor dezen
Mijn Muze een plaats vond aan der goden disch,
Wil nu goedgunstiglijk haar gaven nemen, lezen,
De spelen waar mijn geest zoo gaarn' mee bezig is.
De Tijd die 't al verwoest, zal uw steun respecteeren,
En toestaan dat mijn werk de jaren overleeft.
Elk schrijver, die de toekomst wil trotseeren
Moet zorgen, dat hij uw goedkeuring heeft.
Van u verwacht mijn arbeid al zijn waarde.
Niets schoons komt voor in eenig nieuw geschrift,
Dat uw vernuft niet onderscheidt en schift,
Wie die als kenster van het schoone u evenaarde?
Zoo woord als blik, bij u is 't al bekoren.
Het stond mijn Muze wis wel aan,
Op dat beminnlijk thema door te gaan,
Maar dat 's een grooter heer beschoren,
Van hem slechts moogt dien lof gij hooren.
Olympia, moog voor dit mijn laatste werk uw naam
Eenmaal als schut en schuilplaats strekken;
Bescherm mijn lievlingsboek, opdat de Faam
Daarmee nog over 't graf mijn leven moge rekken.
Mocht uwe gunst over mijn verzen waken,
Dan worden ze, of de nijd er ook om treurt,
De blikken van 't heelal nog eenmaal waard gekeurd.
En, mag ik zelf op dat geluk geen aanspraak maken,
De Fabel vraagt het u uit eigen naam.
Gij kent de Vindster, ze is ons lief en aangenaam.

Verschaft zij mij die kans, door haar bevalligheen,
Dat uw tevredenheid haar arbeid huldigt,
'k Ben haar als loon een tempel dan verschuldigd.
Maar tempels bouw ik liefst voor u alleen.

ZEVENDE BOEK

I.

DE PESTZIEKE DIEREN.

Een ziekte, die verschrikking spreidt in 't ronde,
Een ziekte, die de hemel eens, verwoed,
Verzon tot straf voor 's werelds zonden,
De Pest, daar ik haar naam toch noemen moet,
In staat in één dag heel den hellevloed
Te vullen, had den oorlog aangebonden
Met heel het dierenrijk. Niet allen moesten sneven,
Maar allen tastte de besmetting aan;
Men zag ze niet meer zoeken gaan
Naar voedsel voor 't verkwijnend leven;
Geen spijs kon hun meer eetlust geven:
Geen wolf of vos bespiedde, als weleer,
D'onschuldge prooi in stille streken;
De tortels zijn elkaar ontweken,
Geen liefde, dus geen vreugde meer.
De leeuw belegde een parlement,
En sprak: „Het komt mij voor, mijn vrienden,
Dat ons de hemel onspoed zendt,
Wijl onze zonden dat verdienden.
Treed' dus de schuldigste naar voren,
En offre zich aan 's hemels toorn,
Misschien dat hij, in dat geval,
Voor 't gansche volk vergeving krijgen zal.
Historie leert ons, dat na vruchtloos smeeken
Vaak zulke offers heilzaam bleken.
Dat niemand zich dus spare en met gestrengheid ga
Een elk den staat van zijn geweten na.

Wat mij betreft, 'k heb, in mijn gulz'gen lust tot eten,
Al heel wat schapen dood gebeten;
Wat deden zij mij? Niets. En 't kwam zelfs voor,
Dat 'k ook den herder heb gegeten.
Ik offer mij dus op, als 't noodig is;
Maar 'k hoor ook gaarne de bekentenis
Van andren na de mijn'; want in gemoede,
't Is billijk en ook wenschelijk gewis,
Dat slechts de schuldigste voor allen bloede."
— „O Sire", sprak de vos, „te kiesch, te teer,
Voelt gij als koning uw gemoedsbezwaren.
Wat? Schapen eten? Of dat zonde ware!
Klein vee, dom vee, wel neen! Gij deedt hun, heer,
Met ze op te knabblen heel veel eer!
En, wat den herder aangaat, die soort helden
Zijn alle rampen dubbel waard;
Daar ze over 't dierenvolk op aard
Een ingebeeld gezag doen gelden".
Zoo sprak de vos; de vleiers juichten luid;
En over 't ergst vergrijp van elk schavuit,
Van beer, van wolf en andre mogendheden,
Is men maar losjes heengegleden.
Al wat maar vechten kon, tot simplle herdershonden,
Werd blank als kleine heiligen bevonden,
Tot de ezel op zijn beurt verscheen.
Hij sprak: „'t Heugt mij, 'k liep langs een kloosterweide heen,
En, of mij de gelegenheid zoo kon bekoren,
Of het de honger, of het malsche gras,
Of een verzoeking van den duivel was,
Maar 'k heb een tongbreed van die wei geschoren.
Ik had geen recht daartoe, als ik het zeggen moet."
Na deze woorden brak een woordenvloed
Op 't arme grauwtje los. Een wolf stond op en trachtte
Te pleiten, — hij was zoowat advokaat, —
Dat men als offer dit verwenschte dier moest slachten,
Deez' kalen, schurftigen, oorzaak van alle kwaad.
Een halsmisdaad werd uit zijn pekelzonde,
Wat gruwbre euvelmoed! Een anders gras!

Niets dan de dood, die zoo iets wreken konde.
Het arme grauwtje merkte 't ras.

Al naar gij arm of machtig zijt, weet dit,
Maakt u het vonnis van 't gerechtshof zwart of wit.

II.

DE ONGELUKKIG GETROUWDE.

Als immer 't goede met het schoone zich bleef paren,
Ik zocht een vrouw en was op morgen al getrouwd;
Maar daar die twee heel vaak gescheiden waren,
En menig schoone vorm geen schoone ziel omvouwt,
Zoo neme men 't niet kwalijk dan,
Dat ik zoo hard niet zoeken kan.
'k Zag menig huwlijk, geen, dat mij verlokken zou,
Toch stelt bijna vier vierden van de menschen
Zich bloot aan 't grootste toeval bij hun wenschen,
Maar ook vier vierden heeft terstond berouw.
Als voorbeeld noem 'k een, dien ik kende,
Die, toen 't hem rouwde, niets verstandigers wist,
Dan haar, met al haar gierigheid en twist,
En jaloezie naar huis te zenden.
Niets was haar naar den zin, niets was zooals 't behoort;
Er werd te vroeg naar bed gegaan,
Er werd te laat weer opgestaan,
Wat zwart was wou zij wit juist, en zoo voort.
De knechten werden dol, de man wanhopig.
„Mijnheer denkt nergens aan, verkwist maar elken duit,
Mijnheer loopt meisjes na, mijnheer voert nooit iets uit."
Zij maakte 't zóó bont, dat mijnheer voorloopig,
Den plaaggeest moede, haar naar buiten zond,
Naar haar familie. Als gezelschap vond
Zij daar de nimfen die kalkoenen hoeden,
En jongelingen die de varkens voeden.
Na eengen tijd hield men haar voor verzacht,
De man nam haar terug. „Welnu, hoe waren daar uw dagen?

Hoe hebt ge daar uw leven doorgebracht?
De landlijke onschuld, kon zij u behagen?"
— „Zoo reedlijk", sprak zij, „maar mijn ergernis
Was 't steeds, te zien, dat daar de lieden
Nog luier zijn dan hier. Ik kon bevelen of verbieden,
't Gaf niets. 'k Geloof, dat er geen slord'ger bende is.
Ze haatten mij en zorgden niet voor 't vee."
— „Nu dan, mevrouw", heeft toen de man gesproken,
„Is dan uw toon zoo bits, zoo ontevree,
Dat deze lui, die niet onafgebroken
U zien, maar 's morgens slechts een oogenblik,
En 's avonds weer, u zien met haat en schrik,
Hoe zal het uw bedienden zijn te moede,
Die u hier gansche dagen hooren woeden,
En hoe wordt dan de echtgenoot geplaagd,
Dien gij den ganschen dag liefst bij u zaagt?
Keer naar uw dorp dan weer; mocht 'k in mijn leven
Terug u roepen en u al 't getwist vergeven,
Dan moog' ik, voor mijn straf, in 't doodenrijk
Twee vrouwen krijgen, elk aan u gelijk!"

III.

DE RAT, DIE DE WERELD VAARWEL GEZEGD HEEFT.

De Levantijnen in hun dichterronden
Vertellen, dat een zeekre rat,
De wereld en haar zorgen zat,
Zich in een groote kaas, uit Holland opgezonden,
Uit het gewoel teruggetrokken had.
Naar alle kanten in het ronde
Strekte de eenzaamheid zich uit,
Die dus den nieuwen kluizenaar omsluit.
Hij heeft er, ingewerkt met tanden en met pooten,
Kost en inwoning gauw genoten.
En werd er dik en vet. De Heer geeft overvloed altijd,

Aan wie zich ganschlijk aan hem wijdt.
Op zeekren dag zijn bij den vrome
Gezanten van het rattenvolk gekomen;
Zij vroegen om een kleinigheid.
Zij spoedden zich naar verre streken,
Om tegen 't kattenvolk om hulp te smeeken;
Ratopolis, belegerd, was in nood.
Men had hen zonder reisgeld heengezonden,
Daar de benarde staat dat niet betalen konde,
En iedere uitgaaf van dien aard verbood.
Zij vroegen weinig maar, daar er, naar allen schijn,
In vier, vijf dagen hulp zou zijn.
„Mijn vrienden," sprak de vrome, „'k heb op heden
Geen deel meer aan de dingen hier beneden,
En op wat wijs kan u een vrome kluizenaar
Van dienst zijn? Op één wijs, voorwaar.
Den hemel biddend voor uw ongeval;
En 'k hoop ook, dat die naar u omzien zal."
De nieuwe heilge liet hen daarmee gaan,
En heeft de deur op slot gedaan.

Wien heb ik voor, met te vertellen
Van deze rat in zijne kluiz'narij?
Een monnik? Zeker niet. Een derwis, zeggen wij;
Een monnik wil ik steeds liefdadig onderstellen.

IV.

DE REIGER.

Eens ging de reiger, op zijn lange beenen,
Met langen bek op langen hals, 'k weet niet waarhenen,
Maar wandelend langs een rivier.
Doorschijnend was het vocht, als in de mooiste dagen,
En moeder Karper buitlend van pleizier,
En vader Snoek van welbehagen.
De reiger had gemakklijk ze gevat,

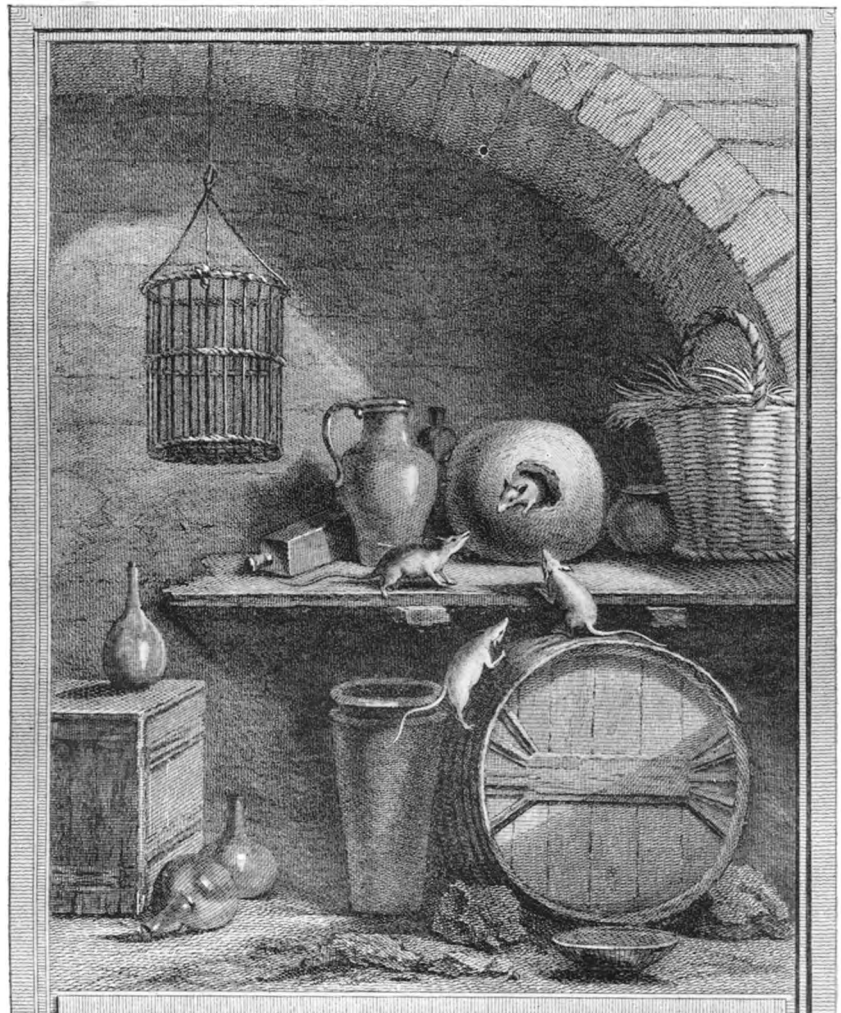

DE RAT, DIE DE WERELD VAARWEL HEEFT GEZEGD.

Ze zwommen aan den kant, ze speelden in de biezen,
Maar liever wachtte hij met kiezen,
Totdat hij wat meer eetlust had.
Hij leefde naar recept en at op vaste tijden.
Wat later kwam de eetlust voor den dag;
Hij keek naar 't water, waar hij zeelten zag
Die uit de diepte door de golfjes kwamen glijden.
„Ik, zeelten?" sprak hij. „Ik? Een reiger? Een zoo schraal
Gerecht zou men voor mij bestemmen?"
De zeelten dus versmaad, zag hij nu vorens zwemmen,
„Mooi! vorens! Dat is eerst een reigersmaal!
Voor zoo iets nietigs zou mijn bek ik openmaken?"
Hij opende zijn bek nog voor veel mindre zaken;
Hij liep zoo lang versmadend rond,
Tot hij geen vischje meer bespeurde.
Toen kreeg hij honger, en was blij, toen 't hem gebeurde,
Dat hij een simpel slakje vond.
O, weest toch zoo kieskeurig niet!
Wie zich 't gemakkelijkst schikt, haalt vaak het meeste binnen;
En hij verliest, die al te veel wil winnen.
Werp niet te gauw weg, wat men biedt,
Vooral als 't zooveel is, als u haast toe zou komen.
Voor reigers is dit niet bedoeld;
Ik heb nog een verhaal; opdat men 't beter voelt,
Is uit de menschenwereld dit genomen.

V.

HET MEISJE.

Een jongedochter, wat kieskeurig,
Dacht zich als echtgenoot een man,
Jong, knap en welgevormd, en fleurig,
Niet koel en niet jaloersch; neem daar ook nota van.
Ze wenschte hem voorts: opgeruimd altijd,
Rijk, geestig en in goeden stand geboren.
Hoe was zoo'n samenstel ooit op te sporen?

Toch toonde zich het Lot bereid,
Haar te verzorgen. Heel behoorlijke partijen
Deden zich op. Maar zij vond geen half goed genoeg.
„Wat? Ik? Met zoo een trouwen? Wie dat vroeg,
Wilde mij ook voorwaar niet vleien!
Wie heeft ooit zulk een keus gehad!"
Des eenen geest ontbrak het aan verfijning,
Des andren neus stond niet bij zijn verschijning,
't Was nu eens dit en dan weer dat.
't Was alles. Want de preutsche ingebeelden
Zijn d'ergste. Na de allereerste soort
Kwamen wat mindre, die zij ook met spot bedeelde.
„'k Ben waarlijk al te goed," riep zij verstoord,
„Dat ik hun open doe. Zij meenen, 'k ben verlegen
Met mijn persoon? Neen, waarlijk, zoo is 't niet.
Al slaap 'k alleen, ik kan er tegen,
En heb goddank, schoon eenzaam, geen verdriet."
Zij was nog grootsch op al die hooge woorden;
Maar met een poosje bleven al de vrijers weg.
Een jaar verloopt, een tweede, en na wat overleg
Kwam ongerustheid, daarna spijt. Al wat bekoorde,
Lach, speelschheid en lieftalligheid, verdween;
En schoonheid ook. Met schildren en blanketten
Tracht men te redden wat te redden scheen.
Vergeefs, de Tijd laat zich het sloopen niet beletten.
Een huis kan men herstellen, geen gezicht.
Nu is de preutschheid toch bezweken.
De spiegel sprak: „Neem snel een man,"
En ook een stil verlangen sprak daarvan.
Zelfs bij een preutsche kan 't verlangen spreken.
Zij zocht en keek nu angstig rond,
En toen zij nergens wat haar leek bespeurde,
Was zij nog blij toen 't haar gebeurde,
Dat zij een gansch mismaakten vond.

VI.

DE WENSCHEN.

In Mogols land zijn lucht'ge geesten,
Die het gewone knechtswerk doen.
Zij houden 't huis aan kant, verrichten 't meeste,
Zij zorgen soms voor stal, tuin en plantsoen.
Maar aan hun werk mag men niet raken,
Dan loopt het mis. Een hunner had tot plicht
Ginds aan den Ganges over huis en tuin te waken
Van een braaf burger. D'arbeid viel hem licht,
Stil en met handigheid heeft hij al 't werk verricht,
Zoodat hij ook den gastheer en zijn vrouw,
Vooral hun tuin, niet graag verlaten zou.
Misschien ook hielpen hem de westewinden,
Die zijn toch der demonen vrinden.
De luchtgeest werkte flink en trouw,
Hij wou zijn meesters steeds genoegen geven,
En was, uit ijver, graag bij hen gebleven,
Ondanks de wuftheid, die gewis
Bij luchtige geesten heel natuurlijk is.
Maar andre geesten, zijn geburen,
Bewerkten dat de heerscher in hun staat
't Zij dan uit grilligheid of politiek beraad,
Besloot, hem elders heen te sturen.
Hij kreeg bevel, en 't scheen hem ballingschap,
In Noorwegen een huis te gaan betrekken.
Dat jaar en dag de lagen sneeuw bedekken;
Hij was een Hindoe, nu werd hij een Lap.
Vóór zijn vertrek sprak hij gastheer en gastvrouw aan:
„Ik was zoo gaarne hier gebleven;
Ik weet niet, wat ik heb misdaan,
Maar 't is niet anders; ik moet gaan.
Een korte poos slechts, een paar weken,
Mag 'k hier nog zijn; gebruikt dien tijd; hij keert niet weer.
't Is u vergund, een drietal wenschen uit te spreken,
Drie wenschen mag 'k vervullen en niet meer.
Nu, 't wenschen is, in heete of koude landen,

Niets nieuws of vreemds; zij wenschten overvloed;
En d'overvloed strooide met volle handen
Over hen uit het kostelijkste goed.
Hun kisten vol met geld, vol graan hun schuren,
Met wijn hun kelders vol. Waar bergden zij het al?
Wat tijd, wat boeking, wat een zorgen zonder tal!
Zij bleven op den ongedanen arbeid turen.
Toen kwamen dieven die hun rijkdom zochten,
En groote heeren, die wel van hen leenen mochten;
De vorst die hen belastte. D'overvloed
Werkte als een ramp op hun bezwaard gemoed.
„Neem ons dien lastgen voorraad af,"
Zeiden zij beiden. „Zalig d'armen.
Gebrek is beter dan zoo'n rijkdom. Heb erbarmen.
Vlucht, schatten, heen; te veel is d'ergste straf.
En gij, der opgeruimdheid moeder, o godinne,
Van vreedge rust de gezellinne,
Keer weer, o gulden middelmaat."
De middelmaat komt weer; welkom geheeten,
Is ze als vriendin weer aan hun haard gezeten.
Zij waren nu op 't punt van uitgang weer,
En, na twee wenschen, zoo fortuinlijk als weleer.
En ook als allen die aan hersenschimmigheden
Den tijd verdoen, dien ze aan hun zaken 't beste besteedden.
De luchtgeest lachte mee om wat hen had bezwaard.
Toch wou hij, eer hij ging, hun derden wensch nog hooren;
Zij hebben wijsheid toen verkoren;
Dat is een schat, die niet veel zorgen baart.

VII.

HET HOF VAN DEN LEEUW.

De leeuw wilde eens de volkren kennen leeren,
Die hem de Hemel had gegeven te regeeren.
Met name ontbood Zijn Majesteit
Door afgezanten zijn vazallen;
Voorts werd er een geschrift verspreid,

Met vorstlijk zegel, dat hen allen
Ten hove riep van wijd en zijd.
't Geschrift hield in, dat door den koning
Een groote audiëntie dan gegeven werd,
Met feestmaal in de vorstelijke woning
En kunstjes van den hofaap als dessert.
Zoo zou, daar ze allen mochten kijken,
Des vorsten heerlijkheid den volke blijken.
De vorst ontving dan in 't paleis.
Paleis . . . een knekelhuis, waar 'tgeen de lucht vervulde
De gasten walgen deed. De beer kon het niet dulden,
En hield zijn neus dicht. Waar hij wijs,
Dan had hij die beweging nagelaten;
De koning merkte ze op, en zond
Den te kieskeurige naar Pluto's staten.
D'aan juichte deze straf, die hij voortrefflijk vond,
Ten zeerste toe, en ging terstond als vleier spreken;
Hij prees den toorn des vorsten, zijne klauw,
En 't hol, en ook den stank. Geen bloemendauw,
Geen amber, of 't was knoflook, daarmee vergeleken.
Zijn vleien werd toch al te zot gevonden,
Men zond den beer hem achterna.
Heer leeuw scheen soms een neefje van Caligula.
De vos was aan de beurt. „Gij, zeg eens onomwonden,"
Sprak tot hem Sire Leeuw, „wat ruikt ge? Wees oprecht."
— „Uw Majesteit moog 't mij ten goede houden,"
Was 't antwoord van den vos, „ik ben geducht verkouden,
En heb geen reuk vandaag." Dat was heel slim gezegd.

Toepasselijk is deze fabel zeker.
Wees, vindt ge aan 't hof graag een gewillig oor,
Noch laffe vleier, noch een al te oprechte spreker,
En slip er somtijds met een uitvlucht door.

VIII.

DE GIEREN EN DE DUIVEN.

De krijgsgod woedde eens in de wolken.

Een twist bracht slachting bij de volken
Van 't vooglenrijk. Bij 't kweelend volkje niet,
Dat Lente noodigt aan haar hof, wier lied,
Wier voorbeeld onder 't jong gebladert
Ons weten doet, dat Venus nadert;
Noch bij hen, die door rozenwolk
De lichte zegekar van Amors moeder trekken.
De strijd ontbrandde onder 't gierenvolk,
Het volk met scherpe klauwen, kromme bekken,
En vond aanleiding in een dooden hond.
Een bloed'ge regen spatte rond,
En wou ik alles in bijzonderheen verhalen,
Voorzeker zou het mij aan adem falen.
Wel menig generaal en held beet in het gras,
En op zijn rots kon haast Prometheus hopen,
Dat er geen gier meer over was,
Om straks zijn lever weer te sloopen.
't Was prachtig, zulk een grootsch gevecht te zien,
Maar droevig d'ondergang van zooveel dappren lien.
Kracht, moed, behendigheid, verrassingen en listen,
't Werd alles toegepast. De beide legers wisten,
In vuurgen kamp, geen middel goed genoeg
Dat naar het schimmenrijk hun tegenstanders joeg.
Men weet toch, dat naar 't eindloos donkre strand
Elk dierensoort zijn dooden ook verbant.
Dit woeden wekte eindlijk 't mededoogen
Van gansch een ander volk, door goedheid steeds bewogen,
Zacht als de kleurschakeering op hun krop.
Zij wierpen als bemiddelaars zich op,
En trachtten, aan den twist een eind te maken.
Het duivenvolk van alle daken
Zond afgezanten naar het gierenras,
En liet niet af, eer er verzoening was,
Een wapenstilstand eerst en toen de volle vrede.
Helaas, wie heeft daaronder 't eerst geleden?
Het duivenvolk, waaraan juist door de gierenbent
De meeste dank moest worden toegekend.
Terstond begon op d'arme duiven

Het roofgespuis een felle jacht;
Wat werd er al niet omgebracht,
Door 't wreed gegrijp van hun bloedgierge kluiven.
In veld, in dorp, zag men de veeren stuiven.
't Bleek nu den armen, dat het niet voorzichtig was,
Den vree te stichten onder 't rooversras.

Houdt steeds de boozen onderling verdeeld.
Daar hangt de veiligheid van 't overig deel der aarde
Vanaf. De eenge kans, dat men de goeden spaarde,
— Dit in 't voorbijgaan, — is, als dat gespuis krakeelt.

IX.

DE DILIGENCE EN DE VLIEG.

Het was een steile weg, lastig, vol rullig zand,
En door de zon doorschroeid van allen kant,
Waar langs zes paarden, forsch, een diligence trokken.
't Was alles uitgestapt, een monnik, vrouwen ook,
En grijsaards liepen naast de koets te sjokken.
Uit 't hijgend, zweetend span dampte een wolk van rook.
Daar kwam een vlieg om 't zesspan heengevlogen;
Zij meent door haar gebrom hun ijver te verhoogen,
Steekt hier, steekt daar, rust uit op het lamoen,
Prikt in des voermans neus, om meer haar best te doen,
En meent dat slechts door haar het toestel wordt bewogen.
Zoodra is 't rijtuig niet op gang,
En ziet zij ook de menschen sloffen,
Of zij acht dit voor haar een roem onovertroffen;
Zij dartelt heen en weer, een drukte van belang.
Z'is als een adjudant, die ijlings orders deelt,
Van punt tot punt, om d'overwinning door te zetten,
De vlieg klaagt enkel, — schoon gestreeld, —
Dat ze alles zelf moet doen, op alles letten,
Dat geen van allen 't zesspan helpt, dan zij.
De monnik las in zijn brevier. Voor zulke dingen
Het juiste oogenblik! Een vrouw zong. Liedjes zingen,

Als er zooveel te doen was! Zotternij!
De vlieg heeft geen minuut verloren,
Maar gonst en bromt steeds aan hun ooren.
Na heel veel moeite komt de postkoets boven.
„Nu blazen we uit," herneemt de vlieg. „Bezweet, bestoven,
Maar toch, we zijn er. 'k Heb mijn volkje hier gebracht.
Nu, heeren paarden, wat is 't loon, mij toebedacht?"

Zoo zijn er lieden die te druk zich maken,
Zich steeds bemoeien met eens anders zaken.
Zij geven hulp, die niemand heeft gevraagd;
Kan 't hen verwondren, als ze worden weggejaagd?

X.

DE MELKVROUW EN DE MELKKAN.

Perrette droeg op 't hoofd een kan met melk, heel net
Op een klein kussentje gezet,
En hoopte ze ongedeerd in stad te gaan verkoopen.
Zij had dien dag, om vlug te kunnen loopen,
Haar korte rokje en platte schoentjes aan,
En kon, zoo licht gekleed, met groote passen gaan.
De melkvrouw rekende, onder 't voorwaarts spoeden,
Hoeveel die kan met melk wel deed,
En hoe de opbrengst werd besteed,
Kocht honderd eiers en liet driemaal broeden;
Door haar getrouwe zorg ging 't alles naar den aard.
„Rondom het huis wat kippen groot te voeren,
Is niet zoo moeilijk, en de vos moet erg zich roeren,
Als hij er mij niet zooveel spaart,
Dat ik een varken koop. Met zeemlen en wat resten
Is zulk een zwijntje spoedig vet te mesten;
Het was, toen ik het kocht, al aardig welgesteld;
Dat geeft, als ik 't verkoop, een mooien stuiver geld!
En, is 't eenmaal zoover, wie kan me dan beletten,
In onze stal een koe en ook haar kalf te zetten?
Ik zie ze al springen saam, op de gemeenteweil!"

Perrette zelf springt ook, in de verwachting blij.
De melkkan valt. Vaarwel koe, kalf, en zwijn en kippen;
De ambachtsvrouwe van dat al
Ziet met betraand gezicht zich al dat moois ontglippen.
Zij moet haar man vertellen van 't geval,
En weet niet, of er geen pak slaag op volgen zal.

Wie laat zijn fantazie niet spelen?
Welk stervling bouwt geen luchtkasteelen?
Pyrrhus en Picrochole en iedereen;
Daaromtrent loopen dwaas en wijs dooreen.
Elk droomt zijn dagdroom vol bekoorlijkheden,
Een milde dwaling voert de zielen mede;
Ons hoort de wereld èn haar schat,
En alles wat ze aan schoonheid, rijkdom, eer bevat.
Ben ik alleen, ik durf den dapperste dan honen,
Den vorst van Perzië ga ik onttroonen,
Ik word koning, 't volk bemint me teer;
Het regent op mijn hoofd juweelen kronen,
Maar keer 'k toevallig tot mezelven weer,
Dan ben ik Dikke Jan, zooals weleer.

XI.

DE PASTOOR EN DE DOODE.

Een doode ging verdrietig heen,
Om aan zijn laatste deur te kloppen;
En de pastoor ging weltevreen,
Om gauw den doode in d'aard te stoppen.
De overledene werd in een wagen
In 't looden kleed naar 't graf gedragen,
Een kleed voor warmte, een kleed voor kou,
Dat hij niet weer uittrekken zou.
Er naast liep de pastoor met stugge schreden,
Hij dreunde, als steeds op weg naar 't graf,
Zijn psalmen en zijn lessen af,

Zijn verzen en responsen en gebeden.
„Mijnheer het lijk, laat ons begaan,
U krijgt al naar men wil besteden;
't Komt enkel op 't salaris aan."
Messire Jean Chouart hield steeds zijn doode in 't oog
Als vreezend dat men hem zijn schat onttoog;
Intusschen rekenend de kosten.
„Mijnheer het lijk, u brengt in kas
Zooveel aan geld, zooveel aan was,
En zooveel aan diverse posten."
Dat was een goede som in 't laadje,
Daarop berustte d'aankoop van een vaatje
Heel goeden wijn, nu 't lijden kon.
Paquette voorts, zijn kamermeisje,
En ook zijn nichtje, een aardig sijsje,
Verlangden ieder een japon.
Zoo aangenaam liep hij te droomen;
Daar komt een schok, de wagen helt,
De looden kist, van boven neergekomen,
Heeft ook den wandlaar neergeveld.
De doode heeft zijn priester meegenomen,
Opdat die hem op reis verzelt.

Is eigenlijk ons gansche leven
Niet de pastoor, die 't geld, voor 't lijk gegeven,
Al voelde rammelen in zijn zak
En 't vrouwtje dat de melkkan brak?

XII.

DE MAN DIE DE FORTUIN NALOOPT EN DE MAN DIE HAAR IN ZIJN BED AFWACHT.

Wie tracht Fortuin niet in te halen?
Ik wou wel ergens zijn, van waar ik ongestoord
De lastge menigte zag dwalen
Van hen die tevergeefs, maar altijd voort,

De dochter van het Lot van oord tot oord
Vervolgen, trouwe hovelingen
Van vluchtig beeld, dat zoo verlokklijk schijnt.
Zoodra niet meenen ze, op haar aan te dringen,
Of d'onbestendige verdwijnt.
'k Beklaag die armen; al die dwaze adspiranten
Verdienen minder toorn, dan medelij.
„Die man", zoo zeggen zij, „die eenmaal bloemkool plantte,
Wordt Paus. Zijn wij niet even knap als hij?"
Misschien zijt gij wel knapper honderdmalen,
Maar waartoe dient die knapheid u?
Moet niet Fortuin, die blind is, altoos dwalen?
En daarenboven, is dat pausdom nu
Nog waard wat men ervoor laat varen,
Zijn rust? De rust, zóó kostelijk een schat,
Dat 't godendom voorheen als voorrecht die bezat.
Fortuin laat zelden rust bewaren.
Loopt gij haar na, 't zal u berouwen,
Blijf thuis, en zij zoekt u; zoo zijn de vrouwen.

Twee vrienden, in een dorpje wonend met elkander,
Hadden wat geld; maar altoos zuchtte de een
Om de Fortuin. Eens zei hij tot den ander:
„Gesteld, we braken op en gingen heen?
Ge weet: geen is in 't eigen land profeet.
Laat ons dus elders ons geluk probeeren."
— „Probeer," sprak de ander, „maar ik weet
Klimaat noch lot, dat 'k liever zou begeeren.
Doe naar uw zin, volg gij uw rusteloozen aard;
Ge komt wel weer. Maar ik, die anders ben geschapen,
'k Beloof u, dat ik wachten zal en slapen."
D'eerzuchtige — of hebzuchtige, — onvervaard,
Heeft zich terstond op weg begeven,
En d'eersten dag reeds heeft zijn eerzucht hem gedreven
Naar 't oord, waar, naar men zegt, het grillig godenkind
Nog meer dan elders zich bevindt:
Naar 't Hof. Daar zorgt hij dan, dat hij in staatsie prijkt,
Woont er d'ontvangsten 's morgens, 's avonds bij, op alle tijden,

Die naar men zegt, tot hoogste gunst geleiden;
Kortom, hij was er steeds en heeft er niets bereikt.
„Wat's dat?" zegt hij; „Fortuin moet hier toch gaarne wezen;
Ik zie haar ieder oogenblik
Intrekken, nu bij dien en dan bij dezen,
Vanwaar dan komt het, dat ook ik
De wispelturige niet mag logeeren?
Men zei 't mij wel, maar ik geloofde 't niet,
Dat men eerzuchtigen niet graag hier ziet.
Vaarwel dan, heeren van het Hof; vaarwel dan, heeren.
Volgt gij maar tot aan 't eind de schim die voor u zweeft;
'k Hoor dat Fortuin ginds in Surate een tempel heeft,
Daar ga ik heen." Terstond ijlt hij, zich in te schepen.
Wel had hij bronzen pantsering om 't hart,
Die 't eerst de roerpen heeft gegrepen,
En 't eerst den afgrond heeft getart.
De reiziger naar verre streken
Heeft menigmaal naar 't dorpje omgekeken,
Als hij de kansen van den vloed,
Zeeroovers, storm, windstilte en klippen heeft ontmoet,
De dienaars van den dood. Met moeiten en gevaren
Gaat men die zoeken op de verre baren;
Och, als men thuisblijft, komt hij gauw genoeg.
Toen hij in Mogolsland naar de Fortuin weer vroeg,
Vernam hij dàt zij gul was in Japan.
Hij snelt er henen. Maar de zee werd moede
Hem nog te dragen. En al 't goede
Dat hem zijn lange reis opleevren kan
Is deze les, den wilden afgeluisterd:
„Blijf in uw land, en leer van de natuur."
Japan bracht geen voordeelger avontuur,
Dan Mogol eerst. Het heeft in hem gefluisterd,
Dat hij een groote dwaasheid deed,
Toen hij zijn rustig dorpje meed.
Van den ondankbren tocht teruggekomen,
Ziet hij zijn land terug, begroet zijn dorpje blij,
Weent van geluk, en zegt: „Welzalig hij,
Die zich tot taak stelt, zijn verlangens te betoomen;

Die slechts van hooren zeggen kent
Het hof, de zee, en uw fantastisch element,
Fortuin, waar eer en goud hun schijn ons bieden,
Maar niet zoodra gevolgd, het oog ontvlieden.
'k Zal voortaan beter doen, en kom niet uit mijn tent."
Terwijl hij de Fortuin dit heeft verweten,
En tegen haar 't verstand opriep,
Vindt hij haar aan de deur gezeten
Van 't huis zijns vriends, die rustig sliep.

XIII.

DE TWEE HANEN.

Twee hanen leefden kalm; een hoentje kwam erbij
En plots was d'oorlog uitgebroken.
Gij, Liefde, hebt den fakkel ook ontstoken
Voor Troje's brand; van u kwam deze razernij,
Die zelfs met godenbloed den Xanthus kleurde.
Lang duurde der twee hanen felle strijd.
Door gansch de buurt werd het rumoer verspreid,
En al wat kammen droeg, kwam kijken hoe 't gebeurde.
Ook menig Helena met fraai gevedert
Werd 's overwinnaars loon; de andre haan verdween,
Hij hield zich schuil, verslagen en vernederd,
Treurde om zijn glorie en zijn lief, met droef geween,
't Lief, dat de medeminnaar voor zijn oogen
Trotsch op zijn overwinning, nu bezat.
Het daaglijksch schouwspel kwam zijn haat en kracht
Die hij voorheen te weinig had. [verhoogen,
Hij scherpte nu zijn bek, sloeg met de vleuglen,
Zich oefnend tegen 't windgeblaas,
In woede en jaloezie, niet te beteuglen.
Het was niet noodig. D'andre vechtersbaas
Vloog op het dak en kraaide er zijn victorie.
Een gier, die loerde, hoorde 't nauw,
Of uit was 't met zijn liefde en zijn glorie,

't Bleef alles in de scherpe gierenklauw.
Toen kwam, natuurlijk wisselspel,
Weer d'ander om het hoentje draaien;
Men kan begrijpen wat een kakelen en kraaien,
Want nu beviel hij haar en d'andre wijfjes wel.

Vaak heeft Fortuin dus wraak genomen,
Elk onbeschaamd verwinnaar komt ten val;
Voorzichtig dus; want na gewonnen spel vooral,
Is 't zaak, de fierheid in te toomen.

XIV.

DE ONDANK EN ONRECHTVAARDIGHEID DER MENSCHEN JEGENS DE FORTUIN.

Een koopman werd, op zee, door toeval rijk,
Trotseerend wind en storm ontelbre malen.
Klip, bank noch draaikolk eischte één van zijn balen
Als schatting; 't Lot bleef altoos hem gelijk.
Neptuin of Schikgodin hief van zijn concurrenten
Den tol; alleen zijn schip kwam vrij de haven in.
Steeds eerlijk waren deelgenooten en agenten,
Wat hij verkocht, tabak, suiker, kaneel of krenten,
Zelfs porcelein, het bracht hem steeds gewin.
Weelde en verkwisting deed zijn buidel zwellen,
Het regende in zijn beugeltasch;
Men moest, als er van geld daar sprake was,
Met dubbele dukaten tellen.
Ook heeft hij honden, paarden, koetsen zich gegund;
Festijnen waren daar de vastendagen.
Eens vroeg een vriend, bij 't zien dier feestgelagen:
— „Hoe komt het toch, dat gij zoo leven kunt?"
— „Van waar zou 't komen, dan van mijn talent
Van zaken doen, dat geld en handel kent?
Slechts aan mijzelf, mijn zorgen, ben 'k verschuldigd,

Dat mijn fortuin zich steeds vermenigvuldigt."
Nu, daar 't verdienen steeds hem nog verlokkend scheen,
Waagde hij weer de winst, die hij behaalde;
Maar ditmaal liep het mis; zijn reekning faalde,
En d'oorzaak waren onvoorzichtigheen.
Een slecht geladen schip verging op 't strand;
Een ander, onvoldoend bewapend en bemand,
Werd door zeeroovers hem ontnomen;
En van een derde onbeschadigd aangekomen,
Verkocht hij d'inhoud niet. De zucht naar pronk en praal
Was niet zoo groot meer als een vroegre maal.
En toen nu nog d'agenten hem bedrogen,
Bleek 't eerst wat hij aan hoovaardij een schat
En ook aan bouwwerk uitgegeven had;
Opeens verdween zijn groot vermogen.
De vriend, berooid hem ziend, vroeg, als voor dezen:
„Hoe komt dat nu?" — „Helaas, het Lot is daaraan schuld."
— „Troost u," sprak d'ander, „en als 't Lot niet duldt,
Dat ge gelukkig zijt, tracht dan toch wijs te wezen."

Of hij den raad gevolgd heeft, weet ik niet,
Maar 'k weet, dat iedereen in die gevallen
In zijn geluk zijn handigheid slechts ziet;
En, komt onze eigen schuld 't geluk vergallen,
Dan schelden wij Fortuin, dat die ons heeft verraden.
Van ons betoog is steeds het slot:
Het goede doen wij zelf, en de Fortuin het kwade;
Wij hebben steeds gelijk, en ongelijk het lot.

XV.

DE WAARZEGSTERS.

Vermaardheid komt soms uit een toeval voort,
En 't is vermaardheid die de klanten toe doet stroomen.
Ik vond uit iedre stand en soort
Een voorbeeld wel voor dit inleidend woord;

Slechts door de Faam wordt men vooringenomen.
Inbeelding is 't, intrige en geen gerechtigheid;
Een bergstroom, door een nauwe kloof geleid;
Hij moet zijn water er doorhenen drijven.
Zoo was het, en zoo zal 't wel blijven.

Een vrouwtje te Parijs deed aan voorspellen.
Zij werd geraadpleegd over ieder klein geval.
Verloor men soms een lint, een minnaar, wat niet al,
Liep soms de man vaak uit, had men een knecht die stal,
Een last'ge schoonmama, men ging het haar vertellen.
Zij las dan uit de kaart wat men graag hooren zou.
Haar kunst bestond meest in behendigheid,
Wat termen van het vak, en veel brutaliteit,
En soms geviel het, dat het toeval helpen wou.
Dan was een elk verbaasd, en roemde het mirakel.
Dus, schoon onwetend, dom in ieder vak,
Ging 't vrouwtje door voor een orakel.
't Orakel woonde onder 't dak;
Daar wist zij flink haar beurs te spekken.
Van andre inkomsten geen spoor,
Toch kocht ze een huis en een kantoor,
Om met haar man, nu een mijnheer, daar in te trekken.
Het kleine kamertje onder 't dak
Huurt nu een andre weer, en heeren en mevrouwen,
Knechts, meiden, financiers, 't kwam alles vol vertrouwen,
Bij deze vragen wat het noodlot sprak.
't Dakkamertje was 't hol van de sibylle,
De vroegre had daarheen den loop gebracht,
En 't hielp niet of de nieuwe lacht:
— „Ik u voorspellen, Heeren? 'k Zou 't wel willen,
Maar 'k kan nauw lezen. Als ik spellen kon, is 't mooi!"
Men liet niet af; men bood haar fooi bij fooi;
Zij moest voorspellen, raden, aan dukaten
Beurde zij 't jaargeld van twee advokaten.
Het meubilair hielp mee; een bezemsteel,
Vier kreuple stoelen, half gebroken,
't Heeft al naar sabbat en naar hekserij geroken.

Had deze vrouw de toekomst waar voorspeld,
In een vertrek, waar fraai behang en meubels prijken,
Men had haar wis bespot; het krot bracht naam en geld;
En d'andre zat vergeefs naar klanten uit te kijken.

Het uithangbord brengt de cliënten aan;
'k Zag aan 't Gerechtshof soms een slord'ge toga slepen,
Die grof verdiende; 't volk was in den waan,
Dat 't Meester die-of-die was, die de knepen
Wel kende, en elk is om advies gegaan.

XVI.

DE KAT, DE WEZEL EN HET KONIJNTJE.

't Paleisje van een jong konijn
Werd door Vrouw Wezel in beslag genomen.
Zij is een slimmerd; eer hij thuis zou komen,
Zou zij er lang gevestigd zijn.
Zij bracht er rustig hare zaken,
En installeerde zich al gauw,
Terwijl hij, tusschen thijm en morgendauw,
Aan Vrouw Aurora 't hof ging maken.
Nadat hij had gedraafd, geknabbeld lang en veel,
Keert Jan Konijn terug naar 't onderaardsch kasteel.
Hij ziet Vrouw Wezel juist haar snuit door 't venster steken.
„O Goon van 't gastvrij dak, wat zie ik daar?"
Zegt, van zijn ouderhuis beroofd, de eigenaar.
„Vrouw Wezel, vlug er uit, en zonder tegenspreken,
Of ik roep al de ratten bij elkaar."
De spitsneus antwoordt dat steeds d'aard behoorde,
Aan wie er 't eerst bezit van nam.
Was zulk een huis, waar men al kruipend binnenkwam,
Wel waard, dat men aan d'eigendom zich stoorde!
„Maar was 't een koninkrijk," sprak zij,
„Dan zou ik nog wel willen weten,
Volgens wat wet 't voor altijd werd bezeten

Door Jan, de zoon of neef van Piet of Klaas geheeten,
Eer dan door Paul, eer dan door mij."
't Konijn heeft van gewoonten en gebruiken nu gesproken,
„Door deze is," zegt hij, „'t huisje waar ik woon,
Overgegaan van vader steeds op zoon;
Van Piet op Simon, toen op mij, onafgebroken,
Dat recht is evengoed als 't recht van eerstbezit."
— „Nu," sprak Vrouw Wezel, „geen getwist meer; doen [we dit:
We laten Raminagrobis beslissen,
Die is geleerd, en zal zich niet vergissen."
Die Raminagrobis nu was een kat,
Die als een vrome kluiznaar leefde,
En naar den naam van heilge streefde,
Zacht, dik fluweelig, vet en glad,
En grooten roep als wijze rechter had.
Vriend Jan Konijn heeft er niet tegen,
En beiden zijn naar 't tribunaal gestegen
Voor zijn fluweelen Majesteit.
De huichlaar zegt: „Vrienden, ik ben bereid;
Maar schuift wat dichter bij; ik ben wat doof; de jaren . . ."
Zij deden naar zijn woord, niet denkend aan gevaren.
Gemoedlijk zat hij in elkaar gedoken;
Maar, toen hij onder zijn bereik ze had,
Heeft Raminagrobis, de vrome kat,
Naar iedren kant een klauw plots uitgestoken,
Den vrede stichtend tusschen 't paar
Door ze op te peuzlen met elkaar.

Zoo kan 't aan kleine vorsten onheil brengen,
De grooten in hun twist te mengen.

XVII.

DE KOP EN DE STAART VAN DE SLANG.

Der slang zijn twee gedeelten eigen,
Die beiden mensch gelijk bedreigen,

Het een heet kop, het andre staart;
Zij zijn dan beide ook vermaard
Als hulp der wreede Schikgodinnen,
Zóó, dat het eene 't heeft gewaagd
Een hevig twisten te beginnen
Toen 't andre om den voorrang had gevraagd.
De staart ging bij den Hemel klagen
En sprak:
„Ik heb mijzelve mijlen ver te dragen
Al naar 't mijn zuster kan behagen;
Meent zij, dat is voor mijn gemak?
Moet dat mij eeuwig zijn beschoren,
Als ware ik haar dienares?
Ik ben, goddank, gelijk met haar geboren,
Niet als haar volgster of haar dienares.
Wij beiden zijn van 't zelfde bloed,
Behandel ons dan als gelijken;
Mijn gif werkt als het hare, snel en goed.
Ik wensch met mijn verzoek dit te bereiken:
Laat mij een tijdlang op mijn beurt
Den voorrang hebben van ons beiden,
'k Zal dan mijn zuster niet benijden,
En zal zoo zorgvol haar geleiden,
Dat haar niets schadelijks gebeurt."
De Hemel was zoo wreed, haar te verhooren,
Of zoo inschikklijk. Beter waar 't geweest,
Had hij voor blinde wenschen doove ooren.
Maar hij gaf toe; en daar de staart van 't beest
Bij dag zooveel zag als bij nacht,
Liep 't zusterpaar, als werd verwacht,
Steeds tegen muren, menschen, boomen,
En kwam ten leste in de stroomen
Van 't water van den Styx terecht.

Ook Staten, die zoo doen, gaat het gewoonlijk slecht.

XVIII.

HET DIER IN DE MAAN.

Terwijl één wijsgeer ons doet hooren,
Dat wie zijn zinnen volgt, gestaag in dwaling leeft,
Heeft weer een andre philosoof gezworen,
Dat hun getuigenis nog nooit bedrogen heeft.
Elk hunner heeft gelijk. De philosoof die zegt
Dat hem de zinnen vaak misleiden,
Die hen volgt zonder onderscheiden,
Spreekt zonder twijfel zeer terecht.
Maar als bij 't beeld, alzoo verkregen,
Men afstand en omgeving kent,
Voorts het orgaan en 't instrument,
En alles saam wil overwegen,
Dan zijn de zinnen geen bedrog.
Natuur toch ordende heel wijs de dingen,
Wier schijngestalten ons omringen;
'k Bespreek dat alles later nog.
Ik zie de zon. Wat's haar figuur?
Zij schijnt geen drie voet breed van hier beneden,
Maar als ik haar kon nader treden,
Hoe scheen voor mijn oog 't oog van de natuur?
De afstand doet mij van haar grootte iets weten,
Naar hoek en zijden kan mijn hand haar meten;
d'Onwetende vermoedt haar glad, ik bol;
De zon draait om ons, houdt hij vol;
Ik laat haar stilstaan en laat d'aarde reizen;
Kortom, mijn geest verwerpt, wat d'oogen mij bewijzen,
Het oog verleidt mij dus door zijn begoochling niet.
Mijn ziel beoordeelt, wat zij ziet,
En proeft de waarheid uit hetgeen de schijn haar biedt.
'k Vertrouw mijn blikken niet, die me al te snel doen gissen,
Noch 't oor, dat mij zijn indruk al te langzaam zegt.
Het water buigt mijn stok; mijn geest maakt hem weer recht;
't Verstand moet in het eind beslissen,
Zoodat mijn oog, schoon 't altijd liegt,

DE KOP EN DE STAART VAN DE SLANG.

Mij, door mijn toezicht, nooit bedriegt.
Moest ik mijn oog zijn meening vragen,
Dan zou de maan een vrouwenbeeltnis dragen.
Kan dat er wezen? Neen. Wat kan die kop dan zijn?
Enkel oneffenheen; zij geven dezen schijn.
De ronde schijf der maan is toch niet vlak en glad,
Bergachtig voor een deel, voor 't andre plat;
Zoo kan er 't schaduwspel van bergen en van dalen
Allicht een mensch, een os, een olifant in malen.
In England heeft men eens zooiets erin gezien;
De verrekijker deed, in plaats van vroegre vlekken
In 't hemellichaam een vreemdsoortig dier ontdekken,
En 't scheen een wonder voor de goede lien.
De groote wijziging, daarboven waargenomen,
Betrof de dingen vast, op aarde voorgekomen,
En deed nog erger kwaad voorzien.
Was 't zeker, dat de strijd, ontbrand in zooveel rijken,
Niet daarvandaan kwam? Ook de vorst kwam kijken,
Als koning, die steeds hooge wetenschap beloont,
En 't monster in de maan werd hem getoond.
Een muis was 't, voor de lens geslopen,
't Was in den kijker dus, dat d'oorzaak was gekropen
Van d'Europeeschen krijg. Er werd veel mee gespot.
En toch, gelukkig volk! In welke tijden
Zal 't Fransche volk, als gij, zich kunnen wijden
Aan vrede en wetenschap en hun genot?
't Is waar dat Mars ons spijzigt met een oogst van glorie,
Dat onze vijand, zeer terecht, den oorlog haat,
Ons volk hem zoeken mag; gewis, dat de victorie,
Die Lodewijk bemint, zijn schreden niet verlaat.
Zijn lauwren maken ons beroemd in de historie,
En zelfs der Zanggodinnen schaar
Gunt ons die vreugd nog, dat ze ons niet verlieten;
Wij wenschen naar den vree, wij zuchten niet ernaar.
Maar Karel weet den vrede te genieten;
Waar 't noodig, moed ten toon te spreiden,
Hij zou ook England in het groot toornooi geleiden,
Dat het nu aan kan zien in rust;

Toch, kon hij de verwoede twisters scheiden,
Werd door zijn zorg de strijd gebluscht,
Wat lof, wat wierook, welk een lust!
Is 't niet een grooten koning waardig?
Augustus' loopbaan, was zij minder edelaardig,
Gaf zij den heerscher minder eer,
Dan Cesars heldentijd, die zooveel bloed deed stroomen?
Al te gelukkig volk, wanneer zal vrede komen,
En geeft ons aan de schoone kunsten weer?

ACHTSTE BOEK

I.

DE DOOD EN DE STERVENDE.

De dood is geen verrassing voor den wijze.
Hij, steeds bereid om heen te gaan,
Zei reeds zichzelf het tijdstip aan,
Om zich gereed te maken voor de reize.
Dat tijdstip, ach, is iedre tijd;
Deel hem in dagen, uren, oogenblikken,
Geen is er, dat hem niet zou schikken,
Wanneer hij schatting eischt; 't is alles hem gewijd.
En d'eerste stond die koningszonen
Hun oogen oopnen doet voor 't licht,
Komt even vroeg ze vaak onttroonen,
En sluit voor eeuwig 't oog hun dicht.
Mocht ge u met grootheid ook omwallen,
Schoonheid aanvoeren, jeugd en deugd,
De Dood stoort schaamteloos die jonge vreugd,
De gansche wereld moet ten prooi hem vallen.
't Reist alles naar d'oneindigheid;
Elk weet het; 't is elk duizendmaal gebleken,
En toch, niets is er, daar ik 't uit moet spreken,
Waarop men min is voorbereid.

Een stervende, een van meer dan honderd jaren,
Verweet den Dood, dat die zoo onverwacht
En plots hem dwong om heen te varen,
Eer hij zijn testament nog had bedacht.
Zelfs ongewaarschuwd. „Zoo opeens mij af te snijden,
Onbillijk is 't. Wacht nog. Op staanden voet
Kan zoo mijn vrouw niet van mij scheiden;
'k Heb nog een achterneef, voor wien ik zorgen moet.

'k Wou aan mijn huis een nieuwen vleugel voegen,
O wreede Dood, waarom zoo haastig dan?"
— „Verrast heb ik u geenszins, oude man;
Kan honderd jaar u nog niet vergenoegen?
Zoek er twee in Parijs zoo oud, in Frankrijk tien!
Een waarschuwing hadt ge nog graag gezien,
Die op 't geval u voorbereiden konde?
Dan had 'k uw testament gereed gevonden,
Uw achterneef verzorgd, uw huis compleet?
Was dat niet waarschuwen, wat ik u deed,
Toen d'oorzaak van gevoelen en bewegen,
Toen geest, gehoor en smaak u gansch verliet,
Toen alles voor u zonk in 't niet,
De zon, voor u niet scheen, de vogels voor u zwegen?
Gij treurt om wat voor u geen zin meer heeft.
De vrienden die gij mocht verwerven,
Gij zaagt ze ziek, of dood, of bij hun sterven.
Wat wilt ge dat men meer waarschuwing geeft?
Vooruit dan; voor den Staat komt het er niet op aan,
Of zonder testament gij heen zult gaan."

De Dood had wis gelijk; op hooge jaren
Ga men uit 't leven weg, als uit een feest,
Den gastheer dankend voor 'tgeen is geweest.
Al wou men ons een poos nog sparen,
't Was toch maar voor een korte wijle.
De grijsaard mort, en zie de jonge mannen ijlen
Naar 't slagveld, naar den dood, met glorie vaak omkleed,
Maar zeker toch, en soms onzegbaar wreed.
Maar onbescheiden is mijn woord, en niets zal 't geven;
Die 't meest een doode schijnt, hecht nog het meest
aan 't leven.

II.

DE SCHOENLAPPER EN DE GELDMAN.

Een schoenlapper liet zich in 't werk niet storen,
Maar zong er bij, van vroeg tot laat;
Een lust was 't, hem te zien, een lust ook hem te hooren.
De zeven Wijzen van den Griekschen staat
Waren niet blijder met de wijsheid hun beschoren.
Hij had een financier tot buurman, zwaar van geld,
Die niet veel zong, maar minder nog kon slapen;
Als tegen d'ochtendstond hij dommlig lag te gapen,
Zong hem de werker wakker, en, gekweld,
Heeft hij aan de Voorzienigheid verweten
Dat deze niet, zooals het drinken en het eten,
Ook 't slapen op de markt verkrijgbaar had gesteld.
Hij laat den zanger in zijn mooie huis ontbieden
En zegt: „Vertel eens, goede vriend,
Hoeveel ge wel per jaar verdient?"
„Per jaar?" lacht d'ander; „och, mijnheer, bij ons soort lieden
Is 't geen gewoonte, zoo te reeknen,
Geld op te staaplen en dat aan te teeknen,
Voldoende is 't ons, bracht iedre dag zijn brood,
Zoodat op 't eind van 't jaar de reekning sloot."
— „Nu, wat verdien je dan per dag?"
— „Nu eens wat meer, wat minder. 't Ergst is, ach,
En zonder dat zou 't nog zoo kwaad niet lijken,
Dat er zoo vaak een heil'gendag komt kijken,
Waarop men niet verdienen mag.
De feesten knakken ons; 't een doet het ander kwaad;
Mijnheer pastoor heeft steeds een nieuwen heil'ge."
De financier, die lacht om zijn naief gepraat,
Zegt: „'k Wil je voor die schade dan beveil'gen.
Zie honderd kronen hier, bewaar die goed,
Dat je ze hebt, wanneer je die gebruiken moet."
De knaap dacht, dat hij al het geld aanschouwde,

Dat in de laatste honderd jaar
De wereld opbracht bij elkaar,
Om 't leven aan den gang te houden.
Hij sloot het in zijn kelder, diep verborgen,
En sloot zijn levenslust erbij.
Geen zingen meer; zijn stem verspeelde hij,
Toen hij de bron verkreeg van onze zorgen.
Nu was voor hem de slaap voorbij:
Angst en verdenking, loos alarm benauwen
Hem heel den dag; hoort hij des nachts een kat miauwen,
Hij denkt de kat komt om zijn geld.
Ten slotte is hij naar den financier gesneld,
Van wien de som hij heeft ontvangen.
Dien wekte nu zijn morgenlied niet meer.
„Geef mij terug," sprak hij, „mijn nachtrust en mijn zangen,
En neem uw honderd kronen weer."

III.

DE LEEUW, DE WOLF EN DE VOS.

Een afgeleefde leeuw, oud, jichtig, haast bezweken,
Verlangde een middel tegen d'ouderdom.
Een koning mag men niet van iets onmooglijks spreken,
Dus deze ook zag naar artsen om
En vond er; artsen bij de vleet,
Receptenbrengers met hun middel steeds gereed.
Alleen de vos liet steeds zich excuseeren.
De wolf, als hoveling, wil daarvan profiteeren
En van zijn ouden kameraad
Spreekt hij op 's konings nachtreceptie kwaad.
De vorst, terstond in woede ontstoken,
Beveelt, den booswicht uit zijn hol te rooken,
En vóór te leiden. Vos, voor 't hof gebracht,
Merkt heel gauw, wie hem dat heeft toebedacht,
En zegt: „O sire, 'k moet wel vreezen,
Dat 't uitstel van mijn hulde, u steeds bewezen,

In mijn afwezigheid verkeerd is uitgelegd.
Ik wil 't bekennen dan, oprecht,
Dat, hopend dat het hielp u te genezen
Ik een gelofte had gedaan
En als een pelgrim ben op reis gegaan.
'k Ontmoette op mijn reis geleerden en doctoren,
En heb hun meening mogen hooren
Over de zwakte, waar uw Majesteit van spreekt.
Zij zeiden, warmte is 't, die u ontbreekt,
Die is met d'ouderdom in u verzwonden,
Het beste middel, als men dat bekomen konde,
Zou zijn een wolfshuid, versch, van 't levend dier,
Nog rookend, warm; die om uw huid gebonden.
Het middel moet uitstekend zijn, schoon duur,
Voor de bezwijkende natuur.
Heer wolf kan dus, om in uw gunst te raken,
Als huisjapon zich nuttig maken."
Dit denkbeeld kon den vorst behagen,
Heer wolf werd dus gekorven en gevild,
De leeuw heeft met zijn vleesch zijn honger dan gestild
En tegelijk den pels als jas gedragen.

Gij heeren van het hof, breekt niet elkander af,
Maakt, als ge kunt, uw weg, maar niet tot andrer schade;
Vergeldt men 't goede eenmaal, viermaal vergeldt men 't kwade;
De lastraars vinden steeds hun straf.
De atmosfeer, waarin gij leeft,
Is zoo, dat men elkander niets vergeeft.

IV.
DE MACHT DER FABELS.

(Aan M. de Barillon.)

Mag zich de hoogheid der gezanten
Neerbuigen, tot zij het gewoon verhaal geniet,
Dat haar de lucht'ge gratie mijner verzen biedt?
En, al die streven naar verheevner tranten,

Acht gij ze dan al te stoutmoedig niet?
Gij hebt wel anders recht te zetten,
Dan twisten tusschen wezel en konijn;
Lees dus mijn werk, of laat het zijn,
Maar tracht de intrige te beletten,
Die gansch Europa op ons jaagt.
Dat men van duizend kanten ons belaagt,
Het zij zoo; maar dat England zou begeeren,
Dat onze Koningen zich van elkander keeren,
Dat aan te nemen, valt mij zwaar.
Wordt het niet tijd, dat Lodewijk wat ruste?
Welk andren Hercules zou 't langer lusten,
Die hydra te bestrijden? Moet bij haar
Een nieuwe kop verrijzen en zijn slagzwaard tarten?
Wanneer uw geest vol lenigheid
Door wilskracht en welsprekendheid
Dien slag afwenden kan en werken op de harten,
Het zij met honderd schapen u beloond;
En dat is veel voor een, die den Parnas bewoont.
Moog het intusschen u behagen,
En neem een weinig wierook aan;
Mijn vuurge wenschen tot u gaan,
Met dit berijmd verhaal, u opgedragen.
De Fabel doelt op u, dat zeg ik u alvast,
En over al den lof, dien zij, die u benijden,
Moeten erkennen dat u past,
Wilt gij niet dat men uit zal weiden.

Bij het Atheensche volk, zoo wuft en wisselziek,
Snelde eens een reednaar, die het staatsheil zag bedreigen,
Naar 't spreekgestoelt, en trachtte te verkrijgen,
— In zijn kunstvaardigheid wel tyranniek, —
Dat men kwam luistren, in 't belang der Republiek.
Hij sprak met klem; maar niemand wilde zwijgen
Of luisteren. Al greep de redenaar
Ook naar de heft'ge stijlfiguren
Die werken op de lijdzaamste naturen,
Al riep hij dooden op, bazuinde wat hij kon,

De wind nam alles mee, geen hoorder dien hij won.
Het beest met duizend wufte koppen
Kende al zoo lang dat spel en keek verveeld in 't rond;
Daar waren soms kwâjongens aan het kloppen,
Hetgeen men wel zoo belangwekkend vond.
Wat deed de spreker? Hij bedacht nu een verhaal.
„Ceres," begon hij „heeft een reis eens ondernomen,
In het gezelschap van een zwaluw en een aal.
Zoo zijn zij aan een stroom gekomen;
De aal zwom er door, de zwaluw vloog
Er overheen in wijden boog . . ."
En als uit één mond riep de menigt:
— „En wat deed Ceres?" — „Wat zij deed?
Onnoozel volk, zij had u wis gesteenigd!
Wat? Andre vragen hebt ge niet gereed?
Een kindersprookje kan haar volk bekoren,
Maar van 't gevaar dat dreigt wil niemand hooren!
Gij vraagt niet, wat er van u worden moet?
Gij vraagt niet, wat Philippus doet?"
Door dit verwijt kon hij hen treffen.
Men ging 't gewicht der zaak beseffen
En hoorde hem oplettend aan.
De fabel had haar plicht gedaan.

Atheners zijn we op dit punt allen.
Op 't oogenblik dat ik die les vertel
Zou het mij zeker 't best bevallen,
Kwam iemand met het sprookje Ezelsvel.
Hoe oud de wereld is, zij wil niet leeren,
Men moet haar als een kind nog amuseeren.

V.
DE MAN EN DE VLOO.

Met onophoudlijk vragen, bidden, wenschen,
Wordt het den goden lastig vaak gemaakt;
Met dingen soms te nietig zelfs voor menschen.
't Is of men eischt, dat over elk de Hemel waakt,

En d'onbeduidendste van al zijn onderdanen
Bij iedre schrede, iedre kleinigheid
Door den Olymp en zijn bewoners word' geleid,
Of het den kampstrijd gold van Grieken en Trojanen.

Een dwaas werd in zijn schouder door een vloo gebeten,
Die in de plooien van het laken had gezeten.
„O Hercules," sprak hij, „was het uw plicht dan niet,
Te zuivren van die hydra's ons gebied?
En, Jupiter, wat voert gij uit daarboven,
Als gij 't gebroedsel spaart, dat mij den slaap komt rooven?"

't Heeft hem, zelfs om een vloo, niet al te grootsch
geschenen,
Der goden knods en bliksemschicht te leenen.

VI.

DE VROUWEN EN HET GEHEIM.

Heel zwaar weegt een geheim, te zwaar veelal,
Dan dat een vrouw het ver zou kunnen dragen;
En of niet mannen vaak in dat geval
Ook vrouwen zijn, daar moet men niet naar vragen.

Een man heeft eens een grap bedacht,
Waar hij zijn vrouw mee op de proef wou stellen.
Hij riep, met veel misbaar, dan in den nacht:
„O Goden, wat is dat? Wat komt mij kwellen?
Wat pijn! . . . Ik kan niet meer . . . Ik heb een ei gelegd!"
— „Een ei?" — „Ja, versch en wel. Daar is 't. Maar je moet
Zorg, dat je er niemand iets van zegt; [zwijgen.
Ik zou den naam van kip nog krijgen."
De vrouw, een beetje onervaren,
Op dit en menig ander punt,
Beloofde omtrent het wonder, hun gegund,
't Geheim zorgvuldig te bewaren.

Maar met het duister van den nacht
Was die belofte dra vervlogen:
Ze is, onbescheiden, ondoordacht,
Nauw uit het bed, al naar een buurvrouw heengetogen.
„Verbeeld je," zegt zij, „'k heb wat nieuws vandaag,
Vertel 't niet verder; anders krijg ik slaag,
Mijn man is daar een ei gaan leggen,
Maar je belooft, geen mensch een woord ervan te zeggen?"
— „Zou je dat vreezen?" antwoordt d'ander; „Wees gerust,
Dan ken je mij nog niet, wanneer je dat zoudt meenen."
Het vrouwtje van den eierlegger huppelt henen,
En d'ander popert al van lust
Het nieuwtje verder te verspreiden. In vertrouwen
Vertelt zij het tien andre vrouwen,
En van één ei maakt zij er drie.
Eén van de tien heeft slecht geluisterd
En maakt er vier van. Het verhaal wordt nog gefluisterd,
Geheel onnoodig; want de fantazie
Van d'eierlegger kon lang geen geheim meer heeten.
Kortom, de Faam heeft van meer eieren steeds gekreten
En vóór den avond waren ze al
Gestegen tot een honderdtal.

VII.

DE HOND DIE HET MIDDAGMAAL VAN ZIJN MEESTER OM ZIJN HALS DRAAGT.

Tegen verlokking door de vrouwen zijn onze oogen,
Noch onze handen tegen die van 't goud bestand.
Een schat getrouw bewaren, dit vermogen
Helaas niet allen in dit land.

— Een hond, boodschappen doend den heelen dag,
Droeg 's meesters middagmaal; 't was om zijn hals gehangen.
Hij was gehoorzaam en bedwong zijn groot verlangen,
Meer dan hij wenschte, als hij iets lekkers zag.

Maar hij bedwong 't. En als wij iets begeeren,
Bedwingen wij een onrechtmaatgen wensch?
't Is zonderling; een hond kan men onthouding leeren,
En niet den zoo verstand'gen mensch.
Zoo fraai versierd, wie is hem tegemoet gekomen?
Een buldog. Die had graag hem 't eten afgenomen,
Maar dat is niet zoo gauw gelukt.
De hond, om vrij te zijn in zijn bewegen,
Zet vlug het mandje opzij; nu weert hij zich terdege,
Hij is slagvaardiger, nu hem geen last meer drukt.
Een groot gevecht. Straks komen andre honden,
Van 't soort, die op de straat als vagebonden
Hun leeftocht zoeken en niet bang zijn voor een beet.
Onze etensdrager heeft al gauw begrepen,
Dat het ondoenlijk is, hen allen af te schepen,
En het wel zijn kon, dat zijn huid er onder leed.
Hij koos het wijste, en zei: „Geen ruzie, heeren;
Geeft mij mijn kluifje, en deelt de rest."
Mèt hapte hij zijn stuk, en d'andren, elk om 't best,
De buldog, 't straatvee, roofden naar begeeren.
't Was voor zoo'n bende nog niet veel,
Maar elk kreeg zijn toekomend deel.

Mij dunkt, ik zie het beeld hier van een stad,
Waar het gemeentegeld maar ligt voor 't rapen.
De schepenen, de gildemeesters kapen,
Zooveel elk rooven kan van den gemeenteschat.
De slimste 't eerst; en 't is een fraai gezicht,
Hoe zij een kist vol dukatonnen leedgen.
En durft een schuwere, uit een dwaas gevoel van plicht,
Iets zeggen om het stadsgeld te verdeedgen,
Men toont d'onnoozelheid hem aan van zulke gekken,
En hij is d'eerste om mee zijn eigen beurs te spekken.

DE GRAPPENMAKER EN DE VISSCHEN.

VIII.

DE GRAPPENMAKER EN DE VISSCHEN.

Zijn grappenmakers al gezocht, ik mag ze niet.
Men moet al heel verdienstlijk zijn op dat gebied,
Of 't is ondraaglijk. Flauwe aardigheden
Zijn enkel maar aan flauwe hoorders te besteden.
Ik stel er een in deze fabel voor;
Misschien vindt men: dit voorbeeld kan er door.

Een grappenmaker zat dan aan den disch
Van een financieman; men was nog aan de visch,
En bij hem stonden enkel kleine.
De groote waren aan het ander end.
Hij heeft zich tot de kleintjes nu gewend,
Om daarmee in gesprek te schijnen,
Hij fluistert en doet als verrast
Door 't geen zij hem ten antwoord brachten;
Zoodat de tafelburen van den gast
Oplettend werden en iets grappigs wachtten.
Dan zegt hij hun op kalmen toon,
Dat, naar hij vreesde, een van zijn neven
Naar Indië vertrokken metterwoon,
Misschien wel in een schipbreuk was gebleven.
Daar had hij dan de vischjes naar gevraagd;
Maar allen zeiden zij, dat zij te jong nog waren
Om iets daarover te verklaren.
De grooteren, die waren meer bedaagd,
Van die kon hij veel meer ervaren.
„Mijnheer, als 'k eens een van die grooten vragen mocht?"
Of men de grap niet te gezocht
En al te flauw vond, zou 'k niet kunnen zeggen;
In elk geval wist hij 't zoo aan te leggen,
Dat hem een monster werd gebracht,
Zoo oud, dat het hem al de namen
Der nieuwe-wereldzoekers die om 't leven kwamen
Kon noemen, meer dan hij ooit had verwacht.

IX.

DE RAT EN DE OESTER.

Een buitenrat, en geen bijzonder wijze,
Had eens genoeg van 't vaderlijke hol.
Hij zei het veld vaarwel, de schuur, met koren vol,
En wou de wereld rond gaan reizen.
Nauw uit het nest, of hij roept al, verblijd:
„Wat is de wereld ruim! Wat is de wereld wijd!
Dat is de Kaukasus, en dat zijn d'Apennijnen!"
Een molshoop scheen een berg, al was het nog zoo'n kleine.
Na weinig dagen komt hij in een land,
Waar aan den zeekant oesters lagen;
De rat dacht eerst, zoodra zijn oogen 't zagen,
Aan groote schepen, rustend op het strand.
„Mijn vader," sprak hij, „was een treurig exemplaar,
Hij durfde zich niet buiten 't nest vertrouwen.
Ik mocht nu al het rijk der zee aanschouwen,
Woestijnen heb'k doorkruist en vond geen water daar."
Hij had die praatjes in zijn jonge dagen
Gehoord van een magister in 't Latijn;
Niet zooals ratten, die van 't boeken knagen,
Geleerd tot aan de tanden zijn.
De oesters waren alle nog gesloten;
Maar één, wat vlugger dan haar soortgenooten,
Lag open, aadmend, gapend in de zon.
Zij zoog den zeewind in, zooveel zij kon,
Blank, smaaklijk, vet, een lust der oogen.
Nauw heeft de rat van verre haar gezien,
Of zij roept uit: „Heb ik mij niet bedrogen,
Dan zie 'k wat eetbaars daar, wat lekkers zelfs misschien.
Dat eet ik, nu of nooit! een vorstelijke buit!"
Hij komt wat nader, vol verlangen,
Hij rekt zijn hals een weinig uit;
Daar voelt hij plotseling zich als in een klem gevangen;

Want d'oester had zich dichtgeklapt.
Zoo was d'onwetendheid gesnapt.

Die fabel leert ons tweeërlei:
Vooreerst, dat wie gansch onervaren
De wereld pas zien van nabij,
Naar het geringste als naar een wonder staren;
Voorts heeft zij deze les gebracht,
Dat vaak zich vangen laat, die zelf te vangen dacht.

X.

DE BEER EN DE LIEFHEBBER VAN TUINIEREN.

Een zeekre beer, een bergbeer, half gelikt,
Door 't Lot verbannen in het diepst der wouden,
Heeft, als Bellerophon, als kluiz'naar zich geschikt,
En is, zoo gansch alleen, van d'eenzaamheid gaan houden.
Kans was er, dat hij gek werd; 't oordeel toch
Blijft niet heel frisch bij 't afgezonderd leven;
Spreken is goed, en zwijgen beter nog.
Maar elk der twee is kwaad, wordt het te ver gedreven.
Den weg naar 't bosch steeds meer en meer
Vermeden dra de dieren alle;
Zoodat, al was hij nog zoo'n beer,
Toch d'eenzaamheid hem zwaar ging vallen.
Terwijl hij dus al menig jaar
Verdrietiglijk voor kluiz'naar speelde,
Leefde er een oude man niet ver van daar,
Die zich van zijn kant ook verveelde.
Hij kweekte bloem en vrucht, en had verdiend
Priester te zijn van Flora en Pomone;
Dat kan heel mooi zijn, mits dan met ons wone
Een hartlijk en bescheiden vriend.
De tuinen zwijgen meest, behalve in mijn boeken,
Zoodat de man, de stilte moe,
Op weg ging om, al wist hij nog niet hoe,

Naar wat gezelligheid te zoeken.
De beer was met hetzelfde plan
Van 't woudgebergte afgestegen,
En heel toevallig kwamen dan
De twee elkander aan een kruisweg tegen.
De man werd bang, maar lastig is 't,
Te vluchten zonder zulk een dier te tergen;
Het best in zoo'n geval schijnt list;
Hij trachtte dus zijn bangheid te verbergen.
Niet sterk in complimenten is de beer.
Die zei: „Zoek me op," en d'ander heeft toen aangeboden:
„Heer, ginder is mijn huis; ik bid u, geef mij de eer,
Dat 'k tot een landlijk maal u daar mag nooden,
'k Heb vruchten, melk; is dat voor u wat schraal,
En niet wat heeren beeren 't liefste eten,
'k Bied wat ik heb; 't zij mij dus niet verweten."
De beer nam aan, en kwam naar 't middagmaal.
Zij waren vrienden dus, alvorens te beginnen.
En toen hij eens daar thuis was, bleef hij binnen.
Men zegt wel: beter is 't, men blijft alleen,
Dan met een dom gezelschap zich te plagen,
Maar Beer sprak geen vier woorden in twee dagen,
De man deed kalm dus al zijn bezigheen.
De beer ging nu en dan op jacht,
En heeft wat wild dan meegebracht;
Maar bovendien was hij altijd gereed,
Wanneer zijn vriend in slaap de vliegen kwamen plagen,
't Gevleugeld ongediert heel handig weg te jagen.
Eens, toen de oude man een dutje deed,
Verscheen een vlieg, die zich niet af liet schrikken,
Maar telkens weerkwam, en altoos
Het puntje van diens neus tot rustpunt koos.
De beer verjoeg hem alle oogenblikken,
Maar wat hij doet en wat hij tracht,
Vergeefs. „Ik zal je toch wel krijgen, wacht!"
Sprak hij. Hij is een zwaren steen toen op gaan rapen,
En slingert hem uit alle macht,
Verbrijzelend den man het voorhoofd en de slapen.

Als steeniger had hij een prijs verdiend;
De vlieg was dood, en ook de vriend.

Een domme vriend brengt minder hulp aan dan verdriet;
Een handig vijand is vaak erger niet.

XI.

DE TWEE VRIENDEN.

Twee vrienden leefden er in Monomotapa;
De een had niets wat d'ander niet behoorde.
Twee ware vrienden; in onze oorden
Vond men niet licht hun wederga.
Eens 's nachts, toen alles lag te rusten,
Terwijl de heete zon haar fakkel bluschte,
Vliegt een der vrienden haastig uit zijn bed,
IJlt naar het huis zijns vriends, maakt de bedienden wakker,
Want Morpheus had ook daar het al in rust gezet.
De vriend is gansch verbaasd door d'aankomst van zijn
[makker,
Hij neemt zijn beurs, zijn zwaard, hij komt tot hem en vraagt:
„'t Gebeurt u niet zoo vaak, op slapenstijd te wandlen,
Is 't iets belangrijks, dat u zoo doet handlen?
Ge hebt wellicht bij 't spel meer dan ge hadt, gewaagd
En dat verloren? Hier is geld. Of twist gekregen?
Ik ga met u; hier is mijn degen.
Of gij verveelt u, steeds alleen?
Een aardige slavin was daar; zal 'k u haar schenken?
— „Neen," sprak de vriend, „dat zijn maar kleinigheen;
Dank voor uw zorg, dat alles te bedenken.
De zaak is deze: 'k Zag u in mijn droomen
Met een bedroefd gezicht; 't heeft mij met angst vervuld.
Ik vreesde dat het waar was; 'k ben gekomen;
Mijn droom alleen draagt dus de schuld.

Wie van hen beiden was de beste vriend?
De vraag is moeilijk, zij verdient

Dat men haar stelt. Een ware vriend is niet te schatten.
Hij vorscht na, wat uw hart aan wenschen kan bevatten,
Daar hij de schaamte u gaarn bespaart,
Zelf uw geheimen te vermelden.
Een droom, een niets, maakt hem vervaard,
Wanneer het zijnen vriend kan gelden.

XII.

HET VARKEN, DE GEIT EN HET SCHAAP.

Een schaap, met een vet varken en een geit
Gingen ter jaarmarkt heen, tesamen op een wagen.
Zij gingen er niet heen voor de vermaaklijkheid,
Maar ten verkoop, naar de historie wil gewagen.
De voerman had in 't minst geen plan,
Op Tabarin hen te tracteeren;
En 't varken schreeuwde, als moest hij dan
Zich tegen honderd slagers al verweren.
't Was oorverdoovend, het gekrijsch,
En d'andre dieren, meer goedmoedige naturen,
Verbaasden zich om 't varken en zijn kuren,
Zij vonden 't zoo onaardig niet op reis.
De voerman sprak tot 't zwijn: „wat heb je toch te klagen?
Je schreeuwt ons doof. Houd je toch stil.
Leer van die andren je fatsoenlijk te gedragen,
En maak een eind aan dat gegil.
Kijk eens dat schaap; geen schreeuwen en geen treuren.
Dat's een verstandig dier." — „Dat beest is gek,"
Sprak 't varken; „als het wist wat zal gebeuren,
Dan schreeuwde 't net als ik met wijden bek!
En ook dat andre zoo fatsoenlijk dier
Het gilde 't uit op mijn manier.
Ze denken dat men ze enkel wil ontlasten
't Schaap van zijn wol, en van haar melk de geit;
Misschien is 't zoo in werklijkheid.
Maar ik, wat mij betreft, 'k weet zonder mis te tasten,

Dat 'k dood moet; ik ben enkel voor den kok.
Vaarwel mijn huis, mijn dierbaar varkenshok."

Het was niet slecht geoordeeld voor een zwijn,
Maar wat was 't nut ervan? Is onheil onafwendbaar,
Dan maken klacht noch vreezen ons onschendbaar;
En wie er 't minst aan denkt, zal nog de wijste zijn.

XIII.

TIRCIS EN AMARANTHE.

(Voor Mlle. de Sillery.)

'k Was van Esopus ver gebleven,
Om voor Boccaccio slechts te leven.
Maar dat ze op den Parnas al gauw
Mijn fabels weer ontmoeten wou,
Meldde een godin mij kort te voren.
Godinnen antwoordt men met: Neen;
Tenzij om uiterst geld'ge reen,
Te meer als zij tot die behooren,
Wier schoonheid over elk gemoed
Hen als vorstinnen heerschen doet.
Want waarom zou ik het verhelen,
't Was Sillery die kwam bevelen,
Dat wolf en raaf in mijn verhaal
Weer spraken in berijmde taal.
Wie Sillery zegt, zegt genoeg,
En weinigen zijn er, die men vroeg,
Die haar niet boven allen roemen.
't Is al voldoend dien naam te noemen.
Zij vindt mijn andere verhalen
Onduid'lijk, kondigt zij mij aan;
Voorname dames menigmalen
Die willen alles niet verstaan.
Ik breng dus nu een ander soort,
Dat zij ontcijfert zonder glossen;

Eerst zijn er herders dus aan 't woord,
En dan mijn wolven weer en vossen.

Tot Amaranthe sprak Tircis eenmaal:
„O kendet gij als ik een zeekre kwaal,
Die kan bekoren, kan behagen,
Niets schooners zoudt ge op aarde vragen.
Vergun dat ik ze u mededeel,
Geloof mij, daar is niets te vreezen;
Zou ik u kwaad doen, ik die u geheel
Mijn teerst gevoelen in mijn hart laat lezen?"
De jeugdige Amaranthe antwoordt snel:
„Hoe is die vreemde kwaal geheeten?"
— „De liefde." — „'t Woord is mooi; hoe kan men
Of zij ons aantast; wat gevoelt men wel?" [weten,
„Men voelt een pijn, waarbij de vorstlijke vermaken
Vervelend zijn en laf; toch gaat men haken
Naar d'eenzaamheid van 't donker woud.
En spiegelt men zich in 't kristal der stroomen,
't Is niet zijn eigen beeld dat men aanschouwt,
Een ander beeld is telkens opgekomen,
Dat overal ons volgt en ons gezelschap houdt.
Voor al het andre heeft men oog noch oor;
Dat ééne zweeft ons telkens voor.
Een herder is er in 't gehucht,
Wiens blik, wiens stem, wiens naam ons 't bloed jaagt naar
[de wangen;
Wiens nadering men vreest en toch steeds blijft verlangen."
Nu sprak al héél vlug Amaranth:
„O, o, is dat die kwaal die gij mij aan woudt preeken?
Die ken ik wel, en niet slechts van 't bespreken."
Tircis meent al, aan 't doel te zijn beland,
Als 't meisje voortgaat, nu weer koel:
„Die kwaal zal mij niet meer bederven,
Want dat is juist wat ik voor Clidamant gevoel."
Tircis meent het van spijt en schaamte te besterven.

Zoo menig spande zich voor eigen reekning in,
En bracht een ander slechts gewin!

XIV.

DE BEGRAFENIS DER LEEUWIN.

Aan koning Leeuw ontviel zijn vrouw.
Terstond kwam 't koor der hovelingen,
Den vorst dien troost en complimenten op te dringen,
Die eigenlijk vergrooting zijn van rouw.
De koning liet daarom gebieden,
Dat op die plaats en op dien tijd,
De vorstlijke begraafnis zou geschieden.
Het reeglen van de plechtigheid
En 't ambt elkeen zijn plaats te wijzen,
Behoorde den grootmeester der paleizen.
Men kan begrijpen dat een elk verscheen.
De vorst barstte uit in luid geween,
Hij brulde en raasde en kreunde en steunde,
Dat er het gansche hol van dreunde;
Een leeuwenhol is huis en kerk.
En naar zijn voorbeeld, minstens even sterk,
Brulden de heeren hovelingen,
Elk naar 't geluid dat zij van de natuur ontvingen.
Ik ken het hof toch als een oord,
Waar 't volk, blij of bedroefd, volkomen onverschillig
Is wat den vorst behaagt, en altoos bereidwillig
Steeds spreekt hetgeen hij gaarne hoort.
Volk van kameleons of volk van apen,
Eén geest is 't die hen allen drijft, in schijn;
't Is of ze als menschen niet geschapen,
Maar veeren van machines zijn.
Om op 't verhaal terug te komen,
Het hert heeft niet geweend. Hoe kwam 't hem in den zin!
Die dood was hem een wraak! De koningin
Had hem zijn vrouw gewurgd, zijn zoon ontnomen.
Kortom, hij weende niet. Een vleier bracht het aan;
Zei zelfs, dat zijn gezicht naar lachen had gestaan.

Vreeslijk is 's konings toorn, sprak Salomo voor dezen;
Hoe moet de toorn dan zijn van koning Leeuw;
Nog vreeslijker. Maar 't hert hield niet van lezen.
De vorst dan staakte een weinig zijn geschreeuw,
En sprak: „Ellendig dier, met al die droeve stemmen
Doet ge niet mee, ge lacht. Tot straf van dat bedrijf
Zal ik niet zelf in uw onheilig lijf
Mijn godgewijde nagels klemmen.
Komt, wolven, hier; gij zult de doode wreken,
En offeren aan haar doorluchtige schim
Deez' hoogverrader." Maar het hert was slim;
Hij sprak: „Sire, de tijd is reeds geweken
Van rouw en smart. Met bloemen overspreid
Mocht ik zoo juist de koningin aanschouwen;
Ze is mij verschenen, gansch in heerlijkheid,
En wilde aan mij haar wenschen toevertrouwen.
Vriend, sprak zij, laat die plechtigheid,
Als 'k naar de goden ga, u niet tot tranen roeren;
In d'Elyzeesche velden is 't zoo schoon;
Met andre heil'gen mocht ik reeds gesprekken voeren.
Gun nog den vorst een wijl zijn smart, die 't loon
Is van mijn deugden en mij moet behagen."
De koning staakte nu terstond zijn klagen.
Men prees het hert, dat zonder blozen
Die sierlijke verklaring gaf;
Men riep: „mirakel!" en „apotheose!"
En gaf hem een geschenk inplaats van straf.

Met droomen laten vorsten zich bedriegen,
Met vleierijen en met welgevallig liegen.
Hoe woest hun toorn ook is, hoe onverdiend,
Zij slokken 't lokaas op en noemen u hun vriend.

XV.

DE RAT EN DE OLIFANT.

't Komt veel in Frankrijk voor, voornaamheid te beweren,
Men treedt dan op vol zwier en praal,
Doet alles zooals groote heeren,
En is een burgerman, van afkomst kaal en schraal;
Dat's ook een soort van „Fransche kwaal".
Die domme ijdelheid bekoort bijzonder hier.
Spanjaards zijn ijdel, maar op andere manier.
Hun hoogmoed, dien men vaak bespot,
Is doller wel, maar minder zot.
Van d'onzen willen wij een voorbeeld geven,
Wel sterk, maar toch niet overdreven.

Een kleine rat keek naar een olifant,
En spotte over 't langzaam treden
Van 't reuzendier van hoogen stand.
Die langzaamheid had toch haar reden.
In drie verdiepingen geladen,
Droeg 't een sultane, met haar aap, haar kat,
Haar hond, haar voedster, haar bedienden en gewaden,
Haar papegaai; dat al moest zonder schade
In pelgrimsreize naar een heil'ge stad.
De rat, verbaasd dat met bewondering
De lieden naar het groot gevaarte staarden,
Sprak: „Of men meer of minder plaats op aarde
Beslaat, is toch niet zoo'n belangrijk ding.
Wat is 't dat hem bewondren doet?
Dat logge lichaam, schrik voor kinder?
Wij ratten achten ons, hoe klein ook, even goed
Als zulk een olifant, geen haartje minder."
Hij had nog veel meer willen zeggen,
Maar zie de kat sprong uit haar mand,
Om hem eens even uitteleggen
Dat er verschil is tusschen rat en olifant.

XVI.

DE HOROSCOOP.

Het voorbestemde noodlot kan ons vinden
Juist op het pad, waar men 't te ontloopen tracht.

Een vader had, als eenig nageslacht,
Een zoon, dien hij bijna te zeer beminde;
Zoo zeer, dat hij waarzeggers heeft bezocht,
Om te voorspellen wat zijn toekomst wezen mocht.
Een dezer ried hem, tot op zeekre jaren
Zijn zoon vooral voor leeuwen te bewaren;
Maar langer dan tot twintig hoefde 't niet.
De vader, om er zeker van te wezen,
Dat hij van dat gevaar niet had te vreezen,
Verbood, dat ooit de knaap 't paleis verliet.
Hij mocht daarbinnen spelen, stoeien,
Met knapen van zijn leeftijd zich bemoeien,
Hardloopen, springen, mits in dit verblijf.
Toen nu de tijd kwam, waarop knapen gaarne jagen,
Werd als verachtlijk tijdverdrijf
Het jachtvermaak hem voorgedragen.
Maar wat men doet met leer en raad,
En wat men preekt en wat men praat,
Temperament laat zich niet dwingen.
De jonge man, onstuimig en vol moed,
Voelt nauwelijks de jeugd en al haar gloed,
Of hij gaat haken naar die oefeningen.
Hij wist de reden van 't verbod;
Maar met den tegenstand wies zijn verlangen;
En daar 't paleis, voorzien van elk genot,
Met pracht van schilderijen was behangen,
En met de naald en met 't penseel,
Om er de wanden te versieren,
Verbeeld was menig jachttafreel,
Met landschap en figuren en ook dieren,

Werd plots zijn woede opgewekt,
Als hij op 't hangtapijt een leeuw ontdekt.
„Ha, monster," roept hij, „'k heb 't aan u te danken,
Dat 'k hier in duistere gevangnis smacht!"
Hij balt verwoed de vuist en slaat met kracht
Op 't afgebeelde dier. Helaas, tusschen de planken
Waarop 't behang is vast gehaakt,
Kwam juist een spijker uittesteken;
De spijker heeft de hand geraakt,
Der ziele zetel aangetast, en ondanks smeeken
En Aesculapus' kunst is 't dierbaar hoofd bezweken,
Juist door de zorg, die voor zijn leven had gewaakt.
Een zelfde voorzorg kostte aan Aeschylus het leven.
Naar 't wordt verteld had eens een wichelaar
Als mooglijke oorzaak van gevaar
Het vallen van een huis hem opgegeven.
Terstond verliet hij toen de stad,
En heeft zijn bed op 't veld, waar men geen daken had,
Onder den blooten hemel opgeslagen.
Daar kwam een aadlaar met een schildpad aangedragen.
Hij zag den kalen schedel van den man,
Hield voor een rotsblok dien, en dan,
Daar hij der schildpad schaal wou breken,
Liet hij haar vallen van omhoog;
De dichter is onder dien slag bezweken,
't Was hier ook weer de zorg die hem bedroog.

Waaruit vooral bewezen wordt,
Dat, als die kunst ooit waar zou wezen,
Ze juist ons in die rampen stort,
Waar haar geloovigen voor vreezen.
Maar 't kan niet zijn; 'k verdedig haar;
'k Noem haar niet wreed, want 'k houd haar
niet voor waar.
Ik neem niet aan, dat de natuur
Zich zelf de handen bindt en ze ons zou binden,
Zoodat we ons lot gereed daarboven zouden vinden.
Ons lot hangt af van plaats en uur,

Van samenloop van tijden en personen,
Niet van conjuncties, die kwakzalvers ons vertoonen.
Dien herder en dien vorst beheerscht dan één planeet.
D'een draagt een scepter, d'ander draagt een staf,
Omdat hun Jupiter die gaf.
En wat is Jupiter? Nu, voor zoover men weet,
Een onbewuste bol. Hoe kan die hen bemerken,
En zoo verschillend op die beide menschen werken?
Hoe zendt die bol naar ons zijn invloed uit,
Kruist Zon en Mars en 't eindelooze ledig,
Doordringt het ruim der lucht en houdt zich evenredig?
En als nu een atoom dien invloed stuit,
Waar gaan hem dan de horoscopentrekkers zoeken?
De toestand, nu Europa brandt aan alle hoeken,
Verdiende wel, dat ons dit werd voorspeld,
Waarom heeft geen van hen ons iets daarvan verteld?
Ze wisten 't niet. Zou op dien afstand, ongemeten,
Bij onze passies en hun wiss'lend spel,
Een zwakke lichtschijn iets van onze daden weten,
En ons doen handelen op zijn bevel?
Ons lot hangt daarvan af? Maar telkens afgebroken,
Gaat, zoo als wij, ons lot met ongelijken tred,
En met den passer zou, naar hunne wet,
De levensbaan vooruit zijn vastgestoken?
De twee verhaaltjes die ik gaf,
Zoo onbetrouwbaar, doen niets af.
Baas Aeschylus, die zoon, te teer bemind,
Bewijzen niets, dat moet men wel beseffen.
Al is die kunst zoo leugenachtig blind,
Zij kan het éénmaal wel uit duizend treffen,
Maar enkel, als zij het bij toeval wint.

XVII.

DE EZEL EN DE HOND.

Elkander helpen is een wet van de natuur.

Eens heeft de ezel dat vergeten;
En hoe dat kwam, kan men niet weten,
Want anders is hij toch een goedig creatuur.
Hij wandelde in gezelschap van een hond,
Deftig, denkend aan niets, en achter hem getreden
Stapte hun beider baas met loome schreden.
De baas ging slapen; de ezel keek eens rond.
Of hij ook wat te grazen vond.
Zij stonden aan een groene weide
Waarvan het gras hem wel verleidde.
Geen distels, maar voor deze enkle maal
Deed hij het zonder. Waarom zoo kieskeurig?
Leek 't voor een ezel ook wat schraal,
Voor 't ovrige was toch de maaltijd geurig.
De ezel graasde dus; de hond, die hem benijdt,
Zei hongrig: „Beste makker, wil je eens bukken,
Dan neem ik uit de broodmand een paar stukken."
Geen antwoord: niets. Het grauwtje had geen tijd;
Geen bete liet hij zich ontgaan.
Toch eindlijk antwoordt hij: „Vriend, ik raad je aan,
Te wachten tot de baas zijn dutje heeft gedaan;
Je kunt toch vast bij zijn ontwaken
Op je gewone portie aanspraak maken.
En dat duurt ook zoo lang niet meer."
Intusschen komt, van uit de donkre boomen,
Een wolf gerend, een hongerhals alweer;
En de ezel vraagt den hond, ter hulp te komen.
Maar deze roert zich niet, en zegt: „Vriend, 'k raad je aan.
Niet af te wachten tot de baas zijn dutje heeft gedaan,
Maar ijlings op den loop te gaan;
En, mocht de wolf 't je lastig maken,

Je schopt hem flink maar voor zijn kaken.
Je bent nog versch gehoefd; geloof me, trap hem dood!"
De hond ging nog wat voort met zijn gekwezel,
Intusschen worgt de wolf meedoogenloos den ezel.

Men moet elkander helpen in den nood.

XVIII.

DE BASSA EN DE KOOPMAN.

Een Grieksche koopman, die in 't Oosten winst ging halen,
Vond bij een Bassa steun bij elke reis;
Hij moest den Bassa daarvoor ook betalen,
En wel naar Bassa's, niet naar koopmans wijs.
Beschermers zijn vaak duur; deze dorst zooveel vragen,
Dat zich de Griek luid ging beklagen.
Drie andre Turken van wat minder rang
Boden hun hulp hem aan te samen.
Daar met hun drieën zij nog minder namen,
Dan d'ander heel alleen, scheen dit in zijn belang.
De Griek had nauw het voorstel aangenomen,
Of 't werd den Bassa aangebracht;
Men raadt dien zelfs, dat hij niet wacht,
Maar tracht het drietal voor te komen.
Hij zal dan zorgen, is hij wijs,
Hen naar Mohammeds paradijs
Elk met een spoedbrief heen te zenden;
Zij zullen anders tegen hem zich wenden,
Uit vrees reeds voor het moordgespuis,
Dat zulke heeren dient als lijfwacht in hun huis.
Een beker gif zal hem in d'andre wereld leeren,
Met kooplui als beschermer te verkeeren.
De Bassa heeft den raad gehoord,
Maar, als een tweede Alexander
Vertrouwde hij zijn gastheer. Flink en schrander,

DE BASSA EN DE KOOPMAN.

Heeft hij zich aan 't waarschuwen niet gestoord,
Maar is gaan eten bij den Griek. Zijn woord,
Zijn houding deden niet bevroeden,
Dat hij iets vreesde of iets vermoedde.
„Mijn vriend," zoo sprak hij na het maal,
„Ik weet dat gij van mij wilt scheiden;
Men meent zelfs dat ik uwen disch moet mijden
En vreezen moet voor dit onthaal.
Maar 'k acht u een fatsoenlijk man,
Die mij geen drankjes in zal geven;
Wij spreken verder daar niet van.
Maar wat hen aangaat, die u daartoe dreven,
En een belofte gaven die u streelt,
Ik wil omtrent hun steun u niets voorspellen;
Inplaats van een betoog, dat u allicht verveelt,
Wil ik een fabel u vertellen.

Een herder had zijn kudde en zijn hond.
Men vroeg hem, hoe hij toch dat dure dier kon houden,
Dat bij elk maal een brood verslond.
't Was beter als hij het den dorpsheer toevertrouwde
En zelf dan twee, drie kleine doggen nam,
Die veel goedkooper en nog beter waken zouden,
Dan deze, die zoo duur hem kwam.
't Was waar, 't beest at voor drie, maar men vergat,
Dat als de wolven kwamen vechten,
Hij een driedubblen muil ook had.
De herder deed hem weg; hij nam drie slechte,
Die weinig aten, maar ook dra den aftocht bliezen.
De kudde merkte 't wel, en gastheer, gij
Zult merken wat het is, zulk hondenvolk te kiezen.
Als gij verstandig zijt, blijft gij bij mij.

De Griek zag 't in; en de provincies kunnen leeren,
't Is beter dat men, wel beschouwd,
Zich aan een grooten koning houdt,
Dan aan verscheiden kleine heeren.

XIX.

HET VOORDEEL VAN DE WETENSCHAP.

Twee burgers van een zelfde stad,
Hebben eens een geschil gehad;
De een was arm, maar een geleerde,
De ander rijk, en 't omgekeerde.
De laatste zette een hooge borst,
Terwijl hij stout beweren dorst,
Dat ieder die iets wist van 't leven,
Verplicht was, hem slechts eer te geven.
Een domme eisch, want waarom achten
Wat op verdienste zich niet grondt?
Mij schijnt dit een onnoozle vond.
„Vriend," sprak hij tot den man van de gedachte,
„Gij houdt u zelf voor wel iets waard,
En meent dat ge ons wel evenaart;
Maar zeg eens, kunt gij open tafel houden?
Wat dient het u, of ge altoos leest?
Uw soort woont op den zolder meest,
En draagt hetzelfde kleed in hitte en koude;
Uw schaduw is uw eenige lakei.
En zulke burgers zou men eeren,
Die voor den staat geen duit verteren!
Neen, nuttig, noodig is slechts hij,
Die in zijn rijkdom honderden doet deelen,
En wij gebruiken wat! Ons weeldrig leven schraagt
Die den japon ons maakt en die den sleep ons draagt,
Den werkman, den verkooper, en zoo velen!
En u zelfs. Draagt ge niet aan menschen met wat geld
Onnoozle boeken op, waarvoor ze u duur betalen?"
Het antwoord op dat moois, zoo fraai gesteld,
Was het verdiende loon: de schouders op te halen.
De boekenman zweeg stil, waarom geredeneerd?
Maar d'oorlog heeft de zaken omgekeerd,
En hem gewroken, meer dan eenig spotdicht konde.

De stad werd platgebrand, waarin zij zich bevonden,
En beiden vluchtten. Die niets wist,
Werd overal van huis gezonden,
Terwijl men d'ander gaarn aanvaardde.
Dit maakte een einde aan den twist.

Laat dommen praten; kennis heeft haar waarde.

XX.

JUPITER EN DE DONDERSLAGEN.

Jupiter, door onze zonden
Eens ontstemd, sprak uit zijn wolk:
„'k Wil dat eens een ander volk
Naar de aarde word' gezonden,
Voor dit boos, ondankbaar ras,
Dat m' een ergernis steeds was.
Daal, Mercuur, naar Pluto's rijk,
Breng vandaar een Furie mede,
En, zijn ze allen niet gelijk,
Dan een heel bijzonder wreede.
Ras, dat'k zoo heb welgedaan,
Ditmaal zult gij ondergaan."
Maar nadat hij had gesproken,
Was zijn toorn ook al gebroken.

Vorsten, wien ons lot en leven
Ter beheersching werd gegeven,
Door een machtwoord van Jupijn,
Laat, wanneer wij U mishagen,
En gij dreigt met donderslagen,
Steeds een nacht daartusschen zijn.

's Hemels lichtgewiekte bode
Spoedde zich naar Pluto's hel,

Om, naar Jupiter's bevel
Een der zusters te gaan nooden.
Tisiphone en Megere
Schenen hem niet wreed genoeg;
Zoodat hij Alecto vroeg
Met hem naar omhoog te keeren.
Onmeedoogend als zij was,
Fier te worden uitverkoren,
Heeft zij Pluto zelf gezworen,
Dat het gansche menschenras
Weldra hem zou toebehooren.
Dezen eed der Eumenide
Vond Jupijn wat al te stug,
Knorrig wees hij haar terug.
Toch mishaagden hem weer lieden,
Woelend op het wereldrond,
Wien hij nu een bliksem zond.
Maar, door vaderhand gericht,
Kon de schicht niet ernstig raken;
't Doel was enkel, bang te maken,
Een bedreiging voor 't gezicht.
Slechts de rand van een woestijn
Werd daarmee in brand geschoten.
Och, een vader was Jupijn
En wat vaders ooit besloten,
Schaadlijk kan die straf niet zijn.
Maar wat was 't gevolg? Ons ras
Is steeds lastiger geworden,
Tot de gansche Olympus morde,
En Jupijn gedwongen was,
Ditmaal bij den Styx te zweren,
Dat hij 't lastig volk zou leeren;
Andre bliksems, ernstig thans,
Zou hij zenden van den trans.
D'andren hebben, ontevreden,
Met zijn vaderhart gespot,
Eischend dat hij 't bliksems smeden
Opdroeg aan een andren god.

Aan Vulcaan is 't opgedragen,
Die op zijn fornuizen heet,
Tweeërlei soort donderslagen
Voor de goden heeft gesmeed.
D'eene soort wijkt nimmer af;
Die wordt ons, tot onze straf,
Door de gansch' Olymp gezonden;
D'andre heeft haar weg gevonden
Over berg en bosschen heen,
Zonder onheil aan te richten,
En die laatste soort van schichten
Komt van Jupiter alleen.

XXI.

DE VALK EN DE KAPOEN.

Een burger der stad Mans, kapoen van aard,
— Kapoenen daar zijn extra-fijne, —
Werd gesommeerd om voor zijn meester te verschijnen,
Voor 't tribunaal, genaamd de haard.
Zij riepen allen, om hem beet te krijgen,
Maar „poele, poele, poele" en anders niet;
Maar hij, de slimmerd, die hun plan doorziet,
Laat hen maar schreeuwen, jagen, hijgen.
„Uw dienaar," sprak hij, „'t lokken is te dom;
'k Loop er niet in; ik heb mijn reden."
Een valk, op hooge kruk, keek naar beneden,
Naar den kapoen, die vluchtte om en om.
Kapoenen hebben in den mensch niet veel vertrouwen,
't Zij ondervinding, 't zij instinct.
Ook dezen wou men op een groot souper aanschouwen,
Waar hij in zilvren schotel feestlijk blinkt;
Maar hij bedankte voor die eer
En liep, met zijn vervolgers, heen en weer.
De vogel van de jacht sprak: „Je onverstand
Verwondert me; jelui bent domme beesten,

Tuig, dat niets leeren kan, bekrompen geesten.
Ik jaag en keer terug op 's meesters hand.
Zie je niet, dat hij staat te wachten?
Ben je soms doof en blind?" — „Ik zie hem al te goed,"
Sprak de kapoen, „en dat geeft mij gedachten:
Wat meen je dat die kok daar met zijn mes wel doet?
Een mes, geschikt juist om te slachten?
Kwam jij op zulk een lokaas weer?
Laat mij maar loopen. Spot niet meer
Om d'ongehoorzaamheid, die mij doet vluchten,
Als zij met lieve woordjes om mij zuchten.
Zag j'iedren dag toch zooveel valken braden,
Als nu kapoenen, 'k wed, je zou mij anders raden."

XXII.

DE KAT EN DE RAT.

Vier dieren saam, kaaspeuzelaarster kat,
Naargeestige uil, en mazenknager rat,
Met juffer wezel, lang van lijf,
Struikroovers allen van bedrijf,
Hadden een ouden rotten boomstam tot verblijf.
Zij waren eenmaal allen thuis
Toen om den boom een man zijn netten knoopte,
De kat verliet al 's morgens vroeg haar huis,
Daar zij wat buit te vinden hoopte.
't Was scheemrig nog; zij liep er in,
En mauwde in angst; dra kwam de rat en zag haar hangen,
De een vol wanhoop, d'ander blij van zin;
Hij zag zijn ergste vijandin gevangen.
De arme kat sprak: „beste vriend,
'k Ben je reeds dank verschuldigd meer dan allen,
Help me uit den strik, waarin mijn domheid mij deed vallen;
'k Heb uw welwillendheid ook wel verdiend,
Want ge herinnert u, hoe onder uw gelijken
Ik u steeds liefde en hartlijkheid deed blijken.

'k Dank er de goden voor en heb daarvan geen spijt.
Ik ging, als vrome katten doen om dezen tijd
Hen bidden. Nu zit ik in banden.
Mijn leven is in uwe handen.
Knaag mij die touwen stuk. — „Wat loon," hernam de rat,
Zal ik daarvoor van u begeeren?"
— „'k Wil als belooning u bezweren
Een eeuwig bondgenootschap," sprak de kat.
„Beschik over mijn klauwen; wees gerust,
Ge zult bij mij bescherming vinden.
Den wezel zal ik 't eerst verslinden,
Dan de uil; zij beiden zijn op u belust."
De rat sprak weer: „'t Waar' idioot!
Ik jou bevrijden, neen, die domheid is te groot!"
Dan gaat hij weer zijn nest opzoeken.
De wezel zat er naast, en hield zich schuil;
Hij ziet haar, klimt wat hooger, vindt den uil.
Gevaren dus aan alle hoeken.
De mazenknager keert weer tot de kat terug.
't Lukt hem, een touwtje stuk te knagen,
Een tweede dan, een derde; zoodat vlug
De huichelaarster uit haar boeien werd ontslagen.
Juist nu verscheen de man in 't veld
En zijn de bondgenooten heengesneld.
Een poosje later zag van ver de kat
Hoe mazenknager, heel voorzichtig zat,
En op zijn hoede scheen. — „o Broeder," riep zij teeder,
„Kom mij omhelzen; 't is of gij mij niet vertrouwt,
Of gij uw bondgenoote als vijandin beschouwt.
Dat kwetst mij; meent ge, ik was nu al vergeten
Wien ik naast God het leven dank?"
— „En meent ge dat ik niet zou weten,"
Sprak nu de rat, „hoe katten zijn van aard?
Is dankbaarheid je zooveel waard,
Dat ze je hindren zou, mij op te eten?"

Hecht men aan een verbintenis
Die slechts uit nood gesloten is?

XXIII.

DE BERGSTROOM EN DE RIVIER.

Met veel rumoer en veel geweld
Kwam van 't gebergt een woudstroom bruisen;
't Was alles voor hem uit den weg gesneld;
Men hoorde siddrend hem van verre ruischen.
Geen reiziger had het gewaagd,
De diepte van den machtgen stroom te meten;
Eén slechts, die haast had en door roovers werd belaagd,
Wou tusschen zich en hen dat dreigend water weten;
Hij vond geen diepte, slechts gedruisch en schuim.
Hij ademde nu wel zoo ruim,
Tot weder achter hem de roovers kwamen,
Die de gerustheid hem benamen.
Toen had hij vóór zich een rivier,
Zacht stroomend, rustig, slapend schier,
Die hem heel licht scheen te doorwaden.
Geen steile oevers, zuiver helder zand.
Hij voert zijn paard erheen, en beiden traden
Erin, maar kwamen niet aan d'overkant.
Van roovers vrij, van sterven niet,
Geen zwemmers, zijn zij in den Styx gekomen;
Hen wachtten in het duistere gebied
Heel andere dan d'aardsche stroomen.

Bij zwijgenden is 't vaak bevonden,
Dat stille waters hebben diepe gronden.

XXIV.

DE OPVOEDING.

Caesar en Laridon, twee broers, gesproten
Uit forsche mooie honden, flink en stout,
Waren door 't Lot zoover uiteen gestooten,
Dat d'een leefde in de keuken, d'ander in het woud.

Ze hadden ook voorheen zoo niet geheeten,
Maar toen 't opvoeden zoo verschillend al begon,
Werd d'een zijn dikte door een kok al gauw verweten,
En doopte men hem „speknek", Laridon.
Zijn broeder, van wiens roem de Faam al meldde,
Die herten bracht ten val en wilde zwijnen velde,
Was d'eerste Caesar in het hondenras;
Men zorgde dat geen liefje uit grover hondengilde
Aan minder nageslacht zijn edel bloed verspilde,
Terwijl broer Laridon op 't gras
De maat van ieder wijfje was.
Van hem stamt door het gansche land
De bende die het spit doet draaien,
Die nuttig zijn in hunnen stand,
Maar wis de wereld niet verfraaien.
Zij leven rustig en onedel voor zich heen
En hebben met de Caesars niets gemeen.

Men volgt niet steeds het voetspoor van zijn vaadren;
Verwaarloozing en tijd bederven 't bloed in d'aadren;
Wie zijn natuur veracht en wat zij geven kon,
Wordt van een Caesar licht een Laridon.

XXV.

DE TWEE HONDEN EN DE DOODE EZEL.

De deugden moeten zusters zijn,
Gelijk de ondeugden broeders kunnen heeten;
Zoodra heeft de eene niet een hart bezeten,
Of allen komen; 't is een gansche legertrein.
Natuurlijk voor zoover ze elkander niet bestrijden,
En dus vertoeven kunnen zijde aan zijde.
Wat deugden aangaat, zelden is 't aanschouwd
Dat zij in één persoon vereenigd stralen,

Elkander steunend zonder af te dwalen;
Dapper is d'één, maar driftig; d'ander wijs, maar koud.

Onder de dieren wordt de hond geprezen;
Oplettend is hij, aan zijn meester trouw,
Maar ook een gulzig, onverstandig wezen,
Zooals uit die twee doggen blijken zou,
Die in de verte iets op het water zagen drijven.
Een doode ezel was 't; maar voor hun blik
Joeg het de wind ver weg; zij konden 't niet beschrijven.
„Vriend," sprak d'een, „daar gij beter ziet dan ik,
Vestig uw oogen eens daarginds op 't blauwe water;
Daar meen ik iets te zien; is 't soms een os, een paard?"
— „Wat dier het is," sprak die, „dat zien we later;
't Is een stuk eten, en de moeite waard!
Maar dat helpt niet, of we er naar kijken;
De vraag is, hoe het te bereiken.
Want ver is 't weg, en er is tegenwind;
Dat zwemt niet makkelijk, mijn vrind.
Maar 'k weet wat: als we eens al dat water dronken?
Mijn keel is dorstig; die rivier is gauw geslonken,
De buit ligt dan op 't droog; 't is voorraad voor een week!"
De honden dronken, dom en onervaren;
Ze dronken voort, tot ze gebarsten waren
En d'een na d'ander dra bezweek.

Zoo is de mensch: heeft hem iets opgewonden,
Dan is d'onmooglijkheid voor hem verzwonden.
Wat doet hij stappen en geloften niet,
Hij wenscht naar geld of roem of marktgebied.
„Als ik dit voegde bij mijn staten!
Als ik mijn kisten eens kon vullen met dukaten!
Als ik historie leerde of zuivre wetenschap,
Of ik werd in 't Hebreeuwsch eens knap!"
't Is alles zeeën ledig zwelgen;
Maar niets is ooit den mensch genoeg,
De inspanning toch die één verbeelding vroeg,
Voldoet om vier lichamen te verdelgen.

En zelfs, wie d'aanvang hadden getrotseerd,
Ze moesten op de helft het werk al staken;
Door vier Methusalems aanéén is niet te maken
Al wat één enkele begeert.

XXVI.

DEMOCRITUS EN DE ABDERIETEN.

Wat heb ik steeds het grof geboeft gehaat!
't Dunkt mij onbillijk en brutaal en heiligschennend;
Tusschen natuur en zich verwantschap niet erkennend,
Wat het in andren ziet, metend met eigen maat!
Die Epicurus leerde, heeft het ondervonden,
Zijn volk noemde hem gek, volk vol kleingeestigheen;
Geen wordt in eigen land profeet gevonden,
Gek waren zij, en wijs Democritus alleen.
Hun waan ging zoover, dat Abdera boden
Zond naar Hippocrates, beleefd en hoofsch,
Om hem per brief en mondeling te nooden,
Hun raad te geven voor 't herstel des philosoofs.
„Onze arme medeburger," klaagden zij,
„Wordt gek; Democritus heeft al te veel gelezen;
Wij hielden meer van hem, was hij zoo dom als wij;
De werelden, zegt hij, zouden ontelbaar wezen,
Misschien gevuld, — wat weet men al? —
Met Democriten zonder tal!
Dat is hem niet genoeg; hij praat ook van atomen,
Schepsels van 't kranke brein, onzichtbare fantomen,
En metend, op zijn stoel, der heemlen ver verschiet,
Kent hij het groot heelal, en kent zichzelven niet.
Een tijdlang wist met ons hij vrede te bewaren,
Nu praat hij in zichzelven voort.
Kom, goddlijk sterv'ling, tracht zijn waanzin te bedaren."
Niet al te ernstig nam Hippocrates hun woord,
Toch ging hij mee. En, wat het Noodlot doet gebeuren,

Hippocrates kwam in Abdera aan,
Juist toen hij, wiens verstand dan was teloor gegaan,
In mensch en dier zocht na te speuren,
Wat wel de zetel is van dat verstand,
Of 't hart dan wel het hoofd 't omspant.
De arts vond hem, toen hij was genaderd,
Gezeten aan een beek, beschaduwd door 't gebladert,
Aan 't peinzen bij de kronkelingen
Van menschenhersens. Daar zijn boeken hem omringen,
Ziet hij den vriend nauw, die hem groeten wil,
Als naar gewoonte peinzens stil.
Plichtplegingen niet veel, dat kan men denken.
De wijze is spaarzaam met zijn woorden en zijn tijd.
Zij stelden dus terzij alle oppervlakkigheid,
Om aan des menschen geest alle aandacht slechts te schenken.
Zij kwamen ook op de moraal,
Maar wat zij zeiden, hoort niet in 't verhaal.

't Voorafgaand voorbeeld toont alree,
Hoe weinig 't volk als rechter is te roemen,
Maar in welk opzicht rijmt daarmee
Dat men zijn stem de stem van God wil noemen?

XXVII.

DE WOLF EN DE JAGER.

Opstaaplingszucht, monster welks gretige oogen
Beschouwen als een stip al wat de wereld schenkt,
Is dan vergeefs al wat mijn werk u komt betoogen?
Hoe lang zal 't duren eer gij mij te volgen denkt?
Zal nooit de mensch, doof voor mijn stem en die der wijzen,
Dan zeggen: „'t Is genoeg; genieten wijl"?
Maak haast, mijn vriend; het leven glijdt voorbij;
'k Herhaal: 't woord is zooveel als gansch een boek te prijzen:

„Geniet". — „Ik zal het doen." — „Wanneer?" —
„O Morgen all"
Mijn vriend, licht stelt de dood reeds heden u zijn val.
Geniet vandaag; noodlottig is soms dralen,
Als 'k van den jager en den wolf u zal verhalen.

De een had met zijn boog een damhert neergeschoten;
Een jonge ree ijlt langs; zij werden lotgenooten.
Het was een mooie buit: een damhert en een ree.
Bescheiden jagers zijn daarmede wel tevree.
Maar deze ziet een dier, den pronk der wilde zwijnen,
Reusachtig, prachtig, om den hoek der laan verschijnen.
Dit tergt zijn lust; het groote wild was naar zijn zin,
En 't wordt gedood. De schaar der Schikgodin
Moest voor zoo'n monster meer dan eens haar werk hervatten,
Maar 't zeeg toch neer. Hij mocht dat wel voldoende schatten,
Maar neen; niets stilt den lust van een veroveraar.
Terwijl het zwijn nog zieltoogt, neemt hij waar
Dat een patrijs opwaggelt uit de voren.
Een schrale toegift tot dien grooten buit;
Toch spant hij weer den boog en mikt vooruit.
Maar 't zwijn heeft d'adem nog niet gansch verloren,
Het valt hem aan, rijt hem den buik uiteen;
Het sterft met hem; en de patrijs vliegt heen.

Dit was het deel, dat voor hebzuchtigen kon gelden;
Nu volgt er nog iets, dat men gierigaards mag melden.

Een wolf passeerde en zag het moordtooneel.
„Fortuin!" riep hij, „een tempel mocht ik u vereeren!
Vier stuks opeens! Wat voorraad! Maar te veel
Is ongezond; daar moet men spaarzaam mee verkeeren."
(Zoo verontschuldigen de gier'gen hun gebreken)
„Ik heb," vervolgde hij, „daar voor een maand genoeg.
Een, twee, drie, vier; dat's, goed geteld, vier weken,
'k Begin dus overmorgen vroeg.
Zien wij alvast de pees eens van dien boog;
Een echte darm is 't, als mijn neus mij niet bedroog,

Dat's nog een extra winst, mij aangeboden."
Hij werpt zich op den boog, die zich ontspant;
De pijl doorboort den wolf het ingewand,
En bij het viertal ligt een vijfde doode.

Ik kom weer tot mijn tekst: genieten wij het leven;
Zijn wij tevreden als ons 't Lot iets redlijks gaf.
De hebzucht heeft den een den dood gegeven,
Voor d'ander werd zijn gierigheid zijn straf.

NEGENDE BOEK

I.

DE ONTROUWE BEWAARNEMER.

Door hulp der Muzen aangespoord,
Heb ik de dieren nu bezongen;
Met helden van een ander soort
Had 'k wellicht minder lof bedongen.
De wolf toch spreekt in godentaal
Met hond en vos in mijn tafreelen;
De dieren trachten altemaal
Diverse rollen er te spelen,
De eenen wijs, de and'ren dwaas.
Alleen: bij alles wat 'k vertelde
Heb 'k meest van dwazen moeten melden;
Zij zijn in aantal toch de baas.
Ook breng ik in mijn poppenspel
Bedriegers, schurken en schavuiten,
Kwakzalvers soms en hun kornuiten
En ook tyrannen, wreed en fel.
Voorts zotten, vleiers, huichelaars,
En juffertjes met dwaze kuren;
Ik voegde licht bij die figuren
Geheele benden leugenaars.
De wijze sprak: Elk mensch zal liegen,
Had hij dit nu alleen bedoeld
Van minder volk, die graag bedriegen,
Men had het niet zoo scherp gevoeld.
Maar dat elk wezen, groot en klein
Op deze wijze telkens zondigt,
Had niet zoo'n groot man het verkondigd,
Mijn meening zou heel anders zijn.

En zelfs wie liegt als de poëeten,
Wie als Esoop en als Homeer,
Verdichtsels vindt vol eedle leer,
Die kan geen echte leug'naar heeten.
Zoo menig beeld van schoonen waan,
Zoo menig heilzame overreding
Biedt ons in opgesmukte kleeding
Alleen de zuiv're waarheid aan.
Elk dier twee heeft een boek geschreven,
Dat naar mijn meening voort zal leven,
Tot 't eind der dagen, langer nog;
Niet elk wie wil, schept zulk bedrog.
Maar leugens zeggen, zoo merkwaardig,
Als die onhandige Oosterling,
Dien men in eigen strikken ving,
Is dom, nog meer haast dan kwaadaardig.

Ziehier. Een Pers, die veel in vreemde landen kocht,
Sprak, toen hij weder zou gaan varen,
Zijn naasten buurman aan, dien hij verzocht,
Een centnaar ijzer voor hem te bewaren.
— „Mijn ijzer," sprak hij, weergekeerd.
— „Uw ijzer? 't Spijt me; dat is gansch verteerd;
't Is opgegeten door een rat.
Ik heb mijn volk beknord; maar wat te doen daartegen?
Geen zolder of hij heeft een muizengat."
De koopman vond het vreemd, maar heeft gezwegen.
Een poosje later stal hij buurmans kind,
En noodigt dan den vader te soupeeren.
Deez' verontschuldigt zich: „wil m'excuseeren,"
Zegt hij met tranen; „geen genoegen vind
Ik ooit in iets meer; 'k had een zoon, zoo teer bemind,
Mijn alles; hij is mij ontnomen.
Heb meelij met mijn smart." De koopman sprak:
„Ja, gistrenavond zag ik in de boomen
Een uil; hij nam uw zoon en vloog met hem op 't dak."
— „Wat?" riep de vader, „zou ik dat gelooven,
Dat ooit een uil een knaap kon rooven?

DE ONTROUWE BEWAARNEMER.

Zoo noodig had mijn zoon den uil geroofd."
— „Ja, hoe dat toeging kan ik niet verklaren;
Maar 'k zag het. En me dunkt, een man als ik ervaren
Verdient wel, op zijn woord te zijn geloofd.
Gij kunt het ook zoo vreemd niet vinden,
Dat in een land, waar ééne rat
Honderd pond ijzer kan verslinden,
Een uil een jongen draagt, dien 'k op geen vijftig schat."
D'ander begreep, en dezen keer,
Misschien niet eerlijker, maar wijzer,
Gaf hij den koopman weer zijn ijzer
En kreeg toen ook zijn zoontje weer.

Een dergelijk geschil hadden twee reisgezellen,
De een hield heel veel van vertellen;
Maar menschen zooals hij zien door een microscoop,
Reusachtig alles. Voor hen is Euroop
Met monsters vol, als Afrika's woestijnen;
Zij doen dat om belangrijk zelf te schijnen.
„Waarlijk," sprak d'een, „'t is geen abuis;
Ik zag een kool, zoo groot wel als een huis."
— „Och," hernam d'ander, „dat's niet sterk;
Ik zag een ketel als een kerk.
Ja, lach niet; want jij moet het wel gelooven;
Die diende om jouw koolen in te stoven."

De ketelman was grappig, slim de ijzerman.
Is 't ongerijmde al te overdreven,
Waarom zich met bestrijding moeite geven?
Men overdrijft nog meer en maakt een scherts ervan.

II.

DE TWEE DUIVEN.

Twee duiven waren teer verbonden,
Maar d'eene heeft zich thuis verveeld,
En zich de dwaasheid ingebeeld,

't Geluk werd op een verre reis gevonden.
De and're sprak: „Wat zal 't u baten?
Wilt gij uw zuster gaan verlaten?
Afwezigheid is 't ergste leed.
Voor u dan, wreede, niet? Dat 't denken aan gevaren,
Aan moeiten, zorgen, die nog vreemd u waren,
Uw moed een weinig dalen deed,
Was 't voorjaar nog wat verder! Wacht April.
Waarom zoo'n haast? Een raaf heeft juist daareven
Zijn akelig gekras nog aangeheven;
'k Zal denken dat dat kwaad voor u beduiden wil,
Valken of netten. „'t Regent," zeg ik dan,
Heeft nu mijn zuster al hetgeen zij wenschen kan,
Een avondmaal, een onderkomen?"
Een weinig heeft dit wel het hart geschokt
Van d'onvoorzichtige; maar door haar lust gelokt,
Kon zij haar onrust niet betoomen.
„Ween niet," sprak zij, „en vrees geen ongeluk;
Drie dagen hoogstens zullen mij tevreden stellen,
Mijn avonturen dan, van stuk tot stuk,
Kom ik mijn zuster dan vertellen.
Ik zal haar bezig houden; wie niets ziet,
Heeft niets te zeggen ook. Hoort gij mijn reis beschreven,
Het zal u veel genoegen geven,
Ik zeg dan: toen was 'k daar, en dat is mij gebeurd,
Zelf mee te reizen, zult ge wanen,
Zeg mij vaarwel, en niet getreurd!"
Toch was 't een afscheid onder tranen,
De reizigster vliegt heen. Een regenvlaag
Dwingt haar, een schuilplaats te gaan vinden;
Eén boom was er, geteisterd door de winden,
En 't onweer gaf haar toch de volle laag.
Als 't helder wordt, gaat zij, verkleumd, berooid,
Droogt wat, zoo goed als 't gaat, haar natte veeren,
Ziet in een veld terzij wat koren uitgestrooid,
Een duif daarbij; dat wekte haar begeeren.
Zij vliegt erheen; gesnapt. Het korenzaad
Bedekte van een net 't aanlokkelijk verraad.

Maar 't net was oud. Met vleugels, bek en pooten
Heeft er de vogel gaten in gestooten,
Zoodat zij, met wat veeren minder, toch ontweek.
Maar 't ergste volgde: een gier, met wreede klauwen,
Zag d'ongelukkige, die met stukjes van de touwen
Nog aan haar poot, op een ontsnapten boef geleek.
De gier bereikte haar, toen juist van uit het zwerk
Een aadlaar schoot met wijd gespreide vlerk.
De duif trok voordeel uit 't conflict der moordenaren,
Vloog heen en school bij een bouwvallge hut;
Maar hopend, dat haar avonturen en gevaren
Met deze ramp wel waren uitgeput.
Toen een kwâjongen (naar men weet
De leeftijd zonder mededoogen)
Zijn slinger greep, en d'arme, opgevlogen
Een steen tegen de pootjes smeet.
Half kreupel en meer dan half dood,
Nu haar nieuwsgierigheid vervloekend,
Met lammen vleugel, lammen poot,
Keerde zij weer, het nest met moeite zoekend;
Nog blij, dat voor haar droef gezicht
Geen treurig avontuur zich meer vertoonde.
Nu waren zij vereend, en men begrijpt allicht,
Hoeveel genot 't verdriet beloonde.

Gelieven, die gelukkig samenzijt,
Waarom een verre reis geprezen?
Gij kunt elkaar een altijd schoone wereld wezen;
Altijd verschillend, nieuw altijd.
Tel 't oovrige voor niets, weest alles voor elkaar;
Ik ook heb liefgehad, en 't Louvre met zijn schatten
En alles wat de wereld kan bevatten,
En 't hemelsche gewelf en al de sterrenschaar
Ruilde ik niet voor het bosch, geheiligd door de schreden,
Verheerlijkt door den blik der jonge herderin,
Voor wie ik in oprechten zin
Aan Amor zwoer mijn eerste eeden.
Of die gelukk'ge tijd ooit keert?

Laten wij nu al die beminn'lijken maar leven
Gansch als mijn rustelooze ziel begeert?
Of durft mijn hart nog van ontroering beven?
Houdt geen bekoring op mijn pad mij aan?
Is liefde's tijd voor mij vergaan?

III.

DE AAP EN DE LUIPAARD.

Aap en luipaard maakten samen
Op de kermis heel veel geld.
Heel verschillend op hun kramen
Was het uithangbord gesteld.
D'een zei: „Komt toch kijken, heeren;
Mijn verdiensten en mijn naam
Zag ik overal waardeeren
Tot den koning kwam mijn faam.
Als ik doodga, van mijn huid
Laat hij zich een mof dan maken,
Schoonheid is 't voor alle smaken,
Zoo gevlekt, gestreept, geruit,
Bontgestippeld zie 'k er uit."
Bonte dingen wil men zien,
Dus de menschen kwamen stroomen,
Maar al gauw hebben de lien
Van dat moois genoeg bekomen.

De aap van zijn kant riep: „Komt, burgers, boeren
En buitenlui, en ziet mijn honderd toeren;
Altoos verschillend. Al die aardigheen
Die heeft mijn buurman op zijn pels alleen,
Ik in mijn geest. Ik, Gille, uw dienaar onvolprezen,
Ik, neef en schoonzoon van Bertrand,
Die hofaap bij den Paus mocht wezen,
Ik, pas in deze stad beland,

Expresslijk met drie schepen aangevaren,
Om u hier te begroeten, dierbre scharen;
Ik spreek, ik dans, 'k maak kunsten op de koord,
Ik spring door hoepels; zegt het voort!
Dat alles voor een stooter, heeren;
Neen, voor een stuiver! Alles flink en vlug;
En, mocht u niet tevreden huiswaarts keeren,
Elk krijgt zijn geld weer aan de deur terug."

D'aap had gelijk; niet aan den rok,
Maar in den geest kan de verscheidenheid behagen;
D'eerste verveelt hen, die haar zagen,
Al even snel, als zij hun aandacht trok.
Gelijk de luipaards hebben groote heeren
Vaak als talent niets dan hun bonte kleeren.

IV.

DE EIKEL EN DE POMPOEN.

Wat God doet, dat is welgedaan.

Of ik 't bewijs daarvoor wou zoeken
In 't gansch Heelal en al zijn hoeken,
Ik tref 't bij den pompoen al aan.
Een boer, verdiept in het bekijken
Van zulk een dikke vrucht aan zulk een korten steel,
Sprak: „Wie dat heeft beschikt, dacht ook niet al te veel,
En koos wel slecht de plaats, waar zijn pompoen moest prijken.
Aan een der hooge eiken daar,
Had ik hem zeker opgehangen;
Zoo vrucht, zoo boom; 't past bij elkaar;
Dat was juist wat men kon verlangen.
't Is jammer toch, Garo, dat jij niet werd genood
Om hem, waar je pastoor van preekt, wat raad te geven.
't Ging alles beter dan; waarom, ik vraag 't nog even,
Hangt daar een eikel, als mijn pink zoo groot?

God heeft zich fraai vergist; juist bij 't beschouwen
Van deze twee, zoo groot, zoo klein,
Zeg ik, Garo, vol zelfvertrouwen,
Dat daar een misverstand moet zijn."
Maar zooveel denken ging hem 't hoofd bezwaren;
„Men slaapt niet," sprak hij, „heeft men al te veel vernuft."
Hij legde zich dus, half versuft,
Voor 't middagdutje in schauw van d'eikeblâren.
Daar heeft een eikel hard zijn neus geraakt.
Wakker geschrikt, en tastend langs zijn wangen,
Vindt hij nog d'eikel in zijn baard gevangen,
En zijn gekneusde neus heeft wijzer hem gemaakt.
„Wat's dat?" zegt hij, „ik bloed! Hoe was ik wel gevaren
Wanneer die vruchten maar een beetje zwaarder waren?
In plaats van eikel een pompoen?
God heeft dat niet gewild; verstandig was zijn doen.
Wou 'k hem mijn raad nog op gaan dringen?
Ik had met mijn kritiek abuis."
En prijzend God om alle dingen,
Keert vriend Garo bedaard naar huis.

V.

DE SCHOOLKNAAP, DE SCHOOLVOS EN DE EIGENAAR VAN DEN TUIN.

Een knaap, in schoolknaapstreken wel bedreven,
Een dubbel domme en dubbel schelmsche kwant,
Door leeftijd, en door 't recht, aan schoolvossen gegeven
Om te bederven wat ze hebben aan verstand,
Ging in zijn buurmans tuin vruchten en bloemen stelen.
In herfst kwam daar Pomoon haar rijkste gaven deelen.
Hij had de keur, de andren 't overschot;
En in de lente is 't weder uitgebot
Met al wat Flora schenkt om neus en oog te streelen.

Eens kwam de buurman kijken op zijn erf,
En zag den bengel, die de schoonste vruchten plukte,
De knoppen fijnkneep, aan de takken rukte,
De teere hoop der toekomst tot bederf.
Hij maakte 't zóó bont, dat vol ergernis,
De man zich tot het schoolhoofd wendde,
Dat dadelijk, maar met een gansche bende
Als hofstoet, in den tuin verschenen is.
't Was erger nu dan eerst. De tuin was vol;
Het roofgespuis gedroeg er zich als dol.
De schoolvos had opzettlijk dat bedacht,
Opdat de straf, die hij nu ging voltrekken
Aan d'anderen als voorbeeld konde strekken,
Als les voor dit en 't latere geslacht.
Nu werd ook Cicero erin gekend,
Virgilius ook, en andren, lang gestorven;
Dat duurde zóó lang, tot de dievenbent
Op honderd plekken had den tuin bedorven.

Ik haat het deftig redeneeren
Als 't eindloos is en niet van pas;
Er is niets ergers dan de schoolknaap, zou 'k beweren,
Als erger niet de schoolvos was.
Den allerbesten van die beiden
Zou ik als buurman liefst vermijden.

VI.

DE BEELDHOUWER EN HET STANDBEELD VAN JUPITER.

Een kunstnaar heeft een marmerblok genomen,
Zóó schoon, dat hij sprak, met genot:
„Wat zal onder mijn beitel daarvan komen,
Een tafel, of een waschkom, of een god?

Het wordt een god, zijn hand voert bliksemschichten;
Beef, stervling, als gij op hem staart.
Gij moogt geloften tot hem richten,
Beheerscher is hij van deez' aard."

De arbeid mocht zoo heerlijk slagen,
Dat 't was of Jupiter daar leeft;
En, volgens allen die hem zagen,
Hem niets dan 't woord ontbroken heeft.

Men zegt zelfs, dat, nauw uitgevoerd,
Nauw afgewerkt naar 't edel streven,
Het beeld den kunstnaar zelf deed beven,
Door 't eigen werk van schrik ontroerd.

Zwak als de kunstnaar in deez stonde
Is ook de dichter eens geweest;
Der goden, door hem uitgevonden,
Heeft hij den toorn en haat gevreesd.

Zij waren kindren, die gestaag
Naar ongewichtge zorgen haken;
Dat men hun poppen boos zal maken,
Dat willen kindren ook niet graag.

Het hart volgt, waar de geest geleidt;
Uit deze bron is menigmalen
Ontstaan der heidnen leer en dwalen,
Bij zooveel volkeren verspreid.

Zij volgden heftig, fel en ras,
De hersenschim die hen verblindde.
Gelijk Pygmalion; hij beminde
De schoonheid die zijn schepping was.

Elk ziet als werklijkheid en klaarheid
De droomen van 't verhitte bloed;
IJs is de stervling voor de waarheid,
En voor verdichtsels louter gloed.

VII.

DE MUIS IN EEN DOCHTER VERANDERD.

Een uil liet uit zijn bek een muisje vallen.
Ik had het beest niet opgeraapt;
Maar een bramien heeft het gekaapt,
Gelijke zin geldt niet voor allen.
Het muisje was heel erg beschadigd;
Heel veel zien wij in zulk een naaste niet,
Maar wel 't bramienenvolk, dat broeders in hen ziet.
Zij meenen dat een ziel, als koning begenadigd,
Daarna een wurmpje wordt, of weer een ander beest,
Naar 't lot dat wil; alzoo een gansche serie;
Uit hun geloofswet putte Plato dat mysterie.
Dus de bramien nam 't aan, en handelde in dien geest,
Door aan een toovenaar te vragen,
De muis te maken wat ze in vroeger dagen
Bij haar verblijf op aarde was geweest.
De toovnaar schiep een meisje toen, bevallig,
Van vijftien jaar, en zóó lieftallig,
Dat menigeen meer deed voor zulk een loon,
Dan voor de Grieksche schoonheid Priam's zoon.
Verbaasd was de bramien, maar 't kon hem niet mishagen.
Hij zeide tot het lieve kind:
„Ge hebt voor 't kiezen maar, want ieder is gezind,
Je tot zijn echtgenoot te vragen.
— „Nu," sprak zij, „dat zal mij bevallen;
Dan neem 'k den machtigste van allen."
— „O zon", sprak de bramien, en knielde neer,
„Gij zult dan onze schoonzoon wezen."
— „Neen", sprak de zon, „die dikke wolk is meer
En machtiger dan ik; 'k heb die te vreezen,
Daar hij mij gansch verbergt; roep hem dus aan."
Nu tot de wolk sprak de bramien: „Welaan,
Zijt gij mijn dochters man?" — „Ik mag 't niet wagen,
Antwoordt de wolk; „de wind toch kan mij jagen

Waarheen hij wil, van land tot land;
Reik' zij den stormwind hare hand."
De vader raakte er mee verlegen;
Hij sprak: „Als 't dan de wind moet zijn, o wind,
Kom in de armen van mijn kind."
De stormwind rende aan; een bergwand hield hem tegen.
Toen ook aan dezen kwam de beurt,
Wees hij haar af, en zei: „De rat mocht het eens hooren,
En dien beleed'g ik niet; want hij kan mij doorboren."
Nauw heeft de dochter 't woordje „rat" bespeurd,
Of dien heeft zij tot man verkoren.
Een rat! ja, liefde komt soms vreemd te pas;
Getuige deze en die; daar was,
— Maar dit blijft onder ons, — in 't leven
Nog menig voorbeeld van te geven.

Iets blijft ons bij van dat, waaruit we zijn gekomen.
Dat blijkt hieruit. Toch schijnt me deze reis
De fabel niet gansch vrij van schijnbewijs.
Want, deze reeks als ernst genomen,
Dan is 't geringste macht'ger dan de zon.
Een reus vreest dan de vloo, daar die hem bijten kon.
En, als het billijk ging, moest dan de rat
Het meisje afstaan aan de kat,
De kat weer aan den hond, die aan den wolf. Zoo sprekend
Met dezen cirkelgang als argument
De zon als uitgangspunt gerekend,
Bracht Pilpay 't meisje weer aan d'eersten concurrent.
Om tot de zielsverhuizing weer te keeren,
Het kunstje van den toovenaar
Bewijst ook deze niet als waar;
Maar moet ons juist het omgekeerde leeren,
En den bramien kan men, in dit probleem
Bestrijden juist met wat hij kwam beweren.
De mensch is, volgens zijn systeem,
Met muis, met worm, met alles voortgekomen
Uit ééne wereldziel, elks ziel daaruit genomen;
Zij zijn dus allen één van aard.

Alleen, verschillend opgetreden,
Naar 't lichaam, dat ze tijdelijk bewaart,
Stijgt d'een omhoog, is d'ander laaggegleden.
Waarom kan dan dat lichaam, zóó volmaakt,
De ziel niet dwingen, naar de zon te streven,
Maar moet het aan een rat de liefde geven
Waarnaar de zon toch had gehaakt?
Daaruit blijkt juist, dat meisjeszielen
En muizenzielen wèl verschillend zijn;
En niet, geschapen uit één wereldbrein,
Slechts in verschillend lichaam vielen.
Men keert steeds weer tot wat het lot ons gaf,
Onze natuur, verleend door 's Hemels gunsten;
Spreek met den duivel, werk met tooverkunsten,
Geen schepsel brengt gij van zijn oorsprong af.

VIII.

DE GEK DIE WIJSHEID VERKOOPT.

Zorg bij de narren uit de buurt te blijven;
Een wijzer raad gaf ik u niet.
De beste leer die men kan nederschrijven,
Is dat gij hun verdwaasde hoofden vliedt.
Men ziet ze aan de hoven vaak;
Want vorsten geeft het wel vermaak,
Dat zij de schelmen en de zotten,
De vleiers en belach'lijken bedotten.

Een gek schreeuwde op de hoeken van de straten
Dat hij de wijsheid had te koop;
En 't lichtgeloovig volk liep ras te hoop,
Om die te koopen, — of 't hun wat kon baten.
Zij kregen dan, na veel grimassen,
Een duchtige oorveeg voor hun geld;
En dan een touwtje van twee vaam. D'een scheldt,

En d'ander lacht erom. 't Was beter, op te passen
En zich niet boos te toonen om 't gedoe;
Men werd te meer bespot, en 't diende nergens toe.
Het best scheen, 't als een grapje te behandlen,
En met zijn touwtje en klap maar weg te wandlen.
In deze grap een zin te ontdekken,
Wie dat beproefd had, werd gewis gehoond;
't Bedoelen na te gaan van gekken,
Is werk, dat niet de moeite loont.
Wat in 't beschadigd brein geschiedt,
Is toeval, zei men, anders niet.
Toch bleef een der bedroognen denken
Over den klap en 't eindje touw,
En vroeg een wijze, of die het eens bepeinzen wou,
En wellicht een verklaring hem kon schenken.
De wijze sprak: „'t Zijn zuivere symbolen.
De zin is: als ge een gek ontmoeten zoudt,
Zorg dat ge twee vaam afstand houdt,
Of wees verzekerd, dat 't u rouwt.
De gek heeft 't toegangsgeld dus niet gestolen;
Hij heeft er, toen ge hem bezocht,
Wel deeglijk wijsheid voor verkocht."

IX.

DE OESTER EN DE PROCEDEERENDEN.

Twee pelgrims zagen eens aan 't strand
Een oester liggen, aangespoeld op 't zand.
Hun oog verslindt haar, en de vingers wijzen;
Alleen de tand deed moeilijkheden rijzen.
D'een bukte al, om te nemen en te eten;
Toen d'ander weg hem duwde, en zei: „Eerst moet men weten,
Wien van ons beiden hoort zij wel?
Die 't eerst haar op het zand zag prijken,
Mij dunkt, dien komt zij toe, en d'ander heeft het kijken."

— „Als 't daarvan afhangt," sprak zijn metgezel,
„Geen mensch die scherper ziet dan ik misschien."
— „Of ik", heeft d'ander weer gesproken,
„En op mijn woord, ik heb haar 't eerst gezien."
— „Goed, gij hebt haar gezien; en ik heb haar geroken!"
Intusschen is Perrin Dandin gekomen
En door de twee tot rechter aangenomen.
Hij opent met voornaam beweeg,
De oester, en hij slurpt haar leeg,
Terwijl verbaasd zij op hem staren.
Op presidentstoon zegt hij, na dit maal:
„Ziedaar, het Hof verleent u elk een schaal;
Geen kosten; gaat naar huis, tracht vrede te bewaren."

Reken eens uit, wat kost wel procedeeren;
Zie hoe families gansch zich ruïneeren;
En vraag of niet Perrin heel d'inzet bij zich stak,
Den pleiter latend slechts de kegels en den zak.

X.

DE WOLF EN DE MAGERE HOND.

Heeft karper-katvisch ook in vroeger dagen
Heel mooi gepreekt, heel mooi gezegd,
Hij werd toch in de pan gelegd;
Mijn doel was destijds, voor te dragen,
Hoe los te laten wat men heeft,
Als 't niet héél zeker voordeel geeft,
Den onvoorzicht'ge meestal rouwde.
Het visschertje had toen gelijk,
Het karpertje geen ongelijk,
Elk zegt al wat hij kan, om 't leven te behouden.
Nu wil 'k, voor wat 'k toen heb geschreven
Eén voorbeeld nog ten beste geven.

Een wolf, zoo dom als 't visschertje toen wijs,
Had buiten 't dorp een jongen hond gevonden;
En had hem bijna, naar den eisch
Naar 't bosch gesleept en daar verslonden.
Maar 't hondje wees hem op zijn magerheid:
„Behage het Uwe Edelheid,
Te wachten tot we bruiloft houden;
De dochter van mijn baas gaat trouwen,
En wat er dan wel overschiet . . . !
Ik word dan vet, of 'k wil of niet."
De wolf gelooft hem, laat hem loopen,
En komt een poosje later weer.
De snuiter schuift een tralieraampje open,
En zegt: „Mijn vriend, ik kom; een oogenblik
Geduld; en de portier en ik
Zijn tot je dienst; wil je even wachten?"
Nu was deze portier der wolven schrik,
Een reuzenhond, gewoon ze gansch te slachten.
De wolf kreeg 't in den neus, en liep; — dat was verstandig —
„Groet je portier", heeft hij gezegd.
Vlug was hij, maar nog wat onhandig;
Zijn wolvenambacht kende hij nog slecht.

XI.

NIETS TEVEEL.

Ik zie geen enkel creatuur,
Dat zich met matiging weet te gedragen.
Toch moet den Schepper der natuur
Een zeekre zelfbeheersching wel behagen.
Betracht men die? Daarvan geen spoor.
In goed, in kwaad, het komt niet voor.
Der blonde Ceres' rijk geschenk, het koren,
Verarmt, te dicht gegroeid, den grond; een andermaal
Te weeldrig opgeschoten uit de voren,

Maakt het zijn vrucht te dun en schraal.
De boom doet eveneens, en put zich uit in 't wilde.
Tot straf, voor 't al te uitbundig graan
Heeft God den schapen toegestaan,
Dat zij in d'overdaad van d'oogst wat deelden;
Dra overdreven zij de straf,
Bedierven alles, graasden alles af;
Zoodat de Hemel nu de wolven weer moest zenden,
Tot hun verbetering; die moordden alles uit.
Althans dat wilden ze, maar dit ook werd gestuit,
Omdat de Hemel nu den mensch het recht toekende
De wolven na te gaan. En van dit goddlijk recht
Is weer de mensch gaan misbruik maken.

Van al 't geschaapne is de mensch in alle zaken
Het meest tot overdrijving aangelegd.
Aan klein en groot dient dit verkondigd,
Daar op zijn beurt zich elk daaraan bezondigt;
'k Acht „niet te veel" een woord als goud,
Waar elk van spreekt, en niemand zich aan houdt.

XII.

DE KAARS.

De bijen komen van 't verblijf der goden.
De eersten, zegt men, vonden hare rust
Op berg Hymettus, waar ze slurpten naar haar lust
De schatten door de zefirs haar geboden
Toen men dien hemeldochtren weg deed stroomen
D'ambrosia die ze spaarden in haar zaal,
Of, om 't te zeggen in eenvoud'ger taal,
Toen men den honig uit de korven had genomen,
Bleef er nog was; men maakte er kaarsen van,
Die men voor kerk en huis gebruiken kan.
Een kaars, ziend hoe van klei in 't vuur gehard,

Men steenen maakte die den tijd trotseeren,
Kreeg lust, hetzelfde te probeeren,
En, nieuwe Empedocles, heeft zij den gloed getart,
Zij sprong erin, voor wijsheids stemme doof,
't Was slecht geredeneerd; als philosoof
Had deze kaars geen greintje waarde.

't Is alles toch verschillend hier op aarde;
Gij raadt, hoe slecht het haar bekwam.
Geen twee geschaapnen lijken op elkander,
De wassen philosoof smolt in de vlam:
Hij was niet dwazer dan de ander.

XIII.

JUPITER EN DE PASSAGIER.

De goden werden rijk, voorwaar,
Als wij niet dadelijk, ontkomen aan 't gevaar,
Onze geloften weer vergaten;
De Hemel met zijn schuldbrief wordt verlaten,
Men vraagt slechts wat der aarde eischen zijn.
„Een goed schuldeischer", zegt de spotter, „is Jupijn;
Deurwaarders heeft hij nooit gezonden."
Waartoe dient dan de bliksemstraal,
Die u verschrikte menigmaal,
En de waarschuwingen, zoo daaglijks ondervonden?

Een passagier loofde uit, mocht hem Jupijn verlossen,
Van stormgevaar, een gift van honderd ossen.
Geen enklen had hij er; bood hij hem voor zijn deel
Een honderd olifanten, 't kost hem evenveel.
Eenmaal aan d'oever, en zijn wensch verkregen,
Heeft hij wat beenderen verbrand;
De rook is Jupiter tot in den neus gestegen.
De man sprak „Jupiter, neem 't offer uit mijn hand;

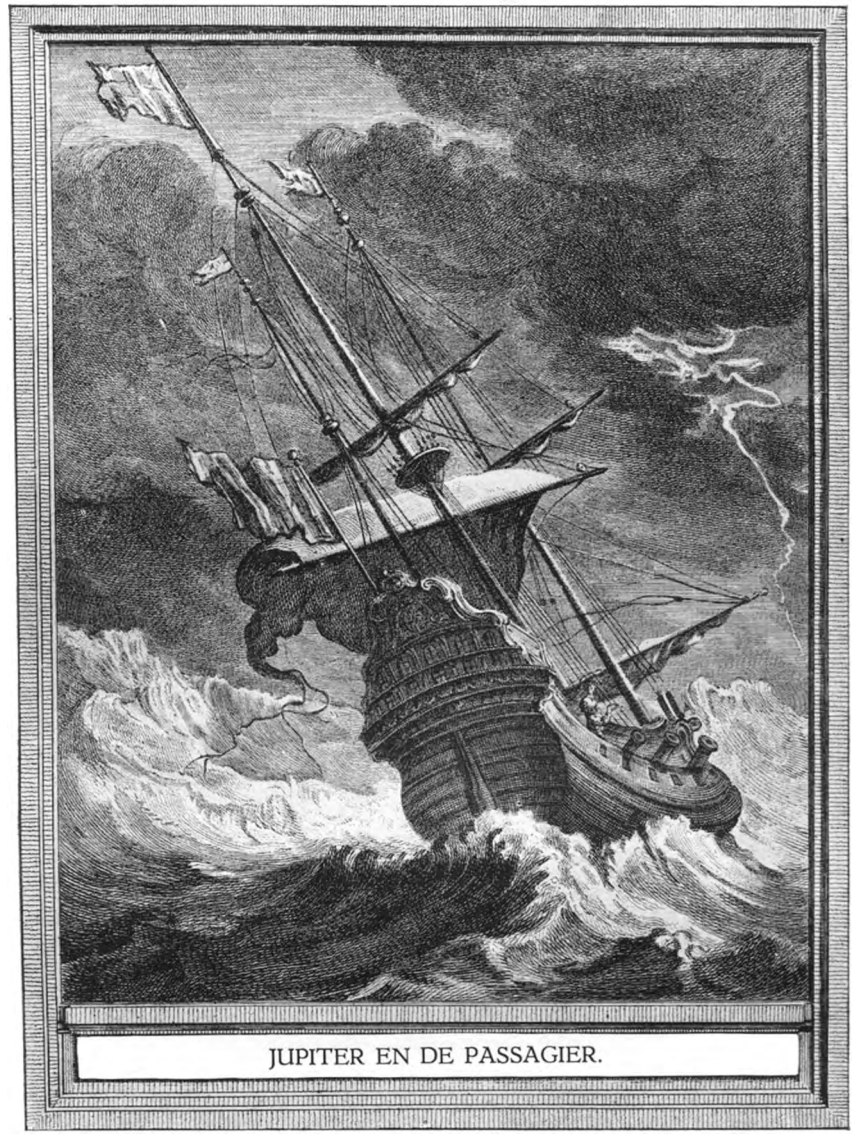

JUPITER EN DE PASSAGIER.

't Is ossengeur, die tot u op komt stijgen;
De rook hoort u; meer kunt ge toch niet krijgen!"
Jupijn deed of hij 't aardig vond,
Maar heeft hem, kort daarop, toch beetgenomen,
Doordien hij hem bericht zond in zijn droomen,
Dat hier of daar een schat verstopt lag in den grond.
De droomer ijlde erheen, hij vond geen schat,
Maar dieven; en voor alle have
Had hij een goudstuk in zijn beurs; hij bood hun dat,
En deed toen een verhaal, van geld, begraven,
Honderd talenten goud; 't lag daar en daar ter stee.
De plaats scheen wat verdacht; de roovers spotten:
„Dat gaat niet, vriend. Je wilt ons maar bedotten,
Sterf, neem naar Pluto je talenten mee,
Misschien is die daarmee tevree."

XIV.

DE KAT EN DE VOS.

De kat ging met den vos, — een paar, bijeengezocht,
Twee vrome heiligen, twee echte huichelaars,
Fluweelenpootige Tartuufs en femelaars, —
Te samen op een pelgrimstocht.
Ze kaapten, om de kosten goed te maken,
Op reis wel menig kaas, ze kraakten meengen haan,
En lieten zich hun buit goed smaken.
Toch was 't een lange weg te gaan;
En wat vervelend. Maar de vrome heeren
Bekortten hem met woordenstrijd.
Een groote hulp is disputeeren,
Want zonder dat sliep men altijd.
De pelgrims keven er op los;
Dan werd er van den naaste kwaad gesproken;
En eindelijk zei tot de kat de vos:
„Je zegt, je bent van slimheid niet verstoken;

Maar ken je zooveel streken wel als ik?
Ik ken er honderd." — „Neen", sprak d'ander,
„Ik ben niet zoo verbazend schrander,
Ik ken er één maar, en die helpt mij uit den strik!"
Nu werd het twistgesprek weer opgenomen,
Met neen, met ja. Daar klonk plots hondgeblaf,
En hoorde men de jagers komen.
De kat sprak tot den vos: „Draai nu je streken af!
Zoek in je schrandren kop de fijnste list!
Dat is de mijne, kijk!" En eer de ander 't wist,
Zat hij vlug in de hoogste takken.
De vos liep rechts en links, ging aan den haal,
Sloop holen in en uit, misleidde honderd maal
Brifaut en gansch den troep, scheen niet te pakken.
Maar waar hij school en wat hij deed,
Hij werd toch telkens weer gevonden;
De rook deed half het werk, de andre helft de honden.
Aan d'uitgang van een hol vond hij er twee gereed,
Die 't spel uitmaakten met een enklen beet.

Met te veel midd'len loopt het dikwijls mis,
Men weet niet, welk het eerst te kiezen,
Beproeft nu dit, dan dat; 't doet alles tijd verliezen;
Eén is voldoende, mits het 't goede is.

XV.

DE MAN, DE VROUW EN DE DIEF.

Een zeer liefhebbend echtgenoot,
Die onverdeeld zijn vrouw beminde,
Schoon hij geen tegenstand mocht ondervinden,
Vond toch zijn ongeluk heel groot.
't Was omdat nooit zij, teergezind,
Met vleiend lachje hem bekoorde,
Met lief begroeten of met vriendelijke woorden

Hem deed vermoeden, dat hij werklijk werd bemind.
Dat is 't geval bij menig paar;
't Lag niet aan 't huwlijk, dat hij, ontevreden,
Het lot niet dankte; d'een'ge reden,
Lag in het uiterlijk gebaar.
Als niet wat minlijkheid komt kruiden
't Genot dat huwlijk moet beduiden,
Dan is 't hetzelfde, of het ongelukkig waar.
De brave gade was dan zoo geschapen,
Dat zij haar leven lang hem niet een kusje bracht;
Eens klaagde hij zijn nood, alvorens te gaan slapen;
Maar zie, een dief kwam in den nacht.
De vrouw werd zóó door schrik bevangen,
Dat zij haar man in d'armen viel.
„Vriend dief", sprak deze, „zonder jou had nooit mijn ziel,
Dat groot genot gekend, waarnaar zij bleef verlangen.
Neem dus, als waardige belooning,
Al wat je hier behaagt; neem zelfs de woning."
Nu zijn de dieven meestal niet
Beschaamd, bescheiden of verlegen;
Ook deze had er dus niet tegen,
Te nemen, wat de man hem liet.

De sterkste hartstocht, dit is hieruit af te leiden,
Is vrees, die d'afkeer overwint,
En zelfs de liefde soms de vleugels bindt.

Een voorbeeld nog uit vroeger tijden,
Is van dien minnaar, die, vol ridderlijken zin,
Het huis in brand stak om zijn lijf te wagen
Bij 't redden van zijn hartsgodin,
En door de vlam haar in zijn armen weg te dragen.

Ik moet bekennen dat die daad mij wel beviel;
Ik vind dien hartstocht wel te roemen;
't Is liefde in den trant der Spaansche ziel,
En nog eer grootsch dan dwaas te noemen.

XVI.

DE SCHAT EN DE TWEE MANNEN.

Een man die niets meer had, geen geld en geen crediet,
En in wiens beurs de duivel woonde,
(Dat wil dus zeggen: inhoud had zij niet),
Verbeeldde zich, dat 't niet de moeite loonde,
Te blijven leven. Hij bedacht dus en besloot
Aan zijn ellende door den strop een eind te maken.
't Was anders toch de trage hongerdood,
Dien zag hij zonder angst niet naken.
Hij koos een wrakke hut voor dit zijn avontuur;
En sloeg, om daar een touw aan vast te maken,
Een dikken spijker in den muur.
Maar d'oude zwakke muur kon dat niet lijden;
Bij d'eerste slagen viel een stuk eruit,
En uit de voegen kwam, — o liefelijk geluid, —
Een schat goudstukken voor zijn voeten glijden.
De radelooze raapt maar schielijk op,
Neemt, ongeteld, het goud, laat in de hut den strop,
En is toen op een draf naar huis geloopen.
Een ronde som of niet, dat was hem 't zelfde wel.
Terwijl hij wegloopt, komt de eignaar van de cel,
Sluit welgemoed zijn huisje open,
En ziet, dat iemand met zijn lieve geld
Is heengesneld.
„Hoe?" zegt hij, „of mij dat verlies niet deerde?
Hing 'k mij niet op van ergernis?
Ik doe 't, als er een touw te vinden is!"
De strop hing klaar, alleen de man mankeerde.
Hij legt hem om zijn hals en hangt zich netjes op.
Hetgeen hem troost nog geven konde,
Was, dat een ander 't geld betaald had voor den strop,
Zoo hebben geld en touw een andren baas gevonden.

Een gierigaard eindt meest zijn dagen in verdriet,
't Geld dat hij zamelt, kon hem zelf het minst gerieven,

Hij pot voor neven of voor dieven,
Of d'aard houdt wat er overschiet.
Maar om weer op den ruil, Fortuna's werk te komen:
Zoo zijn haar nukken; dat is haar vermaak.
Hoe doller streek, te meer is 't naar haar smaak.
Zij had nu eenmaal voorgenomen,
Dat iemand zich verhangen zou;
En hij die in den strop terecht moest komen,
Dacht wel het minst aan 't eindje touw.

XVII.

DE AAP EN DE KAT.

Bertrand en Raton, aap en kat, als makkers,
Hadden een zelfden baas, en 't zelfde huis, sinds lang;
Het was een aardig span kwaadaardge rakkers,
Zij waren op dit punt voor niets of niemand bang.
Was iets beschadigd soms of weggeraakt in 't huis,
Men dacht niet aan de knechts of aan de buren,
Bertrand stal alles, en als Raton zat te gluren,
Was 't naar de kaas, en niet naar rat of muis.
Eens zaten de twee schelmen bij den haard,
Waar, onder d'asch, kastanjes braadden.
Die stelen was genot, zelfs dubbel, naar hun aard;
Vooreerst hun eigen pret, en dan eens anders schade.
Bertrand zei tot Raton: „Vriend, kijk eens aan;
Er is vandaag voor jou een groote slag te slaan;
Haal jij die dingen uit het vuur. Was ik geboren,
Zoo, dat ik uit het vuur kastanjes nam,
Je zoudt eens zien hoever ik kwam,
Je zou kastanjes dan zien vliegen om je ooren."
Raton ging aan het werk; voorzichtig, met zijn poot
Schuift hij wat asch op zij, woelt een kastanje bloot,
Trekt weer de nagels in, en zoo verscheiden malen,
Het lukt hem, een, twee, drie kastanjes weg te halen.

Intusschen at Bertrand ze op, alleen;
Daar komt de meid, met vlugge schreden,
De beide dieven snelden heen.
Raton was, zegt men, niet tevreden.

Ook niet tevreden zijn de prinsen vaak,
Die voor hun vorst in verre landen
Gaan vechten, zich de vingers branden,
Slechts tot zijn voordeel en vermaak.

XVIII.

DE HAVIK EN DE NACHTEGAAL.

Nadat de havik, de beruchte dief,
Het gansche dorp met schrik en ongerief
Vervuld had, tot men al de kindren
Aan 't schreeuwen zette om hem in zijn werk te hindren,
Viel in zijn klauwen nog een nachtegaal.
De lentebode smeekt hem om haar leven.
Wat is er te eten aan wie niets heeft dan haar taal?
Laat 'k liever een gezang u geven.
'k Vertel van Tereus u en van zijn boozen lust.
— „Wat is dat, Tereus? Kunnen haviken dat eten?"
— „Neen, 't was een koning, die, van dolle min bezeten,
Mij met zijn liefde heeft ontrust.
Ik zal u daar een lied van zingen,
Zoo schoon, dat 't u verrukken zal!
Men prijst mijn liedren overal."
De havik sprak: „Wat dwaze dingen!
Als 'k honger heb, praat jij me van muziek?"
— „Mijn kunst bevredigt elk publiek;
Zij kan zelfs koningen bekoren."
— „Goed, als een koning je dan vindt,
Laat hem dat wondermoois maar hooren,
Een havik lacht daarmee, mijn kind."

Hong'rige maag, die heeft geen ooren.

XIX.

DE HERDER EN ZIJN KUDDE.

„Wat, telkens weer mankeert er een,
Een van mijn lieve domme schapen!
Wel duizend waren er; de wolf sleept ze maar heen.
Of ik al tel en tel, ze hebben onder 't slapen
Mijn lieveling Robin me laten kapen.
Mijn schaap Robin, dat door de stad,
Mij voor een korstje brood zoo na kon loopen,
En tot aan 's werelds eind mij nageloopen had.
Robin is weg; 'k mag niet meer hopen!
Speelde ik den doedelzak, hij kwam alras;
Hij rook mij op wel honderd pas!
Mijn arme schaap Robin, Robin geworgd! . . ."
Toen zoo Guillot zijn lijkklacht had gesproken,
Voor 't doode schaap de loftrompet gestoken,
En voor zijn nagedachtenis gezorgd,
Heeft tot de kudde hij een rede nog gehouden,
Tot de belhamels, tot de lamm'ren, jongen, ouden,
En tot standvastigheid hen aangespoord;
Dat enkel kon den wolf op afstand houden.
En al het vee beloofde op eerewoord,
Zoo vast te staan als steenen palen.
„Wanneer hij komt, dan wordt de gulzigaard gesmoord,
Die onzen vriend Robin kwam halen!"
Zij zwoeren allen bij hun hoofd;
Guillot tracteerde hen, en heeft hun eed geloofd.
Toch, eer de nacht nog was gevallen,
Bleek 't hoe hij kon vertrouwen op zijn schaar;
Daar kwam de wolf, daar vluchtten allen,
Toch was 't niet eens een wolf, het was zijn schaduw maar.

Vermaan een slechten troep soldaten,
Ze zullen u beloven pal te staan:
Maar bij den minsten schrik is 't met hun moed gedaan,
Uw voorbeeld noch uw stem zal iets u baten.

TIENDE BOEK.

TOESPRAAK AAN MADAME DE LA SABLIÈRE.

Ik roemde u, Iris, wel, de stof is overrijk;
Maar duizendmaal hebt ge onzen wierook afgewezen,
Daarin aan d'oovrige gebiedsters ongelijk;
Die worden iedre dag wel gaarn opnieuw geprezen.
Geen die ooit inslaapt bij dat streelende gesuis.
Ik laak die neiging niet; zij komt mij niet verrassen,
Bij goden, vorsten, schoone vrouwen moet zij passen.
De drank, door 't rijmersvolk bezongen vol gedruisch,
De nectar, dien men schenkt aan d'opperste der goden,
En die ook d'aardsche goon ten roes wordt aangeboden,
Is anders niet dan lof. Hij is niet naar uw smaak;
Andre genietingen vervangen dat vermaak:
Gedachten, geestige gesprekken,
Waar 't toeval honderd onderwerpen doet ontdekken,
Zóó zelfs, dat in 't dispuut, waaraan g'uw aandacht schenkt,
De scherts ook deelt; dat wil de wereld niet gelooven,
Maar wat doet die ertoe, en wat zij denkt?
Scherts, wetenschap, de lichte taal der hoven,
Verbeelding, niets, 't is alles goed. 'k Beweer,
Dat een gesprek dit alles moet omvatten.
Een bloembed is 't, waar Flora spreidt haar schatten.
De bij zet zich op honderd bloemen neer,
En maakt uit honderd honig weer.
Die grondslag neergelegd, wil 't niet vermetel achten,
Als 'k in mijn fabelboek wil trachten,
Ook iets te zeggen van een wijsheidsleer,
Verlokkend, fijngesponnen, stout van vlucht.
Men noemt haar nieuw. Kwam ook tot u 't gerucht

Van deze wetenschap? Naar die haar boeken lezen,
Zou 't dier niets dan een werktuig wezen,
Waar alles zonder keus, door raderwerk geschiedt,
Zonder gevoel of ziel, een lichaam, anders niet.
Zoo is 't horloge, waar de wijzer wandelt,
Blind, doelloos, met altoos gelijken tred.
Open 't omhulsel; lees er d'eigen wet:
Geen geest, een stel van wieltjes is 't, dat handelt.
Het eerste duwt het tweede voort,
Het tweede 't derde, tot men d'uurslag hoort.
Nu, volgens hen is 't juist zoo bij de dieren;
Een voorwerp treft hen hier of daar,
En van 't getroffen punt gaat rechtstreeks een gebaar
Naar 't volgende, om, geschakeld aan elkaar,
Van schok tot schok het zintuig te bestieren.
De indruk wordt gemaakt, maar hoe gemaakt?
't Is volgens hen, noodzaaklijkheid,
Geen wil, geen hartstocht of beleid;
Wel voelt ook 't dier zich aangeraakt
Door wat de ongeleerden, die 't niet weten,
Smart, liefde, treurigheid of vreugde zouden heeten,
Maar dat is 't alles niet. Vergis u niet daarbij.
Wat is 't dan? Een horloge. En wat zijn wij?
Iets anders. Zóó komt het Descartes ons vertellen;
Descartes, wien men in den heidentijd,
Een plaats wis bij de goden had bereid,
En dien men tusschen god en mensch zou kunnen stellen,
Gelijk zoo menig, op zijn menschdom prat,
Zijn plaats best tusschen mensch en oester had.
Descartes nu ontwikkelt dit nog verder.
Boven de dieren, kind'ren van één vader,
Ontving ik, zegt hij, dit geschenk,
Dat 'k denken kan, en weten dat ik denk.
Gij, Iris, zult dit wel bewezen achten,
Dat, als het dier al denken mocht,
Het zeker toch niet onderzocht
Het voorwerp of den aard van zijn gedachten.
Descartes, verder gaand, kwam tot d'erkentenis,

Dat denken voor het dier onmooglijk is.
Gij wilt hem zeker graag gelooven:
Ik ook wel, toch, wanneer in 't bosch,
Het hoorngeschal, de hondentros,
Aan 't vluchtend wild alle uitzicht rooven
Op redding, als het, hijgend en bezweet,
Vergeefs hen telkens 't spoor verliezen deed,
Dan weet het oude hert, met wijdvertakt gewei,
Een jonger met geweld te dwingen,
Zijn plaats te nemen, dat 't onstuimig dringen
Der hondenbent een ander spoor zoekt, hem voorbij.
Zooveel vernuft vergt hem de zorg voor 't leven.
Hij keert terug, maakt kringen, temt zijn vaart,
Weet honderd listen eer hij 't op moet geven,
Den grootsten veldheer waard, en beetren uitslag waard.
Wordt hij ten slotte uiteengereten,
Dan wordt dit „laatste eerbewijs" geheeten.

Ziet de patrijs haar kroost bedreigd,
Dat pas zijn eerste veeren krijgt,
Zij houdt zich dan als aangeschoten,
En lokt, als vleugellam, met waggelende pooten,
Den jager en zijn hond terzij;
Zij speelt met het gevaar, maar maakt haar jongen vrij.
Dan, als de jager meent, dat haar de hond zal snappen,
Zegt zij hem licht vaarwel, vliegt op, en lacht
Den man uit, die, verbaasd van zulke grappen,
Haar nakijkt, en vergeefs den buit verwacht.

In 't hooge Noorden is een streek,
Waar de bewoners, als in d'oudste tijden,
In uiterste onkund een eenvoudig leven leiden.
't Is van de menschen dat ik spreek.
Want, wat de dieren aangaat, deze bouwden
Er dammen, die 't geweld des bergstrooms tegenhouden,
En reiken van den kant tot d'overkant.
't Gebouw is hecht en sterk; 't kan jaren duren;
Een houten paalwerk, in het bed des strooms geplant,

Een laag van klei daarop, zoo vast als muren.
Elk bever arbeidt mee; de taak is algemeen,
De ouden doen de jongen rustloos werken,
Opzichters loopen langs het werk dooreen,
En wie niet vlijtig is, de stok doet het hem merken.
De Republiek, door Plato voorgeschreven,
Is, zegt men, een navolging maar
Van dit land-waterlijk familieleven.
Zij maken ook een hoogre woning klaar,
Die zij voor wintertijd bestemmen;
Zij wandlen droogvoets over brug en trap,
Voortbrengsels van hun wetenschap,
En d'onzen vinden zich al aardig knap,
Als zij het water overzwemmen.

Dat nu zoo'n bever slechts een geestloos lichaam is,
Dat doet mij niemand ooit gelooven;
Maar dit verhaal gaat nog erboven.
'k Heb van een koning die geschiedenis.
Der Polen koning, de verdediger van 't Noorden,
Een roemrijk vorst, met lauweren getooid,
Wiens naam met schrik de Turksche legers hoorden,
Vertelde 't mij, en vorsten liegen nooit.
Hij zei, dat op zijn grenzen dieren wonen,
Die rustloos vechten t'allen tijd;
't Zit hun in 't bloed; van vaderen op zonen,
Vernieuwt zich oorlogslust en vinnge strijd.
Die dieren, zegt hij, van de vossen zijn het neven.
Nooit is, zelfs in onze eeuw, met zooveel listigheid,
Met zooveel meesterschap en krijgsbeleid,
Met zooveel kunst het oorlogswerk gedreven.
Vooruitgeschoven troepen, ruiterwacht,
Verkenners, hinderlaag, patrouilles en spionnen,
De vindingen, door de gevloekte kunst verzonnen,
Die, helden kweekend, eens den strijd heeft voortgebracht
Oefnen dier dieren geest en hun verbeeldingskracht.
Om hun gevechten te bezingen,
Waar 't noodig dat ons d'Acheron Homeer

Terugzond, en kwam deze weer,
Dan paste 't dat we ook hem terug ontvingen,
Descartes, die zich wel met Epicurus mat.
Wat zou hij tot die voorbeelden beweren?
Ik denk: weer 't zelfde, dat een stel van veeren
En raderen dat al veroorzaakt had.
Dat de memorie in het lichaam leeft,
En dat, om tot die voorbeelden te komen,
Die in mijn werk zijn opgenomen,
Het dier niets dan memorie noodig heeft.
Als 't voorwerp weerkeert voor zijn oogen,
Volgt het denzelfden weg naar 't magazijn,
Waar d'oude beelden opgeborgen zijn,
En komt terug, gansch zonder denkvermogen,
Weer langs denzelfden weg, en handelt, als het moet.
't Schijnt dat een mensch heel anders doet,
Noch voorwerp, noch instinct, als bij het dier;
De wil alleen doet alles hier.
Ik spreek, ik wandel, 'k schrijf dit mijn verzinsel,
't Gehoorzaamt al aan een intelligent beginsel,
Dat afgescheiden van het lichaam is.
Men stelt dien wil zich voor, kent zijn beteekenis,
Haast beter dan van 't lichaam zelf. Hij stelt de perken,
Voor iedere beweging, elk gebaar;
Maar hoe neemt 't lichaam die bevelen waar?
Daar komt het toch op aan. Ik zie 't gereedschap werken,
't Gehoorzaamt aan de hand. Maar wie komt deze leiden?
Nu ja, wie leidt de heemlen in haar baan?
Misschien spant iedre ster een engel aan.
Zoo leeft in ons een geest, en doet de raadjes gaan.
De indruk wordt gemaakt. Hoe? 't Is niet te onderscheiden.
Dat leert men enkel in der Godheid eigen rijk.
En 't komt mij voor, oprecht gesproken,
Dat 't ook Descartes aan die wijsheid heeft ontbroken;
In zoover staan dan hij en wij nog maar gelijk.
Wat ik dus, Iris, weet, is slechts dat bij de dieren
Die ik als voorbeeld heb genoemd,
Geen geest werkt. Slechts de mensch, die daarop zich beroemt.

DE TWEE RATTEN, DE VOS EN HET EI.

't Dier heeft slechts op de plant iets voor;
Dáár van memorie en van raderwerk geen spoor.
Toch kan de plant ook ademhalen.
Maar wat te denken van wat 'k nu nog zal verhalen?

I.

DE TWEE RATTEN, DE VOS EN HET EI.

Twee ratten vonden voor hun levensonderhoud
Een ei. Dat was genoeg. Zulk soort gezellen
Die kunnen 't zonder een compleeten os wel stellen.
Met vreugd en eetlust werd het maal beschouwd;
Zij zouden 't eerlijk samen deelen,
Toen op de vlakte Meester Vos verscheen.
Een ongewenscht bezoek, waarbij 't heel moeilijk scheen,
Het ei te redden. Hoe dat klaar te spelen?
Het, netjes ingepakt, door beiden tegelijk
Op de voorpooten te doen rollen of te dragen,
Scheen wel onmooglijk, en gevaarlijk, niet te wagen.
Maar Vos was nog ver weg, en nood maakt vindingrijk.
De een ging liggen op zijn rug,
Met 't ei in zijn vier pooten vastgeknepen,
En d'ander heeft zijn staart gegrepen;
En 't lukte hem, schoon stromplend en niet vlug,
Toch vriend en ei in 't hol te sleepen.

Zou iemand mij, na dit geval, verhindren
Dat 'k bij de dieren ook spreek van verstand?
Wat mij betreft, had ik het in de hand,
Ik schreef 't hun toe, hun evengoed als kindren.
Die denken ook reeds in hun eerste levensperk;
Men kan dus, zonder nog zich zelf te kennen, denken.
Zoo, met dit voorbeeld hier, maak ik mij sterk,
Het dier wel geen verstand als t onze nog te schenken,
Maar heel wat meer toch dan het blinde raderwerk.

Ik maakte een deel der stof zooveel subtieler, fijner,
Dat men het nauwlijks meer begrijpen kon,
Atomenquintessens, extract van 't licht der zon,
Iets, levender, beweeglijker, nog reiner
Dan 't onze; want, inderdaad, geeft niet de vlam,
Die reeds als reiner deel uit 't hout te voorschijn kwam,
Een denkbeeld van de ziel? Werd niet het goud geboren
Uit lood? Mijn schepsel zou niet enkel zien en hooren,
Maar voelen ook, oordeelen, verder niet,
Tot zeekre grens. Mijn aap mocht niet meeredeneeren.
Ons menschen gunde ik 't ruimere gebied,
Een dubblen schat zou ik ons legateeren,
Twee zielen, d'een voor alle schepselen gelijk,
Voor wijzen, gekken, kindren, idioten,
Bewoners van 't heelal, dus 't gansche dierenrijk:
En d'andre slechts in ons besloten,
Of wel, tot zeekren graad, met d'englen als genooten.
En die afzonderlijke schat
Volgde in de lucht de hemelsche heerscharen,
Kon, zonder dwang, in iedre ruimte varen,
Zij had geen eind, ofschoon ze een aanvang had.
De hemeldochter zou in 't lichaam van de kleinen
Als zwak en teeder licht slechts schijnen;
Met 's lichaams groei eerst zou de rede haar asiel,
De duistre zware stof, geheel doordringen;
Maar deze bleef de andre ziel,
De grove en onvolmaakte, steeds omringen.

II.

DE MAN EN DE ADDER.

Tot d'adder sprak de man: „O booze, 'k wil bewijzen,
Dat ik een daad kan doen, die 't gansch heelal zal prijzen."
't Kwaadaardig dier ('k bedoel de adder, niet den man,
Dat's iets waarin men zich vergissen kan),

Het dier dan werd gevat en in een zak gestoken;
't Moest, schuldig of onschuldig, afgemaakt.
Toch vond de man dat hij, als mensch en welbespraakt,
Wat reden geven moest. Hij heeft aldus gesproken:
„Beeld der ondankbaarheid, den boozen wel te doen
Is dwaasheid; sterf dus; noch uw sissen, noch uw tanden
Doen dan meer kwaad." De slang antwoordde toen:
„Sloeg men d'ondankbren dood in alle landen,
Wie vond genade dan? Uw vonnis spreekt gij uit.
Zie naar u zelf. Mijn leven is in uwe handen;
Neem het. Maar weet dit: uw gerechtigheid beduidt
Niets dan uw voordeel, dan uw gril, dan uw pleizier,
Veroordeel mij naar dit beginsel;
Maar neem deez waarheid van een stervend dier:
Al uw gerechtigheid is slechts verzinsel.
Het beeld van d'ondank is de mensch, en niet de slang."
De man trad, toen hij die verwijten hoorde
Een schrede achteruit. Toen zei hij: „Al die woorden
Zijn waardloos en van geen belang.
Het zou mijn recht zijn, 't oordeel zelf te vellen,
Maar als ge wilt, zal een scheidsrechter uitspraak doen."
„Goed", sprak de slang. Een oude koe stond onder 't groen.
Men roept haar en begint 't geval haar voor te stellen.
Dat ging wel. „Daarvoor roept men mij? Voorwaar!"
Sprak zij. „De adder heeft gelijk; waartoe 't verbloemen?
Ik gaf dien man zijn voedsel jaar op jaar;
Ik deed hem daaglijks wel, te veel om op te noemen;
Hem schonk ik alles. Door mijn melk is 't, door mijn kindren,
Dat hij met volle hand steeds huiswaarts keeren mocht.
Zelfs toen de jaren zijn gezondheid deden mindren,
Was het bij mij, dat hij genezing zocht.
Nu sta ik in een hoek. Met hooi. Het oude beest!
Liet men mij grazen nog, maar ik sta vastgebonden.
Had ik voor baas een slang gevonden,
'k Geloof niet dat die zoo ondankbaar was geweest.
Vaarwel. Dat is mijn meening." Gansch verwonderd
Zei tot de slang de man: „Ze is suf. Zoo afgezonderd,
Wordt 't oude beest niet wel bij 't hoofd.

Gelooven wij den os." — „Welaan, de os geloofd",
Sprak weer het kruipend dier. En zoo gezegd, gedaan.
De os kwam langzaam wandlend aan.
Toen hij 't geval herkauwd had, lang en diep,
Antwoordde hij, dat van al 't werk der jaren
De last hem enkel kwam bezwaren;
Dat hij dien langen kring van moeiten steeds doorliep,
Die, keerend in zich zelf, der menschen welvaart schiep.
Dat Ceres aan de menschen gaf, maar aan de dieren
Den oogst verkocht, die onze vlakten komt versieren.
Dat al die arbeid en geduld en kracht,
Hem weinig voordeel, maar veel slagen had gebracht,
En dat op d'ouden dag, wanneer de menschen vonden,
Dat zij de goon verzoenen moesten voor hun zonden,
Zij hem dan slachtten en 't nog telden als een eer.
Zoo sprak de os. De man zei: „Luistren wij niet meer
Naar dezen phrasenmaker; 't wordt vervelend.
In plaats van scheidsman wordt hij, meekrakeelend,
Beschuldiger. 'k Wijs hem als rechter af."
Een boom werd toen als rechter aangewezen.
Dat was nog erger. Wat het jaar ook gaf,
Storm, hitte, winden, regenstroomen,
Hij diende steeds als toevluchtsoord.
Tot sieraad diende hij voor tuin en dreven,
En niet zijn schaduw enkel moest hij geven,
Hij bracht maar rusteloos zijn vruchten voort.
Tot loon werd hij dan door een vlegel omgehakt.
Dat was de dank voor bloemen in de lente,
Voor vruchten in den herfst, en tegen d'elementen,
Voor 't schutsdak van zijn loover, wijdvertakt.
Men kon hem, zonder 't hakken, immers snoeien?
Hij had nog kracht genoeg. om weder uit te groeien.
De man was ontevreen, en bracht den boom tot zwijgen;
Hij had gehoopt gelijk te krijgen.
„Mijn goedheid en geduld zijn al te groot,"
Zei hij, „dat volk praat al te lang."
Toen sloeg hij met den zak, waarin de slang,
Tegen den muur, en 't beest was dood.

III.

DE SCHILDPAD EN DE TWEE EENDEN.

Een schildpad, wuft en onbezonnen,
Had van haar hol genoeg, heeft van een reis gepraat.
Men meent, met vreemde lucht is 't al gewonnen,
En kreuplen willen steeds op straat.
Twee eenden, wie ze, als geburinnen,
Van haar verlangen blijken liet,
Meenden in staat te zijn een middel te verzinnen.
„Ge ziet dat eindloos ruim gebied?
We zullen door de lucht u vliegen laten,
Heel naar Amerika; ge ziet daar vreemde staten,
Veel volkren, allerhande zeden en fatsoen,
En met wat ge opmerkt, kunt ge uw voordeel doen.
Net als Ulysses." Men had nauwelijks verwacht,
Dat hier Ulysses werd te pas gebracht.
De schildpad heeft het niet aan lust ontbroken;
En d'eenden hebben toen een toestel saamgesnoerd,
Waarmee de reizigster dan werd vervoerd.
Een stok werd dwars haar door den bek gestoken,
„Zoo", riep men, „laat niet los! Bijt stevig! Opgepast!"
En iedere eend nam een der einden vast.
Daar vloog de schildpad, en 't is alles staan gebleven,
Om het vreemdsoortige geval,
Dat trage dier met huis en al
Hoog door de luchten te zien zweven.
Zij vlak in 't midden, links en rechts een eend.
„O wonder", lachte men, „wat gaat er nu beginnen?
Daar vliegt de schildpadkoninginne!"
— „De koningin? jawel! 't Is juist zooals ge meent;
En niets te lachen!" — Had zij maar gezwegen.
Zij liet den stok los toen zij sprak,
Zoodat, verpletterd op de straat gelegen,
Voor d'oogen van 't publiek zij schaal en pooten brak.
De oorzaak van haar dood was onbedachtzaamheid.

Gebabbel, domheid, onvoorzichtigheid,
Zijn al te samen bentgenooten:
Met ijdele nieuwsgierigheid
Zijn 't kindren, uit eenzelfde huis gesproten .

IV.

DE VISSCHEN EN DE CORMORAN.

Er was geen vijver in de heele buurt,
Waar niet de cormoran zijn buit uit vischte,
Geen plasje of vischkaar, waar hij niet uit griste.
't Ging alles best, — zoolang als 't heeft geduurd.
Maar toen met 't klimmen van de jaren,
Zijn leden stijf geworden waren,
Ging alles slecht voor 't arme dier.
Hij is zijn eigen leevrancier;
En zonder net en zonder snoeren,
Te oud om diep op 's waters grond te loeren,
Had hij meer honger dan pleizier.
Wat deed hij? Nood leert honderd listen.
Aan 't water, waar hij vruchtloos vischte,
Zag hij een kreeft. „Ach, buurvrouw", ving hij aan,
„'k Ben met het volk van deze plek begaan;
't Moet alles dood; de baas vischt in acht dagen
Den vijver leeg; 't wordt alles aan den haak geslagen."
De kreeft vertelt hun haastig het geval.
Groot is d'ontsteltenis. Men komt van overal
Bijeen; men redeneert, en zendt dan boden
Naar d'ouden vogel. „O, heer cormoran,
Hoe komt u aan dat nieuws? Is u er zeker van?
Is 't vast bepaald? Zal men ons allen dooden?
En weet ge een middel? Geeft ge ons raad?"
— „Verhuizen", zei hij. — „Meent u dat dat gaat?"
— „Weest niet in zorgen. 'k Draag u een voor een,
Naar een geheime plek, die God en ik slechts weten.

Daar is een rots, zoo door natuur gespleten,
Dat zij een vijver vormt; 'k breng u daarheen.
Die vijver met zijn duistre bedding,
Dat is uw aller levensredding."
Hij werd geloofd, en 't zwemmend volk
Ziet stuk voor stuk zich overdragen
Naar den geheimen waterkolk.
Daar heeft de cormoran ze naar zijn welbehagen
Uit 't nauwe ondiepe bakje opgevischt.
Hij leerde, tot hun scha, hun door zijn list,
Dat men de lieden van zijn slag
Die andren eten, nooit vertrouwen mag.
Niet, dat zij daarbij veel verloren,
Ze waren eenmaal visch geboren,
Dus anders nam hen 't menschdom tot zijn deel.
Of u de mensch eet of de wolf, dat scheelt niet veel.
In d'eene maag of d'andre te verdwijnen,
Dat moet den visschen wel hetzelfde schijnen.
En dan een dagje later of wat eer,
Dat geeft ten slotte ook niet meer.

V.

DE SCHATGRAVER EN ZIJN METGEZEL.

Een duitenschraper had zooveel vergaard,
Dat hij niet wist, waar hij 't fortuin verbergen konde;
Onwetendheid, met gierigheid verbonden,
Deden hem twijflen waar het 't veiligst werd bewaard.
Want bij zich houden wou hij 't niet, om deze reden:
„Zoo'n som verlokt; hield ik ze in huis of tuin,
Ik kwam daartoe, er iets van te besteden;
Zoo werd ik dief aan 't eigene fortuin."
Dief? Dus genieten is zich zelf bestelen!
'k Heb meelij met uw dwaling, arme man;
Goed is slechts goed, als men 't uitgeven kan.
En anders is het kwaad. Wilt ge 't bewaren,

Tot er een tijd komt, dat ge er niets aan hebt?
Komt bij de moeite van 't vergaren
Nog die van 't te behoeden, ongerept,
Dan raakt het goud, dat kostbaar heet,
Zijn gansche waarde kwijt door al die zorg en leed.
Hij had allicht vertrouwde liên gehad
Aan wie hij deze zorg kon overdragen,
Hij koos den vollen grond, en ging een makker vragen,
Hem bij te staan; te saam begroeven zij den schat.
Toen na een poos, hij een bezoek eens bracht
Aan 't goed, vond hij alleen het leege nestje.
Terecht heeft hij zijn metgezel verdacht;
Hij ging tot hem en zei: „'k Wil morgen nog een restje
Toevoegen aan 't bespaarde. Wees gereed."
De metgezel beloofde, en 't eerste wat hij deed,
Was gauw 't gestolen geld op de oude plaats te leggen.
Er wel op rekenend, het met de rest erbij,
Terug te halen. Maar ditmaal hield d'ander, blij,
Den ganschen voorraad thuis, zonder een woord te zeggen.
Van nu af aan genoot hij van zijn geld,
Door staaplen noch bewaren meer gekweld,
En d'arme dief, vergeefs op zoek naar het vermogen,
Was, naar 't behoort, teleurgesteld.

Bedriegers worden licht bedrogen.

VI.

DE WOLF EN DE HERDERS.

Een wolf met een menschlievend streven,
(Wanneer er werklijk zoo bestaan),
Deed over zijn wreedaardig leven,
Ofschoon door nooddruft slechts gedreven,
Diepzinnige gepeinzen gaan.
„Ik word gehaat", sprak hij, „door wie? Door iedereen,
De wolf is vijand, algemeen.

Een wolf . . . en jagers, honden, boeren, 't komt gerend.
Zij schreeuwen tot Jupijn, dat 't hem zijn brein verdoofde;
Vandaar dat Engeland geen wolven haast meer kent,
Men stelt een prijs er op hun hoofden.
Geen jonkertje of hij maakt een wet,
Om wolven in den val te krijgen;
Geen bengel, die een keel opzet,
Of met den wolf brengt moeder hem tot zwijgen.
En dat waarvoor? Meest om een nijdgen hond,
Een taaien ezel, een paar rotte schapen,
Die 'k mij verstout heb weg te kapen.
Hoe nu, als 'k eens niets levends meer verslond?
'k Zal grazen, groente eten; is 't mijn dood,
Dan dood maar; is 't zoo hard, te sterven?
Is 't beter, door elkeen gehaat, te zwerven?"
Terwijl hij tot dit edelaardig plan besloot,
Ziet hij de herders, die, bij 't vuur gezeten,
Een lam, aan 't spit gebraden, eten.
„Aha", zegt hij, en ik die mij verweet,
Dat ik, als wolf, de lammren eet?
Daar zitten zij, de wakers, beet voor beet
Zich vol te proppen, met hun honden, wat ze kunnen,
En ik, de wolf, zou 't mij misgunnen?
Neen, 't waar belachlijk, bij de goden!
Thibaut het lammetje, 'k zal ongezoden
En ongebraden je eten, altegader
Met 't schaap je moeder, die je heeft gezoogd,
Met wat je aan broertjes en aan zusjes hebben moogt,
En met 't familiehoofd, je vader.

De wolf had wel gelijk. Wat dat beduidt,
Dat wij bij iedren maaltijd dien we geven,
De dieren eten, en verlangen dat zij leven,
Als in de gouden eeuw, van gras en kruid?
Voor hen is haard noch ketel daar.
O herders, heeft de wolf alleen dan rechten
Als hij de sterkste is in 't vechten?
Moet hij dan leven als een kluizenaar?

VII.

DE SPIN EN DE ZWALUW.

„O Jupiter, die uit uw roemrijk hoofd,
Op geheimzinn'ge wijs gekloofd,
Eens Pallas deedt te voorschijn treden,
Hoor naar mijn klacht; 'k heb zooveel reden.
Progne, de zwaluw, rooft mij alles weg.
Zij dartelt, scheert langs heg en steg,
Langs lucht en water, komt de vliegen eten,
Die 'k al mijn eigendom mocht heeten.
Ik slurpte vliegen zonder tal,
— Mijn web is sterk genoeg geweven, —
Als die verwenschte vogel ze niet stal."
Zoo klaagde, onbeschaamd en overdreven,
De spin, Arachne, weefster indertijd,
Thans spinster, tot omwikklen steeds bereid.
De zwaluw ijvrig spiedend naar wat buit,
Hapte in de lucht, en zonder mededoogen,
Voor zich de vliegen die er vlogen.
Haar gulzig kroost zat steeds, met stamelend geluid
En altoos open bek, van honger wijd te gapen,
Steeds schreeuwend dat de moeder meer zou kapen.
Slechts kop en pooten had nog d'arme spin,
En deze zelfs brachten haar geen gewin;
't Was nauwlijks jammer dat, alvorens te gaan slapen,
De zwaluw in de vlucht haar ving,
Eerst 't web, en toen de spin, die aan een draadje hing.

Voor ied'ren stand twee tafels heeft Jupijn,
Die gansch verschillend voor de gasten zijn:
Aan d'eerste zit vol glorie en geniet
De waakzame, de sterke, de behend'ge;
De kleinen, zwakken en ellend'gen
Eten aan d'andre wat er overschiet.

VIII.

DE PATRIJS EN DE HANEN.

Te midden van een perk met onbeleefde hanen,
Luidruchtig, vol beweging en lawaai,
Leefde een patrijs, verdoofd haast door 't gekraai.
Haar vrouwlijkheid en 't gastrecht, zou men meenen,
Moest haar bij 't hanenvolk, verliefd van aard,
Op hofflijkheid, zelfs teederheid doen reeknen;
Maar neen, wat eerbied voor de schoone uitgeweekne
Was hun bij al het vechtrumoer, niets waard.
Zelfs bleef zij niet voor krab en beet gespaard.
Zij was in d'aanvang droef te moede,
Maar ziende hoe de troep bij elke kippekuur
Elkaar verhavende en verscheurde in dolle woede,
Troostte zij zich. Zij sprak: „'t Is hun natuur.
'k Beschuldig hen niet meer; ik wil hen eer beklagen.
Jupijn nam, scheppend, één model niet aan;
Verscheidenheid kon hem behagen.
Verschillende inborst heeft patrijs en haan.
Hing 't af van mij, ik bracht mijn dagen
In hofflijker gezelschap door;
Maar d'eigenaar, naar 't schijnt, nam het zich anders voor,
Hij vangt patrijzen in zijn netten,
Om ze met hanen in één hok te zetten,
Snijdt hun de vleugels af, tot hij ze in 't eind nog braadt.

De mensch alleen doet alle kwaad."

IX.

DE HOND MET AFGESNEDEN OOREN.

„Wat kwaad heb ik dan toch gedaan.
Om door mijn eigen baas mij zoo te zien mishandlen?
Zie toch eens zulk een toestand aan!
Durf ik voor 't oog van andre honden wandlen?

Der dieren koningen, veeleer nog hun tyrannen,
Wat, als men u iets derglijks deed?"
Zoo schreeuwde een jonge dog, Mouflar, maar wreed
Belachten hem de booze mannen.
Zij sneden hem, trots janken en geblaf,
Meedoogenloos de beide ooren af.
Mouflar was troosteloos, maar 't zou gebeuren,
Dat hij 't verlies nog goed ging keuren.
Vechten en rooven lag in zijn natuur;
En zeker had in menig avontuur
Hij franje en stukjes oor verloren;
Een nijd'ge hond heeft steeds gescheurde ooren.
Hoe minder vat men geeft aan vreemden tand,
Te veil'ger is 't, als men wordt aangerand,
Of neiging heeft om andren te beleedgen;
En heeft men maar één kwetsbre plek,
Die is gemakklijk te verdeedgen.
Mouflar droeg ook een ijzren halsberg om den nek;
Zoo dorst, met zooveel oor als op mijn handen,
De wolf zelfs hem niet aan te randen.

X.

DE HERDER EN DE KONING.

Des menschen leven deelen twee demonen,
Zij jaagden recht en rede uit dat land.
Geen hart waarin zij niet als heerschers tronen,
En vraagt gij mij hun naam en stand,
De een is Liefde, en Eerzucht d'andere geheeten.
De machtigste is d'Eerzucht, wel te weten,
Want in de Liefde zelfs heeft zij haar deel.
Ik toonde dat wel aan, maar 't werd te veel.
Mijn doel is, van een herder te gewagen,
Aan 't hof geroepen door een Majesteit.
Het sprookje is niet van onze dagen,
Maar van den goeden ouden tijd.

DE HERDER EN DE KONING.

De koning zag een kudde in de velden,
Welvarend, lustig groeiend, mooi verspreid,
Die door des herders zorg en wijs beleid
Elk jaar een flinke opbrengst telde.
„Gij moest een herder zijn van menschen,"
Zoo sprak de vorst; „'k maak hier u vrij.
Ik zou mij zulk een opperrechter wenschen;
Verlaat uw schaapkes; kom bij mij."
De herder kreeg Justitia's weegschaal in de hand,
En schoon hij nooit wat anders zag dan schapen,
Een kluiznaar, honden, en de wolf als die kwam kapen,
Hij had 't voornaamste toch, gezond verstand.
Het lukte dan ook wel. Zijn buur de kluizenaar
Kwam vol verbazing hem begroeten:
„Waak ik of droom ik? Jij hier gunsteling? Voorwaar
Een groote heer? Pas op, daar zul je nog voor boeten.
Der vorsten gunst duurt niet heel lang;
En 't ergste is, men moet ze duur betalen.
Zulk een verheffing leidt, gaat ge eenmaal dalen,
Meest tot een smadelijken ondergang.
Ge kent niet de verlokking die u vleit;
Ik spreek tot u als vriend. Vrees wat u staat te wachten."
En hij vervolgde, toen de ander lachte:
„Zie hoe het hof je al lichtzinnig maakt.
Ge doet me aan dien blinde denken,
Wien een bevroren slang was in de hand geraakt.
Hij dacht dat 't toeval hem een nieuwe zweep kwam schenken,
Nu hij de zijne uit zijn ceintuur verloren had.
Hij was wat blijde met zijn schat,
En dankte reeds de goon daarboven,
Toen een hem tegenkwam, die riep: „Wat hebt ge hier?
Werp het toch weg, 't verraderlijke dier!
Die slang." — „Een zweep is 't!" — „'t Is een slang; wil mij
Wat heb 'k eraan, of 'k leugens u vertel? [gelooven!
Denkt gij dien schat te houden?" — „Zeker wel!
Mijn zweep was oud; ik heb een nieuwe weergevonden.
Wat u zoo spreken doet, is nijd!"
De blinde heeft hem spottend heengezonden;

Hij raakte ermee zijn leven kwijt.
De slang kwam bij en beet hem in de hand.
En nu wat u betreft, 'k durf u voorspellen,
Dat u iets ergers nog zal kwellen.
— „Iets ergers dan de dood?" — „O bitterheid en schand,
En ergernis en honderdvoudig leed . . ."
Zoo sprak de kluizenaar-profeet.
En inderdaad, het leed kwam dra genaken.
Hoflastraars wisten eerst zijn wijs beleid
Ten slotte ook zijn eerlijkheid
En braafheid bij den vorst verdacht te maken.
Men bracht beschuldgers tegen hem in 't veld,
En lieden die hij had in 't ongelijk gesteld:
„Van onze boeten heeft hij een paleis doen bouwen!"
De vorst wou al die pracht wel eens aanschouwen,
Hij vond er niets dan eenvoud, middelmaat,
Lof op de armoe en op 't leven van den herder;
Dat was zijn pracht, zijn overdaad.
„Neen", ging de lastering nu verder,
„'t Zijn eedle steenen van onschatbre waarde en grootte,
Een koffer vol, verzegeld, met tien sloten,
Opdat geen mensch den buit vermoedt."
Hij sloot getroost den koffer open,
En al het lasterlijk gebroed
Van schaamte is 't in zijn schulp gekropen.
Men zag des herders lompenpak,
Zijn hoed, staf, broodtasch, mantel wijdgeplooid,
En, naar ik denk, schalmei en doedelzak.
„Dierbare schatten", sprak hij, „gij waar nooit
Afgunst, leugen en nijd aan teert,
'k Neem u terug: 'k verlaat de prachtpaleizen,
Zooals men uit een droom op aarde keert.
Vergeef mij, Sire, deez' ontboezeming,
Ik had mijn val voorzien bij al uw gunstbewijzen.
'k Genoot te lang ervan. Wie die niet op zijn reize
Een greintje eerzucht mee ontving?"

XI.

DE VISSCHEN EN DE FLUITSPELENDE HERDER.

Tircis, die enkel voor Annette
Zich uitte in zoete melodij
En met den klank van zijn schalmei
Wel dooden 't slapen kon beletten,
Zong eens aan d'oever van een vliet,
Stroomend in wei vol bloemenweelde,
Waar Zefir over 't grasperk speelde.
Annette hengelde in het riet,
Maar ach, de vischjes beten niet.
Annette liet het hoofdje hangen
Nu zij geen stekelbaarsje ving.
De herder, die, met zijn gezangen,
De mooiste meisjes wel kon vangen,
Meende, verkeerdlijk, dat dat ook met vischjes ging.
Hij zong: „Gij zwemmers daar van ondren,
Laat uw Naïaden in haar koele zaal,
En komt een voorwerp hier bewondren,
Bekoorlijker veel duizend maal.
In haar gevangenschap u te begeven,
Vreest daarvoor niet. Zij doet u wis geen leed;
Slechts voor ons minnaars is zij wreed.
Zij staat u geenszins naar het leven,
Een vijver wacht u, klaarder dan kristal,
En ware een enklen 't aas noodlottig al,
Te sterven door haar hand, dat lot is te benijden."
't Welsprekend woord vond geen geloof,
't Gehoor bleef stom, 't gehoor bleef doof.
Tircis preekte vergeefs. De Zefir, onbescheiden,
Vloog met zijn honigzoete woorden heen.
Een vischnet heeft hij toen genomen;
De vischjes zijn daarin gekomen,
En Tircis stelde zoo zijn herderin tevreen.

Gij die van schapen niet, maar herders zijt van menschen,
Gij vorsten die door redeneering tracht
Een vreemde menigt' te bekeeren naar uw wenschen,
Meent niet, dat op die wijs iets wordt volbracht.
Bedient u van het net; want boven al gaat macht.

XII.

DE TWEE PAPEGAAIEN, DE KONING EN ZIJN ZOON.

Van 's konings disch hun daaglijksch maal ontvingen
Twee papegaaien saam, vader en zoon;
Een andre zoon en vader, halve goon,
Hadden die twee tot gunstelingen.
Een hechte vriendschap, jaren reeds van duur,
Verbond de vaders; en, schoon wufter van natuur,
De zoons, schoolkameraden beide,
Te samen opgevoed, konden elkaar wel lijden.
Voor 't papegaaienjong was 't wel een eer;
Een prins toch was de zoon, de vader koning.
Maar door der Schikgodinnen gunstbetooning,
Hield die van vogels. Ook een muschje, teer,
Een pronker, een der meest verliefde musschen,
Was bij den prins zeer goed gezien.
De mededingers speelden saam; intusschen,
Zooals dat gaat bij jongelien,
Werd tot een vechtpartij het spelen.
De musch, verwoed en onvoorzichtig in 't krakeelen,
Werd zoo gehavend en geplukt,
Dat, goed half dood en uit elkaar gerukt,
Er weinig kans scheen, hem te heelen.
De prins, vertoornd, besloot tot Lorre's dood.
Toen 't men den oude mee kwam deelen,
Was hij wanhopig, schreeuwde en speelde op zijn poot;

Vergeefs; de prater was in Charon's boot.
Of liever, 't was gedaan met alle spreken;
Waarop de vader, dol van woede en smart
Zich op den prins stortte om hem d'oogen uit te steken.
Het gruwelfeit gepleegd, vliegt hij omhoog en tart
Van uit een boomtop al die hem vervolgen,
Genietend van zijn wraak in veiligheid.
De koning ijlt er heen, verbolgen,
Maar hij beheerscht zijn toorn en vleit:
„Vriend, keer terug; wat dient het ons, te klagen?
Laat ons vergeten wraak en rouw en haat;
Ik moet erkennen, hoe 't mij ook ter harte gaat,
Dat wij begonnen zijn met 't eerste kwaad:
Mijn zoon heeft 't eerst uw zoon verslagen.
Of liever: 't Noodlot heeft dat al verricht;
Lang had de Schikgodin reeds in haar boek geschreven,
Dat op één dag een onzer kindren 't leven
Verliezen zou en 't andre het gezicht.
Kom op uw kruk terug; laat ons in stilte rouwen."
De papegaai sprak: „Majesteit,
Gelooft ge dat, na 't geen 'k u heb bereid,
Ik u nog verder mag vertrouwen?
Gij spreekt van 't Noodlot, meent ge dat, gevleid
Door uw onheilge taal, ik mij zal overgeven?
Maar 't zij dat Noodlot of Voorzienigheid
De zaken dezer wereld leidt,
't Staat in haar boek dan ook geschreven,
Dat 'k in de takken hier omhoog
Of ergens anders, diep in 't bosch verborgen,
Mijn dagen einden zal. Ik zal maar zorgen,
Mij ver te houden van uw oog
En van den knaap, wiens droeve staat
Uw hart vervullen moet met toorn en haat.
Wraak is een spijs voor goden, dus voor vorsten.
Gij wilt vergeten wat ons scheidt
En niet meer naar vergelding dorsten?
Het zij zoo; toch is 't best, dat uit voorzichtigheid
'k Voortaan uw oog en hand vermijd.

Koning, mijn vriend, ga heen; laat ons verstandig wezen.
Meen niet dat 'k mij verlokken laat:
Afwezigheid kan liefde soms genezen,
Maar zeker is ze een middel tegen haat."

XIII.

DE LEEUWIN EN DE BERIN.

Moeder leeuwin had haren welp verloren;
Een jager ving het dier. Haar moederhart
Kwam met gebrul van woede en smart
Van 't gansche bosch den vree verstoren.
De nacht kon met haar duisternis,
Haar stilte en zacht geheimenis
Aan 't leed der koningin geen einde maken.
Geen dier kon meer tot rust geraken.
Ten slotte vroeg haar de berin:
„Een enkel woordje maar, vriendin.
Wel menig teer gebeente deedt ge kraken;
Hadden die jongen, lam en hert en geit,
Geen vaders of geen moeders, indertijd?"
— „Natuurlijk wel." — „En als dat ging voorbij,
Als dan die moeders zwegen allen,
En geen ons ooit met klacht kwam lastig vallen,
Waarom dan zwijgt ge niet, als zij?"
— „Ik zwijgen! Ik moet weenen zonder poozen,
Mijn zoon is mij ontroofd. Wat mij te wachten staat,
Is d'ouderdom der troosteloozen."
— „Wie dwingt u daartoe?" — „'t Noodlot dat mij haat."
Van alle tijden is dat woord,
En 't werd uit iedren mond gehoord.

Rampzaalgen, zou u 't klagen baten
Met ijdlen, overdreven klank?
Wie meent in zulk geval, dat hem de goden haten,
Hij denk' aan Hecuba en breng' den hemel dank.

XIV.

DE TWEE AVONTURIERS EN DE TALISMAN.

Geen bloemenpad, dat tot de glorie leidt.
Uit Hercules en zijne werken kan dit blijken,
Men vindt toch nauwlijks zijn gelijken,
't Zij in de fabel of de werklijkheid.
Toch zocht er een, gelokt door oude talismans
Naar zijn fortuin in 't land van de romans.
Hij reisde met een ander samen.
Toen ze aan een breeden bergstroom kwamen,
Vonden ze een paal, en bovenaan,
Zagen ze een bord met opschrift staan.
„Heer ridder, mocht het u behagen,
Wat nog geen dolend ridder zag, te zien,
Wil u dan in deez' bergstroom wagen,
En zwem hem over. Vindt ge dan misschien
In 't gras een steenen olifant,
Zoo neem dien in uw arm, en draag hem zonder rusten
Tot boven op den berg, die aanvangt aan deez kusten,
En om wiens top de wolk haar tente spant."
Een van de ridders werd terstond de moed benomen,
„Dat water is heel diep, en schijnt heel snel te stroomen,
En stel, men komt eenmaal aan d'overkant,
Waarom dan sjouwen met een olifant?
Belachlijk is 't, zoo iets te vragen;
De toovnaar heeft hem zeker zoo gemaakt,
Dat na vier pas men buiten adem raakt.
Dat boven op een berg te dragen!
Of, 't zal een olifantje zijn,
Een dwerg, misbaksel, een pygmee, zóó klein,
Om er een wandelstok mee te versieren.
En waarin steekt dan d'eer van 't zegevieren?
Beetnemen willen ze ons met hun Luilekkerland.
Het is een raadseltje om kindren te verlokken;
Ik laat je met je olifant."
Zoodra de redeneerder was vertrokken,

Stort zich de waaghals, met gesloten oogen,
Stoutmoedig in het stroomend nat.
Noch 't bruisen, noch de diepte van het bad
Hield hem terug. En 't bord had niet gelogen,
Daar in het gras aan d'oeverkant
Lag de beloofde olifant.
Hij neemt hem onder d'arm, en is met dit zijn pand
Getroost daarboven aangekomen.
Daar vindt hij eerst een plein, daarna een groote stad,
En op een schreeuw, dien 't beest gegeven had,
Komt al het volk gewapend naderstroomen.
Een ander vreemdling waar' bij al dit krijgsgeweld
Wellicht gevlucht. Maar deze, als een held
Wilde althans zijn leven duur verkoopen.
Nu werd hem door de saamgestroomde hoopen
Tot zijn verbazing ook gemeld,
Dat hij opvolger werd van den gestorven vorst.
Hij liet zich even bidden, zeggend zonder blozen
Dat hij liefst minder zware lasten had getorst.
Dat zei ook Sixtus, toen hij werd tot paus gekozen.
(Of werkelijk men terecht zoo mort,
Wanneer men paus of koning wordt?)
Dat hij 't niet meende, bleek na korte pooze.

Blinde fortuin volgt dikwijls blinden moed.
Vaak doet de wijze wijs, en komt tot daden
Aleer zijn wijsheid tijd heeft tot beraden;
En vaak bekomt die spoed hem goed.

XV.

AANSPRAAK TOT DEN HERTOG DE LA ROCHE-FOUCAULD.

DE KONIJNEN.

Vaak zeide ik tot mijzelf, wanneer ik zag,
Hoe menschen handlen, en hoe bij gelegenheden
Zij juist als dieren zijn in hun gedrag:
De vorst der wereld heeft al d'onvolkomenheden

Van d'onderdanen; zeker legde de natuur
Een greintje in ieder creatuur
der massa waar de geesten zich uit voeden.
'k Meen lichaamsgeesten, en uit stof gekneed.
Wat ik bedoel, zult gij vermoeden.

Op 't jagersuur, hetzij de zon gereed
Zich maakt om in de vochte diepten af te dalen,
Of wel haar baan verlicht met de allereerste stralen,
Terwijl 't geen nacht meer is, en nog geen morgen heet,
Ben 'k aan den rand van 't bosch wel in een boom gestegen,
En daar op mijn Olymp, als nieuwe Jupiter
Heb ik zoo vaak, dichtbij en ver,
Konijntjes onder schot gekregen.
Bij 't eerste alarm is 't jolig volk gevlucht,
Dat op de hei, lettend op elk gerucht,
Met guitige oogjes vroolijk speelde,
En 't morgenmaal van geur'ge thijm verdeelde.
Nauw worden zij het schot gewaar,
Of diep in d'onderaardsche hoeken
Gaat gansch de bende een veil'ge schuilplaats zoeken.
Maar dra vergeten zij 't gevaar;
De groote schrik is ras verdwenen,
En vroolijker dan ooit is gansch de schaar
Weer onder mijn bereik verschenen.
Blijkt niet, dat menschdom en konijn
Gelijkelijk lichtzinnig zijn?
Nauw is de mensch den storm ontkomen,
In veil'ge haven wel bewaard,
Of 't eerste waar hij van gaat droomen
Is nieuwe schipbreuk, nieuwe vaart.
Als de konijnen op mijn landen,
Speelt hij onder Fortuna's handen.
Een ander voorbeeld nog, dat ook voor allen geldt.
Doorkruisen vreemde honden soms een veld,
Dat niet tot hun gebied behoort,
Dat gaat volstrekt niet ongestoord.
De honden van het erf, bezorgd om 't eigen eten,

Zij jagen met geblaf en beten
Tot aan de grenzen van het oord
De ongenoode gasten voort.
Is 't niet bij menschelijke dingen
Uit broodnijd evenzoo gesteld?
Belang van eerzucht, roemzucht ,geld,
Maakt dat autoriteiten, hovelingen,
En lieden ook uit lager kringen,
De nieuwgekoomnen met geweld
Mishandelen, berooven en verdringen.
Zoo zijn wij allen, ook de schrijvers, ook de vrouwen;
Wee wie daar nieuw komt; 't zal hem rouwen.
Hoe minder rond de taart, hoe beter,
Dus weg met iedren nieuwen eter.
Dat is het recht van 't spel; dat is 't belang.
'k Noemde wel menig voorbeeld, dat mij restte;
Maar het gedicht wordt al heel lang:
De kortste werken zijn de beste.
Tot gidsen heb ik op dat punt
De meesters in de kunst. Wie 't fraaist kan praten
Moet toch den lezer iets te denken overlaten;
Dus zij den lezer rust gegund.
Gij die mij gaaft wat hierin degelijks mag heeten,
Gij wiens bescheidenheid uw goedheid evenaart,
Gij, die van lof woudt nimmer weten,
Den lof dien gij terecht toch hebt vergaard;
Gij, van wien 'k nauwlijks kon verkrijgen,
Dat ik uw naam hier hulde bracht,
Om mijn berispers te doen zwijgen.
Een naam, gewis bestemd voor 't nageslacht,
Een naam dien Frankrijk eert, zij 't ook van alle staten
Het rijkst aan namen van zoo grooten klank,
Vergun althans, dat ik 't de wereld weten late,
Dat ik u 't onderwerp van deze verzen dank.

XVI.

DE KOOPMAN, DE EDELMAN, DE HERDER EN DE KONINGSZOON.

Vier die naar nieuwe werelddeelen dreven,
Half naakt aan 't woeden van de zee ontvloon,
Edelman, herder, koopman, koningszoon,
Nu arm als Belisarius, beedlend voor hun leven,
Wachtten liefdadigheid, om hun wat brood te geven.
Meedeelen door wat toeval 't wezen kon,
Dat hier die vier saamkwamen als gezellen,
Werd een verhaal te lang om te vertellen.
Zij gingen eindlijk rusten aan een bron.
De prins beklaagde 't lot van groote heeren.
De herder zei, dat, zonder al te veel
Aan 't afgeloopen avontuur te denken,
Elk maar zijn best moest doen om voor zijn deel
In d'algemeene ellende hulp te schenken.
„Helpt klagen", vroeg hij, „om vooruit te komen?
Werk zoeken, dat brengt ons naar Rome."
Een herder sprak zoo? Ja; of meent men soms
Dat enkel aan gekroonde hoofden
De hemel oordeel en verstand beloofde,
En dat elk herder niets dan doms
Gelijk een schaap, kon denken en verkonden?
Wat deze zei, werd daadlijk goed gevonden
Door zijn genooten op de wereldreis.
De een, de koopman, was in 't rekenen bedreven.
„Voor zooveel in de maand zal ik daar les in geven,"
Sprak hij; „en tegen goeden prijs."
„Ik", zei de koningszoon, „ik geef dan politiek."
„En ik", sprak de edelman, „ik ken de heraldiek,
Daar wil ik dan een school voor stichten."
(Of in het dwaas geklap dier zotte ijdelheid
Een mensch in Indië zich ooit liet onderrichten.)
De herder sprak: „Dat's goed; elk is bereid.

Maar zie, de maand heeft dertig dagen.
Waar blijft, totdat men u betaalt,
Het voedsel voor ons viertal magen?
Gij geeft ons hoop; als die niet faalt,
Is 't mooi; maar 't is intusschen hongerlijden;
Wie onzer geeft ons morgen 't middagmaal?
Of liever: van een avondbrood, hoe schraal,
Wie onzer kan de kosten al bestrijden?
Daar komt het allereerst op aan,
En wijl uw wijsheid daar nog niets van hoorde,
Zal ik dus aan het werk maar gaan."
Hij liep het bosch in, na deez' woorden,
En sneed er hout voor takkebossen af,
Waarvan 't verkoopen hun in d'eerste dagen
Althans nog de noodzaaklijkheid niet gaf,
Naar d'onderwereld hun talenten heen te dragen.

Dit voorval schijnt de les te brengen,
Dat 't zooveel kunst niet eischt, zijn leven te verlengen;
Maar meer nog: met wat aanleg en verstand
Is d'eerste en beste hulp de hand.

ELFDE BOEK.

I.

DE LEEUW.

Door tal van onbeheerde erfenissen,
Vervallen aan zijn koningskanslarij,
Had Sultan Luipaard in zijn wildernissen
Veel herten, heel wat ossen in de wei,
En heel wat schaapkes op de hei.
Een leeuw werd in 't naburig woud geboren,
En na de complimenten heen en weer,
Zooals dat past bij zulk een grooten heer,
Wilde de Sultan zijn vizier, den vos, wel hooren,
Een ouden vos en handig diplomaat.
„Van 't welpje van de buren vreest ge kwaad,"
Sprak Sultan, „maar wat zou zoo'n wichtje ooit wagen?
Het heeft niet eens een vader meer.
Ge moest het arme weeskind eer beklagen.
'k Wed dat zijn binnenland hem heel wat moeite geeft
En hij zich mag gelukkig achten,
Als, zonder naar verovering te trachten,
Hij kan behouden wat hij heeft."
Dit kon den raadsheer niet behagen;
Hij schudde 't wijze hoofd en zei:
„Met zulke weesjes, Heer, heb ik geen medelij;
Men moet dien jongen leeuw zijn vriendschap vragen,
Of zorgen, zulk een buur gedwee
En liefst onschadelijk te maken,
Eer klauw en tand aan 't groeien raken.
Geen oogenblik verzuimd daarmee.
Ik trok zijn horoskoop en vond:

Door oorlog zal hij zich doen vreezen,
Maar voor zijn vrienden zal hij wezen
De beste leeuw op 't wereldrond.
Wees dus zijn vriend of meester; denk aan listen,
Of aan geweld." Vergeefs; de Sultan hoorde niet.
Hij sliep, en alles sliep in zijn gebied;
Zoodat het leeuwtje een leeuw was eer ze 't wisten.
Toen luidde men d'alarmklok overal;
De schrik was iedereen om 't hart geslagen;
En de vizier, wien weer men raad kwam vragen,
Sprak zuchtend: „'t Schijnt een hopeloos geval.
Waarom hem nu getergd? Waarom die troepen
Van bondgenooten nu te hulp geroepen?
Hoe meer, hoe duurder; niets wint men daarmee
Dan dat er meer mee-eten van ons vee.
Stelt nog den leeuw tevree. Hij hoeft niet te vertrouwen
Op 't leger vrienden die zich mesten aan ons goed.
Hij heeft drie vrienden, die hij zonder voorraad voedt,
Zijn kracht, zijn waakzaamheid, zijn moed!
Werpt nog, zoo snel ge kunt, een schaap hem in de klauwen,
En is hij niet tevree, werpt er een tweede bij.
Voegt er een os aan toe, den vetsten uit de wei!
En tracht het oovrige op deze wijs te sparen."
Zijn raad werd niet gevolgd; de schade bleef niet uit,
En menig buurman van den Sultan kon 't ervaren.
Geen had er voordeel bij, hij roofde buit bij buit.
Wat zij ook deden om 't te keeren,
Hij dien zij vreesden, bleef regeeren.

Gunt gij zijn groei den vorst van 't woud,
Dan zorgt dat gij te vriend hem houdt.

Aan Monseigneur den Hertog du Maine.

II.

DE GODEN DIE EEN ZOON VAN JUPITER WILDEN ONDERRICHTEN.

Een zoon kreeg Jupiter, die, aan den god gedachtig,
Van wien zijn oorsprong hij ontvangen had,
Een echte godenziel bezat.
De kindsheid is de kunst der liefde nog niet machtig,
Maar deze jonge god koos vroeg als taak,
De teedre zorg van minnen en behagen.
Liefde en verstand, zij ijlden met vermaak
Den tijd vooruit, wiens lichte vleugelslagen
Maar al te snel, helaas, en al te vaak,
De jaargetijden tegemoet ons dragen.
Het eerst heeft Flora vol lieftalligheden
Den jong' Olympiër het hart verrukt;
Al wat de hartstocht leert om te overreden,
Teedre gevoelens, zuchten, tranen, beden,
Niets spaarde hij en niets is hem mislukt.
Wis kwam hem, die Jupijn zijn vader noemde,
Een andere aanleg toe, een hooger geest,
Dan hun die zich op mindre goon beroemden;
't Was of hem alles slechts herinnring was geweest,
Of hij reeds minnaar was in vroeger tijd,
Zoo was hij 't in volkomenheid.
Toch wilde Jupiter hem nog doen onderrichten.
Hij riep de goden saam, en sprak: „'t Heelal
Leidde ik tot dusver gansch alleen; maar er zijn plichten,
Die 'k voortaan onder nieuwe goon verdeelen zal.
'k Heb dit geliefde kind daartoe verkoren,
Mijn bloed is 't; d'aarde is vol altaren tot zijn eer,
Maar opdat hij met recht tot 't godendom behoore,
Is 't noodig dat hij alles kennen leer'."
Nauw was den dondergod dit woord ontvaren,

Of alles juichte toe; 't kind was begaafd genoeg.
„'k Wil zelf", sprak d'oorlogsgod, „de kunst hem openbaren,
Die reeds zoo meengen held als god ten hemel droeg."
Apollo sprak, de kunstgeleerde en blonde:
„Ik onderwijs hem lier en luit."
„En ik", sprak Hercules, getooid met leeuwenhuid,
„Ik zal zijn meester zijn in 't temmen van de zonde,
Die, giftge hydra, steeds in 't menschenharte loert.
Wars van de weeke weelde en haar bekoorlijkheden
Wijs ik het pad hem aan, te weinig nog betreden,
Dat op het spoor der deugd tot hoogste eer hem voert."
Toen men Cythera's kleinen god kwam vragen,
Sprak deze: „Ik leer hem alles tegelijk."

En dat was juist gezegd. Niets dat men niet bereik',
Als geest zich paart aan lust om te behagen.

III.

DE PACHTER, DE HOND EN DE VOS.

De wolf, de vos, zijn geen gewenschte buren,
En waar zij wonen, bouw ik liever niet;
De vos zat dag en nacht te turen
Naar 't kippenhok op 's naasten grondgebied;
Maar, hoe geslepen ook, geen kip kwam hem beloonen.
Honger aan d'éénen kant, aan d'andren kant gevaar,
Maakten aan buurman vos het leven zwaar.
„Wat?" riep hij, „ongestraft zal mij die vlegel honen?
'k Sluip maar heen en weer, doe moeite honderduit,
Bedenk mijn streken, en de lomperd, thuis gezeten,
Maakt voor kapoen en kip een flinken duit
En houdt er over nog, om zelf ze op te eten!
Ik de volleerde dief, ben razend en verblijd,
Vang ik een ouden haan van tijd tot tijd.

DE PACHTER, DE HOND EN DE VOS.

Wat doel had dan Jupijn, toen hij als vos mij schiep?
Olymp en Styx, ik zweer bij uwe machten,
Dat daar rumoer van komt!" Vol van die wraakgedachten
Koos hij een nacht, toen alles op de hoeve sliep,
Een nacht, waarin papavers rijklijk geurden,
En huisheer, knechten, kippen, zelfs de hond,
Zijn rust nam. Heel dom deed de pachter, want 't gebeurde
Terwijl van 't kippenhok de deur wijd open stond.
De dief draaide er omheen, tot hij den ingang vond,
En vierde toen zijn lusten uit; 't was wurgen, moorden.
Men zag zijn wreedheid, toen de morgen gloorde:
Bebloede kippenlijken al in 't rond.
't Scheelde niet veel, of, naar zijn vochte nachtpaleizen
Was weer, van afschuw bleek, de zonnegod gevloon;
Zoo strooide Apollo, om zijn woede te bewijzen,
Die Agamemnon gold, den trotschen Atreuszoon,
Het veld met dooden vol; haast zag men ondergaan
Gansch 't Grieksche heer; ook dat werd in één nacht gedaan.
Zoo richtte, uit zijn tent gevaren,
Een vreeslijk bloedbad ongeduldige Ajax aan,
Schoon 't schapen slechts en bokken waren,
Hij dacht zijn concurrent Ulysses te verslaan,
En recht te doen voor 't leed, hem wedervaren.
De vos, een andere Ajax, kippenschrik,
Sleept mee zooveel hij kan van de geslachte dieren;
De baas tuurde op de rest met norschen blik,
En ging, als meestal, op zijn hond en knechten tieren.
— „Verwenscht gedrocht, alleen 't verdrinken waard,
Waarom niet dadelijk geblaft bij al dat moorden?"
— „Waarom uzelf", sprak 't beest, „die schade niet be-
[spaard?
Dat ging veel gauwer en dat was zooals 't behoorde.
Als gij, de baas, de pachter, wien 't betreft,
Maar slaapt, niet denkend zelfs aan d'open deuren,
Zou dan uw hond, dien 't niet raakt, daarom treuren,
En wilt ge dat hij, 't rustuur offrend, keft?"
De hond was niet onbillijk met die vragen,
En, kwam die taal uit 's meesters mond,

Men had ze met pleizier verdragen;
Maar daar hij niets was dan een hond,
Was er geen mensch die 't aardig vond,
En d'arme drommel kreeg nog slagen.

Wie ge ook zijt, huisvader, baas en heer,
(En ik was nooit jaloersch op zulk een eer)
Verkeerd is 't, af te gaan op zorg van huisgenooten.
Ga zelf het laatst naar bed, en kijk naar al uw sloten.
Geldt het gewichtige belangen,
Laat u door niemand dan vervangen.

IV.

DE DROOM VAN EEN BEWONER VAN MOGOL.

Een man in Mogol zag eens droomend een vizier,
Die zaligheid genoot in d'Elyzeesche velden,
Eeuwig en onvermengd; een andre droom vertelde
Hem van een kluizenaar, omringd door 't „hellevier",
En zoo ellendig, dat ellendgen hem beklaagden.
't Geval scheen zonderling, althans zeer ongewoon,
't Was of de rechter zich vergist had in het loon.
De man ontwaakte, juist terwijl hij daarnaar vraagde.
Toch, daar hij in den droom iets geheimzinnigs vond,
Ging hij om een verklaring rond.
Een droomuitlegger sprak: „Wil u niet zeer verwondren:
Uw droom heeft diepen zin. Is mijne kunst iets waard,
Dan is 't een wenk der goon. In zijn verblijf op aard
Placht de vizier soms in gepeins zich af te zondren,
Terwijl zijn hof maakte aan viziers de kluizenaar."
Mocht ik bij des uitleggers woord iets voegen,
Dan roemde ik d'eenzaamheid en haar genoegen,
Zij biedt haar minnaars vreugde, rein en waar,
Een hemelgift, die zich vernieuwt bij elke schrede.
Afzondring, waar ik een geheim genot in vind,

Dreven van schaduw koel, die 'k altoos heb bemind,
Zal 'k, van der wereld woeling ver, u ooit betreden?
Of me ooit een schuilplaats wacht in 't donker van uw lanen?
Of, ver van hof en stad, het wijze Negental,
Mijn leven vullend, van de heemlen en hun banen
Den onbekenden loop mij leeren zal,
De namen en de kracht der vlammen die daar dwalen,
En van omhoog ons lot en levenspad bepalen?
En, ben ik niet bestemd voor plannen, zoo verheven,
Dat dan de beek althans mij haar bekoring bied',
Haar bloemrijke oevers ik moog schildren in mijn lied.
Omrandt met gouden zoom geen Schikgodin mijn leven,
Beschut mijn sluimering geen weeldrig baldakijn,
Zou dan mijn slaap daarom te min weldadig zijn,
Of minder diep en rijk aan zoete droomen?
In mijn woestijn, tot dankbare offers steeds bereid,
Leefde ik dan zonder zorg, en, als de dood zal komen,
Sterf ik daar zonder zelfverwijt.

V.

DE LEEUW, DE AAP EN DE TWEE EZELS.

De leeuw wilde, om verstandig te regeeren,
Op zeekren dag moraal gaan leeren,
En heeft daartoe den aap besteld,
Daar deze bij het volk der dieren
Als meester in de vrije kunsten geldt.
Als eerste les heeft die verteld:
„O groote koning, om verstandig te bestieren,
Moet iedere vorst het welzijn van den staat
Verkiezen boven zeekre driften,
Die men gemeenlijk bij 't gevoelens schiften
Betitelt: eigenliefde of eigenbaat.
Deze is de bron van alle zielsgebreken,
Die voor de dieren schaadlijk zijn gebleken.

Te zorgen dat ons deze drift verlaat,
Is niet zoo'n kleinigheid, dat dat in één dag gaat;
Het is al veel, als men haar kan verzachten,
Zoo zal uw vorstelijke majesteit
Naar iets onbillijks of belachelijks nooit trachten."
— „Geef", sprak de vorst, „van elk een voorbeeld mij."
— „Elk ras", sprak de geleerde, „en elke stand in 't leven.
(En 'k spreek mijn eigen ras en stand niet vrij),
Acht boven d'andren verre zich verheven,
Zij maken zich dan gaarne diets,
Zich zelf geleerd en deeglijk heetend,
Dat d'anderen verwaand zijn en onwetend,
En van die praatjes meer; die kosten niets.
Maar eigenliefde kent nog andre streken.
Wanneer zij haar gelijken maatloos roemt,
Is dat een middel om, verbloemd,
Zich zelve tegelijk omhoog te steken.
Dit alles dient me als argument
Voor 't geen ik menigmaal beweerde,
Dat vaak vertoon, kabaal, in plaats komt van talent,
Een kunst die dan de zwetser beter kent,
Dan menig echt en waar geleerde.

Niet lang geleen zag 'k vóór mij op het pad
Twee ezels beurtlings voor elkander buigen,
Elkaar bezwaaien met het wierookvat,
Elkander prijzen. 'k Hoorde d'een getuigen:
„Heer, vindt gij ook den mensch, 't volmaakte dier,
Niet heel onbillijk en heel dwaas? Hij heeft pleizier,
Met den eerwaarden naam van ezel te verdoemen
Al wie onwetend is, en dom, en idioot.
Ook dunkt mij die beleedging groot,
Ons lachen en gepraat gebalk te noemen.
Een fraai geslacht, dat menschdom, met hun waan,
Zich boven ons te stellen! Gaat gij spreken,
Collega, 'k raad hun dan het zwijgen aan!
Zij zijn de balkers; dat's genoeg gebleken!
Maar daarvan niets meer; wij verstaan elkaar;

Het is al wel. Verrukkklijk zijn de klanken,
Waarmee uw goddlijk lied onz' ooren treft;
De nachtegaal, als hij u hoort, beseft
Zijn minderheid en zwijgt. Lambert komt u bedanken."
En d'andre ezel balkte: „Waarde heer,
'k Bewonder uwe gaven evenzeer."
Toen, met die wederzijdsche streeling niet tevreden,
Begaven zij zich naar de steden,
En prezen daar elkaar. Zij meenden slim te doen,
En door hun kameraad te prijzen,
Van 't zelfde maaksel en fatsoen,
Een goeden dienst zich zelven te bewijzen.

Zoo ken ik er wel menigeen,
Geen ezels, maar van d'allergrootste heeren,
Wier trots, met Excellentie niet tevreên,
Hun naam in Majesteit wel gaarne deed verkeeren.

Zeg 'k hier te veel, ik hoop dat 't mij niet schaadt;
Uw Majesteit zal 't verder niet vertellen,
Een voorbeeld wenschte zij, hoe men door eigenbaat
En eigenliefde zich belachlijk aan kan stellen.
De onbillijkheid krijgt ook haar beurt; vergund
Zij 't mij, dit later uit te leggen."
Zoo sprak de aap; of hij dit kiesche punt
Behandelde inderdaad, kan ik niet zeggen.
Want onze meester in de vrije kunst
Was nog zoo dom niet; voor de leeuwenklauwen
Gevoelde hij respect, meer dan vertrouwen,
En raakte liefst niet uit de gunst.

VI.

DE WOLF EN DE VOS.

Hoe komt het, dat Esoop den vos den voorrang geeft,
Als 't aankomt op de meest verfijnde streken?
Ik vind, dat men daartoe geen reden heeft.
't Zij dat de wolf zich heeft te redden of te wreken,
't Zij hem een prooi begeerlijk lijk',
Zijn zij in slimheid niet gelijk?
Haast zou ik, daar 'k den wolf nog slimmer reken,
Mijn meester durven tegenspreken.
Toch wint in 't volgend stuk het weer de gast der holen.
Eens zag hij 's avonds in een put de maan;
En 't ronde spiegelbeeld lokte als een kaas hem aan,
Die hij wel gaarne had gestolen.
Twee emmers dienden, beurt om beurt,
Om 't water uit den put te halen;
Als d'eene steeg, moest d'andre dalen.
De vos, door honger 't lijf verscheurd,
Sprong in den bovenste, en voelde dra zich zinken.
Dat er van kaas geen sprake was,
Wist hij terstond, maar ook alras,
Dat hij veel kans liep, te verdrinken.
Hoe kwam hij ooit dien put weer uit?
Alleen, wanneer een nieuwe hongerlijder
Door 't zelfde beeld bekoord, rampzalige benijder,
Ook tot denzelfden dommen sprong besluit.
Twee dagen gaan voorbij; de vos zat steeds te wachten.
De tijd, die nimmer rust, had in dat tweetal nachten,
De zilvren maneschijf een weinig ingekort.
Vriend Reynaert durfde nauw meer hopen,
Tot hij zijn buur, den wolf, ziet loopen,
En hoop in hem weer wakker wordt.
Hij riep: „Heer kameraad, dat zal je smaken.
'k Wil je tracteeren; kaas is goed voor elk.
De boschgod Faun wou zelf hem maken,

Het koetje Iö leverde de melk.
Was Jupiter ooit ziek en kon niet eten,
Hij kreeg weer honger als hij hiernaar vroeg;
Ik heb dit ronde stuk er uitgebeten,
Maar 't overschot is nog voor jou genoeg.
Klim in dien emmer, dien 'k met opzet daarheen droeg!"
De vos wist slim dit bij elkaar te liegen,
Toch was de wolf wel dom, er in te vliegen;
Hij daalde neer en daar hij zwaarder was,
Stond meester vos al gauw weer op het gras.

Lacht niet te veel erom; wij laten ons verleiden
Door even weinig reedlijks vaak genoopt;
Elk neemt aan, zonder onderscheiden,
Dat wat hij vreest, en meer nog wat hij hoopt.

VII.

DE BOER VAN DEN DONAU.

Oordeelt niet naar den schijn, weest op uw hoede;
Dat is geen nieuwe raad, maar 't is een goede.

Ik heb dat vroeger al bewezen,
Toen 't domme muizenkind een poes hoog had geprezen;
Nu voer ik als getuigen aan
Den goeden Socrates, Esopus, en daarneven
Een boer, van d'oevers van den Donau opgegaan,
Dien ons Marcus Aurelius heeft beschreven.
De eersten kent men; nu de boer. Zijn baard
Was reusachtig in lengte en dikte;
Zijn gansche lichaam, dichtbehaard,
Stelde een beer voor, maar een ongelikte.
De zware wenkbrauw, waar de norsche blik uit loert,
De dikke lip, de schuine neus deed elk ontstellen;
Hij droeg een kiel van geitevellen,
Met biezen gordel vastgesnoerd.
Die man kwam, afgevaardigd door de Donausteden,

Naar Rome. Er was geen schuilplaats in dien tijd,
Waar Rome's hebzucht en begeerigheid
Niet doordrong en zijn wreedheid werd geleden.
Dus afgevaardigd, hield de landman deze rede:
„Romeinen, en gij, hier gezetelde Senaat,
Vóór alles smeek ik, dat mijn bee de goden roere;
Mogen mijn tong d'onsterfelijken voeren,
Dat zij niets zegge, wat de waarheid schaadt.
Zonder hun hulp is 't onrecht slechts en lijden;
Men schendt hun wet, wijst men hun bijstand af;
Getuigen zijn wij zelf, die nu als straf
De hebzucht der Romeinen komt kastijden.
Rome is door onze schuld, meer dan door eigen kracht
Voor ons der goden geeselroede;
Maar vreest, Romeinen, vreest, dat eens des Hemels woede
Tot u ook onze ellende en tranen bracht!
Dat 't wapen, door zijn strenge wraak te voren
Tot onze verdeemoedging uitverkoren,
Hij door rechtvaardgen ommekeer
In onze handen legde, en in zijn toorn
U wierp als slaven voor ons neer.
Waarom ook dienen we u? Wilt reden geven
Waarom gij meer zijt dan der volkren honderdtal,
Welk recht u meesters maakte van 't heelal,
Waarom gij stoornis brengt in ons onschuldig leven?
Rustig bebouwden wij ons land; bedreven
Was onze hand in 't werk, en kunst bij ons geëerd;
Wat hebt gij den Germanen dan geleerd?
Vernuft en dapperheid lag ook op hunne wegen.
En kenden zij, als gij, geweld en gierigheid,
Misschien dan hadden ze in uw plaats de macht verkregen,
En die gebruikt zonder onmenschelijkheid.
Die welke uw praetors oefenden in onze landen
Haast onbegrijplijk voor 't gemoed,
Maakt van uw goon de majesteit te schande.
Ja, weet het wel, uw godenstoet
Heeft ons in 't oog. Dank zij uw ambtenaren
Ziet enkel gruwlen, angst en schrik,

Minachting voor hen zelf en hun altaren,
Roofzucht en razernij hun blik.
Niets stilt der lieden lust, door Rome ons gezonden;
Het land noch d'arbeid van den mensch
Bevredigt ooit hun onverzaadbren wensch;
Roept ze terug; 't is nuttloos op de gronden
Te oogsten voor hun winst; wij weigren dit voortaan.
De stad ontvluchtend, waar zich vrouw en kind ophouden,
Zijn we in de bergen schuilgegaan
En zoeken vriendschap bij de dieren in de wouden.
Wij hebben niet den moed, met een rampzalig kroost
't Land te bevolken, prooi van Rome's onderdrukken;
De reeds geboornen, mocht de dood ze ons ontrukken,
't Waar ons geen ramp, veeleer een troost.
Zoo brengt door ongeluk tot misdaad ons uw praetor;
Roept hem terug; slechts ondeugd dag aan dag
Slechts weekheid kweekt zijn voorbeeld en gezag;
Roept hem terug; voor u en ons is 't beter.
Ons volk zal dra, als de Romein,
Een volk van roof en hebzucht zijn.
Terstond bij mijne komst in Rome moest 'k aanschouwen,
Dat wie hier geen geschenken biedt,
Geen purper brengt, hij kan op recht noch plicht vertrouwen,
Voor hem bestaan de wetten niet.
Deez forsche rede kan u niet behagen,
Ik weet het en breek af. Wis straft gij met den dood
Mijn al te oprecht verslag van onzen bittren nood;
'k Aanvaard die straf en zal mij niet beklagen."
Zoo sprak hij, knielde neer, en elk in 't rond
Bewonderde den moed, 't gezond verstand, gebleken
In 't krachtig woord, in 't juist en eerlijk spreken
Van den barbaar, daar knielend op den grond.
Juichend besloot men, tot patriciër hem te maken,
't Bewondrend volk dacht aan geen andre wrake;
Andre praetoren zond men naar den Donaustaat,
En van zijn rede vroeg een afschrift de Senaat,
Als voorbeeld voor toekomstige rhetoren;
Toch, die welsprekendheid kreeg men niet vaak te hooren.

VIII.

DE GRIJSAARD EN DE DRIE JONGELIEDEN.

Een grijsaard plantte een boom, een man van tachtig jaar.
„Bouwen, dat ging nog aan, maar op dien leeftijd planten!"
Zeiden drie knapen uit de buurt, drie jonge kwanten,
De man was suf, 't bleek zonneklaar.
„Wat vrucht, in godsnaam, kunt ge van dien arbeid wachten?
Oud als een patriarch wordt gij gewis?
Waarom uw leven met de zorg bevrachten
Voor eene toekomst die voor u niet is?
Denk liever na, voortaan, over uw oude zonden,
Zeg verre hoop vaarwel en plannen lang gewonden;
Alleen voor ons is dat gepast."
— „Zelfs niet voor u", sprak de oude man. „Wat wij be-
[ginnen,
Komt laat vaak en duurt kort. Ook naar uw leven tast
Als naar het mijn', de hand der bleeke Schikgodinnen.
't Ons toegemeetne is gelijk in korten duur.
Wie onzer zal het laatst van 't hooggewelfd azuur
Den glans genieten? Kan één oogenblik u borgen
Dat gij een tweede ziet? En mocht ik enkel zorgen,
Dat d'achterkleinzoon hier een koele schaduw vindt,
Mag niet de wijze die bereiden voor zijn kind?
Die vreugde is juist de vrucht die de arbeid mij reeds heden
En morgen, en allicht nog eenge dagen gaf;
En 't is toch mooglijk dat ik op ulieder graf
Nog meer dan eens den dag zal tegentreden?"
De grijsaard had gelijk; een van de drie verdronk
Toen naar de Nieuwe Wereld hij zich in wou schepen;
De tweede, die den Staat zijn krijgersdiensten schonk,
Omdat een machtig ambt als schittrend loon hem blonk,
Zag door een plotsling schot zijn leven henensleepen.
De derde is uit een boom gegleden,
Dien hij te voren had geënt;
De grijsaard, weenend, liet hun wederwaardigheden
Ingrifflen op hun monument.

IX.

DE MUIZEN EN DE KATUIL.

Men moet den liên niet zeggen bij 't begin:
„Ziet eens hoe wonderlijk! Hoort eens hoe aardig!"
Men weet toch niet vooruit, lijkt het hun ook merkwaardig?
Zien zij er zooveel geestigs in?
Toch, bij uitzondring, moog men aandacht schenken
Aan 't volgende geval dat ik u bied.
Ik acht een wonder dat; elkeen zou denken,
Dat het verzonnen was, en toch is 't waar geschied.

Een pijnboom velde men, vermolmd en oud.
Een uil had daarmee zijn paleis verloren,
Als sombre woonplaats door den vogel uitverkoren,
Dien Atropos benoemde als haar heraut.
Bij 't vellen van den boom wat zag men huizen
In d'uitgeholden stam? Een talrijk nest
Van kogelronde pootelooze muizen,
Verminkt, gevangen en toen vetgemest.
De vogel gaf hun rijklijk eten,
Maar had hun eerst de pooten afgebeten.
Wie zal ontkennen dat die vogel dacht?
Toen hij met muizenjagen was begonnen,
En d'eersten die hij thuisbracht van zijn jacht,
Wegliepen, had hij dat verzonnen.
Hij at nu 't eene na het andre beest,
Naar het hem uitkwam, juist naar zijn begeeren;
Hij kon niet alles tegelijk verteren,
Zooveel opeens was niet gezond geweest.
Dan, als een mensch ook, zorgend van te voren,
Bracht hij hun levensmiddlen, koren.
Laat nu een leerling van Descartes weer
Dien uil een uurwerk noemen, een machine;
Dit plan, zijn opgekooide muizen te bedienen,
Is dat het werk van een horlogeveer?

Is dat geen redeneeren, 'k zou niet weten,
Wat men dan rede ooit kon heeten.
Let eens op dien gedachtegang:
„Dat volk loopt weg, als ik ze vang;
'k Moest ze dus, zóó gevangen, daadlijk eten.
Maar alle, dat's onmooglijk. Ook is 't goed
Wat op te sparen voor den honger. Welgevoed
En welbewaard. Men moet iets daarop weten.
Probaat: de pooten af." Vond ooit een menschenbrein
Een handelwijs, vernuftiger dan deze?
Wat kunst van denken kan ooit beter onderwezen
Door Aristoteles en zijne volgers zijn?

DE MUIZEN EN DE KATUIL.

NASCHRIFT.

Zoo gaf mijn Muze, aan zuivre bron gezeten,
In taal der goden alles weer,
Wat zooveel wezens keer op keer
In stemmen der natuur haar deden weten.
Ik, tolk van volkren zonder tal,
Bracht in mijn werk als spelers ze naar voren;
Want alles spreekt in 't groot heelal,
Niets, dat ons niet zijn taal doet hooren.
Zijn ze op zich zelven meer welsprekend dan bij mij,
Vindt men mijn dicht ontrouw en mijn vertolking vrij,
Schijnt hun mijn werk als voorbeeld niet te prijzen,
Ik mocht althans den weg hun wijzen;
De laatste toets voeg dan een ander bij.
Begunstigden der negen zanggodinnen,
Maakt gij mijn onderneming af:
Vult menig lering aan, die ik te weinig gaf,
Kleedt in de hulsels haar, die 'k voor haar mocht verzinnen,
Maar voor uw dichtkunst is er arbeid al te veel;
Terwijl mijn Muze werkt aan haar bescheiden deel,
Temt Lodewijk Euroop en voert door kracht van daden
De grootste plannen uit, waarnaar der glorie paden
Een vorst ooit durfde in te slaan.
Begunstigden der negen zanggodinnen,
Grijpt deze onderwerpen aan,
Waarmee ge Tijd en Dood kunt overwinnen.

TWAALFDE BOEK.

AAN MONSEIGNEUR DEN HERTOG VAN BOURGOGNE.

Monseigneur,

Ik kan voor mijn Fabelen geen roemrijker bescherming te baat nemen dan de Uwe. Die uitgelezen smaak en dat zoo degelijk oordeel, die Gij in alles doet blijken, vèr boven een leeftijd waarin andere prinsen nauwelijks door het schitterendste van wat hen omgeeft worden getroffen, dat alles, vereenigd met den plicht U te gehoorzamen en het vurig verlangen U te behagen, heeft mij er toe gebracht, U een werk aan te bieden, waarvan het origineel de bewondering van alle eeuwen zoowel als die van alle wijzen heeft uitgemaakt. Gij hebt mij zelfs bevolen daarmede voort te gaan; en als Gij mij veroorlooft het te zeggen, er zijn onderwerpen bij, die ik U te danken heb en waarover Gij eene gratie verspreid hebt die door iedereen bewonderd werd. Wij hebben niet meer noodig Apollo of de Muzen of een der godheden van den Parnas te raadplegen. Zij komen alle te samen in hetgeen de natuur U schonk, en in die wetenschap, de werken des geestes juist te beoordeelen, waarbij Gij reeds die andere voegt, al de regelen te kennen die erop toepasselijk zijn. Esopus' Fabelen zijn een ruime oefenstof voor die talenten. Zij omvatten alle soorten van gebeurtenissen en karakters. Die verzinsels zijn eigenlijk een soort van geschiedenis, waarin niemand gevleid wordt. Hare onderwerpen zijn geen dingen van weinig belang. De dieren in mijn werk zijn de leermeesters der menschen. Ik zal daarover niet verder uitweiden; Gij ziet beter dan ik in, hoeveel voordeel men daaruit trekken kan. Indien Gij nu al verstand hebt van redenaars en dichters, eenmaal zult Gij nog meer verstand hebben van goede staats-

lieden en goede legeroversten; en Gij zult u evenmin vergissen in de keus van personen als omtrent het verdienstelijke van daden. Mijn leeftijd veroorlooft mij niet te hopen, daarvan getuige te zijn. Ik moet mij ermee vergenoegen, onder Uwe orders te arbeiden. Het verlangen U aangenaam te zijn zal bij mij in de plaats komen voor eene verbeeldingskracht die de jaren verzwakt hebben. Wanneer Gij eene fabel begeeren zult, zal ik ze in dien voorraad vinden. Ik wenschte wel dat Gij daarin ook een lof vinden mocht, den Monarch waardig, die nu over het lot van zoovele volkeren en natiën beschikt, en alle werelddeelen doet staren op zijne veroveringen, zijne overwinningen en den vrede, die naderbij schijnt te komen en waarvan hij de voorwaarden oplegt met zooveel gematigdheid als onze vijanden wenschen kunnen. Ik stel mij hem voor als een veroveraar, die zijn roem en macht beperken wil en van wien men met nog meer recht dan indertijd van Alexander, zeggen kan, dat hij het parlement van het heelal gaat houden, en de gezanten van zooveel vorsten dwingt bijeen te komen om een oorlog ten einde te brengen, die niet anders dan verderfelijk kan zijn voor hunne lastgevers. Dit zijn onderwerpen, die mijne taak te boven gaan; ik laat ze over aan betere pennen dan de mijne, en ben, met diepen eerbied

Monseigneur

Uw zeer nederige, zeer gehoorzame en zeer getrouwe dienaar,

DE LA FONTAINE.

I.

DE GEZELLEN VAN ULYSSES.

Aan Monseigneur den hertog van Bourgogne.

Prins, eenig voorwerp van der goden waakzaamheid,
Duld dat op uw altaar mijn wierook geuren spreid';
Wil, biedt wat laat wellicht mijn Muze haar geschenken,
Als verontschuldging aan mijn werk, mijn leeftijd denken.
Mijn geest gaat achteruit, terwijl wie oogen heeft,
Bemerken moet hoe d'uwe aanhoudend voorwaarts streeft,
Hij gaat niet, neen, hij ijlt, 't is of hem vleugels dragen.
De held, wien hij dien gloed ontleende met zijn dagen,
Brandt van begeerte, in 't ambt van Mars vooruit te treen.
Lag het aan hem, afdwingend de victorie,
Rukte hij voort met reuzenschreen
In 't eedle renperk van de glorie.
Een god houdt hem terug; 't is onze soeverein,
In één maand meester en verwinnaar van den Rijn.
Die snelheid, destijds zeker noodig,
Zou nu vermetel zijn misschien, en overbodig.
Maar 'k zwijg daarvan; Gelach en Minnespel
Houden van lang gepraat niet veel; dat weet men wel.
En 't zijn die goden, die uw hofstoet meest versieren;
Zij wijken niet van u. Niet dat er in uw staat
Geen andre goden zijn, wier wil daarboven gaat;
'k Weet dat verstand en rede in 't eind er 't al bestieren.
Raadpleeg dan deze ook over 't feit,
Waarbij de Grieken, in hun onvoorzichtigheid,
Zich overgaven aan 't verlokkelijk begeeren,
Dat hen in dieren deed verkeeren.
Ulysses' metgezellen dwaalden rond
Sinds tien jaar, zonder ergens rust te vinden,
Een speelbal van de golven en de winden,
Onzeker waar het lot hen henen zond;
Tot ze eindlijk aan een oever landden,

Waar Circe, dochter van den Zonnegod,
Haar hof toen hield. Een beker, schijnbaar vol genot,
Maar vol verderflijk gif ontvingen ze uit haar handen.
Het eerst verloren zij 't verstand;
Dan zag men lichaam en gelaat verkeeren
In dierenvorm. Zij werden leeuwen, beren,
En wolf en zwijn en olifant.
De eenen hebben reuzenvorm genomen,
Weer andren volgden kleiner dieren na,
Heel kleine zelfs, *exemplum ut talpa,*
Alleen Ulysses is 't ontkomen.
Hij koesterde terstond mistrouwen
Tegen den drank, door haar gebrouwen;
En, daar met zijn verstandgen aard
Minzaam gesprek en heldenuitzicht ging gepaard,
Kon hij den dorst der tooveresse
Naar ander gif, niet ongelijk aan 't hare, lesschen.
Godinnen zijn wel gaarn oprecht;
Deze heeft hem haar liefde al gauw gezegd,
En hij, niet minder sluw dan in 't veroovren
In het gebruiken van 't behaald gewin,
Verkreeg, dat men zijn Grieken zou onttoovren.
„Maar", sprak de nimf, „gaan zij zelf daarop in?
Stel het hun voor, en hoor eens wat zij zeggen."
Ulysses ijlt erheen. „Heil vrienden! Wilt verstaan!
Er is een tegengif! Wilt gij, ik bied u aan,
Den dierenvorm weer af te leggen.
Het eerste is reeds, dat gij weer spreken kunt."
De leeuw, die dacht te brullen, zei: „Mijn leven
Zal ik zoo dwaas niet zijn, al 't voordeel op te geven
Dat mij zoo kort nog is gegund.
'k Heb klauw en tanden nu; wie me aanvalt, kan ik raken!
'k Ben koning; wilt gij mij soms burger maken?
Weer uw matroos zijn, is 't geen gij mij biedt?
Van staat verandren wil ik niet."
Ulysses komt nu naar den beer geloopen.
„Wat zie je er uit! Je was zoo knap!"
De beer zei: „Ook een mooie grap!

'k Ben nu toch óók knap, wil ik hopen?
Wat zie je er uit! Zie 'k er niet uit, misschien,
Zooals een beer er uit moet zien?
Wie zegt je welke vorm het schoonst moet heeten?
En wie het knapst is, wil ik weten
Van 't berenwijfje, mijn vriendin.
Ben ik niet naar je smaak? Vervolg je schreden.
Ik leef hier zonder zorgen, vrij, tevreden;
En 'k zeg je, zonder twijfel of verdriet,
Van staat verandren wil ik niet."
De Grieksche vorst gaat nu den wolf bezoeken.
Ofschoon weer op een weigring voorbereid,
Begon hij: „Kameraad, 'k hoor tot mijn spijt,
Dat een jong meisje, een herderin, aan alle hoeken
Hoog opgeeft van de gulzigheid
Waarmee je in haar schapen bijt.
In vroeger dagen had je zelf den wolf verdreven;
Toen leidde je een behoorlijk leven.
Kom weer het bosch uit; je wordt dan
In plaats van wolf weer een fatsoenlijk man."
— „Zijn er die dan?" vroeg hem de wolf. „Jij en je helden
Je durft me een vleeschetend dier te schelden,
Maar jij die spreekt, wie ben je? Zonder mij
Wie had dan al die schapen opgegeten?
Als ik een mensch was, dat wou 'k wel eens weten,
Hield ik dan minder van de slachterij?
Soms voor een woord verwurgt de een den ander;
Zijt gij niet wolven voor elkander?
Wanneer men het oprecht beziet,
Booswicht voor booswicht, houd ik vol, na dezen,
't Is beter wolf dan mensch te wezen,
Van staat verandren wil ik niet."
Ulysses ging hen allen vragen,
Maar 't antwoord dat hem ieder bood,
Was steeds hetzelfde; klein en groot
Verkoos het bosch, de vrijheid, 't welbehagen,
Van wet of plichten onbewust.
Geen wenschte meer naar schoone daden,

Zij meenden dat zij dus der vrijheid pad betraden!
Zij waren slaven van hun lust.

Prins, 'k had zoo gaarne een onderwerp genomen,
Uit leering en vermaak te saam gedicht;
Het plan was schoon; 't behaagde mij volkomen,
Alleen: uitkiezen viel niet licht.
Toen trof Ulysses mij met zijn genooten;
Hoe velen hadden gaarn op deze wijs
Hun menschzijn, recht en plicht, van zich gestooten.
Tot straf geef ik ze aan uw verachting prijs.

II.

DE KAT EN DE TWEE MUSSCHEN.

Aan Monseigneur den Hertog van Bourgogne.

Een muschje, even oud als een heel jonge kat,
Had van de wieg af hem tot buur gehad.
En kooi en poesemand behoorden bij elkander.
De poes werd dikwijls door het vogeltje geplaagd,
De een pikte, met zijn pootjes speelde de ander.
Toch heeft de poes het nooit gewaagd,
Zijn vriendje ernstig aan te spreken;
Hij strafte hem een beetje maar,
En maakte in zijn gemoed bezwaar,
Gepunte nagels uit te steken.
De musch, luidruchtig en losbandig
Hapte maar toe en pikte en beet;
Maar poes, bescheiden en verstandig,
Nam 't kwalijk nooit, wat hij ook deed.
Men moet toch onder oude vrienden
Nooit ernstig boos zijn op elkaar;
Zij speelden al zoo menig jaar,
Dat zij dien naam ook wel verdienden.

Die vrede had dus lang geduurd,
Toen eens een musch daar uit de buurt
Den vrienden een bezoek kwam geven;
En met drukken Pierrot en wijze kat
Als derde in de vriendschap trad.
Maar musschen kibblen; 't werd een heidensch leven
En poes trok voor zijn vriend partij.
„Wat?" sprak hij, „komt dat vreemde dier erbij,
Om hier mijn vriend het leven zuur te maken?
Die burenmusch zou d'onze kraken?
Dat nooit, bij katteneer!" Hij mengt zich in 't gevecht,
En eet den buurman op. „Dat vleeschje smaakt niet slecht",
Sprak hij; „een muschje is fijn, dat moest ik weten!"
Toen heeft hij ook den ander opgegeten.

Wat voor moraal ik hier te vinden weet?
Zonder moraal toch is een fabel niet compleet.
Ik onderscheid iets, maar onduidlijk zijn de trekken.
Voorzeker, prins, d'oplossing brengt gij mij.
't Is u een spel; mijn Muze kan ze niet ontdekken;
Zij en haar zustren hebben minder geest dan gij.

III.

DE SPAARDER EN DE AAP.

Een man spaarde op. Men weet, dat deze hebblijkheid
Bij sommgen tot een razernij gedijt.
Deez' vriend dacht enkel aan pistolen en dukaten;
Ik vind die nuttloos voor wie ze ongebruikt wil laten.
De vrek bewoonde, voor 't bewaren van zijn schat
Een plek, waar de godin van 't golvend nat
Aan iedren kant met dieven kon doen spotten;
Daar, met een wellust, volgens mij heel klein,
Maar volgens hem heel groot, bleef hij maar potten.

Dagen en nachten kon hij bezig zijn
Met tellen, reeknen, zonder op te houden;
Maar tellen, reeknen, bracht hem geen besluit,
Want telkens kwam de rekening niet uit.
Steeds was er een tekort, hoe vaak hij 't ook beschouwde.
Hij had een grooten aap op 't eiland meegenomen;
En deze, naar mijn zin de wijste van de twee,
Wierp telkens voor pleizier wat munten in de zee;
Vandaar dat nooit de slotsom uit kon komen.
De kamer was gegrendeld, dus hij liet
Het goud maar op de toonbank, uit den koffer;
Bertrand, de aap, bracht wat hij wou ten offer
Aan 't vochtige paleis; dat was zoo moeilijk niet.
Wat mij betreft, moet ik hier vergelijken
't Genoegen van den aap met dat van zijn patroon,
'k Weet waarlijk niet, wie met den prijs ging strijken,
Voor velen spande nog Bertrand de kroon.
Het dier heeft d'eenen dag dan een dubloen genomen,
Een rozenobel of een dukaton,
Dan een Jacobus, en probeerde wat hij kon
Met handigheid en kracht te slingren in de stroomen.
Daar vloog dan, schijf voor schijf, 't metaal weg, dat de
Beschouwt als voorwerp van zijn hoogsten wensch; [mensch
En was niet op het eind de rekenaar gekomen
En stak den sleutel in het slot,
De stukken hadden al den zelfden weg genomen,
En vonden alle 't zelfde lot.
De aap had z'alle in den poel gesmeten,
Door menig schipbreuk reeds verrijkt.

God help' de financiers wanneer het blijkt
Dat ze hun geld niet te gebruiken weten.

IV.

DE TWEE GEITEN.

Als geiten grazen, duurt 't niet lang,
Of zeekre wilde vrijheidsdrang
Doet hen weer verder gaan; zij trekken
Naar plaatsen waar geen menschen zijn
Om nieuwe weiden te ontdekken.
Vinden ze daar een plek, rots of ravijn,
Waar bergen over d'afgrond hangen,
De dames vieren daar haar lusten uit
En niets dan klautren stilt haar wuft verlangen.
Twee geiten dan, belust op frisschen buit,
Verlieten 't vlakke veld, waar zij genoeg van kregen,
En wandelden nu langs verscheiden wegen,
Op witte pootjes, voet voor voet,
Toevallig juist elkander tegemoet.
Een beek doorsneed den weg; zij vonden
In plaats van brug een plank, zoo smal,
Dat nauw twee wezels daar elkaar passeeren konden.
Het water, diep, met snel verval,
Moest de amazonen wel van angst doen rillen;
Maar neen, ondanks 't gevaar, zoo zijn haar grillen,
Zet de eene juffer op de plank haar voet,
Hetgeen terstond ook d'andre doet.
Ik stel mij hier voor: Lodewijk de Groote,
Die met Philippus Vier, tot woordenstrijd gereed,
Op 't Eiland van de Conferentie treedt.
Zoo traden, voet voor voet, en vastbesloten,
De twee avonturiersters op de brug;
Tot waar ze, neus aan neus, tegen elkander stootten,
En, beide even trotsch, week geen der twee terug.
Zij boogden beide op de glorie,
Te tellen tot haar voorgeslacht,
Althans zoo meldt het de historie,
De eene een geit van onvolprezen pracht,

Die Polyphemus zond aan Galathea,
En d'andere de voedster Amalthea
Wie Jupiter dankte zijn godenkracht.
Dus, daar ze geen van beiden weken,
Vielen ze samen in het bad;

En waarlijk, op Fortuna's pad
Is zulk een eind zoo zeldzaam niet gebleken.

AAN MONSEIGNEUR DEN HERTOG VAN BOURGOGNE, DIE LA FONTAINE OM EEN FABEL GEVRAAGD HAD, GETITELD DE KAT EN DE MUIS.

Hoe maak ik, om den jongen vorst wel te behagen,
Wien in mijn werk de Faam een eerehuis
Opricht, een fabel, die den naam zal dragen
Van *Kat en Muis?*

Verbeeld ik in mijn dicht een jonge schoone,
Die, schijnbaar zacht, toch wreed zich kan betoonen,
En met de harten speelt, die ze eerst gevangen had,
Als met de muizen speelt de kat?

Neem ik tot onderwerp Fortuna's dwaze spelen?
Niets paste beter, en de voorbeelden zijn vele.
Meest handelt zij met hen, die men haar vrienden schat,
Als met de muizen doet de kat.

Of wel, een vorst, voor wien, bij 't wentlen van haar rad,
Zij enkel eerbied heeft, die in haar paden wandelt,
Dien gansch een wereld van belagers niet omvat;
En die de machtigsten, als 't hem behaagt, behandelt
Gelijk de muizen doet de kat?

Maar ongemerkt komt, langs den weg dien ik betrad,
Mijn plan reeds tot zijn recht; en 't kon vervelen,
Wanneer ik me in een lang verhaal vergat.
Licht ging de jonge prins dan met mijn muze spelen,
Als met de muizen speelt de kat.

V.

DE OUDE KAT EN DE JONGE MUIS.

Een jonge muis van weinig ondervinding
Meende, in haar jeugdige verblinding,
Dat Raminagrobis, een oude kat,
Voor medelijden vatbaar was, en bad:
„Laat mij nog leven! Is een muis
Van mijn gestalte, en zoo'n kleine eter
Wel inderdaad een last voor 't huis?
Zullen om mij, — ge weet wel beter, —
Mijnheer, mevrouw, en hunne gasten
Eén oogenblikje moeten vasten?
Mijn voedsel is een korrel graan;
Een noot zet mij een buikje aan.
Nu ben ik mager; wacht wat. Zal 't u hindren,
Bewaart ge een maaltje voor uw kindren?"
Zoo vroeg de jonge domme muis.
De kat sprak: „Kind, je hebt abuis.
Mij om te praten, kan je dat gelooven?
't Hielp evenveel of je een aanspraak hieldt voor dooven.
Een kat, en oud, en meelij? 't Komt niet voor.
Sterf, en verlustig met je rede
De Schikgodinnen hier beneden;
Mijn kindren vinden wel een ander maaltje, hoor!"
Hij deed gelijk hij sprak; en 'k zou wel denken,
Dat als moraal men dit afleiden kon:

De jeugd vleit zich, dat ze alles zich doet schenken,
De ouderdom kent geen pardon.

VI.

HET ZIEKE HERT.

Een hert werd ziek, in 't volle hertenland.
Dra waren aan zijn bed bezoekers bij de hand,
Om hem te helpen, hem te troosten, hem te raden;
Een heele bende lastge kameraden.
„O Heeren, laat mij toch in vree de groote reis
Aanvaarden. Duldt dat naar bekende wijs
De Schikgodin mij opruim'. Staakt uw klagen."
Geen sprake van. De troosters hielden aan,
Tot lang en breed de treurge plicht was afgedaan,
En gingen eerst, toen 't God wel wou behagen.
Dat ging niet zonder menig glas,
Of, hier bedoeld, een hap van 't malsche gras.
Ook 't bosch in 't rond werd aardig kaalgeschoren.
Zoodat voor 't hert de portie telkens minder werd,
En eindlijk alle voorraad ging verloren.
Dit kwaad was erger dan te voren;
Den hongerdood stierf 't arme hert.

Voor lichaam en voor ziel wie u laat halen,
O dokters, gij doet niets voor niet.
O tijden, zedenl 't Eind van 't lied
Is: iedereen laat zich betalen.

VII.

DE VLEERMUIS, DE DOORNSTRUIK EN DE EEND.

Een eend, een doornstruik en een vledermuis
Bij ondervinding wetend dat er thuis
Geen groot vermogen viel te maken,
Begonnen saam in verre landen zaken.

't Was telkens een kantoor, een factor, een agent,
Niet minder zorgvol dan intelligent,
Juiste registers van ontvangen en betalen;
Alles ging goed, toen plotseling
't Schip dat de goedren was gaan halen,
Op klippen, ondiepten en engten onderging,
En gansch de lading in de magazijnen
Die tot den Tartarus behooren, deed verdwijnen.
Ons drietal slaakte heel wat zuchten van verdriet;
Of neen, zij slaakten die juist niet;
De kleinste koopman is op dit punt een geleerde.
Men zwijgt van zijn verlies, tot redding van 't crediet.
't Verlies dat onze vrienden ruïneerde
Bleek niet te dekken; 't kwam dus aan den dag.
Daar stonden zij; crediet noch geld noch rente,
Klaar voor de groene muts der insolventen.
Geen vriend die hen van nieuwe hulp voorzag.
En 't kapitaal en d'interessen,
Deurwaarders, zaakwaarnemers en processen,
Schuldeischers aan de deur reeds 's morgens vroeg,
't Gaf aan het drietal werk genoeg,
Om gansch de bende van zich af te houden.
De doornstruik trok passanten bij hun kleed.
„O Heeren", sprak hij, „zegt ons, als ge 't weet,
Waar zijn de waren, die wij aan de zee vertrouwden."
De eend dook onder in den plas,
Op zoek of 't daar te vinden was.
De vleermuis durfde in 't licht der dagen
Zich bij de huizen niet meer wagen;
Door deurwaarders gevolgd op ieder uur
School ze in de gaten van den muur.

Ik ken wel schuldnaars, die noch struik, noch eend,
Noch vleermuis zijn, noch iets daaraan ontleend;
Maar groote heeren slechts, die langs geheime trappen
Aan hun schuldeischers dagelijks ontsnappen.

VIII.

DE TWIST TUSSCHEN DE HONDEN EN KATTEN EN DIE TUSSCHEN DE KATTEN EN DE MUIZEN.

De Tweedracht heeft altoos geheerscht in het heelal;
De wereld geeft daarvan voorbeelden zonder tal.
Bij ons telt de godin velen, die haar belijden.
Begin met d'elementen maar;
't Zal u verwondren hoe ze elkaar
Voortdurend tegenwerken en bestrijden.
En ongerekend deze vier,
Geen andre wezens vindt men schier,
Die niet in staat van oorlog leven.
Er was een huis, gevuld weleer
Met gansch een hond- en kattenheir;
Door tal van reglementen, plechtig uitgegeven,
Was daar van twist geen sprake meer.
De baas had tijd voor werk, voor rust,
Voor iedren maaltijd voorgeschreven,
En wie wou twisten, met de zweep gesust;
De dieren leefden met elkaar als neven.
Die vriendlijke eendracht, broederlijk bijeen,
Was stichtlijk, voor de buurt een zegen;
Tot plotsling alles uit was. Om een been,
Een schotel brei, die d'een vóór d'ander had gekregen,
Kwam d'andere partij met wild geraas
Betoogen en opspelen bij den baas.
Als oorzaak noemen ook historici van kunde
Het voorrecht dat men aan een kraamvrouw-teefje gunde;
Hoe 't zij, nadat de twist het gansch gebouw,
Keuken en zaal, tot razernij had opgewonden,
Koos elk partij, 't zij voor de katten of de honden.
Een nieuwe wet dreef weer de katten in het nauw,
En gansch de buurt werd doof van hun gemauw.
Hun advokaat vond nu dat men moest overgaan

Tot vonnissen. Maar 't was vergeefs dat in de hoeken,
Waar hun agenten die verstopten, men ging zoeken,
Daar knaagden er de muizen aan.
Alweder een proces; het arme volk der muizen
Werd nu het offer. Menig oude sluwe kat
Die toch aan 't ras sinds lang een hekel had,
Lag op de loer en ving ze, om kalm ze af te pluizen.
De heer des huizes vond dat best maar, op den duur.
Ik keer dus tot mijn tekst. *Daar wordt in 't ronde*
Geen dier, geen schepsel of geen wezen ooit gevonden,
Dat niet zijn vijand heeft; de wet is 't der natuur.
Zoekt naar de reden niet; 't is immers overbodig;
Wat God deed, deed hij goed; meer weten is niet noodig.
Wat ik weet, is: men zit om niets elkaar in 't haar,
En zegt elkaar, om niets, de grofste woorden.
Wat ik weet, is: dat menigeen van zestig jaar
Nog op de schoolbank thuisbehoorde.

IX.

DE WOLF EN DE VOS.

Hoe komt het, dat haast niemand blijde
In 't leven is met eigen staat?
Zoo menigeen was gaarn soldaat,
Terwijl soldaten hem benijden.

Een zeekre vos, zegt het gerucht,
Was liever wolf. Licht kan men hooren,
Dat ook een wolf weer heeft gezucht
En liever was als schaap geboren.

Wat mij treft, is, dat pas acht jaar,
Een prinsje als fabel 't in kon kleeden,
Terwijl ik, met mijn witte haar,
Noch tijd noch vlijt aan verzen spaar,
Zoo knap niet als zijn proza-rede.

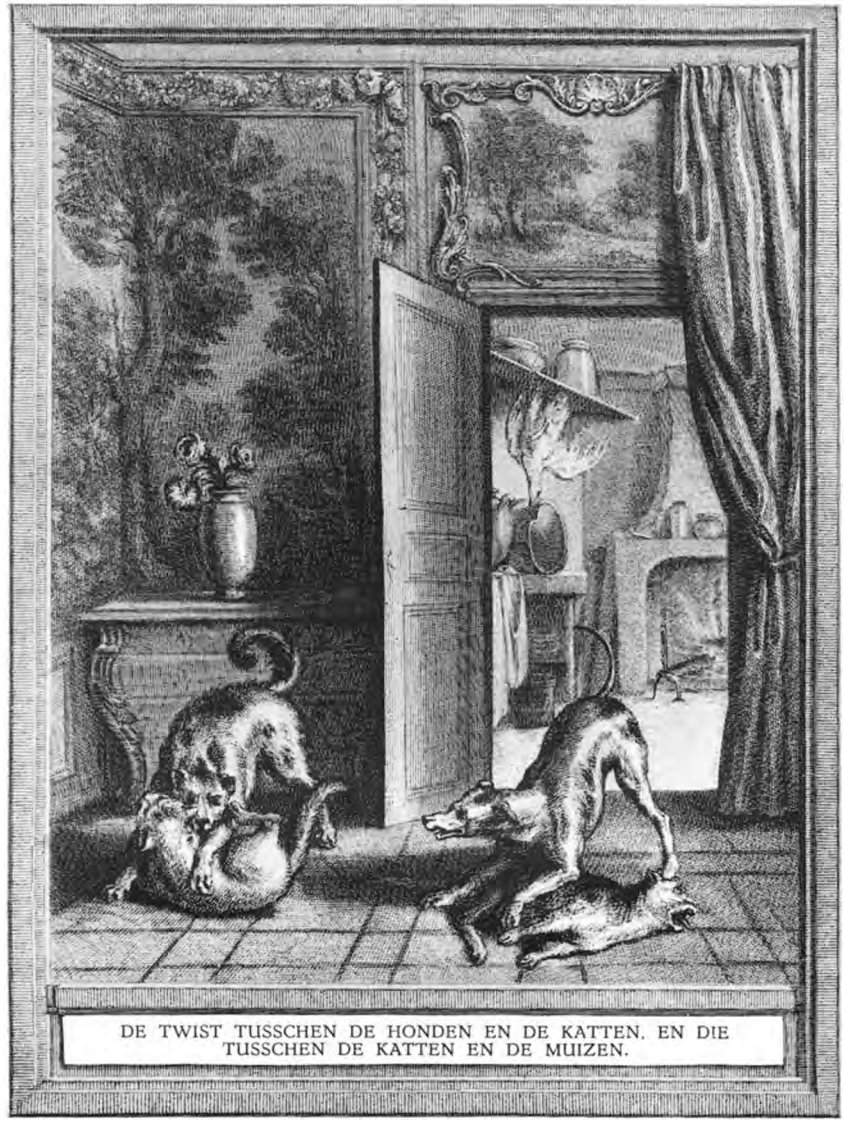

DE TWIST TUSSCHEN DE HONDEN EN DE KATTEN. EN DIE TUSSCHEN DE KATTEN EN DE MUIZEN.

De trekjes, blinkend in zijn werk,
Kan men in 's dichters werk ook lezen,
Maar zoo compleet niet, juist en sterk;
Te meer dient hij daarom geprezen.

't Is mijn talent, op mijn schalmei
Te fluiten; 't zou mij niet verbazen,
Dwong na een poos de held ook mij,
Op de trompet te leeren blazen.

Een groot profeet mag 'k mij niet noemen,
Toch lees 'k dat weldra, onversaagd,
Hij meer dan één Homerus vraagt
Om zijne heldendaân te roemen.

Nu brengt die onze tijd niet voort;
Ik wil dus eerst aan later dagen
't Mysterie van de toekomst vragen
En geven thans de fabel 't woord.

De vos sprak tot den wolf: „Hoor vriend, voor alle spijze
Wat krijg 'k? Een maagre kip, een ouden haan;
't Gaat mij vervelen op die wijze.
Gij schaft veel beters u met minder moeite aan.
Gij wacht van verre uw beurt; ik sluip rondom de huizen;
Leer, kameraad, mij, hoe uw ambacht wordt gedaan.
Leer mij, als eerste van mijn soort,
Onder mijn tand een stevig schaap vergruizen,
'k Verzeker je, 'k ben niet ondankbaar, op mijn woord."
„'t Is goed", hernam de wolf, „mijn broer is overleden,
Wij halen dan zijn huid; daar kunt ge u in verkleeden."
Zij gingen, en de wolf sprak: „Zie, zoo legt ge 't aan,
Om ver van 't vee de doggen te doen dwalen."
De vos, met d'oude wolfshuid aangedaan,
Volgde de lessen, die de wolf hem liet herhalen.
't Ging eerst vrij slecht, toen beter, toen heel goed,
Tot eindelijk er niets meer aan mankeerde.
Hij was nog nauwlijks vol van 't pas geleerde,
Toen er een kudde kwam. Hij liep haar tegemoet,

En voor den nieuwen wolf was 't al van schrik bevangen.
Zoo spreidde, met Achilles' wapenen omhangen,
Patroclus angst in gansch de Trojerschaar;
Schoondochters, grijsaards, moeders, vlogen naar 't altaar.
Het blatend heir geeft zich terstond verloren;
Hond, herder, kudde, 't vluchtte al naar het dorpje heen,
Eén schaap als gijzelaar liet men in 't veld alleen.
De dief viel er op aan. Wat meent hij daar te hooren?
Een haan kraaide in de buurt. Weg werpt hij 't wolvenpak,
Vergeet zijn schaap, zijn les, zijn meester, 't nieuwe vak,
En wurgt den haan, juist als te voren.

Wat geeft het, of men zich bekeerd verklaart?
Zich te verandren is een ijdel pogen;
Bij d'eersten keer herneemt men d'eigen aard,
Daar tegen de natuur wij niets vermogen.

Aan uwen geest, ongeëvenaard verheven,
Dankt, prins, mijn Muze dit verhaal;
Gij hebt mij 't onderwerp gegeven,
Den dialoog en de moraal.

X.

DE KREEFT EN HAAR DOCHTER.

Somtijds gaan handge lieden, als de kreeft,
Al stappend achteruit, het doel den rug toekeerend;
Dat's stuurmanskunst, de kunst van hem ook, die, begeerend
Het wit te naderen, dat hij voor oogen heeft,
Zich naar een punt daartegenover wendt,
Zoodat de tegenstander daarheen rent.
Mijn onderwerp is klein, maar 't bijwerk is belangrijk,
Ik pas het toe op een verwinnend potentaat,
Die, gansch alleen, een vijand, zoo omvangrijk,
Een honderdkopp'gen bond, weerstaat.

Wat hij verricht, en wat hij niet verricht,
Is eerst geheim, en wordt veroveringen;
Vergeefs loert men, op wat hij doet, met scherp gezicht,
't Zijn vonnissen van 't Lot; dit laat zich niet bedwingen.
Onmooglijk is 't, den vloed te stuiten in zijn stroomen,
Bij Jupiter zijn honderd goden machteloos;
Het is of Lodewijk en 't Lot, vereend altoos,
't Heelal meesleepen. Laat ons tot de fabel komen.

Tot dochter kreeft zei eenmaal moeder kreeft:
„Wat rare gang, mijn kind; kan je niet rechtuit loopen?"
— „Wat rare gang uzelf", sprak 't meisje; „zou ik hopen
Op andren gang dan mijn familie heeft?
Waarom dan ik rechtuit? Zij allen loopen krom."

Het kreeftenmeisje had gelijk; heel krachtig
Is ieder huislijk voorbeeld; oppermachtig
In 't goed zoowel als 't kwaad; het maakt nu wijs, dan dom:
Het laatste 't meest. En voorts: 't kan soms de moeite loonen,
Dat men het doel den rug toekeer',
Vooral in 't handwerk van Bellone;
Alleen: men wete wel, wanneer.

XI.

DE ADELAAR EN DE EKSTER.

De vorst van lucht en wolken, de adelaar,
Vloog met Margot, de ekster, zoo verscheiden
Van aanleg, taal en geest, zelfs van samaar,
Over een stukje groene weide.
Toevallig kwamen ze in een stillen hoek bijeen.
De ekster was eerst bang, maar de adelaar, tevreden
Over zijn maaltijd, sprak: „Voor bang zijn is geen reden;
Wij wandlen samen op. Komt het vaak voor, naar 'k meen,
Dat zich Jupijn verveelt, de vorst der goden,
Hij, die 't heelal regeert naar zijn geboden,

Dan past dat ook zijn dienaar, d'adelaar.
Dus, amuseer mij. Zonder omslag, familiaar."
Margot de ratelkous nu snapte naar begeeren,
Van dit, van dat. De man, van wien Horatius meldt,
Die honderduit van goed, van kwaad, vertelt,
Kon van deze ekster nog het babblen leeren.
Van alles te berichten biedt zij aan,
Ook als spion; springt heen en weer, vol zelfbehagen.
Maar 't was met 's adelaars geduld gedaan,
En toornig werd het aanbod afgeslagen.
„Geef u geen moeite; spreek daarvan niet meer.
Margot de ratelkous, vaarwel. Voor leuteraarsters
Is aan mijn hof geen plaats. De babbelaarsters
Dat's een karakter, dat ik niet waardeer."
Margot was later blij, er af te zijn.

In 't huis der goôn te worden opgenomen
Geeft doodlijke angst bij schoonen schijn;
Een eer, die menigeen slecht is bekomen.
Aanbrengers, vriend'lijk van gelaat, in 't hart
Gansch anders, leggen daar hun lagen;
Men moet, als de ekster, tweederlei daar dragen,
Het kleed van twee gezindten, wit en zwart.

XII.

DE KIEKENDIEF, DE KONING EN DE JAGER.

Aan zijne Doorluchtige Hoogheid Monseigneur den Prins de Conti.

De goden zijn welwillend: zij verlangen
Dat ook de vorsten 't zijn. Men noemt toegevendheid
Den schoonsten tooi, waarmee zij zich omhangen,
Veel schooner dan 't genot, dat ooit de wraak bereidt.

Dat's ook uw meening, prins. De toornige gedachte
Sterft in uw hart, nog nauwlijks opgeweld;
Achilles, die zijn toorn niet kon verzachten,
Was minder dus dan gij een held.
Die titel mag slechts, als in gouden eeuw, behooren
Aan wie zich onderscheidt door honderdvoudig goed.
Thans wordt slechts zelden zulk een groote heer geboren;
Men dankt dien enkle dus voor 't kwaad dat hij niet doet.
Wel ver van naar hun voorbeeld u te richten,
Verdient gij duizendwerf, dat men u tempels stichte;
Apollo, die daar woont in vorstelijken staat,
Roemt gaarne op zijn lier zoo menig eedle daad.
Moog, daar gij wordt gewacht in d'opperzaal der goden,
Een eeuw verblijf op aard u wel voldoende zijn;
Een eeuw lang viere ook Hymen uw festijn.
Mogen zijn rijkste gaven, u geboden,
U 't lot bereiden dat gij wenscht,
Door deze spanne tijds nog nauwelijks begrensd!
Wis, gij en de prinses verdient geen mindre beden;
'k Neem als getuigen haar bekoorlijkheden,
'k Neem als getuige 't wondervol beleid,
Waarmee de hemel, kwistig in 't bekronen,
Met gaven die alleen in u haar weerga toonen,
Versierde haren lentetijd.
Bourbon kruidt met haar geest der Gratiën verfijning,
De hemel heeft in haar verschijning
Dat wat zich tot vereeren leent,
Met dat wat minnen doet, vereend.
Het past mij niet, met uwe vreugd te pralen;
'k Zeg dus dit onderwerp vaarwel.
Ik zoek mijn rijmen, en vertel
Wat een roofvogel uit dorst halen.

Een kiekendief, die jarenlang zijn nest bezat,
Werd door een jager, levend nog, gevat.
De man besloot, den vogel niet te dooden,
Daar hij den vorst kon worden aangeboden;
De waarde van de zaak lag in de zeldzaamheid.

Maar zie, toen nederig en vol vertrouwen,
De jager 't beest den koning had gewijd,
Vloog 't ondier regelrecht naar zijne Majesteit,
En drukte in diens neus de klauwen.
In 's konings neus? Jawel, de koning in persoon.
Droeg hij dan niet zijn scepter en zijn kroon?
Dat was op 't zelfde neergekomen;
De koningsneus werd als een burgerneus genomen.
't Geschreeuw en de angst van 't hovelingenras
Te schilderen, wil mij onmooglijk schijnen;
De koning voer niet uit; schreeuwen komt niet te pas,
Zelfs voor geknepen soevereinen.
De vogel bleef op post. 't Gelukte niet,
Eén oogenblik zijn heengaan te vervroegen.
Vergeefs is 't wat de man beproeft met schreeuwen, zwoegen,
Of hij de vuist hem of het lokaas biedt.
Men vreesde al dat tot d'andren morgen
't Verwenschte dier met de onbeschaamde klauw
Den heilgen neus als kruk gebruiken zou
En daar zou nestlen zonder zorgen.
Door dreigen, lokken, werd zijn greep nog ééns zoo fel,
Tot eindlijk hij den vorst verliet, die zeide:
„Men laat den vogel vrij, en ook den jager; beiden
Hebben gehandeld naar hun aard; 't is wel.
D'een deed als kiekendief, d'ander als man der wouden.
Hij bracht zelfs een geschenk voor mij.
'k Weet ook hoe koningen zich moeten houden;
Ik stel van alle straf hen vrij."
En 't hof bewonderde; de hovelingen
Verheffen tot den hemel zulke dingen,
Maar volgen zelden 't voorbeeld na.
Heel weinigen, ook zelfs de majesteiten
Schenken in zoo'n geval genâ.
Toch had de jager zich alleen te wijten,
Dat hij niet wist, — de vogel even goed, —
Dat men een vorst te dicht niet naadren moet.
Zij sleten tot dusver met boschbewoners 't leven;
Was dit nu zoo heel erg misdreven?

Pilpay plaatst bij den Ganges 't avontuur,
Waar ieder mensch bezwaar zou maken,
Het bloed te storten van een levend creatuur.
De koning zelfs durft daar niet aan te raken.
„Weet gij", zoo zegt men daar, „of niet die raaf of gier
Eenmaal bij Troje lauwren oogstte?
Misschien was daar een prins of held dit dier,
Een van de sierlijkste en hoogste.
Wat hij te voren was, dat wordt hij wellicht weer.
Wij volgen van Pythagoras de leer,
En nemen aan, dat steeds wij met de dieren ruilen;
Dat wij dan kiekendieven, dan weer uilen,
Nu menschen zijn, terwijl in vogelvlucht
Onze familie rondzwiert door de lucht."

De fabel van den jager wordt gelezen
Op tweeërlei manier; de andre tekst is deze

Een valkenier ving op de jacht
Een kiekendief, en dat gebeurt heel zelden;
Zoodat hij naar den koning snelde
En hem den vogel ten geschenke bracht.
Zoo iets komt niet ééns voor in honderd jaren;
't Is *'t non plus ultra* van de valkerij.
Hij dringt de hovelingen dus op zij,
Volijvrig, heftig, tellend geen bezwaren.
Hij meende met dat wondere present
Van 't bellendragend dier fluks zijn fortuin te maken,
Toen dit, nog schuw, en aan manieren niet gewend,
Zich aan zijn neus wist vast te haken,
De stalen klauwen diep daarin geprent.
De jager schreeuwde, maar de hooge ambtenaren
Lachten, en ook de vorst. Wie had dat niet gedaan?
Ik liet mijn portie voor een koninkrijk niet gaan.
Of ook een paus lacht, durf ik niet verklaren,
Maar als een vorst niet lachen mocht,
Dan was de kroon wel duur gekocht.
Het lachen is de vreugd der hemelgoden.

Ondanks zijn donkre wenkbrauw lacht Jupijn
Met al d'onsterflijken die rond hem zijn.
Hij schaterlachte, toen hem nectar werd geboden
En hem Vulcaan dien hinkend schenken kwam.
Of nu het godenvolk zich dwaas toonde of verstandig
Mij dunkt ik deed niet heel onhandig
Toen ik mijn onderwerp juist anders nam.
Want, daar wij toch moraal bedoelen,
Wat nieuws kan ons die jagersneus doen voelen?

Een dommen valkenier zag iedre tijd,
Veel meer dan een goedaardge Majesteit.

XIII.

DE VOS, DE VLIEGEN EN DE EGEL.

Het bloedspoor van een ouden gast van 't bosch,
Een slimmen, listgen, sluwen vos,
Die, aangeschoten, in het slijk zich groefde,
Trok het gevleugeld ongedierte aan,
Dat vliegen heet. Zijn klagen hemelwaarts gegaan,
Noemde het vreeslijk, dat het lot hem zoo bedroefde,
En hem door vliegen eten liet.
„Mij aan te vallen, mij, den slimste in 't woudgebied?
Sinds wanneer zijn dan vossen lekkre spijze?
Waartoe dient mij mijn staart? Een nuttelooze last?
Ga heen, verwenschte troep, die op onduldbre wijze
Alleen op andren gaat te gast!"
Een egel, uit den grond gerezen,
— In mijn gedicht een nieuw figuur, —
Bood aan, van den bloedgiergen troep hem te genezen;
Hij was van d'armen vos de naaste buur.
„'k Rijg aan mijn pennen ze bij honderdtallen",
Sprak hij, „vriend vos, dat zal u wel bevallen."

„Doe 't liever niet, mijn vriend", sprak vos;
„Laat hen maar hun genoegen eten;
Ze zijn er haast; komt weer een nieuwe bende los,
Dan word ik wreeder weer en vinniger gebeten."

't Zijn er te veel die op ons azen hier op aard;
Soms magistraten, dan weer hovelingen.
Paste Aristoteles dit toe op menschenkringen,
Voorbeelden zijn al gauw vergaard.
Alleen: zijn ze eenmaal volgegeten,
Men kan ze minder lastig heeten.

XIV.

DE LIEFDE EN DE DWAASHEID.

Het is bij Amor alles wonderbaar,
Zijn fakkel en zijn jeugd, zijn boog en pijlen;
Men komt in al te korte wijle
Met deze wetenschap niet klaar.
'k Heb ook geen plan, dit alles uit te leggen,
Maar zou op mijn manier wel willen zeggen,
Hoe deze kleine god, het blinde wicht,
Kwam tot 't verliezen van 't gezicht.
En wat er volgde toen hij dit moest missen;
Een goed of kwaad gevolg, een minnaar moog 't beslissen.
De Liefde, destijds nog niet blind,
En Dwaasheid speelden eens te samen.
Er kwam een twist; Amor, 't verwende kind,
Eischte dat voor 't geschil de goden samenkwamen.
Maar Dwaasheid sloeg vol ongeduld
Den kleinen knaap zoo woest om de ooren,
Dat 't licht der oogen ging verloren,
En Venus, gansch van smart vervuld,
Vrouw, moeder, luid haar wraakgeschrei deed hooren.

Zij vulde met ontsteltenis,
En Jupiter en Nemesis
En 't drietal van de hellerechters;
Niets wreeders was er en niets slechters;
't Kind kon niet loopen zonder staf;
Voor zulk een misdaad was er nauw een straf.
En dan de schâvergoeding nog voor de oogen?
Toen alles wel was overwogen,
't Publiek belang, dat der civielpartij,
Wist 't Hooge Hof dit vonnis saam te stellen:
„Dat Dwaasheid nu veroordeeld zij,
Als gids voortaan de Liefde te verzellen."

XV.

DE RAAF, DE GAZELLE, DE SCHILDPAD EN DE RAT.

Aan Madame de la Sablière.

'k Wilde in mijn verzen u een tempel stichten,
Als het heelal voor de eeuwigheid gebouwd;
Mijn hand had, om hem duurzaam op te richten,
Op de eedle kunst, der goden vond, vertrouwd;
En op den naam der godheid, die in 't midden
Des tempels gansch de wereld zou aanbidden.
In 't voorportaal grifte ik slechts dezen zin:
„Heilig paleis van Iris, de godin."
Niet de Iris, Juno's onderdaange bode,
Want Juno zelf, en d'opperste der goden,
Zouden haar dienen, trotsch veeleer
Haar diensten te bewijzen, als een eer.
'k Zou aan 't gewelf d'apotheose vieren;
D'Olympus zou in volle praal daar zijn
En Iris plaatsen onder 't lichtend baldakijn.
De muren boden, om ze te versieren

Met haren levensloop, hun ruimten aan;
Een leven, vriendlijk, zonder ergernissen,
Alleen niet rijk ook aan gebeurtenissen,
Die staten rijzen doen en ondergaan.
Het diepst des tempels zou haar beeld bevatten,
Haar trekken, glimlach, blik, der oogen lust;
Haar gave om te behagen, onbewust,
En haar talenten, door elkeen zoo hoog te schatten.
'k Maalde aan haar voet der stervelingen schaar,
Dan helden, halve goden; soms ook goden.
De wierook, ook door hen aanbiddend aangeboden,
Mengt nu en dan zijn geuren op 't altaar.
Ik zou den rijkdom doen vermoeden in haar oogen
Van hare ziel; maar dit bleef onvoltooid;
Haar hart toch, zoo oneindig warm bewogen
Voor hare vrienden, en in ander opzicht nooit,
Haar geest toch, die, geboren uit den hoogen,
Aan mannenschoonheid vrouwengratie paart,
Zij vinden geen uitbeelding hunner waard.
O Iris, gij, die altoos moogt bekoren,
Wier kunst om te behagen ieder roemt,
Die men mint als zich zelf, in hulde gansch verloren,
(En dat toch zonder wat men „liefde" noemt,
Daar woord en daad zijn uit uw hof gedoemd)
Gun mijne Muze, dat haar zwakke krachten
Deez vage schildring te voltooien trachten.
Ik plaatste haar, naar onderwerp en doel,
Als passend, vóór een stuk, waarin 't gevoel
Van vriendschap zulke blijken wist te geven,
Dat zelfs 't eenvoudige verhaal ervan
Een tijdlang uwen geest vermaken kan.
Niet dat hier over vorsten wordt geschreven;
Dat, waarheen zich uwe achting wendt,
Is niet een koning, die geen liefde kent,
Maar wel een sterveling die voor zijn vrienden
Zijn leven geven zou. 'k Zie er niet veel,
Die in dat opzicht uwen lof verdienden.
't Verhaal dat volgt, integendeel,

Betreft vier dieren die in vriendschap samen leven;
Zij kunnen menig mensch een lesje geven.

Eendrachtig leefden saam, vreedzaam en braaf,
Schildpad en rat, gazelle en raaf.
Een schuilplaats, voor de menschen ontoeganklijk,
Hield hun geluksstaat hecht en onafhanklijk.
Maar ach, geen schuilhoek, dien de mensch niet ziet.
Moogt ge ook in 't midden der woestijnen,
In diepe poelen, in de hooge lucht verdwijnen,
Zijn listge hinderlaag ontkomt ge niet.
Op 't gras ging argloos de gazelle zich vertreden,
Toen plots een hond, 't verwenschte dier,
Des menschen hulp bij zijn barbaarsch pleizier,
Snufflend het spoor ontdekte van haar schreden.
Zij vluchtte, en toen men aan het noenmaal zat,
Sprak tot de oovrigen de rat:
„Hoe komt het, dat we met ons drieën eten?
Heeft de gazelle ons al vergeten?"
Bij deze woorden riep de schildpad luid:
„O waar ik, als de raaf, gevleugeld,
Onmiddlijk wiekte ik, onbeteugeld,
In wijde kringen er op uit.
Ik spiedde en vorschte allerwegen,
Wat oord, wat ongeluk, houdt de gazelle tegen,
Onze vriendin, zoo licht van voet,
Niet licht van zin, dat weten wij te goed."
De raaf laat zich niet tweemaal dit vertellen;
Hij vliegt en ziet van ver reeds de gazelle,
Hijgend en worstlend in den strik.
Hij keert terug in 't volgend oogenblik;
Het hoe, waarom, wanneer haar vragen,
Hoe 't alles wel was toegegaan,
In ijdle praat het reddingsuur vertragen,
Gelijk een schoolvos had gedaan,
Zoo dom ziet men een raaf niet aan.
Hij vliegt naar huis en men houdt raad.
Twee van de vrienden zijn van meening

Terstond op weg te gaan ter hulpverleening,
Naar 't oord, waar de gazelle in doodsangst staat.
„De derde" zegt de raaf, „moog op het huis dan passen.
Eer, met haar tragen gang, zij iets bereik',
Is de gazelle al lang een lijk."
Zij ijlen dus, om haar nog levend te verrassen,
Het arme geitje, hun vriendin,
Hun trouwe en lieve gezellin.
Maar ook de schildpad, snel besloten,
Toog mee op weg, schoon dan niet vlug,
Verwenschend, en terecht, de kortheid van haar pooten,
En nog haar huis meetorsend op haar rug.
Maar knager, (eervol werd de naam gedragen)
De rat, beet ijvrig al de touwtjes door.
Men denk', wat vreugd! Vergeefs kon zich de jager vragen:
„Waar bleef mijn wild?" Van 't drietal nog geen spoor.
Maar knager had zich in een hol verscholen;
't Bosch was voor de gazelle en voor den raaf een tak.
De jager, toornig, dat zijn buit hem was ontstolen,
Zag nu de schildpad, hield zijn woede in, en sprak:
„Waarom gezorgd? Zij zal voor d'anderen betalen.
'k Zal met die schildpad avondmalen!
Fluks, in de weitasch!" 't Was met haar gedaan,
Was niet, gewaarschuwd door den vogel, de gazelle
Er in geslaagd, zich kreupel aan te stellen,
En had den man verleid, opnieuw haar na te gaan.
Hij werpt de weitasch weg; maar nu kwam weer de rat,
Bewerkte tasch en koord van alle zijden,
En wist ook zuster schildpad te bevrijden,
Waarop de jager voor zijn maal gerekend had.

Zoo is 't verhaal, naar Pilpay 't wou vertellen;
Bracht 'k er Apollo bij te pas,
Ik kon er een gedicht van samenstellen
Zoo lang als *Odyssee* of *Ilias*.
Maasknager zou als eerste held fungeeren,
Ofschoon zij inderdaad alle belangrijk zijn;
Huisdraagster de prinses zou dan zoo redeneeren,

Dat onze heer van Ravensteyn
Eerst als spion en dan als bode gaat verkeeren.
Handig speelt de gazelle, en zij misleidt den jager,
Zoodat hij tijd gunt aan den knager.
Zoo werkt een ieder, handelt, plaagt en tart
Beurtlings den gemeenschappelijken belager.
En wie verdient den prijs? Mij dunkt: het hart.

XVI.

HET WOUD EN DE HOUTHAKKER.

Van een houthakkersbijl was eens de steel gebroken
Of door een toeval weggeraakt.
Een nieuwe was zoo spoedig niet gemaakt.
Van zijn gereedschap dus een poos verstoken,
Heeft nu de man zoolang het bosch gespaard.
Maar needrig ging hij 't woud dan smeeken,
Hem toe te staan, uit goedgen aard,
Een enklen tak maar af te breken,
Als steel voor 't ijzer dat hij had bewaard.
Hij zou dan ergens anders hakken,
Vol eerbied zijn voor stam en takken
Van meengen ouden den en eik,
Sieraden van het groene rijk.
Het argloos woud verschafte hem 't gevraagde,
Maar had er spijt van. Nauw toch was de steel er aan,
Of fluks is weer de bijl aan 't werk gegaan;
Zij spleet en roofde al wat den man behaagde.
Het weldoend woud kermde elken dag
Als 't met zijn eigen gift zich martlen zag.

Zoo doet de wereld en die haar behooren;
Men wendt de weldaad tegen hem die weldeed, aan.

'k Word moede, er op in te gaan;
Maar zooveel schoons, als telkens gaat verloren
Aan bosch en lommerrijk gebied,
Wie had daarover geen verdriet?
Helaas, of 'k er al over morde,
Tot 'k voor de omgeving lastig ben geworden,
Misbruiken en ondankbaarheid
Blijven de mode in dezen tijd.

XVII.

DE VOS, DE WOLF EN HET PAARD.

Een vos, nog jong, maar al een heel slim dier,
Zag eens een paard, het eerste in zijn leven.
Hij zeide tot den wolf, een nieuwling: „Kom eens hier;
Een prachtig beest zag 'k in de wei daareven.
Het graast; 't is mooi en forsch; 'k ben nog verrukt ervan."
— „Zou 't sterker zijn dan wij?" vroeg wolf. „Of kan
Men een beschrijving ervan geven?"
— „Zoo knap" sprak Reynaert, „ben ik niet.
Kon 'k schilderen of verzen maken,
'k Liet je vooruit 't genoegen smaken,
Dat je zult hebben als je 't ziet.
Maar kom dan mee. Wie weet? Het mocht een prooi eens
Die de fortuin voor ons heeft uitgelezen." [wezen,
Zij gaan erheen, en 't paard, dat in de wei gestuurd,
Op zulk gezelschap in de buurt
Niet erg gesteld was, dacht er over,
Op hol te gaan. Maar vos, de jonge roover,
Sprak zacht: „Uw onderdaange dienaars, heer,
Zouden wel gaarne van u weten,
Hoe uw Genade's naam mag heeten."
Het paard, niet zonder hersens, groette weer,
En sprak: „Mijn naam? Gij kunt hem lezen, heeren;
Mijn schoenmaker liet op mijn zolen hem graveeren."

De vos maakte een excuus; hij was zoo weinig knap.
„Mijn ouders", sprak hij, „konden 't niet betalen.
Ons hol was ons bezit; daar viel niets uit te halen;
Daar was geen geld voor kostbre wetenschap.
Maar van mijn vriend den wolf, dat waren rijke heeren;
Die lieten hem ook lezen leeren."
De wolf, door deze praat gevleid,
Kwam nader; maar zijne ijdelheid
Kostte vier tanden hem. Den poot hoog opgeheven
Heeft hem het paard een duchtgen trap gegeven.
Daar lag hij duizlig op den grond,
Bloed spuwend uit vergruisden mond.
„Broer", sprak de vos, „nu, hoe beschouwen
Verstandge lieden deze zaak?
Ik denk, zoo als het paard schreef op je kaak:
't Is wijs, wat men niet kent, niet te vertrouwen.

XVIII.

DE VOS EN DE KALKOENEN.

Kalkoenen, angstig voor den vos, den loozen,
Hadden als citadel een boom gekozen;
De slimmerd wandelde om de wallen rond,
En zag hoe alles daar op schildwacht stond.
Hij riep: „Hoe? Dat gespuis daar zou mij honen,
En d'algemeene wet ontgaan?
Bij alle goden, neen!" 't Was of de lichte maan
Aan het kalkoenenvolk zich gunstig wou betoonen.
Maar vos, geen nieuwling in belegeringstaktiek,
Bracht al zijn schelmenstreken voor 't publiek;
Geen Arlekijn speelde ooit zooveel personen.
Hij hield zich dood, herleefde plotsling weer,
Deed of hij klimmen wou en viel weer neer,
Rekte zich uit op de achterpooten,

Stak hoog zijn staart op in den maneschijn;
Geen der kalkoenen heeft een oog gesloten.
Daarop nu rekende de vos.
Hij liet ze zóo lang op hetzelfde staren,
Tot ze van moeheid blind en duizlig waren;
Ze lieten een voor een hun tak dan los,
Wat viel, was buit; het werd gegrepen
En op een hoop gelegd aldra,
De slimme rekel liet niet na,
Ze naar zijn etenskast te sleepen.

Somtijds geraakt men in gevaren,
Door al te scherp er op te staren.

XIX.

DE AAP.

Een aap wilde op een dag gaan trouwen,
En vond ook, in Parijs, een gâ.
Nu, sommge mannen slaan hun vrouwen,
En hij, een aap, aapte ze na.
Zij zuchtte, de arme echtgenoot,
En stierf. Luid klaagde een zoon van beiden,
Maar 't was vergeefs wat hij al schreide;
De vader lachte, en de vrouw was dood.
D'aap moet reeds naar een andre trachten;
Dat hij die slaan zal, is wel te verwachten.
Hij loopt in kroegen, drinkt aan één stuk voort.
Navolgers zijn gemeene snaken,
Of 't apen zijn of lui die boeken maken;
Alleen: de schrijver is de ergste soort.

XX.

DE WIJSGEER uit SCYTHIË.

Een strenge philosoof, in Scythië geboren,
Verlangde eens naar een zachter levenswijs.
Hij toog naar Griekenland en vond op reis
Een man, als die, van wien Virgilius ons doet hooren;
Een grijsaard, wijs en edel als een koning
En als de goden rustig en voldaan.
De Scythiër trof hem op zijn landgoed aan,
Een niet te groote tuin bij een bescheiden woning.
De grijsaard, met het snoeimes in de hand,
Kapte al het overtollge van de boomen,
Sneed takken af, kortte in aan iedren kant;
Zoodat natuur, het nuttelooze weggenomen,
Met woeker hem haar gaven toe deed komen.
„Waarom toch die verwoesting?" vroeg de Scyth;
„Is 't wijsheid, al die boomen te besnoeien?
De Tijd komt met zijn zeis om alles uit te roeien.
Werp weg dat mes; het duistere gebied,
De oevers van den Styx, ontgaan ze niet."
— „Wat 'k weg snijd", sprak de Griek, „is overbodig;
En 't oovrige heeft kracht en ruimte noodig."
De Scyth, terug in zijn droefgeestig land,
Neemt ook het snoeimes nu ter hand;
Hij knot en kapt wat hij kan vinden,
Geeft aan zijn buren raad, beveelt zijn vrinden,
Te snoeien rechts en links, aan boom en plant.
De mooiste takken worden weggesmeten,
De boomgaard ondoordacht uiteengereten,
Gelet op weer noch jaargetij,
Of 't oude of nieuwe maan ook zij.
't Gaat alles kwijnen, alles sterven.
Die Scyth moet een symbool wel zijn
Van den onredelijken Stoïcijn.
De kaalgesnoeide ziel laat deze ook alles derven,

Kapt hartstocht en begeerte, kwaad en goed,
D'onschuldigste uiting van 't gemoed.
Met kracht bestrijd ik zijn verderflijk streven.
Zijn leer, die 't arme hart besnoeit
Van wat aan vreugd en lust er bloeit,
Lang vóór den dood vernietigt zij het leven.

XXI.

DE OLIFANT EN DE AAP VAN JUPITER.

Eens wilden de olifant en de rhinoceros
In strijd omtrent voorrangs- en hoogheidsrechten,
Door tweegevecht 't geschil beslechten.
Bepaald was tijd en plaats; men trok er haast op los,
Toen hun een dienaar kwam vertellen,
Dat in de lucht men van heel ver
Den heilgen aap van Jupiter
Met slangenstaf gewapend, aan zag snellen.
D'aap heette Gilles; de olifant
Begreep dat deze, als Jupiters gezant,
Den strijd van Zijne Hoogheid bij kwam wonen.
Trotsch op die eer wacht hij den aap,
En vindt dat deze, om zijn geloofsbrief te vertoonen,
Zich wel meer haasten kon, de knaap.
Ten slotte komt toch Gilles naderbij,
En in 't voorbijgaan zweeft hij wat ter zij,
Om even de Excellentie te begroeten.
De olifant bereidt zich, zoo 't behoort,
Den godenzendling te ontvangen. Maar geen woord.
't Nieuws van den twist en van 't aanstaand ontmoeten
Der tegenstanders rees nog niet tot hooger oord.
Wat kan het hun, aan 't firmament, wel schelen,
Of mug en olifant krakeelen?
Hij moest dus zelf beginnen. „Neef Jupijn",

Sprak hij. „zal van zijn troon daar in den hoogen
Weldra een reedlijk fraai gevecht aanschouwen mogen;
't Zal voor zijn hof een aardig schouwspel zijn."
— „Wat voor gevecht?" vraagt de aap, en spert zijn oogen
En d'olifant: „Is 't mooglijk, dat gij nog niet wist, [beide.
Dat de rhinoceros den voorrang mij betwist,
En Elephantis met Rhinocera gaat strijden?
Gij kent die plaatsen wel; zij hebben eenge faam."
„Zoo waarlijk? Met pleizier verneem ik hunnen naam,"
Antwoordde Gilles. „Over zulke zaken
Wordt in ons hoog paleis zoo heel veel niet gepraat."
Verbaasd, beschaamd, vroeg d'olifant: „Maar inderdaad,
Wat eigenlijk hebt gij dan hier te maken?"
— „Tusschen twee mieren deel 'k een sprietje gras.
Voor allen zorgen wij. Wat tusschen u daar was,
Heeft nog der goden raad niet overwogen;
Maar 't krijgt zijn beurt. Groot, klein, 't verschilt niet in hun [oogen."

XXII.

EEN GEK EN EEN WIJZE.

Een gek wierp een verstandig man met steenen.
De wijze keert zich om, en zegt: „Mijn vriend,
Dat's mooi gedaan. Hier is een kroon; ga henen.
Je hadt met zooveel werk veel meer verdiend.
Dat men zich moeite geeft, is zijn belooning waardig.
Daar gaat een man: die heeft meer geld dan ik;
Wat gij hem geeft, betaalt hij vast heel aardig."
Door 't loon verlokt, en danig in zijn schik,
Begon de gek den burger aan te randen;
Maar ditmaal bracht hem dat geen geld in handen.
Suppoosten kwamen aan; de man werd beetgepakt,
En afgerost, beknuppeld en behakt.

DE GEK EN EEN WIJZE.

Zoo vindt men rond de koningen ook gekken;
Zij amuseeren op uw kosten hun patroon.
Mishandlen was misschien 't verdiende loon
Voor hun gezwets. Maar 's meesters gramschap wekken
Past slechts den machtige. Men stuurt hen liever af
Op wie zich wreken kan; zoo vinden zij hun straf.

XXIII.

DE ENGELSCHE VOS.

Aan Madame Harvey.

Bij U zijn 't goede hart en het verstand gezellen,
Met honderd lieflijkheen, te lang om op te tellen;
Een zielenadel, een talent,
Dat menschen leidt en zaken kent;
Een open, vrij karakter, dat durft wagen
Vriendin te zijn, ondanks Jupijn en booze dagen.
Dat al verdiende wis een pralend lofgedicht;
Maar dat zou naar uw zin niet wezen,
Praal ergert u, en lof wilt gij niet lezen.
Ik heb het kort dus en eenvoudig ingericht,
Gaarn wilde ik hierin ook een woord doen hooren
Ten gunste van uw land; gij schat dat meest.
Diep denken de Engelschen; hun geest
Volgt het temperament, hun aangeboren.
In studie wroetend, door proefnemen knap,
Verruimen ze overal 't gebied der wetenschap.
Dat alles zeg ik niet om u het hof te maken.
De volksgeest dringt bij u diep door in alle zaken,
En fijner neus heeft zelfs bij u de hond.
Zelfs slimmer is uw vos, gelijk men ondervond
Bij een van hen, die tot het redden van zijn leven
Een list gebruikte, nieuw, en geestig uitgedacht.
De schelm, haast tot het uiterste gebracht,

Door vinnge honden in het nauw gedreven,
Kwam ook een galgenberg voorbij.
Daar waren, tot afschrikkend voorbeeld, opgehangen
Veel vossen, dassen, uilen, op een rij,
Struikroovers alle, bij den roof gevangen.
De vos is listiglijk daar tusschen in gewipt.
'k Zie Hannibal, die, achtervolgd door de Romeinen,
Hun opperhoofden tart, dan plots weet te verdwijnen,
En als een oude vos aan hunnen greep ontglipt.
De fijnste speurders, aangekomen
Waar als een lijk de vos had plaats genomen,
Blaften als wild, verwonderd dat in dit geval
De jagermeester hen terug beval.
Zij huilden luid, maar zonder wijzer hem te maken.
„Vast is 't beest in een hol in veiligheid",
Zei hij, „mijn honden zijn van 't spoor geleid
Door al de vrienden, die daar benglen aan de haken.
Hij komt er eens nog bij." Hij kwam er, tot zijn schade.
Weer blafte menig jagershond,
Weer rekte zich de vos, tot hij een plaats er vond,
En meende weer, dat niets hem zou verraden;
Maar ditmaal liet hij toch zijn kousen in den steek;
Zóó waar is 't, dat men moet veranderen van streek.
De jager vond, daarop zou 'k durven wedden,
Niet zulk een streek om 't eigen lijf te redden;
Niet bij gebrek aan geest, want ieder Engelschman,
Wie zal 't ontkennen, heeft genoeg daarvan;
Maar 't weinig hechten aan het leven
Brengt vaak hun schade in zulk geval.
Ik kom tot u terug, niet om nog meer te geven
Van wat u toch niet vleien zal.
Te grootsch een onderwerp zijn lange lofgezangen
Voor mijn bescheiden lier; ons vers, ons lied,
Hoe vol van wierook, wordt toch slecht ontvangen
En vreemde volkeren waardeeren 't niet.
Uw vorst ook toont, ze te versmaden;
Een trek van liefde is meer hem waard,
Hij heeft dat aan u zelf verklaard,

Dan vol van lof een viertal bladen.
Neem slechts wat u mijn muze biedt,
De laatste inspanning, van haar luit verkregen;
Het onvolmaakte van haar lied
Erkent zij, en is zelf verlegen.
En toch mag 'k hopen dat gij maken zult,
Dat ook door haar mijn gaaf wordt aangenomen,
Die met een hofstoet, uit Cythera voortgekomen,
De sferen van uw eiland vult?
'k Had Mazarin zoo gaarne ze aangeboden,
De schutsgodin der minnegoden.

XXIV.

DAPHNIS EN ALCIMADURA.

(Naar Theocritus.)

Aan Madame de la Mésangère.

Vriendlijke dochter van een moeder, wie alleen
Wel duizend harten 't hof nu maken,
Behalve die van vriendschap voor u blaken,
En Amor voorbestemt voor uw lieftalligheen;
Ik kan niet anders in deez aanvangsspelen,
Dan van den wierook, dien men oogst op den Parnas,
Dien te verfijnen mijn geheim steeds was,
Tusschen u beide een weinig te verdeelen.
Ik zal dus zeggen ... Maar ook hier
Moet 'k mij beperken; ik moet kiezen;
Mijn stem moet 'k sparen en mijn lier,
Die tijd en veerkracht dreigen te verliezen.
Ik wil alleen uw hart vol teederheid
Uw gratie, geest en eedle neiging prijzen,
Daarin behoefde u niemand te onderwijzen,
Dan zij wier lof u dubblen lof bereidt.
Omgeef dien kelk van rozeblaren

Met doornen niet te dicht; in later oogenblik
Als Amor 't zelfde u komt verklaren
Kiest hij zijn taal welsprekender dan ik.
Hij straft dan ook, — dat zal 'k u toonen —
Wie de ooren sluiten voor zijn raad.

Eens leefde een jonge maagd, een wonderschoone,
Die d'oppermacht van Amor heeft versmaad.
De jonkvrouw heette Alcimadure;
Trotsch was ze en schuw; zij zwierf in 't bosch,
Sprong in de wei en danste op 't mos,
En kende als wet alleen haar grillen en haar kuren.
Maar oovrigens bekoorlijk en vol geest,
Wreed als de wreedste en toch lieftallig,
Zelfs in haar ongenaakbaarheid bevallig;
Hoe waar ze, als ze vriendlijk was geweest?
't Was Daphnis, jong en schoon, herder van edel ras,
Die haar beminde, tot zijn schade,
Want nooit werd woord of blik of teeken van genade
Hem toegestaan door haar, die steeds onmenschlijk was.
Ontmoedigd door het nuttelooze streven,
Dacht hij nog aan den dood alleen;
Zijn stervenswanhoop heeft zijn schreen
Naar 't huis der wreede heengedreven.
Helaas, den wind mocht hij zijn smart te dragen geven;
Geen deur werd van 't noodlottig huis
Geopend, waar in feestgedruisch
D'ondankbre jonkvrouw hij ontwaarde,
Die door een gezellinnenstoet
Op haar geboortedag begroet
Aan schoonheidsbloesem bloemenschoonheid paarde.
„'k Hoopte te sterven voor uw oog", sprak hij,
„Maar al te heftig haat gij mij;
't Verwondert mij dus niet, dat na alle andre gaven
Mij ook dit droef genoegen wordt ontzegd.
Mijn vader zal, 'k heb hem dit opgelegd,
U 't erfgoed zenden, als ik ben begraven,
Waarvan uw hart heeft afgezien.

'k Vermaakte u nog mijn kudde bovendien,
Mijn honden en al mijne weiden.
Mijn vrienden zullen 't oovrig goed
Besteden om een tempel u te wijden,
Waarin uw beeltnis prijken moet,
Ten allen tijd omringd van bloemen overvloed.
Dicht bij dien tempel zal een simple steen mij dekken,
Waarop gegrift zijn deze trekken:
„Van liefde stierf Daphnis. Gij die voorbij mocht gaan,
Wijd' aan zijn assche een enklen traan;
En fluister: Van de schoone Alcimadure
Kon hij de wreedheid niet verduren."
Bij deze woorden trof de Schikgodin zijn hart;
Hij wilde voortgaan, maar bezweek van smart.
D'ondankbre ging juist uit, getooid en triomfeerend.
Vergeefs verwachtte men, dat zij een oogenblik
Een traan zou wijden aan zijn laatsten snik.
Steeds Amor honend en zijn wet trotseerend,
Heeft zij haar zustren, bij den eersten maneglans,
Rondom diens beeld geleid in rondedans.
Maar van zijn voetstuk is de god gevallen
En heeft de maagd verplet. Een stem klonk van omhoog,
En Echo bauwde na, wat ijle lucht doorvloog:
„Nu moogt gij weer beminnen, allen!
De ongevoelge is niet meer."
En Daphnis' schim, die aan den Styx omdwaalde,
Zag siddrend hoe ook zij daar nederdaalde,
Herkende haar gestalte weer.
De schoone kwam tot hem, dien hare koelheid moordde,
En lispte langs der Onderwereld boorden
Haar verontschuldiging. Maar Daphnis wees haar af,
Gelijk Ajax destijds niet naar Ulysses hoorde,
En Dido haar trouwlooze nooit vergaf.

XXV.

DE SCHEIDSRECHTER, DE ZIEKENOPPASSER EN DE KLUIZENAAR.

Drie heiligen, bezorgd om hunne zaligheid,
IJlden in zelfden geest een zelfde doelwit tegen;
Toch kozen ze alle drie verscheiden wegen,
Wetend dat iedre weg naar Rome leidt.
D'een, ziende wat met elk proces in rechten
En kosten, ergernis en moeite samenhangt,
Bood aan, ze kosteloos en gratis te beslechten;
Op 't ondermaansche heeft hij geen fortuin verlangd.
Sedert er wetten zijn, heeft, boetend voor zijn zonden,
De mensch zelf deze straf gevonden,
Dat hij de helft van 't leven pleit.
De helft? Drie vierden, soms zijn ganschen levenstijd.
Hij, de verzoener, hoopte dat hij ras,
Hen van dien schaadlijken en dwazen lust genas.
De tweede heilge koos de hospitalen.
Dat prijs ik; deze zorg, 't verlichten onzer kwalen,
Is een liefdadigheid, die 'k boven alle stel.
De zieken, in dien tijd, — als van vandaag en morgen, —
Verzuimden niet, heel wat verdriet hem te bezorgen;
Knorrig en klaagrig, was 't een dagelijksch gekwel.
„Voor die en die is alle gunst", werd hem verweten;
„Dat zijn zijn vrienden, en wij worden maar vergeten."
Maar dit was niets in vergelijking van 't geklaag
Dat den scheidsrechter trof, van hoog en laag.
Geen was tevreden; geen beschouwde
Zijn uitspraak als onloochenbaar;
Nooit had de rechter d'evenaar
Naar hunne meening recht gehouden.
Ten slotte kreeg hij van 't scheidsrechteren genoeg,
Hij snelt naar 't gasthuis, waar hij naar den trooster vroeg,
En, daar zij beiden slechts gemor en klachten oogstten,
Besloten zij, bedroefd, teleurgesteld ten hoogste,
Met hun ontmoediging in 't bosch te gaan.

Daar troffen zij, in een der best bewoonbre holen
Naast reine bron, voor wind en zon verscholen,
Hun vriend, den derden heilige, aan.
Zij vroegen raad hem. „Raad zoudt gij begeeren?"
Sprak de ander, „slechts zichzelf vraagt men om raad,
Wie, beter dan gij zelf, weet wat u baat of schaadt?
Waarlijk, zich zelven kennen leeren
Is d'eerste zorg, die 's Hemels Majesteit
Den stervelingen vergt. Kondt gij uzelf ontdekken
In 's werelds woelen? Neen; slechts op deez stille plekken.
Het elders zoeken wijst op groote onwetendheid.
Maak 't water troebel; kunt ge er u in spieglen?
Roer in dien vijver; ziet ge u zelf dan bij geval?
Het slijk, als dikke wolk, blijft er in wieglen;
Omsluiert 't heldere kristal.
Laat het tot rust dan komen", sprak de heilge,
„Tot, broeders, het uw beeld behoudt;
Blijft hier, in d'eenzaamheid, waar gij u zelf beschouwt,
Zoo zult ge voor ontmoedging u beveilgen."
Zoo sprak de kluizenaar, en in de wildernis
Hebben zijn broeders ook hun rust verworven.
Niet, dat een werkkring uit den booze is;
Daar er gepleit wordt, en geleden, en gestorven
Behoeft men rechters en ook dokters, dat's gewis,
En zulke hulp, Goddank, zal niet ontbreken,
Er is toch eer en winst bij op te steken;
Maar hij vergeet zichzelf, die zooveel arbeid heeft.
Gij, die uw zorgen biedt ten algemeenen bate,
Ministers, vorsten, magistraten,
Gij, wie zoo menig ramp en onrust kommer geeft,
Wie, door geluk verzwakt, door rampspoed gaat verloren,
Noch uit uzelven, noch uit andren wordt ge wijs;
En hebt ge een oogenblik beschikbaar voor gepeis,
Dan komt een vleier het verstoren.
Met deze les acht ik mijn werk voltooid,
Moog nog een volgende eeuw haar nuttig prijzen!
'k Bied haar den koningen, ik stel haar voor de wijzen.
Wat beter einde maakte ik ooit?

AANHANGSEL[1]

I.

DE ZON EN DE KIKVORSCHEN.

(Naar een Latijnsche fabel.)

Den kindren van het slijk gelukte 't eens, de zon
Tot hun weldoener en hun steun te maken;
Oorlog noch armoe, noch een andre rampspoed kon
't Gelukkig kikkervolk genaken.
Het liet dan ook die voorkeur danig gelden.
De koninginnen van de sloot
('t Kost niets, ze met een mooien titel te vermelden)
De kikkers, voelden zich zoo onuitstaanbaar groot,
Dat zij met klacht en twist zelfs hun beschermer kwelden.
Hoogmoed, ondank en onbescheidenheid,
Veelal gevolgen van geluk in zaken,
Hielden het lastig volk aan 't kwaken;
Men kon niet slapen wijd en zijd.
Had men geluisterd naar hun momplen,
Zij hadden wis een legermacht
Van groot en klein bijeengebracht,
Om 't oog des dags te overromplen.
De zon zou met zijn vollen gloed
Beweerden zij, het al verbranden,
Voorzagen zich niet 's werelds landen
Van een geduchten legerstoet.
Dus, rondgestuurd naar alle kanten
Werden de kwakende gezanten,
Zoodra hij zich op weg begaf.

[1]) Deze beide fabels komen niet voor in de uitgave van 1694. Door Mad. Ulrich na La Fontaine's dood in 't licht gegeven, zijn zij later aan het XIIde boek toegevoegd.

Het heil der wereld ging verloren,
En hing, wanneer men hen wou hooren,
Van vier verrotte poelen af.
Nu, het geklaag der groene bende
Duurt altoos nog; dat kwaakt en mort;
Toch was 't niet kwaad als zij erkenden,
Dat voor hen zelf 't gevaarlijk wordt.
Want, als de zon het eens ging meenen,
En waarlijk hen verderven wou,
Dan was, tot kikkerspijt, al gauw
De natte republiek verdwenen.

II.

DE BOND DER RATTEN.

Een muis was doodsbang voor een kat,
Die lang al op haar zat te loeren.
Wat doen in dat geval? Wat uit te voeren?
Wijs en voorzichtig, ging zij naar een rat,
Haar buurman, die daar weeldrig woonde,
Voor kat noch kater vrees betoonde,
En honderd maal verzekerd had,
Dat tand en klauw hem steeds verschoonden.
„Vrouw muis", zoo sprak de bluffige edelman,
„Gij zult begrijpen, wil ik hopen,
Dat ik alleen die kat niet jagen kan;
Maar roepen wij wat ratten samen, dan
Laat ik hem in den val wel loopen."
De muis maakt nederig een buiging
Ten teeken van haar dankbetuiging,
En haastig ijlt de rat alleen
Naar de provisiekamer heen,
Waar al de ratten middagmaalden
En zich, op huisheers kosten, flink onthaalden.
Hij komt, verslagen en ontdaan,

Met moegehijgde longen aan.
„Wat scheelt u?" vraagt een rat; „gij doet ons wel
— „In 't kort zeg ik u mijn bekommernis. [ontstellen."
Men moet de muis op staanden voet ter hulpe snellen.
De kater Raminagrobis
Richt nog een bloedbad aan, dat niet te stelpen is.
En als die kat, de duivel aller katten,
De muizen op heeft, vast begint hij aan de ratten."
— „Dat's waar!" riep alles. „Kom, te wapen dan! Te wapen!"
De rattenmoeders weenden meengen traan,
Maar daar stoort zich een edel plan niet aan,
Elk tracht een oorlogstuig bijeen te rapen,
Voorziet zich van wat kaas als proviand,
En biedt zijn huid aan 't vaderland.
't Trok alles welgemoed en vroolijk,
Als naar een feest, ten oorlog op;
Intusschen greep de kater oolijk
De arme muis al bij den kop.
't Is al met groote passen voortgeschreden,
Dat men vriendin de muis ter hulpe komt;
Poes echter laat niet los, maar bromt,
En doet of hij den troep wil tegentreden.
Het onheilspellend bromgeluid
Verbijstert de voorzichtge ratten;
Zij voeren, zonder het spektakel te hervatten,
Een welgeslaagden aftocht uit.
Elk schuilt weer in zijn hol, — tot later;
En, toont er een zijn snuit, pas op nog voor den kater!

BERICHT VAN DEN VERTALER.

Daar La Fontaine bij het toekennen van mannelijke of vrouwelijke eigenschappen aan zijne dieren, zich gericht heeft naar het grammaticaal geslacht der Fransche namen, heb ik dit in 't algemeen in de vertaling behouden; een paar malen, — in *De Vos en de Ooievaar*, in *De twee Duiven*, — heb ik het anders beproefd en dat is mij niet beter bevallen. Waar hij de klassieke mythologie te hulp roept, — le Soleil (m.), de Zon (vr.), l'Amour (m.), de Liefde (vr.), la Mort (vr.), de Dood (m.), — was het moeielijker; maar ik heb getracht mij te redden en het verschil zoo weinig mogelijk te doen voelen.

v. L.

INHOUD

Aap (de) 305
Aap (de) en de dolfijn 75
Aap (de) en de kat 225
Aap (de) en de luipaard 208
Aarden (de) pot en de ijzeren pot 96
Adelaar (de) en de ekster 291
Adelaar (de), de wilde zeug en de kat 56
Adelaar (de) en de tor 33
Adelaar (de) en de uil 109
Avonturiers (de twee) en de talisman 251
Bassa (de) en de koopman 188
Beeldhouwer (de) en het standbeeld van Jupiter . . . 211
Beer (de) en de liefhebber van tuinieren 175
Beer (de) en de twee gezellen 111
Begrafenis (de) der leeuwin 181
Berg (de) die baren zal 104
Bergstroom (de) en de rivier 196
Boer (de) en de slang 124
Boer (de) van den Donau 267
Bond (de) der ratten 317
Daphnis en Alcimadura 311
Democritus en de Abderieten 199
Dier (het) in de maan 160
Dieven (de) en de ezel 17
Diligence (de) en de vlieg 147
Dokters (de) 105
Dood (de) en de houthakker 20
Dood (de) en de ongelukkige 19
Dood (de) en de stervende 163
Draak (de) met veel koppen en de draak met veel staarten 16
Dronkaard (de) en zijn vrouw 57
Droom (de) van een bewoner van Mogol 262
Duif (de) en de mier 37
Duiven (de twee) 205
Eikel (de) en de pompoen 209
Eik (de) en het riet 25
Engelsche (de) vos 309
Ezel (de) en zijn bazen 123
Ezel (de) en de hond 187
Ezel (de) in de leeuwenhuid 112
Ezel (de) die reliquien droeg 106
Ezel (de) die sponzen draagt en de ezel die zout draagt 36

Ezel (de) en het schoothondje 73
Fortuin (de) en het kind 104
Geiten (de twee) 282
Gek (een) en een wijze 308
Gek (de) die wijsheid verkoopt 215
Gezellen (de) van Ulysses 276
Gieren (de) en de duiven 145
Gierigaard (de) die zijn schat verloren heeft 89
Goden (de) die een zoon van Jupiter wilden onderrichten 259
Grappenmaker (de) en de visschen 173
Grijsaard (de) en de ezel 120
Grijsaard (de) en de drie jongelieden 270
Grijsaard (de) en zijne kinderen 87
Haan (de) en de parel 23
Haan (de) en de vos 41
Haantje (het), de kat en het muisje 117
Haas (de) en de kikvorschen 39
Haas (de) en de patrijs 108
Haas (de) en de schildpad 122
Hanen (de twee) 153
Havik (de) en de nachtegaal 226
Herder (de) en de koning 244
Herder (de) en zijn kudde 227
Herder (de) en de leeuw 113
Herder (de) en de zee 70
Hert (het) en de wijngaard 107
Hert (het) dat zich in het water ziet 121
Hert (het zieke) 285
Hond (de) die zijn buit loslaat 128
Hond (de) met afgesneden ooren 243
Hond (de) die het middagmaal van zijn meester om zijn hals draagt 171
Honden (de twee) en de doode ezel 197
Hondenmoeder (de) en haar vriendin 32
Horoscoop (de) 184
Horzels (de) en de bijen 24
Houthakker (de) en Mercurius 94
Jicht (de) en de spin 58
Jupiter en de donderslagen 191
Jupiter en de pachter 116
Jupiter en de passagier 220
Kaars (de) 219
Kameel (de) en de drijvende stokjes 78
Kat (de) in een vrouw veranderd 43
Kat (de), de wezel en het konijntje 157

Kat (de) en de muis 283
Kat (de oude) en de jonge muis 284
Kat (de) en de twee musschen 279
Kat (de) en de rat 194
Kat (de) en de oude rat 65
Kat (de) en de vos 221
Kiekendief (de), de koning en de jager 292
Kieskeurigen (tegen de) 27
Kikvorsch (de), die zoo groot wil worden als de os . 6
Kikvorsch (de) en de rat 79
Kikvorschen (de) die een koning vragen 54
Kind (het) en de schoolmeester 22
Kip (de) met de gouden eieren 106
Knapzak (de) 10
Konijnen (de). 252
Koopman (de), de edelman, de herder en de koningszoon 255
Kreeft (de) en haar dochter 290
Krekel (de) en de mier 5
Kwakzalver (de) 129
Landman (de) en zijn zonen 103
Ledematen (de) en de maag 51
Leeuw (de) 257
Leeuw (de), de aap en de twee ezels 263
Leeuw (de) en de ezel samen op jacht 45
Leeuw (de) en de jager 114
Leeuw (de) en de mug 34
Leeuw (de) en de rat 37
Leeuw (de), die ten oorlog trekt 110
Leeuw (de) door den mensch verslagen 60
Leeuw (de), de wolf en de vos 166
Leeuw (het hof van den) 144
Leeuw (de oud geworden) 62
Leeuw (de verliefde) 68
Leeuw (de zieke) en de vos 125
Leeuwin (de) en de berin 250
Leeuwrik (de) en haar jongen en de baas van het veld 91
Liefde (de) en de dwaasheid 297
Macht (de) der fabels 167
Man (de) en de adder 234
Man (de) die de fortuin naloopt en de man die haar in zijn bed afwacht 150
Man (de) en het houten afgodsbeeld 77
Man (de), de vrouw en de dief 222
Man (de) en zijn spiegelbeeld 15
Man (de) van middelbaren leeftijd en zijn twee vriendinnen 20

Man (de) en de vloo 169
Meerkol (de) die zich met de veeren van den pauw versiert 77
Meisje (het) 141
Melkvrouw (de) en de melkkan 148
Molenaar (de), zijn zoon en de ezel 49
Muildier (het) dat grootsch is op zijn stamboom . . . 120
Muilezels (de twee) 7
Muis (de) in een dochter veranderd 213
Muizen (de) en de katuil 271
Niets teveel 218
Oester (de) en de procedeerenden 216
Olifant (de) en de aap van Jupiter 307
Ondank (de) en de onrechtvaardigheid der menschen jegens de fortuin 154
Ongelukkige (de) getrouwde 138
Ontrouwe (de) bewaarnemer 203
Oog (het) van den meester 90
Ooren (de) van het haasje 98
Opvoeding (de) 196
Orakel (het) en de ongeloovige 88
Paard (het) en de ezel 127
Paard (het) en de wolf 102
Paard (het) dat zich op het hert wil wreken 82
Pachter (de), de hond en de vos 260
Papegaaien (de twee), de koning en zijn zoon 248
Pastoor (de) en de doode 149
Patrijs (de) en de hanen 243
Pauw (de), die zich bij Juno beklaagt 42
Pestzieke (de) dieren 136
Philomele en Progne 63
Phoebus en Boreas 115
Raaf (de), die den adelaar wil nadoen 42
Raaf (de) en de vos 6
Raaf (de), de gazelle, de schildpad en de rat 298
Rat (de), die de wereld vaarwel gezegd heeft 139
Rat (de) en de olifant 183
Rat (de) en de oester 174
Ratten (de) in raadsvergadering 28
Ratten (de twee), de vos en het ei 233
Reiger (de) 140
Sater (de) en de reiziger 101
Schat (de) en de twee mannen 224
Schatgraver (de) en zijn metgezel 239
Schatting (de), door de dieren aan Alexander gezonden 80
Scheidsrechter (de), de ziekenoppasser en de kluizenaar 314

Schildpad (de) en de twee eenden 237
Schoenlapper (de) en de geldman 165
Schoolknaap (de), de schoolvos en de eigenaar van den tuin 210
Simonides door de Goden behoed 17
Slang (de) en de vijl 107
Slang (de kop en de staart van de) 158
Spaarder (de) en de aap 280
Spin (de) en de zwaluw 242
Stadsrat (de) en de veldrat 13
Sterrekijker (de) die in een put valt 38
Stieren (de twee) en de kikvorsch 30
Strijd (de) tusschen ratten en wezels 74
Testament (een) door Esopus uitgelegd 46
Tircis en Amaranthe 179
Tweedracht (de). 131
Twist (de) tusschen de honden en katten en die tusschen de katten en de muizen 287
Vaars (de), de geit en het schaap, in maatschap met den leeuw 9
Valk (de) en de kapoen 193
Varken (het), de geit en het schaap 178
Vischje (het kleine) en de visscher 97
Visschen (de) en de fluitspelende herder 247
Visschen (de) en de cormoran 238
Vleermuis (de) en de twee wezels 31
Vleermuis (de), de doornstruik en de eend 285
Voerman (de) in den modder 128
Vogel (de) door een pijl getroffen 32
Vogelvanger (de), de havik en de leeuwerik 126
Voordeel (het) van de wetenschap 190
Vos (de) en de bok 55
Vos (de) en het borstbeeld 83
Vos (de) en de druiven 61
Vos (de), de aap en de dieren 119
Vos (de), de vliegen en de egel 296
Vos (de) en de kalkoenen 304
Vos (de) en de ooievaar 21
Vos (de), de wolf en het paard 303
Vos (de) met afgeklemden staart 99
Vrienden (de twee) 177
Vrouw (de verdronken) 64
Vrouw (de oude) en de twee meiden 99
Vrouwen (de) en het geheim 170
Waarzegsters (de) 155
Warmoezier (de) en zijn dorpsheer 71

Weeuwtje (het jonge) 132
Wenschen (de) 143
Wezel (de) in de schuur 65
Wolf (de) tegen den vos pleitend, ten overstaan van den aap 29
Wolf (de), de geit en het geitje 84
Wolf (de) als herder 53
Wolf (de) en de herders 240
Wolf (de) en de hond 8
Wolf (de) en de magere hond 217
Wolf (de) en de jager 200
Wolf (de), de moeder en het kind 85
Wolf (de) en het lam 14
Wolf (de) en de ooievaar 59
Wolven (de) en de schapen 62
Wolf (de) en de vos 266
Wolf (de) en de vos 288
Woord (een) van Socrates 86
Woud (het) en de houthakker 302
Wijsgeer (de) uit Scythie 306
Zon (de) en de kikvorschen 124
Zon (de) en de kikvorschen 316
Zwaan (de) en de kok 61
Zwaluw (de) en de kleine vogels 11

Bericht van den vertaler 319

De reproducties zijn vervaardigd naar de prenten in de uitgave van Desaint & Saillant, Durand 1759, aanwezig in het Museum Willet-Holthuysen, Heerengracht, A'dam.